

Jaarverslag 2018 & Jaarrekening 2018

Inhoudsopgave

Aanbieding jaarrekening 2018	5
Deel 1:	7
Jaarverslag 2018	7
Bestuur	8
Financiële positie	9
Deel 2:	31
PROGRAMMA	31
Programma Bestuur en ondersteuning	33
Programma Veiligheid	43
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat	47
Programma Economie	55
Programma Onderwijs	63
Programma Sport, cultuur en recreatie	69
Programma Sociaal domein	79
Programma Volksgezondheid en milieu	91
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	101
Deel 3:	109
PARAGRAFEN	109
Paragraaf Bedrijfsvoering	113
Paragraaf Grondbeleid	117
Paragraaf Lokale heffingen	122
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	128
Paragraaf Financiering	132
Paragraaf Verbonden Partijen	136
Paragraaf Weerstandvermogen & Risicobeheersing	156
Deel 4:	163
BALANS	163
Balans 2018	164
Deel 5:	175
BIJLAGEN	175
RAADSBESLUIT	181
Sisa bijlage	183
Controleverklaring	185

Aanbieding jaarrekening 2018

Geachte raadsleden en inwoners van de gemeente Voerendaal,

Graag bieden wij u het jaarverslag en de jaarrekening 2018 aan. Hiermee leggen wij verantwoording af voor het door ons gevoerde beleid en uitvoering. De jaarrekening 2018 sluit met een positief saldo van €483.000.

Na de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018 is op basis van het raadsakkoord "Investeren in een sociaal en duurzaam Voerendaal!" verder vormgegeven aan een gemeente waar het goed wonen en leven is, waar inwoners de ruimte krijgen voor initiatief en omkijken naar elkaar. Met het raadsakkoord is daarnaast een aanzet gedaan om de gemeenteraad beter in positie te krijgen en de samenwerking tussen raad en college te verstevigen met respect voor elkaars verantwoordelijkheden.

In 2018 hebben we de doorontwikkeling van de Burgerijen voortvarend vormgegeven. In hun functies zijn zij verder verbreed en heeft een aantal een upgrade gekregen qua inrichting en uitstraling. Daarnaast is de voorbereiding en uitvoering van de Open Club Klimmen voortgezet en hebben wij stevig geïnvesteerd in enkele gemeenschapsaccommodaties. Verder zagen wij dat het aantal inwoners dat gebruik maakt van de voorzieningen van de sociale dienst daalt. Tot slot zijn binnen het sociale domein in 2018 de voorbereidingen getroffen voor de nieuwe wijze van ambulante jeugdhulpverlening ingaande 2019. De basissubsidie aan verenigingen is met 25% verhoogd.

In de openbare ruimte is uiteraard in 2018 ook geïnvesteerd met de reconstructies van de Ransdalerstraat en Houtstraat/Vrijthof als meest in het oog springend. De herontwikkeling van de kerk van Kunrade is in samenwerking met IBA vormgegeven. Ook zijn nadere stappen gezet bij de poorten/transferia, waarbij Voerendaal nader positie krijgt in de verbinding tussen Parkstad en Heuvelland. Naast de extra ambities en maatregelen op het gebied van duurzaamheid (onder meer via het duurzaamheidsfonds) hebben wij ook ambitie laten zien op het gebied van woningbouw. Inwoners kunnen vanaf 2018 aanvullend jaarlijks twee keer gratis grofvuil aanbieden.

Op het gebied van openbare orde en veiligheid was de inzet in 2018 onverminderd groot in vergelijking met de twee eerdere jaren. Naast de intensiteit van enkele casussen nemen over de volledige lijn de dumpingen van drugsafval en asbest toe. Ondermijning lijkt zich daarbij steeds breder te manifesteren, ondanks alle inspanningen van toezichhoudende en handhavende diensten. Het absolute dieptepunt was de bedreiging van de burgemeester.

De functionele integratie met Simpelveld is in 2018 geoperationaliseerd met het samenvoegen van de afdelingen staf en bedrijfsvoering. Daarnaast zijn verdere voorbereidingen getroffen voor de integratie van andere afdelingen. Binnen de samenwerking van de Stadsregio Parkstad Limburg is de regiodeal toegekend door het ministerie van LNV om de sociaal-economische en ruimtelijke achterstanden van het (stedelijke) gebied weg te werken. Daarnaast is de samenwerking Middengebied (een speerpunt uit het raadsakkoord) opgestart, complementair aan tripool en de subregio's in Zuid-Limburg.

Deel 1:

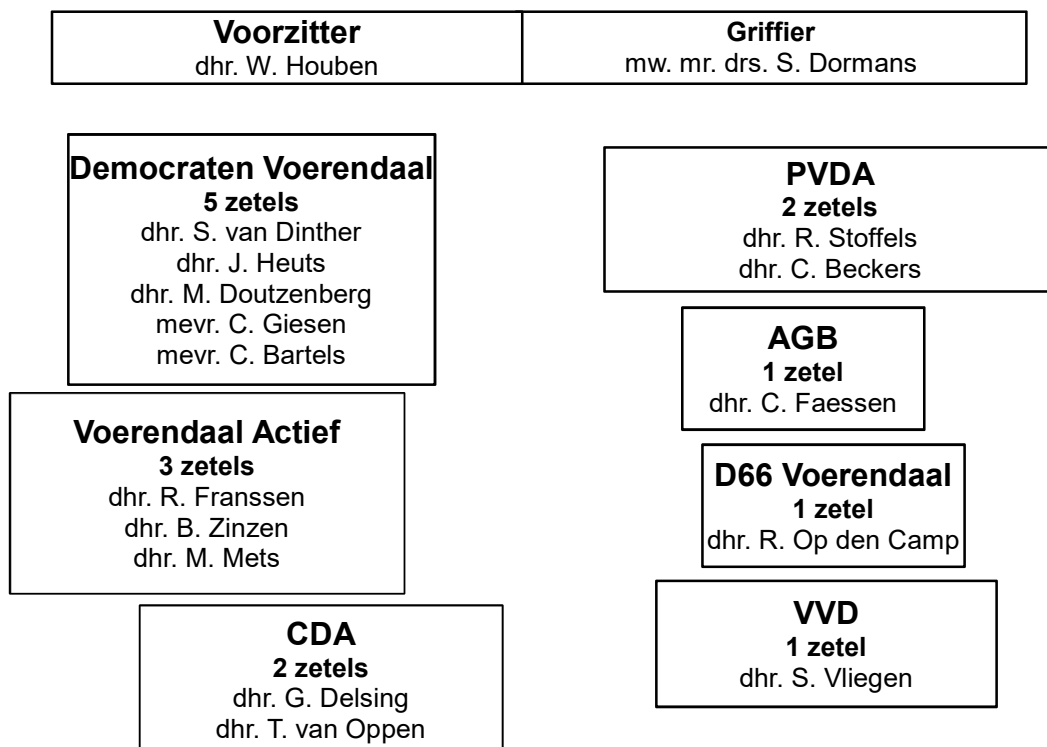
Jaarverslag 2018

Bestuur

Gemeentebestuur

De samenstelling van het hoogste bestuursorgaan, de gemeenteraad, ziet als volgt uit (situatie 31 december 2018):

Gemeenteraad Voerendaal 2018

In het voorjaar van 2018 is door de nieuw gekozen raad een raadsakkoord gesloten waarin de ambities zijn geformuleerd voor de periode 2018-2022 en daarna. Er zijn 4 wethouders door de raad benoemd die samen met de burgemeester het college van B&W vormen, met de navolgende portefeuillevverdeling:

Burgemeester dhr. W. Houben	Wethouder dhr. R. Braun Democraten Voerendaal	Wethouder dhr. H. Coenen Democraten Voerendaal	Wethouder dhr. P. Verbraak PvdA	Wethouder dhr. mr. P. Thomas CDA
– Openbare orde en veiligheid – Toezicht en Handhaving – Bedrijfsvoering – Branding – Communicatie – Regionale samenwerking	– Leefbaarheid (incl. sport en kunst & cultuur) – Accommodaties – Financiën – Onderwijs – Duurzaamheid & Klimaat – Open Club Klimmen	– Participatie – Wmo – Jeugd – Zorg – Arbeidsmarkt	– Openbare ruimte – Infrastructuur – Landschap – Milieu – Water	– Economie – Toerisme – Ruimtelijke ordening – Erfgoed – Wonen

Financiële positie

Onderstaand wordt nader inzicht gegeven in de financiële positie van de gemeente Voerendaal ultimo 2018. De financiële positie omvat een toelichting op het rekeningresultaat (zie A t/m C), de omvang en samenstelling van reserves en voorzieningen (D), uitgevoerde investeringsprojecten (E) en een toelichting op de financiële positie van de gemeente (F). Het hoofdstuk wordt afgesloten met de besluitvorming van de jaarrekening (G).

Samengevat ziet de hoofdstukindeling als volgt uit:

- A. Rekeningresultaat 2018;
- B. Analyse rekeningresultaat 2018:
 - B1. Bijstellingen 2018
 - B2. Financiële effecten voor de komende jaren
 - B3. Mutaties per programma
 - B4. Categoriele rekening 2018
 - B5. Realisatie in primitieve begroting opgenomen dekkingsplan
 - B6. Realisatie in primitieve begroting opgenomen p.m. posten
- C. Rekeningresultaat vóór en na reserveringen;
- D. Reserves en voorzieningen;
- E. Investeringsprojecten;
- F. Oordeel financiële positie;
- G. Besluitvorming jaarrekening.

A. Rekeningresultaat 2018

Het meest in het oog springend in een jaarrekening is natuurlijk het resultaat. Wordt het jaar afgesloten met een overschot of hebben we een tekort? Het jaar 2018 laat een overschot zien van € 483.000.

Het rekeningresultaat is het uiteindelijke verschil tussen baten en lasten van de gemeente Voerendaal. De primitieve begroting 2018 toonde een overschot van € 243.000 (saldo primitieve begroting). Het verloop van het resultaat is onderhevig aan veranderingen die zich gedurende het boekjaar 2018 hebben voorgedaan. Het College heeft hierover tussentijds verantwoording aan de Raad afgelegd.

Onderstaand is het verloop van het resultaat samengevat weergegeven.

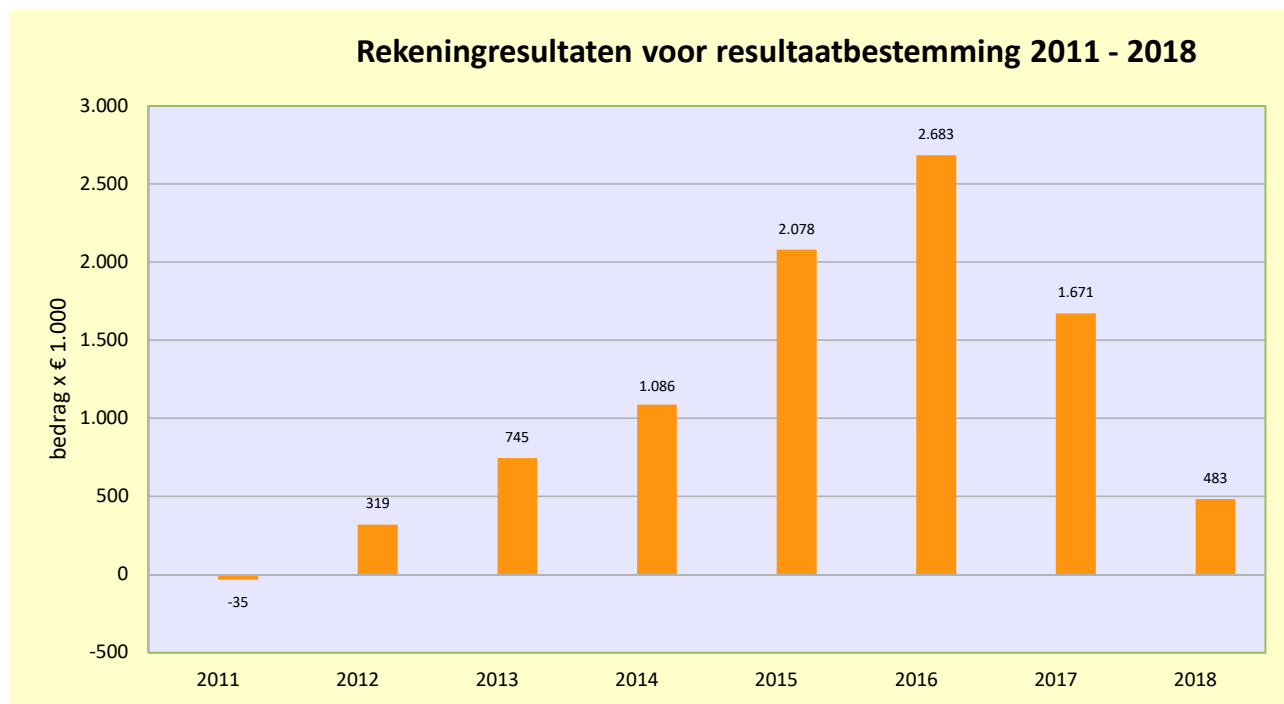
Rekeningresultaat 2018	mutaties	stand
Primitieve begroting 2018 (november 2017)		243.000
Raadsbesluiten december 2017 t/m mei 2018	-/- 154.000	
Mutaties voorjaarsrapportage 2018	-/- 235.000	
Saldo na Voorjaarsrapportage 2018		-/- 146.000
Raadsbesluiten juni t/m november 2018	-/- 7.000	
Mutaties najaarsrapportage 2018	42.000	
Saldo na Najaarsrapportage 2018		-/- 111.000
Raadsbesluiten december 2018	0	
Effecten bij het opmaken van de jaarrekening 2018	594.000	
Saldo jaarrekening 2018		483.000

Het genoemde resultaat is het resultaat vóór resultaatbestemming. In paragraaf G wordt nader ingegaan op de resultaatbestemming. Hierin wordt voorgesteld om nog € 319.800 aan reserves en voorzieningen toe te voegen.

De jaarrekening 2018 sluit dan uiteindelijk met een voordelig resultaat van € 163.500. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

In de analyse van de jaarrekening zoals in de volgende paragrafen wordt toegelicht, wordt uitgegaan van het resultaat vóór resultaatbestemming, zijnde € 483.000, omdat bestemming van het resultaat is voorbehouden aan de raad.

Onderstaand is het resultaat van de gemeente Voerendaal over de periode 2010-2018 grafisch weergegeven.

In de volgende onderdelen volgt een verdere analyse van het rekeningresultaat 2018.

B. Analyse rekeningresultaat 2018

Zoals hiervoor weergegeven is het resultaat aan veranderingen onderhevig. Over ontwikkelingen die zich gedurende het jaar voor hebben gedaan is door het college gerapporteerd in respectievelijk voor- en najaarsrapportage. Noodzakelijke bijstellingen van de begroting werden hierbij aan de raad ter goedkeuring voorgelegd. Het budgetrecht behoort immers toe aan de raad.

In de primitieve begroting 2018 werd een positief saldo geraamd van € 243.000. Ten opzichte hiervan zijn vervolgens tot en met de raadsvergadering van december 2018 door de raad +/- € 354.000 (saldo mutaties tot opmaken jaarrekening 2018) aan bijstellingen geautoriseerd. Hiermee sloot het begrotingsjaar 2018 met een negatief saldo van € 111.000.

In paragraaf B1 (tabel analyse rekeningresultaat 2018 onder A) is een overzicht opgenomen van alle wijzigingen die door de raad gedurende 2018 zijn goedgekeurd. Noodzakelijke bijstellingen die naar voren komen bij de opmaak van de jaarrekening worden separaat verantwoord in paragraaf B1 (tabel analyse rekeningresultaat 2018 onder B). De laatstgenoemde bijstellingen worden in paragraaf B1 van een toelichting voorzien.

Bijstellingen die ook meerjarige financiële consequenties hebben, worden afzonderlijk toegelicht in paragraaf B2. In paragraaf B3 wordt het resultaat van de jaarrekening gezien vanuit de afwijkingen per programma. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een categoriale verantwoording van baten en lasten, een analyse van het in de begroting opgenomen dekkingsplan en de in de begroting opgenomen p.m.-posten.

B.1. Bijstellingen 2018

In de volgende tabel wordt inzicht gegeven in de wijzigingen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 2018 die hebben geleid tot het uiteindelijke rekeningresultaat 2018. Deze bijstellingen zijn voor een groot deel reeds door de raad geautoriseerd (deel A) en voor een bepaald deel naar voren gekomen bij het opmaken van de jaarrekening (deel B). In onderstaande tabel wordt een nadelig effect met het “- teken” weergegeven.

Analyse rekeningresultaat 2018		Effecten 2018		Saldo 2018
		Lasten	Baten	
Primitieve begroting 2018				243.000
A. Geautoriseerde bijstellingen (aan de hand van raadsvergaderingen in 2017 en 2018)				
BsGW, 1 ^e en 2 ^e begrotingswijziging 2018 (RB 2017/8/8)		-14.000		
BsGW, begroting 2019 (RB 2018/4/9)		-4.000		
Kompas, begrotingswijziging 2018 / meerjarenbegroting 2019-2022 (RB 2018/5/9)		-148.000		
WOZL / WSP Parkstad; begr.wijz. 2018 / meerjarenbegr. 2019-2022 (RB 2018/6/10)		67.000		
Omnibuzz, begrotingswijziging 2018 (RB 2018/6/11)		-34.000		
RUD, ontwerpbegroting 2019 (RB 2018/6/5)		-21.000		
Ontwikkeling locatie Raadhuisplein 3	vjr		125.000	
Dotatie aan reserve volkshuisvesting	vjr	-125.000		
Strook grond Wachtendonkstraat	vjr		10.000	
Kapitaallasten flexibele vergadertafels raadzaal	vjr	-2.000		
Initiële kosten uitbesteding beheerprogramma wegen/groen/riolering	vjr	-3.000		
Algemene uitkering uit het gemeentefonds	vjr		-20.000	
Integratie-uitkering Sociaal Deelfonds	vjr		-38.000	
Huur brandkranen	vjr	3.000		
Plan de campagne veiligheid en beveiliging	vjr	-35.000		
Jaarcontract medewerker buitendienst	vjr	-24.000		
Aanpassing buitenruimte kerk Kunrade	vjr	-25.000		
Éénmalige subsidie voor herontwikkeling kerk Kunrade	vjr	-25.000		
Kapitaallasten aanvullend krediet herinrichting Böschke an dur Baneberg	vjr	-8.000		
Herinrichting entrees landgoed Puth	vjr	-21.000		
Onderzoek geluid, stof en stank rondom snelwegen en Lindelauffer Gewande	vjr	-25.000		
Sloop chalet Haspengouw 14 (inclusief afboeken boekwaarde)	vjr	-82.000		
Inzet stelpost onvoorzien ter dekking kosten sloop chalet	vjr	60.000		
Verlenging contract accountant (RB 2018/7/7a)		-7.000		
Splitsing kantoor t.b.v. huisvesting wethouders	njr	-13.000		
Kosten advertenties t.b.v. werving personeel	njr	-6.000		
Screening financiële administratie op juiste fiscale labeling	njr	-8.000		
Dividenduitkeringen 2017 Enexis, BNG en RD4	njr		20.000	
Algemene uitkering uit het gemeentefonds	njr		-62.000	
Integratie-uitkering Sociaal Deelfonds	njr		55.000	
Vrijval stelpost loon- en prijsstijging	njr	168.000		

Analyse rekeningresultaat 2018		Effecten 2018		Saldo 2018
		Lasten	Baten	
Kosten beveiliging en kosten basisanalyse ondermijning	njr	-32.000		
Herstel veldwegen n.a.v. uitspoel a.g.v. noodweer in mei	njr	-45.000		
Inhuur SW-medewerkers	njr	25.000		
Organisatie Laurentiuskermis	njr	10.000		
Herstel waterlossingen en sloten n.a.v. noodweer in mei	njr	-55.000		
Inzet egalisatievoorziening riolering t.b.v. herstel waterlossingen	njr		55.000	
Bijstelling éénmalige subsidie voor herontwikkeling kerk Kunrade	njr	-5.000		
Verzakking putranden en lijngoten	njr	-30.000		
Inzet egalisatievoorziening riolering t.b.v. verzakking putranden e.d.	njr		30.000	
Bestrijding eikenprocessierups	njr	-65.000		
Verdiepingsonderzoek kostenverhaal bij ruimtelijke ontwikkelingen	njr	-10.000		
Inzet reserve volkshuisvesting t.b.v. verdiepingsonderzoek	njr		10.000	
Totaal geautoriseerde bijstellingen		-539.000	185.000	
Stand najaarsrapportage 2018				-111.000
B. Nog niet geautoriseerde bijstellingen (bij opmaken jaarrekening 2018)				
Lagere lasten raad en commissies		16.000		
Hogere lasten college B&W		-10.000		
Hogere lasten intergemeentelijke samenwerking		-56.000		
Hogere lasten verkiezingen		-6.000		
Lagere lasten / lagere baten reisdocumenten / rijbewijzen		10.000	-28.000	
Hogere baten aanwending reserve sociaal domein			285.000	
Lagere lasten informatievoorziening en automatisering		12.000		
Hogere lasten documentaire informatievoorziening		-31.000		
Hogere lasten overige personeelskosten		-31.000		
Lagere lasten voorlichting en communicatie		14.000		
Lagere lasten / hogere baten geldleningen		30.000	13.000	
Hogere baten algemene uitkering			144.000	
Hogere baten onvoorzien			94.000	
Hogere baten onroerende zaakbelasting			43.000	
Hogere lasten openbare orde en veiligheid		-78.000		
Lagere lasten klein onderhoud verhardingen		11.000		
Lagere lasten belijning		10.000		
Lagere lasten openbare verlichting		15.000		
Lagere lasten bewegwijzering en verkeersborden		9.000		
Lagere lasten (her)ontwikkeling bedrijfspanden		15.000		
Lagere lasten economisch beleid		22.000		
Lagere lasten toerisme		12.000		
Hogere baten toeristenbelasting			13.000	
Lagere lasten pand Cortemich		15.000		
Lagere lasten cultureel erfgoed		25.000		
Lagere lasten openbaar groen		47.000		
Lagere lasten uitvoeringsprogramma groenstructuurplan		8.000		

Analyse rekeningresultaat 2018	Effecten 2018		Saldo 2018
	Lasten	Baten	
Lagere lasten natuur- en landschapsprojecten	16.000		
Lagere lasten / lagere baten huisvesting statushouders	15.000	-18.000	
Lagere lasten activiteitenbudget	17.000		
Hogere lasten jeugdzorg	-491.000		
Lagere lasten / hogere baten Kompas	53.000	74.000	
Lagere lasten / lagere baten Wmo (oud)	172.000	-64.000	
Lagere lasten Wmo 2015 (voormalig AWBZ)	99.000		
Lagere lasten opvang- en beschermd wonen-voorziening	22.000		
Lagere baten inzameling huishoudelijk afval		-64.000	
Lagere lasten milieuwerkprogramma	8.000		
Lagere lasten uitvoering en handhaving milieu	37.000		
Hogere baten bouw- en woningtoezicht		34.000	
Hogere lasten salarissen	-126.000		
Kapitaallasten / renteresultaat	159.000		
Overige mutaties	28.000		
Totaal nog niet geautoriseerde bijstellingen	68.000	526.000	
Resultaat jaarrekening 2018			483.000

Uit bovenstaande tabel (onderdeel B) blijkt gedetailleerd hoe het verschil is ontstaan tussen het geraamde resultaat bij de najaarsrapportage en het uiteindelijke resultaat van de jaarrekening. Onderstaand worden de afwijkingen zowel positief als negatief toegelicht:

€ 16.000 lagere lasten raad en commissies (reserve overloop € 7.000)

De lagere lasten worden veroorzaakt door lagere kosten rekenkamercommissie (€ 5.000), overig (€ 4.000) en lagere lasten doordat de vervanging van de iPads van de raadsleden is uitgesteld (€ 7.000). Via resultaatbestemming worden deze middelen (€ 7.000) toegevoegd aan de reserve overloop.

€ 10.000 hogere lasten college B&W

De hogere lasten worden met name veroorzaakt door hogere lasten fonds gezamenlijke gemeentelijke uitvoering en contributie VNG en premie arbeidsongeschiktheidsverzekering bestuurders.

€ 56.000 hogere lasten intergemeentelijke samenwerking

De hogere lasten worden met name veroorzaakt door de functionele integratie (€ 46.000) en hogere lasten in kaart brengen informatiebeveiliging/privacy (€ 10.000).

€ 6.000 hogere lasten verkiezingen

De hogere lasten worden veroorzaakt door extra kosten i.v.m. het referendum en hogere lasten integriteitsscreening wethouders.

€ 10.000 lagere lasten en € 28.000 lagere baten reisdocumenten / rijbewijzen

Lagere baten door afname van verstrekte reisdocumenten en rijbewijzen met als gevolg ook lagere lasten "af te dragen rijksleges".

€ 285.000 hoger baten aanwending reserve sociaal domein

De reserve sociaal domein is aangewend ter dekking van het per saldo tekort (jeugd € -491.000, Wmo € 108.000 en Wmo2015 € 99.000) binnen het sociaal domein.

€ 12.000 lager lasten informatievoorziening en automatisering

De lagere lasten worden per saldo veroorzaakt door lagere onderhoudslasten en incidentele vervanging van hard- en software en hogere lasten Parkstad-IT.

€ 31.000 hogere lasten documentaire informatievoorziening (reserve overloop € 5.300)

De hogere lasten worden per saldo veroorzaakt door hogere kosten inhuur i.v.m. wegwerken achterstand archief (€ 20.000) en een lagere last door uitstel van de rapportage generiek toezicht archiefbeheer (€ 5.000). Via resultaatbestemming worden deze middelen (€ 5.300) toegevoegd aan de reserve overloop. Daarnaast is sprake van hogere kosten betreffende advisering inrichting informatiemanagement (€ 11.000).

€ 31.000 hogere lasten overige personeelskosten

De hogere lasten worden veroorzaakt door opleidingen (met name werkinstructies) en werkkleding buitendienst (€ 25.000), hogere kosten n.a.v. actuariële berekeningen bestuurders, gezondheidschecks en werkplekreiniging (€ 5.000).

€ 14.000 lagere lasten voorlichting en communicatie

De lagere lasten worden veroorzaakt doordat één gemeentelijke magazine minder is uitgegeven (€ 7.000), lagere kosten hosting filmpjes en daarnaast géén kosten voor het drukken van de Spiegel van Ranzel, de BuitenBeter app en DROP.

€ 30.000 lagere lasten / € 13.000 hogere baten geldleningen

Voordeel als gevolg vertraging in uitgaven investeringsprojecten waardoor langlopende geldleningen later aangetrokken worden. Daarnaast bevond het kortlopende renteniveau zicht in 2018 onder de 0%, ofwel een negatieve rente. Voerendaal profiteert van deze situatie bij het opnemen van dag- en kasgeldleningen. Door de negatieve rente krijgt de gemeente namelijk geld toe als zij kortlopend leent.

€ 144.000 hogere baten algemene uitkering (reserve overloop € 54.500)

Betreft hogere baten algemene uitkering die met name veroorzaakt worden door een incidentele uitkering als tegemoetkoming in de hogere vergoeding raadsleden (€ 77.000) en een incidentele vergoeding beveiligingskosten (€ 73.000). De definitieve uitkering over 2018 zal naar verwachting lager uitvallen als gevolg van de verwachte onderuitputting op de rijksbegroting 2018. Hiertoe wordt voorgesteld via resultaatbestemming een dotatie te doen aan de reserve overloop (€ 54.500).

€ 94.000 hogere baten onvoorzien

Betreft een hogere baat als gevolg van een Btw-teruggaaf naar aanleiding van een boekencontrole over de jaren 2013-2017.

€ 43.000 hogere baten onroerende zaakbelasting

De hogere opbrengst OZB komt doordat de werkelijke WOZ-waarde hoger is dan waarmee bij de vaststelling van de tarieven rekening is gehouden.

€ 78.000 hogere lasten openbare orde en veiligheid

Hogere lasten als gevolg van aanpak illegale en criminele activiteiten. Overlastbestrijding vindt risico- en seizoensgericht plaats. De bestuurlijke/integrale aanpak heeft in 2018 tot diverse handhavingzaken geleid, waaronder "Bergseweg" en "Haspengouw".

€ 11.000 lagere lasten klein onderhoud verharding (reserve overloop € 11.000)

Voordeel als gevolg van lagere lasten inzake noodweer. Via resultaatbestemming worden deze middelen toegevoegd aan de reserve overloop.

€ 10.000 lagere lasten belijning (reserve overloop € 10.000)

In afwachting van het opstellen van een beheerplan bebording en belijning zijn in 2018 geen wegmarkeringen vervangen. Deze middelen worden via resultaatbestemming toegevoegd aan de reserve overloop om in 2019 ingezet te worden voor het beheerplan.

€ 15.000 lagere lasten openbare verlichting

Lagere lasten beheer en onderhoud als gevolg van led-armaturen.

€ 9.000 lagere lasten bewegwijzering en verkeersborden (reserve overloop € 8.500)

Lagere lasten vervanging bebording. Deze worden via resultaatbestemming toegevoegd aan de reserve overloop om in 2019 ingezet te worden voor het beheerplan bebording en belijning.

€ 15.000 lagere lasten (her)ontwikkeling bedrijfspanden (reserve overloop € 15.000)

In 2018 is een vervolg gegeven aan de gerichte aanpak "tegengaan winkelleegstand in het centrum". Ondanks dat de inzet in 2018 op kwalitatieve en duurzame vestigers binnen de winkelclusters voor Voerendaal zijn positieve uitwerking heeft gehad, denk aan Ijssalon Nice, Dierenzaak Essers en studio MeKi, zijn de lasten lager uitgevallen dan begroot. In verband met de inzet van Streetwise in 2019 worden deze

middelen via resultaatbestemming toegevoegd aan de reserve overloop.

€ 22.000 lagere lasten economisch beleid

Lagere lasten herstructureringsopgaven en economische ontwikkeling.

€ 12.000 lagere lasten toerisme

Lagere lasten als gevolg van vrijval van met name gereserveerde middelen ruiter- en menroute.

€ 13.000 hogere baten toeristenbelasting

Hogere baten door meer overnachtingen.

€ 15.000 lagere lasten pand Cortemich (reserve overloop € 15.000)

De lagere lasten worden veroorzaakt omdat het pand Cortemich nog niet aan de gemeente is overgedragen. In verband met de te verwachten extra kosten (frictie) inzake deze overname wordt voorgesteld deze middelen via resultaatbestemming toe te voegen aan de reserve overloop.

€ 25.000 lagere lasten cultureel erfgoed (reserve overloop € 25.000)

In de Omgevingsvisie Voerendaal 2016-2030 is de ambitie opgenomen om het cultureel erfgoed binnen de gemeente in stand te houden en te versterken. Een van de onderdelen is het inventariseren en behouden van karakteristieke en beeldbepalende panden. Door de stichting IKL is eind 2018 een plan van aanpak opgesteld voor de inventarisatie en omschrijving van de karakteristieke en beeldbepalende bouwwerken in Voerendaal, waarmee de cultuurhistorische en karakteristieke waarden in kaart worden gebracht. Om dit plan van aanpak volledig te kunnen uitvoeren in 2019, wordt voorgesteld deze middelen via resultaatbestemming toe te voegen aan de reserve overloop.

€ 47.000 lagere lasten openbaar groen (reserve overloop € 34.000)

Het betreft lagere lasten inzake inboet beplanting door droogte (€ 15.000), lagere lasten bomenonderhoud (€ 9.000), lagere lasten transport- en stortkosten groenafval (€ 15.000). Genoemde bedragen worden grotendeels via resultaatbestemming toegevoegd aan de reserve overloop. Daarnaast wordt het verschil nog veroorzaakt door lagere lasten dataconversie gegevensbeheer groenareaal en abonnement nationale databank (€ 8.000).

€ 8.000 lagere lasten uitvoeringsprogramma groenstructuurplan (reserve overloop € 8.500)

Door de droogte zijn werkzaamheden niet uitgevoerd. Genoemd bedrag wordt via resultaatbestemming toegevoegd aan de reserve overloop.

€ 16.000 lagere lasten natuur- en landschapsprojecten (reserve overloop € 10.000)

Het betreft lagere kosten herinrichting entrees landgoed Puth (€ 12.000) en lagere kosten werkbudget bossen en parkontwikkeling (€ 4.000). Genoemde bedragen worden grotendeels via resultaatbestemming toegevoegd aan de reserve overloop (€ 10.000).

€ 15.000 lagere lasten / € 18.000 lagere baten huisvesting statushouders

Minder huur doordat minder woningen zijn aangekocht (7) dan aanvankelijk geraamd (10) en als gevolg hiervan een lagere dotatie aan de onderhoudsvoorziening.

€ 17.000 lagere lasten activiteitenbudget (reserve overloop € 8.000)

Lagere lasten als gevolg van minder aanvragen activiteitensubsidie. Hiertoe wordt voorgesteld om middels resultaatbestemming € 8.000 ten behoeve van onderzoek combinatiefunctionaris toe te voegen aan de reserve overloop.

€ 491.000 hogere lasten jeugdzorg

Het per saldo nadeel van € 491.000 wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een aantal ontwikkelingen:

1. We zien in 2018 een toename van de jeugdhulp die is ingezet. Meer inwoners hebben jeugdhulp nodig en de hulp die nodig is, is over het algemeen zwaarder.
2. Vanaf 2017 werken we met een arrangementensystematiek voor het inkopen van zorgarrangementen met een indeling in lengte (kort en lang) en een verschillende intensiteit (licht, midden, zwaar). Dit systeem bevat een perverse prikkel om zo hoog en lang mogelijk zorg in te zetten, deze prikkel leidt ook tot hogere kosten voor de gemeenten. Daarnaast vindt er regelmatig stapeling van arrangementen plaats, omdat hulp door verschillende zorgaanbieders nodig is.
3. In 2018 hebben we aangekondigd dat de ambulante jeugdhulp van 2019 ingekocht wordt via coöperatie JENS, dit heeft in sommige situaties tot onzekerheid bij inwoners, verwijzers en zorgaanbieders geleid, waardoor er naar verwachting extra inzet is gepleegd in 2018 onder het oude regime.

De uitvoering van jeugdzorg door de inkoop van jeugdhulparrangementen in samenwerking met alle Zuid-Limburgse gemeenten heeft de afgelopen jaren geleid tot een aantal uitkomsten waarover gemeenten niet content zijn. Daarom hebben Heerlen, Landgraaf en Voerendaal gezamenlijk besloten tot een separate aanbesteding om met ingang van 2019 de invulling van de jeugdzorg inclusief de bekostiging anders te organiseren. Dit heeft geleid tot opdrachtverlening voor alle basis jeugdhulp aan coöperatie JENS. Aan deze opdrachtverlening is een lumpsum budget gekoppeld.

Dit tekort wordt gesaldeerd met het voordeel op de Wmo en de Wmo2015 (voormalig AWBZ), waarna het restant is onttrokken aan de reserve sociaal domein (€ 285.000).

€ 53.000 lagere lasten / € 74.000 hogere baten Kompas

Het per saldo voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt door de lagere bijstandsuitkeringen en de hogere ontvangen rijksbijdrage. Voor details wordt verwezen naar de jaarrekening 2018 van Kompas die in de vergadering van 29 mei 2019 behandeld is.

€ 172.000 lagere lasten / € 64.000 lagere baten Wet maatschappelijk ondersteuning

Het per saldo voordeel wordt veroorzaakt door de volgende componenten:

- € 115.000 lagere lasten verstrekkingen hulp in de huishouding.
- € 64.000 lagere baten ontvangen eigen bijdragen huishoudelijke zorg.
- € 6.000 lagere lasten hulpmiddelen.
- € 25.000 lagere lasten woningaanpassingen.
- € 26.000 lagere lasten vervoersvoorzieningen.

€ 99.000 lagere lasten WMO 2015 (voormalig AWBZ)

Met ingang van 1 januari 2018 is het nieuwe contract ingegaan voor begeleiding, dagbesteding en respijtzorg (= logeeropvang). Er is rekening gehouden met de nieuwe (hogere) tarieven voor begeleiding en dagbesteding én met de ruimere indicaties voor dagbesteding (in plaats van 3 uur per dagdeel 4 uur per dagdeel). Dit heeft per saldo geleid tot hogere uitgaven (± € 44.000) in 2018 dan in 2017. Echter, door de zorgaanbieders wordt structureel minder zorg ingezet dan is geïndiceerd. De voornaamste oorzaak is gelegen in het feit dat de cliënten niet altijd de volledige zorginzet wensen omdat zij (gelet op het ziektebeeld) zich niet altijd in staat achten om aan hun doelen te werken en hierdoor zorg afzeggen. Dit maakt dat het op basis van de geïndiceerde zorg moeilijk in te schatten is hoeveel er daadwerkelijk gedeclareerd gaat worden.

€ 22.000 lagere lasten opvang- en beschermd wonen-voorziening (reserve overloop € 16.000)

Het project mixen doelgroepen (uitvoering door Mondriaan i.s.m. Philadelphia, Horizon en de Burgerij) is in het vierde kwartaal 2017 gestart. Mondriaan heeft zowel in 2017 als in 2018 minder uren ingezet dan zij van te voren ingeschat had. Deze middelen (€ 6.000) zijn inmiddels teruggevloeid naar de gemeente. Voor 2019 is het subsidiebedrag naar beneden bijgesteld.

Daarnaast zijn de middelen in het kader van een sluitende aanpak rondom personen met verward gedrag nagenoeg niet ingezet. De verwachting is dat er in 2019 een inhaalslag plaatsvindt. Dit mede gelet op de verplichtingen/acties voortvloeiend uit de uitvoeringsagenda beschermd wonen en opvang 2019. Derhalve wordt voorgesteld deze middelen (€ 16.000) via resultaatbestemming toe te voegen aan de reserve overloop.

€ 64.000 lagere baten inzameling huishoudelijk afval

Lagere opbrengst afvalstoffenheffing door minder ledigingen restafvalcontainers dan waarmee bij de begroting rekening is gehouden.

€ 8.000 lagere lasten milieuwerkprogramma

De lagere lasten worden veroorzaakt door lagere kosten opstellen geluidbelastingkaart en actieplan verkeersmilieukaart.

€ 37.000 lagere lasten uitvoering en handhaving milieu (reserve overloop € 20.000)

De lagere lasten hebben betrekking op nog uit te voeren onderzoek geluid, stof en stank door de RUD (€ 20.000) en lagere kosten RUD door ontvangen afrekeningen over 2016 en 2017 (totaal € 13.000) en lager voorschot 2018 (€ 4.000). Het bedrag voor onderzoek geluid, stof en stank wordt via resultaatbestemming toegevoegd aan de reserve overloop.

€ 34.000 hogere baten bouw- en woningtoezicht

De hogere baten omgevingsvergunningen komen met name door een 3-tal projecten ('t Veldje, kerk Kunrade en Mingersborg 28a). Daarnaast zijn op dit taakveld verbeurde dwangsommen verantwoord.

€ 126.000 hogere lasten salarissen

De hogere lasten worden veroorzaakt door de verhoging van de vergoeding van de raadsleden (€ 77.000) met als gevolg een overschrijding van de vrije ruimte van de werkkostenregeling (eindheffing voor de werkgever) (€ 25.000) en een extra dotatie aan de voorziening personeel uit dienst (€ 33.000).

€ 159.000 Kapitaallasten / renteresultaat (reserve overloop € 25.000)

Doordat diverse investeringen later gerealiseerd worden dan oorspronkelijk gepland vallen de kapitaallasten lager uit. Het betreft met name de volgende investeringen: zonnepanelen gemeentehuis, reconstructie Houtstraat, buitenruimte kerk Kunrade (reserve overloop), Böschke an der Baneberg en verbouwing bibliotheek Furenthela (totaal € 125.000). Daarnaast is de reconstructie van de Bergseweg goedkoper uitgevallen (€ 4.000) en zijn kleine voordelen behaald bij diverse projecten (€ 5.000). Tot slot is een voordeel behaald door afboeken negatieve boekwaarde locatie Dammerich (€ 25.000).
(zie ook onderdeel "E" Investeringsprojecten)

B.2. Financiële effecten voor de komende jaren

Zoals reeds opgemerkt is de uitgebreide analyse van het jaarrekeningresultaat niet alleen bedoeld om inzicht in de afwijkingen te verschaffen, maar vooral ook om de eventuele, financiële consequenties voor de komende jaren in beeld te krijgen.

De wijzigingen 2018, welke reeds door de raad via raadsbesluiten zijn geautoriseerd, zijn middels de voorjaarsrapportage ook reeds verwerkt in de komende jaren.

B.3. Mutaties per programma

In dit onderdeel wordt belicht op welke wijze het rekeningresultaat 2018 tot stand is gekomen, gezien vanuit de afwijkingen per programma ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 2018.

Rekeningresultaat 2018 (bedragen x € 1.000)	Begroting 2018			Rekening 2018			Resultaat Afwijking	
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Abs.	%
Bestuur en ondersteuning	2.028	993	-1.035	1.832	1.021	-811	224	-22%
Veiligheid	914	3	-911	1.078	19	-1.059	- 148	16%
Verkeer, vervoer en waterstaat	1.767	61	-1.706	2.011	125	-1.886	- 180	11%
Economie	239	31	-208	213	49	-164	44	-21%
Onderwijs	878	84	-794	898	83	-815	-21	3%
Sport, cultuur en recreatie	2.373	167	-2.206	2.277	170	-2.107	99	-4%
Sociaal domein	10.605	2.236	-8.369	10.826	2.258	-8.568	-199	2%
Volksgesondheid en milieu	2.635	2.809	174	3.050	3.111	61	-113	-65%
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordering en stedelijke vernieuwing	790	167	-623	1.236	241	-995	- 372	60%
Subtotaal programma's	22.229	6.551	-15.678	23.421	7.077	-16.344	- 666	
Algemene dekkingsmiddelen	0	17.908	17.908	0	18.054	18.054	146	1%
Overhead	2.844	7	-2.837	3.060	63	-2.997	-160	6%
Heffing vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0%
Onvoorzien	60	0	-60	0	94	94	154	-257%
Saldo van baten en lasten	25.133	24.466	-667	26.481	25.288	-1.193	- 526	
Mutaties reserves	0	910	910	1.671	3.347	1.676	766	84%
Totaal begroting – rekening	25.133	25.376	243	28.152	28.635	483	240	

Rechtmatigheid - begrotingscriterium

In voorgaande paragraaf zijn de verschillen belicht tussen de oorspronkelijke ramingen in de begroting 2018 en de uiteindelijke realisatie in de jaarrekening 2018. Aangegeven is dat een deel van de wijzigingen reeds door de gemeenteraad bij eerdere raadsbesluiten is geaccordeerd. In de financiële verordening 2017, ex artikel 212 Gemeentewet zijn bepalingen opgenomen omtrent het al dan niet autoriseren van begrotingsoverschrijdingen. In artikel 5 lid 3 is opgenomen dat de raad overschrijdingen, die per taakveld (lees programma) het totaal van de lasten niet met 10% (met een maximum van € 50.000) van het beschikbaar gestelde budget, te boven gaan, niet vooraf hoeft te autoriseren.

De wijzigingen, die bij het opmaken van de jaarrekening naar voren komen, zijn per definitie nog niet door de raad geautoriseerd. Door het vaststellen van de jaarrekening stemt de raad achteraf in met de gehele verantwoording en verleent het college op die manier decharge van het gevoerde bestuur en de financiële verantwoording. De niet eerder geautoriseerde overschrijdingen zijn strikt genomen onrechtmatig. Echter de overschrijdingen waarbij het college bij het doen van de uitgaven binnen het door de raad uitgezette beleid is gebleven, betreft de accountant niet bij de beslissing of al dan niet een goedkeurende accountantsverklaring

kan worden afgegeven. De accountant stelt de bedragen, waarvan het college in de jaarrekening heeft aangegeven dat deze nog door de raad geautoriseerd dienen te worden, in het verslag van bevindingen aan de orde.

Rekeningresultaat 2018 (bedragen x € 1.000)	Begroting 2018 na wijzigingen			Rekening 2018			Resultaat Afwijking	
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Abs.	%
Bestuur en ondersteuning	1.846	1.023	-823	1.832	1.021	-811	12	-1%
Veiligheid	997	3	-994	1.078	19	-1.059	- 65	7%
Verkeer, vervoer en waterstaat	2.171	136	-2.035	2.011	125	-1.886	149	-7%
Economie	262	31	-231	213	49	-164	67	-29%
Onderwijs	917	84	-833	898	83	-815	18	-2%
Sport, cultuur en recreatie	2.544	167	-2.377	2.277	170	-2.107	270	-11%
Sociaal domein	10.647	2.177	-8.470	10.826	2.258	-8.568	-98	1%
Volksgezondheid en milieu	2.794	2.909	115	3.050	3.111	61	-54	-47%
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	989	167	-822	1.236	241	-995	- 173	21%
Subtotaal programma's	23.167	6.697	-16.470	23.421	7.077	-16.344	126	
Algemene dekkingsmiddelen	0	17.867	17.867	0	18.054	18.054	187	1%
Overhead	2.894	22	-2.872	3.060	63	-2.997	-125	4%
Heffing vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0%
Onvoorzien	0	0	0	0	94	94	94	0%
Saldo van baten en lasten	26.061	24.586	-1.475	26.481	25.288	-1.193	282	
Mutaties reserves	0	1.364	1.364	1.671	3.347	1.676	312	23%
Totaal begroting – rekening	26.061	25.950	-111	28.152	28.635	483	594	

Geconstateerd is dat bij 4 van de programma's de overschrijding van de werkelijke totale lasten, afgezet tegen de laatst bijgestelde begroting 2018, de vooraf toegestane marge van 10% met een maximum van € 50.000 te boven gaan. Het gaat hier om de programma's "Veiligheid", "Sociaal domein", "Volksgezondheid en milieu" en "Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing".

Bij programma "Veiligheid" betreft het een overschrijding van € 81.000. Deze wordt veroorzaakt door de toerekening van salariskosten aan de taakvelden "Crisisbeheersing en brandweer" en "openbare orde en veiligheid" en de onvoorzien noodzakelijke kosten inzake bestuurlijke aanpak Bergseweg en Haspengouw.

Bij het programma "Sociaal domein" betreft het een overschrijding van € 179.000. Deze wordt met name veroorzaakt door de hogere lasten jeugdzorg. Hier tegenover staan lagere lasten Wmo en Wmo 2015.

Bij programma "Volksgezondheid en milieu" betreft het een overschrijding van € 256.000. Deze wordt met name veroorzaakt door de wijze van facturatie door RD4 als gevolg van BTW-wetgeving. Hierdoor dienen de uitgaven bruto te worden verantwoord. Hier staan inkomsten tegenover, waardoor per saldo geen sprake is van overschrijding van de budgetten.

Bij programma "Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing" betreft het een overschrijding van € 247.000. Deze wordt met name veroorzaakt door hogere kapitaallasten i.v.m. afschrijving ineens locatie 't Veldje. Financiële dekking vindt overigens plaats middels aanwending van de reserve Sociaal domein, waardoor dit geen budgettaire consequenties heeft.

De afwijkingen bij "mutaties reserves" worden nader toegelicht bij onderdeel D (reserves en voorzieningen).

Voor een cijfermatige toelichting per programma wordt verwezen naar de afzonderlijke programma's.

B.4. Categoriele rekening 2018

Naast een zicht op de lasten en de baten per programma kan de jaarrekening ook weergegeven worden middels een indeling in zogenaamde categorieën. Onderstaand overzicht geeft deze indeling weer.

Categoriele rekening 2018		Absoluut (bedragen)	
Kostencategorie		Batencategorie	
Salarissen en sociale lasten	4.830.000		
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	2.132.000		
Belastingen	112.000	Gemeentelijke belastingen	3.717.000
		Leges en andere rechten	1.629.000
Gronden	0	Gronden	10.000
Duurzame goederen	224.000		
Pachten	0	Pachten	17.000
		Huren	349.000
Sociale uitkeringen in natura	4.095.000	Eigen bijdragen en verhaal sociale uitkeringen in natura	185.000
Ingeleend personeel	860.000	Uitgeleend personeel	78.000
Goederen	339.000	Goederen	94.000
Diensten	3.818.000	Diensten	0
Sociale uitkeringen in geld	0	Verhaal sociale uitkeringen in geld	0
Subsidies ¹⁾	497.000		
Inkomensoverdrachten Rijk ²⁾	96.000	Inkomensoverdrachten Rijk ²⁾	17.690.000
Inkomensoverdrachten overheid niet Rijk ³⁾	7.718.000	Inkomensoverdrachten overheid niet Rijk ³⁾	409.000
Inkomensoverdrachten overig ⁴⁾	969.000	Inkomensoverdrachten overig ⁴⁾	65.000
Kapitaaloverdrachten Rijk	0	Kapitaaloverdrachten Rijk	0
Kapitaaloverdrachten overheid niet Rijk	0	Kapitaaloverdrachten overheid niet Rijk	0
Kapitaaloverdrachten overig	77.000	Kapitaaloverdrachten overig	0
Rente en dividend	535.000	Rente en dividend	723.000
Doorberekende rente	-324.000		
Mutaties reserves	1.671.000	Mutaties reserves	3.347.000
Mutaties voorzieningen	503.000	Mutaties voorzieningen	322.000
Subtotaal lasten	28.152.000		28.635.000
Rekeningsaldo	483.000		
Totaal lasten	28.635.000	Totaal Baten	28.635.000

1) Subsidies conform subsidieverordening

2) "Centrale overheid" (algemene uitkering)

3) Provincies, gemeenten en de gemeenschappelijke regelingen.

4) (exploitatie)bijdragen aan derden

B.5. Realisatie in primitieve begroting opgenomen dekkingsplan

Bij de totstandkoming van de begroting 2018 zijn geen bezuinigingsmaatregelen of ombuigingen voor 2018 genomen en ook geen belastingverhogende maatregelen. In deze paragraaf willen we met name stil staan bij de mate waarin de voorgenomen maatregelen ter dekking van de begroting (het dekkingsplan) zijn gerealiseerd.

Dekkingsplan	Begroot	Realisatie
Ombuigingen / bezuinigingen		
n.v.t.	0	n.v.t.
Incidentele inzet gemeentelijke reserves		
Inzet reserve Krimp, dotatie aan voorziening levensloopbestendig maken huurwoningen.	60.000	Inzet reserve voor dotatie aan voorziening in 2018 (€ 60.000).
Innovatiereserve, budget Living Lab Ubachsberg.	25.000	Inzet reserve op basis werkelijke kosten in 2018 (€ 25.000).
Belastingverhogende maatregelen		
n.v.t.	0	n.v.t.
Totaal dekkingsplan	0	Gerealiseerd

Het dekkingsplan is uitsluitende incidenteel van aard en heeft derhalve geen doorwerking naar de komende jaren.

B.6. Realisatie in primitieve begroting opgenomen p.m. posten

Naast eerder genoemd dekkingsplan, is in de begroting tevens gewezen op een aantal zogenaamde p.m.-posten. Bij deze posten kon bij het opstellen van de begroting niet concreet worden aangegeven wat de financiële impact ervan zou zijn. Voor deze posten werd derhalve geen bedrag geraamd. Wat dat betreft hielden deze posten een zodanig risico in, dat bij het oordeel omtrent de financiële positie hiermee rekening moest worden gehouden. In onderstaand overzicht blijkt in welke mate deze posten tot consequenties voor de jaarrekening 2018 hebben geleid.

In begroting voor 2018 opgenomen p.m.-posten	Actuele stand van zaken
Matige financiële impact: < € 50.000	
Vrakelbergerweg, aanleg fietspad, slechts een voorbereidingskrediet opgenomen in de begroting aangezien nog geen duidelijkheid is over verwerving van eventueel benodigde gronden en nog geen deugdelijke onderbouwing van het krediet kan plaatsvinden.	In de begroting 2019-2022 is voor de aanleg van het fietspad langs de Vrakelbergerweg een krediet opgenomen van € 650.000 (inclusief hiermee samenhangende kapitaallasten). Uitvoering is gepland in 2020.
Grote financiële impact: > € 50.000	
STRIP 1.2 (Hogeweg, Hoolstraat, afkoppelgebied Voerendaal-Oost en de uit een afkoppelstudie van Ransdaal voortgekomen projecten Staatsland en Dr.Huntjensstraat). Er is nog geen duidelijkheid over omvang kredieten infrastructurele projecten. De aan riolering toe te rekenen kosten worden financieel gedekt binnen het rioolkostendekkingsplan.	Het STRIP zal in 2019/2020 verder worden uitgewerkt, waarna meer duidelijkheid gegeven kan worden over de omvang van genoemde projecten.

Conclusie:

In 2018 hebben de p.m.-posten geen nadelig financieel effect gehad.

C. Rekeningresultaat vóór en na reserveringen

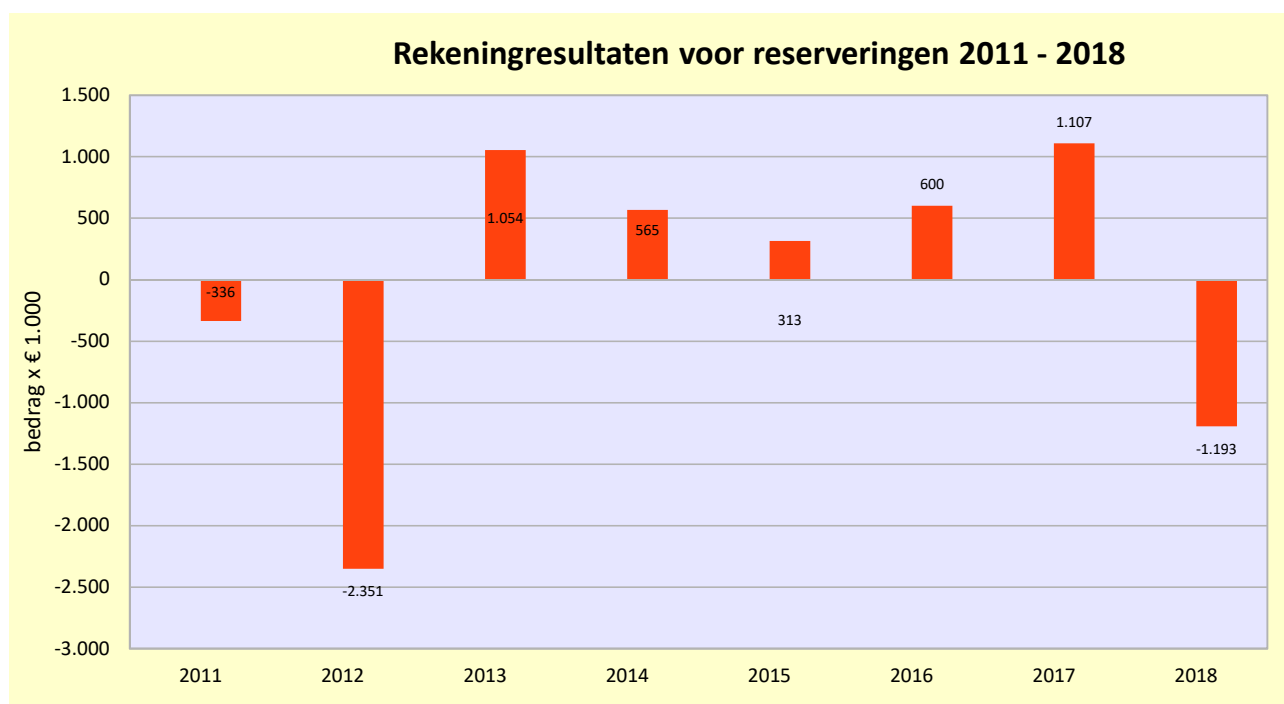
De rekening 2018 sluit met een voordelig saldo van € 483.000.

Dit saldo is niet alleen het resultaat van het verschil van de baten en lasten. Wat hierin meespeelt zijn de onttrekkingen alsmede de toevoegingen aan de reserves.

Met andere woorden, het resultaat komt mede tot stand door aanwending of aanvulling van de "gemeentelijke spaarpotten".

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (BBV) dient het totale begrotings- en jaarrekeningresultaat echter zowel inclusief als exclusief de onttrekkingen aan reserves inzichtelijk te worden gemaakt. Exclusief toevoegingen en onttrekkingen aan reserves is het jaarrekeningresultaat -/€ 1.193.000.

In onderstaand overzicht wordt over de periode 2011-2018 het jaarrekeningresultaat exclusief onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves grafisch weergegeven.

Analyse rekeningresultaat vóór en ná reserveringen

Programma-resultaten excl. reserveringen	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur en ondersteuning	1.832.000	1.021.000	-811.000
Veiligheid	1.078.000	19.000	-1.059.000
Verkeer, vervoer en waterstaat	2.011.000	125.000	-1.886.000
Economie	213.000	49.000	-164.000
Onderwijs	898.000	83.000	-815.000
Sport, cultuur en recreatie	2.277.000	170.000	-2.107.000
Sociaal domein	10.826.000	2.258.000	-8.568.000
Volksgesondheid en milieu	3.050.000	3.111.000	61.000
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	1.236.000	241.000	-995.000
Subtotaal Programma's	23.421.000	7.077.000	-16.344.000
Algemene dekkingsmiddelen	0	18.054.000	18.054.000
Overhead	3.060.000	63.000	-2.997.000
Heffing vennootschapsbelasting	0	0	0
Onvoorzien	0	94.000	94.000

Analyse rekeningresultaat vóór en ná reserveringen			
Resultaat vóór reserveringen	26.481.000	25.288.000	-1.193.000
Reserveringen per programma	toevoegingen	onttrekkingen	
Bestuur en ondersteuning:			
Mutatie balanspost jaarrekeningsaldo 2017		1.671.000	
Toevoeging algemene reserve, resultaat jaarrekening 2017	1.339.000		
Toevoeging reserve overloop, resultaat jaarrekening 2017	332.000		
Onttrekking reserve egalisatie belastingtarieven, verlaging OZB-tarief		200.000	
Onttrekking innovatiereserve, trainee bedrijfsvoering		14.000	
Onttrekking reserve overloop, glas in lood ramen raadzaal		7.000	
Onttrekking reserve overloop, onderzoek informatiebeveiliging		13.000	
Onttrekking reserve afschrijving activa met economisch nut, dekking afschrijvingslasten		114.000	
Onttrekking algemene reserve, branding		40.000	
Veiligheid:			
Verkeer, vervoer en waterstaat:			
Onttrekking reserve overloop, onderhoud verharding		184.000	
Economie:			
Onttrekking innovatiereserve, Living Lab Ubachsberg		25.000	
Onttrekking reserve overloop, vliegwielpjecten Via Belgica		3.000	
Onttrekking reserve overloop, aanleg ruiter en menroute		10.000	
Onttrekking reserve overloop, quickscans herstructureringsopgaven		10.000	
Onderwijs:			
Onttrekking reserve afschrijving activa met economisch nut, dekking afschrijvingslasten van o.a. brede school		195.000	
Sport, cultuur en recreatie:			
Onttrekking reserve leefbaarheid, 't Wouves		24.000	
Onttrekking reserve overloop, versterken/uitbreiden landschappelijke elementen		12.000	
Onttrekking reserve overloop, veerooster kasteel Puth		5.000	
Onttrekking reserve overloop, burgemeester Strous cultuurprijs		7.000	
Sociaal domein:			
Onttrekking reserve sociaal domein, tekort jeugdzorg / wmo		285.000	
Onttrekking reserve overloop, uitvoeringsprogramma sociaal domein		30.000	
Volksgezondheid en milieu:			
Onttrekking res. egalisatie afvalstoffenheffing, exploitatieresultaat		82.000	
Toevoeging res. egalisatie afvalstoffenheffing, resultaat inzameling huishoudelijk afval 2018	0		
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing:			
Onttrekking reserve krimp, levensloop bestendig maken particuliere woningen		7.000	
Onttrekking reserve Sociaal Domein, locatie 't Veldje		340.000	

Analyse rekeningresultaat vóór en ná reserveringen			
Onttrekking reserve krimp, storting in voorziening levensloop bestendig maken huurwoningen		60.000	
Onttrekking innovatiereserve, trainee RO		9.000	
Totaal reserveringen	1.671.000	3.347.000	
Resultaat ná reserveringen	28.152.000	28.635.000	483.000

D. Reserves en voorzieningen

Voor een juist inzicht in de financiële positie dient de omvang van het eigen vermogen van de gemeente nader beschouwd te worden. Dit eigen vermogen wordt gevormd door de reserves. We onderscheiden daarbij de algemene reserve, die dienst doet als zogenaamde "buffer" voor toekomstige incidentele tegenvallers, enerzijds en de bestemmingsreserves, gelden die opzij gezet zijn voor specifieke bestemmingen, anderzijds. Verder is het ook van belang om oog te hebben voor de omvang en vooral de toereikendheid van de diverse voorzieningen waarmee toekomstige risico's en verplichtingen zoveel mogelijk dienen te worden afgedekt. In onderstaand overzicht wordt de omvang en het verloop van de diverse reserves en voorzieningen in 2018 ten opzichte van de begroting 2018 neergezet.

Verloop reserves/voorzieningen	Begroting 2018			Jaarrekening 2018		
bedragen * € 1.000	begin 2018	mutaties 2018	eind 2018	begin 2018	mutaties 2018	eind 2018
Algemene reserve	3.029	-50	2.979	3.091	1.298	4.389
Bestemmingsreserves	15.368	-860	14.508	16.362	-1.304	15.058
<i>totaal reserves</i>	<i>18.397</i>	<i>-910</i>	<i>17.487</i>	<i>19.453</i>	<i>-6</i>	<i>19.447</i>
<i>totaal voorzieningen</i>	<i>2.651</i>	<i>-433</i>	<i>2.218</i>	<i>3.024</i>	<i>-543</i>	<i>2.481</i>
Totaal reserves en voorzieningen	21.048	-1.343	19.705	22.477	-549	21.928

De afwijking in het beginsaldo tussen de jaarrekening en begroting wordt veroorzaakt door effecten vanuit besluiten die genomen zijn tussen de besluitvorming van de begroting 2018 (november 2017) en de jaarrekening 2017 (juli 2018).

Bij het opmaken van de jaarrekening 2017 bleek de reservepositie van de gemeente per eind 2017/begin 2018 € 1.056.000 positiever dan waarmee bij het samenstellen van de begroting 2018 is uitgegaan. Dit is met name veroorzaakt doordat reserves minder zijn aangesproken dan waarmee bij de samenstelling van de begroting rekening is gehouden. Het gaat hierbij om de algemene reserve (€ 62.000), de reserve volkshuisvesting (€ 286.000), de reserve krimp (€ 38.000), de reserve economie & toerisme (€ 170.000), de reserve overloop (€ 38.000), de reserve sociaal domein (€ 321.000), de innovatiereserve (€ 58.000), en de reserve WSW (€ 30.000).

Daarnaast is het resultaat afvalinzameling 2017 (€ 53.000) toegevoegd aan de reserve egalisatie afvalstoffenheffing waarmee eveneens bij de samenstelling van de begroting geen rekening is gehouden.

De afwijking tussen de begrote en werkelijke mutaties in 2018 wordt onderstaand nader toegelicht.

Het verschil in de algemene reserve wordt met name veroorzaakt door de bestemming van het jaarrekening saldo 2017 (€ 1.339.000). Daarnaast was er een lagere onttrekking t.b.v. kosten branding (€ 10.000).

Het verschil in de bestemmingsreserve wordt enerzijds veroorzaakt door lagere onttrekkingen bij de reserve krimp (€ 48.000), reserve WSW (€ 42.000), de innovatiereserve (€ 6.000), de reserve overloop (€ 51.000), de reserve sociaal domein (€ 14.000) en de reserve afschrijving activa met economisch nut (€ 19.000).

Daarnaast was de onttrekking uit de reserve sociaal domein (-€ 624.000) niet oorspronkelijk begroot.

De voorzieningenpositie is per begin 2018 € 373.000 positiever gebleken bij het opstellen van de jaarrekening 2017, dan waarvan uitgegaan is bij het samenstellen van de begroting 2018. Dit wordt veroorzaakt door enerzijds een hogere dotatie aan de voorziening gemeentelijke gebouwen (€ 50.000) en anderzijds door lagere onttrekkingen aan de voorziening gemeentelijke gebouwen (€ 60.000), de voorziening levensloop bestendig maken huurwoningen (€ 81.000) en de egalisatievoorziening riolering (€ 119.000) en door hogere onttrekkingen aan de voorziening vervanging sporttoestellen gymzalen (-€ 4.000) en een onttrekking aan de voorziening dubieuze debiteuren (-€ 12.000).

Verder is er een extra dotatie aan de voorziening personeel uit dienst gedaan (€ 108.000), waar tegenover een hogere onttrekking staat (-€ 29.000).

Voor de daadwerkelijke onttrekkingen aan de reserves in 2018 wordt verwezen naar de tabel bij onderdeel C.

E. Investeringsprojecten

Naast de zogenoemde exploitatie, de jaarlijkse baten en lasten, zijn er nog diverse lopende investeringsprojecten. Dit betreffen eenmalige grote uitgaven, welke niet rechtstreeks in één keer in het resultaat van een boekjaar tot uitdrukking komen, maar waarbij over een langere periode de lasten via rente en afschrijving (kapitaallasten) worden toegerekend.

Onderstaand wordt de stand van de investeringsprojecten eind 2018 weergegeven:

Lopende investeringen					
	Gevoteerde krediet		Huidige stand van zaken		
	Raadsbesluit	Bedrag	Gerealiseerd	Restant	Gereed
Bouwrijpmaken locatie Raadhuisplein 3	Najaarsrapp 2017	45.000	38.000	7.000	2019
PV panelen gemeentehuis	Rb. 06-07-2017	80.000	87.000	- 7.000	2019
Zaaksysteem	Begroting 2013	170.000	121.000	49.000	gereed
Motion (personeelsinformatiesysteem)	Begroting 2018	16.000	12.000	4.000	2019
Reconstructie Ransdalerstraat – verharding	Begroting 2013 Rb. 01-10-2015	290.000 718.000	1.073.000	265.000	2019
	Begroting 2017 Rb. 08-06-2017	200.000 130.000			
– riolering (incl. aanleg groene buffer)	Begroting 2013 Rb. 01-10-2015 Rb. 08-06-2017	1.590.000 - 21.000 <u>230.000</u>	1.485.000	314.000	
		<u>3.137.000</u>			
			2.558.000	579.000	
Dalstraat / Daelsweg – renovatie verharding – afkoppelen hemelwater en afwatering	Begroting 2015	100.000 <u>325.000</u> 425.000	103.000 <u>301.000</u> 404.000	- 3.000 <u>24.000</u> 21.000	gereed
Bergseweg – reconstructie verharding	Begroting 2012 GVVP 2015 Rb. 01-10-2015	460.000 150.000 -168.000	1.089.000	99.000	gereed
	Rb.09-06-2016	746.000			
– riolering	Begroting 2012 Rb. 28-05-2015 Rb. 01-10-2015	140.000 -80.000 <u>580.000</u>	568.000	72.000	
		<u>1.828.000</u>			
			1.657.000	171.000	
Reconstructie Houtstraat - verharding	Begroting 2016	410.000	501.000	49.000	2019
	Begroting 2018	140.000			
- riolering	Begroting 2018	<u>30.000</u>			
		580.000	534.000	- 3.000 46.000	
Waalheimervoetpad	Begroting 2017	80.000	9.000	71.000	vervallen
Raadhuisplein-Schilsstraat – verharding	Begroting 2015 Begroting 2018	120.000 149.000	22.000	247.000	nog nader te bepalen
	Begroting 2015 Begroting 2018	200.000 <u>83.000</u>			
– afkoppelen hemelwater		552.000	21.000 <u>43.000</u>	<u>262.000</u> 509.000	
Daelsweg, fietspad bubeko	Rb. 06-07-2017	760.000	11.000	749.000	2020
Fietsverbinding van Geul naar Geleenbeek (voorbereidingskrediet)	Rb. 06-07-2017	150.000	51.000	99.000	2020
Minnegardsweg – verharding	Begroting 2015	204.000	2.000	202.000	2019
– afkoppelen hemelwater	Begroting 2015	<u>185.000</u> 389.000	<u>11.000</u> 13.000	<u>174.000</u> 376.000	
Dorpsplein Ransdaal	Rb. 01-10-2015	50.000	0	50.000	2020
GVVP, maatregelen 2016	Begroting 2016	100.000	100.000	0	gereed

Lopende investeringen					
	Gevoteerde krediet		Huidige stand van zaken		
	Raadsbesluit	Bedrag	Gerealiseerd	Restant	Gereed
GVVP maatregelen 2017-2018	Begroting 2016	200.000	50.000	150.000	2020
Herinrichting buitenruimte kerk Kunrade	Rb. 05-07-2018	25.000	6.000	19.000	2019
Herontwikkeling locatie voormalige standplaatsen Lindelauffer Gewande		0	402.000	- 402.000	2018
Verbouwing pand Cortemich t.b.v. huisvesting Ritmo jazzballet	Rb. 06-07-2017	275.000	306.000	- 31.000	gereed
Bijdrage in zonwering basisschool St. Theresia	Rb. 05-07-2018	20.000	13.000	7.000	gereed
Sportveldverlichting RKVV Voerendaal	Rb. 11-05-2017	140.000	126.000	14.000	gereed
Voetbalvelden vv Hellas	Rb. 08-06-2017	1.636.500	1.197.000	439.500	2019
Herinrichting Böschke an der Baneberg	Begroting 2017 Rb. 11-05-2017 Voorj.rapp. 2018	300.000 107.000 77.000 484.000	452.000	32.000	2019
Aankoop 't Veldje	Rb. 19-01-2017 Rb. 13-12-2018	350.000 88.000 438.000	440.000	- 2.000	gereed
MFC Ubachsberg	Rb. 30-01-2014 Rb. 01-10-2015 Rb. 01-10-2015 Rb. 22-12-2016 Begroting 2018	600.000 150.000 130.000 350.000 145.000 1.375.000	1.384.000	- 9.000	2019
MFC Ubachsberg, keuken	Rb. 01-10-2015	p.m.	29.000	- 29.000	gereed
MFC Ubachsberg, buitengebied	Rb. 01-10-2015	70.000	66.000	4.000	gereed
Renteloze lening Stg. MFC Ubachsberg	Rb. 15-03-2018	30.000	12.500	17.500	gereed
Open club Klimmen	Begroting 2014 Rb. 08-06-2017 voetbalvelden	500.000 9.862.000 - 1.636.500 8.725.500	496.000	8.229.500	2021
Wijksteunpunt Voerendaal-Kunrade – verbouwing – inrichting	Rb. 09-03-2017 Rb. 09-03-2017	185.500 95.500 281.000	273.000 105.000 378.000	- 87.500 - 9.500 - 97.000	gereed
Rioolreconstructie diverse wegen Ransdaal	Rb. 01-10-2015	1.392.000	58.000	1.334.000	2020
Watervoerende veldwegen, kwalitatieve opwaardering	Begroting 2017	120.000	23.000	97.000	2019
Bereikbaar maken blinde putten	Begroting 2012 Begroting 2017	218.000 200.000 418.000	5.000	413.000	2020
Rioolmaatregelen Winthagen	Voorj.rapp. 2016	25.000	0	25.000	2020
Rioolvervanging Craubekerstraat	Begroting 2018	75.000	9.000	66.000	2019
Aankoop bedrijfsbus	Najaarsrapp 2016	40.000	40.000	0	gereed

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de meeste projecten binnen de beschikbare middelen gerealiseerd zijn/worden. Bij enkele investeringsprojecten is sprake van een overschrijding van het beschikbare krediet. Onderstaand hierover een beknopte toelichting:

PV panelen gemeentehuis

De hogere kosten worden veroorzaakt door: meerwerk bekabeling omdat omvormers op een andere plek zijn komen te hangen (€ 5.200), niet voorziene kosten afvoeren grind van dak om dakbelasting te

verminderen (€ 3.500), niet voorziene ondersteuning bij aanvraag SDE-subsidie (€ 3.000) en aanpassen monitor in publiekshal (€ 200). Een aantal van genoemde kosten komen nog in 2019 ten lasten van dit krediet. In totaal wordt een overschrijding van het krediet verwacht van afgerond € 12.500.

Herontwikkeling locatie voormalige standplaatsen Lindelauffer Gewande

Het betreft hier de gemaakte kosten voor de verwerving van het bedrijfsperceel gelegen naast de voormalige standplaatsen, de herinrichting van het gehele terrein en het afboeken van boekwaarden voormalige standplaatsen. Het terrein zal worden herontwikkeld tot bedrijfslocatie, die passend is bij de entree van het bedrijventerrein. Verwezen wordt naar raadsinformatiebrief van 14 maart 2018.

Verbouwing pand Cortemich t.b.v. huisvesting Ritmo jazzballet

De hogere kosten zijn veroorzaakt door wijziging brandcompartimenten en dichtmaken van galerijen. Hierdoor is het gebouw minder afhankelijk van compartimenten en derhalve breder inzetbaar.

MFC Ubachsberg

De overschrijding wordt door verschillende factoren veroorzaakt zoals het aanvullend treffen van akoestische maatregelen in de zaal (€ 17.000), vertragskosten (€ 23.000) die zijn ontstaan omdat tijdens de bouw nader onderzoek nodig was naar de (onverwachte) verouderde ondergrondse leidingen en de wijze van het al dan niet aanbrengen van een gescheiden rioolstelsel. De grondwerkzaamheden die hiervoor hebben plaatsgevonden hebben de bouwkundige werkzaamheden vertraagd. Verder zijn ook aanvullende kosten gemoeid met directievoering, bouwmanagement en toezicht als gevolg van de integratie van de gymfunctie in het MFC en de totale vertering in het project (€ 20.000). Een aantal van genoemde kosten komen nog in 2019 ten laste van dit krediet.

MFC Ubachsberg, keuken

In het raadsvoorstel van 01-10-2015 is voor de keuken een p.m.-post opgenomen, omdat toen niet bekend was wat de kosten zouden zijn. Inschatting was dat het bedrag rond de € 25.000 zou zijn. De kapitaallasten van deze investering worden gedekt uit de reserve Sociaal Domein. Zoals uit bovenstaande tabel blijkt bedragen de werkelijke kosten € 29.000 welke worden afgeschreven in 10 jaar.

Wijksteunpunt Voerendaal-Kunrade

Bij het verwijderen van het plafond is gebleken dat de luchtbehandelingskast nooit heeft gefunctioneerd en vervangen diende te worden, kosten afgerond € 35.000. Daarnaast is de ontruimingsinstallatie op verzoek van de brandweer gewijzigd, kosten afgerond €10.000. Tevens bleek bij verwijderen van de plafonds dat de bekabeling geheel los zat van de verdiepingsvloer. De kosten voor het herstellen hiervan (data en alarm) bedroegen afgerond € 11.000. Kosten voor vervangen van de inbraakinstallatie, meubilair, screens, balie, e.d. verklaren de rest van de overschrijding.

F. Oordeel omtrent de financiële positie

In de voorgaande paragrafen is specifiek ingegaan op de diverse aspecten die van belang zijn bij het oordeel omtrent de financiële positie. In dit verband is verder nog van belang op welke wijze en met welke inkleding van risico's de gemeente haar geldleningen heeft aangetrokken c.q. haar overtollige gelden heeft uitgezet. Bovendien spelen ook de onbenutte belastingcapaciteit en het weerstandsvermogen, in relatie tot de risico-paragraaf een duidelijke rol. Hieraan zijn specifieke paragrafen gewijd, waarnaar hier korthedshalve wordt verwezen ("weerstandsvermogen", "lokale heffingen" en "treasury").

Aspect financiële positie	Veranderingen	Oordeel
Budgettaire ruimte / rekeningsaldo in het afgelopen jaar	Begroting 2018: € 243.000 Jaarrekening 2018: € 483.000	Verbeterd
Budgettaire ruimte in meerjarenperspectief	Het meerjarenperspectief 2018-2021 in de primitieve begroting 2018 is positief. Echter t.o.v. primitieve begroting 2017 is meerjarig sprake van een verslechtering.	Verslechterd
Absolute omvang reserves (algemene reserve + bestemmingsreserves)	Begroting 2018: verwachte omvang eind 2018 € 17,5 miljoen. Jaarrekening 2018: werkelijke omvang eind 2018 € 19,4 miljoen.	Verbeterd
Aanwendbaarheid van reserves	Geraamde vrije aanwendbaarheid begroting 2018: € 3.897.000 Werkelijke vrije aanwendbaarheid jaarrekening 2018: € 5.004.000*	Verbeterd
Treasury	De solvabiliteit (verhouding tussen het eigen vermogen en het balanstotaal) is in 2018 met 4% afgenomen. 2017: 40% 2018: 36%.	Verslechterd
Omvang risico-paragraaf	Risico's uit de risico-paragraaf begroting 2018 hebben niet geleid tot negatieve financiële consequenties.	Gelijk gebleven

* Dit bedrag is exclusief de voorgestelde toevoeging van het jaarrekeningresultaat 2018 ad € 163.500.

G. Besluitvorming jaarrekening

Met het vaststellen van de jaarrekening 2018 verleent de gemeenteraad het college van burgemeester en wethouders decharge over het gevoerde beleid van 2018. Daarnaast wordt de raad gevraagd in te stemmen met de bestemming van het positief jaarrekeningresultaat van € 483.300.

Voorgesteld wordt:

1. € 163.500 toevoegen aan de algemene reserve.
2. € 272.800 toe te voegen aan de reserve overloop, bestaande uit:
 - € 7.000 restant budget t.b.v. vervanging i-pads raadsleden;
 - € 5.300 restant budget “documentaire informatievoorziening” t.b.v. rapportage generiek toezicht archief;
 - € 54.500 lagere algemene uitkering o.b.v. raming onderuitputting rijksbegroting 2018;
 - € 11.000 restant budget klein onderhoud verharding t.b.v. verharding rondom sportvelden;
 - € 25.000 restant budget “afschrijving verhardingen” t.b.v. afschrijving buitenterrein kerk Kunrade;
 - € 10.000 restant budget belijning;
 - € 8.500 restant budget bewegwijzeringsborden (ANWB);
 - € 15.000 restant budget (her)ontwikkeling bedrijfspanden t.b.v. aanpak winkelleegstand (streetwise);
 - € 15.000 restant budget pand Cortemich t.b.v. extra kosten (frictie) overname beheer pand;
 - € 8.000 restant budget activiteitenbudget t.b.v. onderzoek inzet combinatiefunctionaris;
 - € 25.000 restant budget cultureel erfgoed t.b.v. project inventarisatie karakteristieke en beeldbepalende bouwwerken;
 - € 9.000 restant budget “openbaar groen” t.b.v. bomenonderhoud;
 - € 15.000 restant budget “openbaar groen” t.b.v. inboet beplanting;
 - € 10.000 restant budget “openbaar groen” t.b.v. Ikgroenhet;
 - € 8.500 restant budget “groenstructuurplan” t.b.v. aanpassen komentree Ubachsberg;
 - € 10.000 restant budget “natuur en landschap” t.b.v. vervanging stalen deur bunker Midweg;
 - € 16.000 restant budget opvang- en beschermd wonen-voorziening t.b.v. bijdrage bouwstenen personen met verward gedrag;
 - € 20.000 restant budget “handhaving milieu” t.b.v. onderzoek geluid, stof en stank door RUD.
3. € 47.000 voordeel op toerisme en economisch beleid toe te voegen aan de reserve afschrijving activa ter dekking van de afschrijvingslasten wandelknooppunten netwerk Zuid-Limburg;

Deel 2:

**PROGRAMMA
VERANTWOORDING
2018**

Programma Bestuur en ondersteuning

Verantwoordelijke portefeuillehouders: Burgemeester W. Houben
Wethouder R. Braun

Centrale doelstelling

Adequaat en klantgericht verzorgen van de gemeentelijke dienstverlening in brede zin. Dit enerzijds door taken zelfstandig uit te voeren en anderzijds taken samen met andere gemeenten en organisaties uit te (laten) voeren.

Beleidskaders

De beleidskaders en de speerpunten die vanuit dit programma zijn c.q. worden ontwikkeld, zijn voor een deel terug te voeren op (bestaande) beleidskaders. Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de geldende kaders.

- De gemeentewet;
- Pact van Parkstad (2009);
- Communicatiemanifest (2014);
- Dienstverleningsconcept (2016).

Beleidsindicatoren

Aan de hand van de volgende verplichte beleidsindicatoren worden de maatschappelijke effecten toegelicht:

	Aantal	Eenheid	Bron
Formatie	5,8 fte	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens
Bezetting	5,8 fte	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens
Apparaatskosten	€ 485	Kosten per inwoner	Eigen begroting
Externe inhuur	13,4%	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting
Overhead	11,6%	% van totale lasten	Eigen begroting

Bereikte resultaten

In dit deel wordt per programma-onderdeel in beeld gebracht wat we per speerpunt hebben bereikt en wat we hiervoor hebben gedaan.

Prioritaire projecten

Samenwerking Simpelveld-Voerendaal

Begroting	
Doelstelling:	Het versterken van de ambtelijke organisatie via een functionele integratie met Simpelveld.
Planning:	<u>1^e halfjaar 2018:</u> - Voorbereiding functionele integratie bedrijfsvoering; - Besluitvorming functionele integratie overige bedrijfsonderdelen. <u>2^e halfjaar 2018:</u> - Functionele integratie bedrijfsvoering; - Voorbereiding functionele integratie overige bedrijfsonderdelen.
Kosten:	In de exploitatie is een bedrag opgenomen van € 50.000.
Jaarrekening	
Realisatie:	Per 1 september 2018 zijn de afdelingen Bedrijfsvoering en Staf geïntegreerd. De overige afdelingen volgen in 2019 en 2020.
Kosten:	€ 95.500

Overige activiteiten

Regionale Samenwerking Parkstad Limburg

Begroting	
Doelstelling:	Investeren in regionale samenwerking.
Planning:	<u>Geheel 2018:</u> Doorlopend.
Kosten:	In de exploitatie is een bedrag opgenomen van € 78.000.
Jaarrekening	
Realisatie:	Binnen de GR Stadsregio Parkstad Limburg heeft de reguliere productie vorm gekregen via de bestuurscommissies. Aanvullend is duidelijk geworden dat het Rijk een regiodeal wenst te sluiten. Deze regiodeal zal een breed spectrum kennen met focus op de top 10 wijken in Parkstad.
Kosten:	€ 78.000

IBA Parkstad

Begroting	
Doelstelling:	Uitvoering geven aan de realisatie en ontwikkeling van de Internationale Bau-Ausstellung Parkstad 2020.
Planning:	<u>Geheel 2018:</u> Begeleiding en monitoring van lokale projecten binnen de reikwijdte van IBA.
Kosten:	In de exploitatie is een bedrag opgenomen van € 120.000.
Jaarrekening	
Realisatie:	Binnen het thema Oerland van Kalk heeft de IBA in 2018 verder bijgedragen aan de

IBA Parkstad

	ontwikkeling van de poorten van het Land van Kalk en de kerk/het zorghuis van Kunrade. Begin 2018 heeft de Kerk van Kunrade gediend als plaats voor de jaarlijkse infomarkt van IBA.
Kosten:	€ 120.000

Branding

Begroting	
Doelstelling:	Versterken van het profiel van Voerendaal
Planning:	<u>Geheel 2018:</u> Continue uitvoering branding activiteiten.
Kosten:	In de exploitatie is voor 2018 een bedrag van € 50.000 opgenomen met als dekking de algemene reserve.
Jaarrekening	
Realisatie:	In 2018 zijn diverse bestaande en nieuwe initiatieven uitgelicht en extra onder de aandacht gebracht. Op deze wijze is zichtbaar gemaakt wat Voerendaal te bieden heeft en bewustwording en herkenbaarheid gecreëerd.
Kosten:	€ 40.000 (waarvan € 15.000 bijgedragen in het zomerfestival)

Algemene dekkingsmiddelen

Tot de algemene dekkingsmiddelen worden gerekend de algemene uitkering en overige uitkeringen uit het gemeentefonds, de onroerende zaakbelasting, de hondenbelasting, rente en dividenduitkeringen. Deze algemene dekkingsmiddelen worden, conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) niet toegerekend aan de programma's.

De algemene uitkering 2018 en de integratie-uitkering sociaal domein zijn berekend op basis van de septembercirculaire 2018 (respectievelijk € 10.272.581 en € 5.529.260). Voor een gedetailleerde berekening wordt verwezen naar de bijlage in deze jaarrekening.

De opbrengsten onroerende zaakbelasting, hondenbelasting en rente- en dividenduitkeringen bedragen respectievelijk € 2.138.252, € 71.346 en € 722.488.

Overhead

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is voorgeschreven welke kosten tot de "overhead" gerekend worden. Dit zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

In elk geval betreft dit:

- leidinggevenden primair proces;
- financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
- personeelszaken en organisatie;
- inkoop;
- interne en externe communicatie;
- juridische zaken;
- bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- informatievoorziening en automatisering van PIOFACH-systemen;
- facilitaire zaken en huisvesting;
- documentaire informatievoorziening;
- managementondersteuning primair proces.

Met ingang van 2017 worden deze kosten niet meer toegerekend aan de programma's, maar worden deze afzonderlijk inzichtelijk gemaakt. Voor de berekening van kostendeckendheid van leges en heffingen mogen deze kosten overigens wel meegenomen worden.

Kosten welke direct toe te rekenen zijn aan de taakvelden dienen rechtstreeks op deze taakvelden verantwoord te worden.

Onvoorzien

Voor onvoorziene uitgaven was in de begroting 2018 een bedrag van € 60.000 gereserveerd. De stelpost onvoorzien is in 2018 volledig ingezet ter financiële dekking van de sloopkosten chalet Haspengouw 14 inclusief afboeken boekwaarde van dit chalet. Deze bijstelling heeft plaatsgevonden middels de voorjaarsrapportage 2018.

Heffing vennootschapsbelasting

Na een inventarisatie en implementatie is gebleken dat de gemeente Voerendaal vooralsnog niet vennootschapsbelastingplichtig is. In 2017 is de vereiste dossieropbouw afgerond en aansluitend met de belastingdienst besproken. Hoewel niet zwart op wit aangegeven wordt dat we de Vpb niet raken gaf de Belastingdienst wel aan dat onze argumentatie helder en verdedigbaar was. Op verzoek van de belastingdienst zijn over de jaren 2016 en 2017 toch (nul)aangiftes gedaan, respectievelijk in november 2018 en april 2019.

Financieel overzicht

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van dit programma. Op grond van artikel 212 van de financiële verordening is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma groter dreigt te worden dan 10% met een maximum van € 50.000 het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten (zie de toelichting bij deel 1, onderdeel 3).

Programma Bestuur en ondersteuning				Bedragen x € 1.000	
	Jaarrekening 2017	Primitieve begroting 2018	Bijgestelde begroting 2018	Jaarrekening 2018	Afwijking
Lasten:					
Bestuur	1.030	990	997	1.165	168
Burgerzaken	435	360	360	360	0
Beheer overige gebouwen en gronden	29	26	26	4	-22
Overhead	2.873	2.844	2.894	3.060	166
Treasury	-822	235	235	227	-8
OZB woningen	110	0	0	51	51
OZB niet woningen	31	0	0	11	11
Belastingen overig	19	137	157	14	-143
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten	0	340	71	0	-71
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	7.366	0	0	1.671	1.671
Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	243	-111		111
Totaal lasten:	11.071	5.175	4.629	6.563	1.934
Baten:					
Bestuur	16	8	8	21	13
Burgerzaken	279	272	272	251	-21
Beheer overige gebouwen en gronden	94	24	34	27	-7
Overhead	138	7	22	63	41
Treasury	758	689	709	722	13
OZB woningen	1.742	1.727	1.727	1.760	33
OZB niet woningen	356	368	368	378	10
Belastingen overig	71	72	72	72	0
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	15.751	15.741	15.700	15.844	144
Overige baten en lasten	0	0	0	94	94
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	7.930	910	1.364	3.347	1.983

Programma Bestuur en ondersteuning				Bedragen x € 1.000	
Resultaat van de rekening van baten en lasten	0				
Totaal baten:	27.135	19.818	20.276	22.579	2.303
Saldo programma	16.064	14.643	15.647	16.016	369

Toelichting

Taakveld Bestuur

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor "raad en commissies", "college B&W", "recepties en bijeenkomsten", "representatie", "intergemeentelijke samenwerking", "IBA" en "branding".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 7.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 7.000 hogere lasten accountant.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 168.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 82.000 hogere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 33.000 hogere lasten a.g.v. extra dotatie aan voorziening personeel uit dienst;
- € 16.000 lagere lasten "raad en commissies";
- € 12.000 hogere lasten "college B&W";
- € 67.000 hogere lasten intergemeentelijke samenwerking;
- € 10.000 lagere lasten branding (algemene reserve).

De hogere baten van € 13.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 2.000 hogere baten i.v.m. bijdragen RMT;
- € 11.000 hogere baten i.v.m. doorbelasting kosten intergemeentelijke samenwerking.

Taakveld Burgerzaken

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor "verkiezingen", "huwelijksvoltrekkingen", "reisdocumenten", "rijbewijzen", "gemeentelijke bevolkingsadministratie" en "straatnaamgeving en huisnummering".

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere/lagere lasten van € 0 worden met name veroorzaakt door:

- € 9.000 hogere lasten a.g.v. toerekening salariskosten en inhuur personeel;
- € 6.000 hogere lasten verkiezingen;
- € 10.000 lagere lasten afdracht rijksleges reisdocumenten en rijbewijzen;
- € 5.000 lagere lasten gemeentelijke bevolkingsadministratie.

De lagere baten van € 21.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 13.000 hogere baten i.v.m. uitgeleend personeel;
- € 28.000 lagere baten leges reisdocumenten en rijbewijzen;
- € 2.000 lagere baten leges huwelijksvoltrekkingen;
- € 4.000 lagere baten leges bevolkingsadministratie.

Taakveld Beheer overige gebouwen en gronden

Tot dit taakveld behoort het budget "gronden".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De toename van de baten met € 10.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 10.000 hogere baten i.v.m. grondverkoop strook groen Wachtendonkstraat.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 22.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 25.000 lagere lasten afschrijving boekwaarde locatie "Dammerich";
- € 3.000 hogere lasten kadastrale kosten.

De lagere baten van € 7.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 3.000 lagere baten grondverkoop.
- € 4.000 lagere baten pachtsommen.

Taakveld Overhead

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor “gemeentehuis”, “facilitaire zaken”, “overige personeelskosten” en “voorlichting en communicatie”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 50.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 7.000 hogere lasten kosten plaatsen glas in lood ramen in raadzaal (overloep 2017);
- € 13.000 hogere lasten t.b.v. aanpassingen wethouderskamers;
- € 7.000 hogere lasten vervanging i-pads college van B&W (overloep 2017);
- € 2.000 hogere lasten i.v.m. aankoop flexibele vergadertafels raadzaal (kapitaallasten);
- € 6.000 hogere lasten salarisadministratie en personeelsadvertenties;
- € 8.000 hogere lasten externe ondersteuning BTW-onderzoek;
- € 15.000 hogere lasten i.v.m. inhuur ter vervanging zwangerschapverlof medewerkster;
- € 8.000 lagere lasten integraal beheersysteem weg/groen/riool (kapitaallasten).

De toename van de baten met € 15.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 15.000 hogere baten i.v.m. zwangerschapsvergoeding medewerkster.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 166.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 152.000 hogere lasten a.g.v. toerekening salariskosten en inhuur personeel;
- € 6.000 lagere kapitaallasten gemeentehuis door uitstel investering zonnepanelen;
- € 12.000 lagere lasten informatievoorziening en automatisering;
- € 3.000 lagere kapitaallasten ICT door uitstel/vervallen investeringen;
- € 9.000 lagere lasten facilitaire zaken;
- € 31.000 hogere lasten documentaire informatievoorziening;
- € 31.000 hogere lasten overige personeelskosten;
- € 4.000 lagere lasten externe ondersteuning verzekeringsportefeuille;
- € 14.000 lagere lasten voorlichting en communicatie.

De hogere baten van € 41.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 36.000 hogere baten i.v.m. uitgeleend personeel;
- € 7.000 hogere baten i.v.m. vergoeding zwangerschapverlof;
- € 5.000 lagere baten gemeentehuis;
- € 3.000 hogere baten a.g.v. doorbelasten kosten Dosis informatiemanagement.

Taakveld Treasury

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor “geldleningen”, “aandelen en dividend” en “doorberekende rente”. De negatieve last is een gevolg van de voorschriften BBV 2017, waarin is opgenomen dat de aan de afzonderlijke producten doorberekende rente als negatieve last moet worden verantwoord.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De toename van de baten met € 20.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 20.000 hogere baten dividenduitkeringen.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 8.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 30.000 lagere lasten rentekosten;
- € 22.000 hogere lasten minder rentetoerekening aan taakvelden.

De hogere baten van € 13.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 13.000 hogere rentebaten.

Taakveld Onroerende zaakbelasting woningen

Tot dit taakveld behoort het budget voor “onroerende zaakbelasting woningen”.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 51.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 51.000 hogere lasten door toerekening kosten BsGW.

De hogere baten van € 33.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 33.000 hogere baten OZB-belasting.

Taakveld Onroerende zaakbelasting niet-woningen

Tot dit taakveld behoort het budget voor “onroerende zaakbelasting niet-woningen”.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 11.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 11.000 hogere lasten door toerekening kosten BsGW.

De hogere baten van € 10.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 10.000 hogere baten OZB-belasting.

Taakveld Belastingen overig

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor “hondenbelasting”, “invordering gemeentelijke belastingen” en “oninbare gemeentelijke belastingen”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 20.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 7.000 hogere lasten o.b.v. begroting BsGW;
- € 13.000 hogere lasten i.v.m. incidentele bijdrage eigen vermogen BsGW.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 143.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 139.000 lagere lasten door toerekening kosten BsGW aan meerdere taakvelden;
- € 4.000 lagere lasten door minder afboekingen oninbare gemeentelijke belastingen.

Taakveld Algemene uitkering en overige uitkeringen uit het gemeentefonds

Tot dit taakveld behoren de baten voor “algemene uitkering” en “integratie-uitkering sociaal deelfonds”.

De algemene uitkering en de integratie-uitkering sociaal domein zijn herberekend op basis van de septembercirculaire 2018.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De afname van de baten met € 41.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 57.000 lagere baten algemene uitkering o.b.v. maart-, mei- en septembercirculaire 2018;
- € 16.000 hogere baten integratie-uitkering Sociaal Domein o.b.v. mei- en septembercirculaire.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere baten van € 144.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 144.000 hogere baten algemene uitkering o.b.v. septembercirculaire 2018.

Taakveld Overige baten en lasten

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor “onvoorzien” en “stelpost loon- en prijsstijging”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De daling van de lasten met € 269.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 60.000 lagere lasten i.v.m. inzet stelpost onvoorzien;
- € 209.000 lagere lasten i.v.m. inzet / vrijval stelpost loon- en prijsstijging.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 71.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 71.000 lagere lasten i.v.m. vrijval stelpost loon- en prijsstijging.

De hogere baten van € 94.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 94.000 hogere baten i.v.m. BTW teruggaaf naar aanleiding van boekencontrole.

Taakveld Vennootschapsbelasting

Vooralsnog is de gemeente Voerendaal geen vennootschapsbelasting verschuldigd.

Taakveld Mutaties reserves

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor aanwendungen van dan wel toevoegingen aan reserves. Verwezen wordt naar deel 1 van deze jaarrekening.

Taakveld Resultaat van de rekening van baten en lasten

Tot dit taakveld behoort het saldo begroting/jaarrekening na reserveringen. Mutatie tussen primitieve begroting en bijgestelde begroting is conform voor- en najaarsrapportage inclusief raadsvergadering december 2018.

Programma Veiligheid

Verantwoordelijke portefeuillehouder: Burgemeester W. Houben

Centrale doelstelling

Behouden en waar mogelijk verbeteren van een veilige omgeving.

Beleidskaders

De beleidskaders en de speerpunten die vanuit dit programma zijn c.q. worden ontwikkeld, zijn voor een deel terug te voeren op (bestaande) beleidskaders. Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de geldende kaders:

- Gemeentewet;
- Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Zuid-Limburg;
- Beleid openbare orde en veiligheid Voerendaal 2015.

Beleidsindicatoren

Aan de hand van de volgende verplichte beleidsindicatoren worden de maatschappelijke effecten toegelicht:

	Aantal	Eenheid	Bron
Verwijzingen Halt	36	Aantal per 10.000 jongeren (leeftijd 12-17 jaar)	Bureau Halt (2017)
Harde kern jongeren van 12 t/m 24 jaar	1,8	Aantal per 10.000 inwoners	KLPD (2014)
Winkeldiefstallen	0,0	Aantal per 1.000 inwoners	CBS (2018)
Geweldsmisdrijven	2,0	Aantal per 1.000 inwoners	CBS (2018)
Diefstallen uit woningen	2,8	Aantal per 1.000 inwoners	CBS (2018)
Vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte	3,6	Aantal per 1.000 inwoners	CBS (2018)

Bereikte resultaten

In dit deel wordt per programma-onderdeel in beeld gebracht wat we per speerpunt hebben bereikt en wat we hiervoor hebben gedaan.

Prioritaire projecten

In 2018 zijn geen prioritaire projecten op het gebied van veiligheid.

Overige activiteiten

Crisisbeheersing en brandweer

Begroting	
Doelstelling:	Adequate voorbereiding en aanpak in geval van ongevallen en rampen.
Planning:	Continu proces.
Kosten:	In de exploitatie is voor crisisbeheersing en brandweer een bedrag opgenomen van € 604.000 voor 2018.
Jaarrekening	
Realisatie:	De reguliere bijdrage aan en activiteiten van de veiligheidsregio Zuid-Limburg zijn uitgevoerd. Daarbij is een intensief traject doorlopen ten aanzien van de meerkosten brandweer en de herziening van de kostenverdeelsleutel. De consequenties hiervan worden opgenomen in de begroting 2020 van de veiligheidsregio.
Kosten:	€ 600.000

Inzet BOA

Begroting	
Doelstelling:	Het terugbrengen van het aantal "kleine ergernissen".
Planning:	Op basis van actualiteit vormgeven aan de inzet BOA.
Kosten:	In de exploitatie is een bedrag van € 37.000 opgenomen voor met name inhuur extra BOA-capaciteit en overige uitvoeringskosten. De reguliere salariskosten van de eigen BOA zijn hierin niet opgenomen.
Jaarrekening	
Realisatie:	De extra boa-capaciteit is (eind 2018) gerealiseerd, waardoor nu met meer kennis en flexibiliteit inzet kan worden gepleegd. Ook vervanging (ziekten en/of verlof) is nu geborgd.
Kosten:	€ 12.000

Criminaliteitspreventie en persoonsgerichte aanpak

Begroting	
Doelstelling:	Criminaliteitspreventie en -aanpak via een proactieve en regievoerende rol.
Planning:	<u>2^e kwartaal 2018:</u> Opstellen van een beleidsnotitie bestuurlijke aanpak. <u>2018:</u> Regievoering in de integrale aanpak op basis van casuïstiek.
Kosten:	In de exploitatie is structureel een bedrag van € 50.000 opgenomen.
Jaarrekening	
Realisatie:	De beleidsnotitie bestuurlijke aanpak is niet gerealiseerd, vanwege een aantal casussen, die prioriteit hebben gekregen. Zoals de Veiligheid en beveiliging van bestuurders, basisanalyse

Criminaliteitspreventie en persoonsgerichte aanpak

	ondermijning en twee grote handhavingsacties. De bedoeling is om deze notitie in 2019 te realiseren. De raad is eind 2018 bijgepraat over de bestuurlijke aanpak, de casussen en de fenomenen. De casussen binnen het Veiligheidshuis Parkstad blijven (onverminderd) laag.
Kosten:	€ 196.000

Financieel overzicht

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van dit programma. Op grond van artikel 212 van de financiële verordening is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma groter dreigt te worden dan 10% met een maximum van € 50.000 het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten (zie de toelichting bij deel 1, onderdeel 3).

Programma Veiligheid				Bedragen x € 1.000	
	Jaarrekening 2017	Primitieve begroting 2018	Bijgestelde begroting 2018	Jaarrekening 2018	Afwijking
Lasten:					
Crisisbeheersing en brandweer	644	621	638	659	21
Openbare orde en veiligheid	344	293	359	419	60
Totaal lasten:	988	914	997	1.078	81
Baten:					
Crisisbeheersing en brandweer	34	0	0	3	3
Openbare orde en veiligheid	11	3	3	16	13
Totaal baten:	45	3	3	19	16
Saldo programma	- 943	- 911	- 994	-1.059	-65

Toelichting

Taakveld Crisisbeheersing en brandweer

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor “rampenbestrijding” en “brandbestrijding repressief”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 17.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 20.000 hogere lasten veiligheidsregio o.b.v. begroting 2019 veiligheidsregio;
- € 3.000 lagere lasten brandkraanhuur.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 21.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 39.000 hogere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 18.000 lagere lasten crisisbeheersing en brandweer.

De hogere baten van € 3.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 3.000 hogere baten i.v.m. vergoeding detachering personeel.

Taakveld Openbare orde en veiligheid

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor “openbare orde en veiligheid” en “BOA”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 66.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 24.000 hogere lasten i.v.m. basisanalyse ondermijning;
- € 34.000 hogere lasten i.v.m. campagne veiligheid en beveiligingmaatregelen;
- € 8.000 hogere lasten i.v.m. beveiligingsmaatregelen woningen nieuwe wethouders.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 60.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 28.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten en inhuur personeel;
- € 88.000 hogere lasten a.g.v. bestuurlijke aanpak Bergseweg en Haspengouw.

De hogere baten van € 13.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 2.000 hogere baten i.v.m. vergoeding detachering personeel;
- € 2.000 hogere baten leges diverse vergunningen;
- € 9.000 hogere baten openbare orde veiligheid.

Programma Verkeer, vervoer en waterstaat

Verantwoordelijke portefeuillehouder: Wethouder P. Verbraak

Centrale doelstelling

Tot dit programma behoren de taakvelden Verkeer en Vervoer. Inhoudelijke taken als verkeersbeleid, reconstructie, beheer en onderhoud van wegen, beheer en onderhoud openbare verlichting en openbaar vervoer inclusief voorzieningen behoren hiertoe.

Doelstelling Programma

De openbare ruimte kent vele gebruikers die steeds hogere eisen stellen aan het gebruik, de inrichting en de kwaliteit ervan. Het belang om te blijven investeren in de openbare ruimte en adequaat beheer te voeren neemt hiermee toe. Daarin bepalen aspecten als gebruikswaarde, toekomstwaarde en belevingswaarde de kwaliteit. Daarnaast spelen eisen vanuit wet- en regelgeving alsmede richtlijnen en afsprakenkaders een belangrijke rol bij het voeren van beleid en het uitvoeren van projecten in de openbare ruimte.

De investeringen en het beheer dat de komende jaren verricht gaat worden in de openbare ruimte gaat uit van een duurzame, veilige en betaalbare inrichting en onderhoud van de openbare ruimte die bijdraagt aan de leefbaarheid van de kernen. Vanuit dat oogpunt draagt het programma Verkeer & Vervoer bij aan een aantrekkelijke leef-, werk- en recreatie-omgeving passend bij het landelijke gebied van Voerendaal. Behoeften, wensen en inzet van burgers en gebruikers zijn leidend bij de bepaling van de, gedifferentieerde, kwaliteitsniveaus.

Bij de inrichting en het onderhoud van de Openbare ruimte zijn vier kernbegrippen leidend:

- **Leefbaarheid:**
Om een aantrekkelijke leef-, werk- en recreatie-omgeving te waarborgen is de openbare ruimte minimaal schoon en goed toegankelijk voor alle burgers. De (eigen) ideeën en inspanning van burgers wordt gewaardeerd en aangemoedigd. Voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt is het mogelijk zich door te ontwikkelen en hun maatschappelijke inzet te bevorderen ten behoeve van het borgen en zo mogelijk verbeteren van de kwaliteit in de openbare ruimte.
- **Duurzaamheid:**
Om toekomstgericht met de omgeving om te gaan, speelt duurzaamheid een belangrijke rol als kernbegrip. Centraal hierbij staan achtereenvolgens de vermindering van de milieubelasting bij de inrichting en beheer van de openbare ruimte, het realiseren van energieneutraliteit, optimale scheiding van afval en het (terug-)brengen van grondstoffen in biologische en technische kringlopen. Daarnaast staat duurzaamheid voor toekomstbestendig investeren, waarbij een integrale afweging gemaakt wordt tussen levensduur, functionaliteit en betaalbaarheid. Onder het begrip duurzaamheid wordt hier ook bedoeld dat uitgegaan wordt van een duurzaam personeelsbeleid, waarmee bedoeld wordt dat mensen met een uitkering of een beperking kansen geboden worden om actief deel te nemen aan het arbeidsproces.
- **Veiligheid:**
Om prettig en verantwoord gebruik van de openbare ruimte mogelijk te maken, wordt de openbare ruimte zo ingericht en onderhouden dat veiligheid vanuit de optiek van sociale veiligheid, verkeersveiligheid en technische veiligheid gewaarborgd is. Hierbij wordt rekening gehouden met burgers en gebruikers die kwetsbaarder zijn in de openbare ruimte en worden wettelijke criteria toegepast, maar worden ook alle functies binnen Voerendaal (met goede infrastructuur, uitvalswegen, bereikbaarheid, mobiliteit e.d.) ondersteund.
- **Betaalbaarheid:**
Om op lange termijn een adequaat kwaliteitsniveau van de inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte te kunnen garanderen, is betaalbaarheid een belangrijke vereiste. Zowel investerings-, als exploitatie technisch worden inrichting en onderhoud van de openbare ruimte financieel verantwoord uitgevoerd. Bij het doen van uitgaven wordt nadrukkelijk gezien of deze doelmatig zijn in het licht van de leefbaarheid, duurzaamheid en veiligheid in de kernen. De kwaliteitsaspecten gebruikswaarde, toekomstwaarde en belevingswaarde zullen hierbij als wegingskader worden meegenomen. De kosten worden op verschillende manieren afgedekt. Op sommige onderdelen gebeurt dit volgens het principe, de vervuiler betaalt, bij andere posten worden andere grondslagen gehanteerd.

Beleidskaders

De beleidskaders en de speerpunten die vanuit dit programma zijn c.q. worden ontwikkeld, zijn voor een deel terug te voeren op (bestaande) beleidskaders. Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de geldende kaders.

- het Provinciaal verkeers- en vervoersplan Limburg (vastgesteld 14-03-2007);
- het (geactualiseerde) regionaal verkeers- en vervoersplan Parkstad (vastgesteld 04-07-2011);
- het STRIP 1.1 (vastgesteld 01-10-2015);
- het meerjaren Wegbeheerplan 2015-2019 (vastgesteld 01-10-2015);
- het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2016-2020 (vastgesteld 11-05-2017);
- het beleidsplan Openbare Verlichting 2016-2020 (vastgesteld 14-04-2016).

Beleidsindicatoren

Aan de hand van de volgende verplichte beleidsindicatoren worden de maatschappelijke effecten toegelicht:

	Aantal	Eenheid	Bron
Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	69	Aantal per 10.000 inwoners (2015)	VeiligheidNL
Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	6	%	VeiligheidNL

Bereikte resultaten

In dit deel wordt per programma-onderdeel in beeld gebracht wat we per speerpunt hebben bereikt en wat we hiervoor hebben gedaan.

Prioriteiten projecten

Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2017-2019	
Begroting	
Doelstelling:	Om nu en in de toekomst adequaat te kunnen reageren en te kunnen anticiperen op ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen blijft er behoefte aan gericht beleid op het gebied van verkeer en mobiliteit. Middels het geactualiseerde GVVP wordt op een duurzame wijze een bijdrage geleverd aan de verkeersveiligheid, de verkeersafwikkeling, de leefbaarheid in de kernen en aan het verbeteren van de bereikbaarheid van de gemeentelijke voorzieningen. Het vastgestelde GVVP voorziet, qua ambities en uitvoeringsprogramma, in reële betaalbare doelstellingen en maatregelen voor de planperiode 2017 t/m 2019. Het uitvoeringsprogramma is afgestemd is op andere voorziene infrastructurele werkzaamheden (STRIP 1.1, wegbeheer en vGRP) de komende jaren. Daar waar dit impact had op de prioritering van projecten, zijn de gevolgen hiervan verwerkt in dit document. De Pontstraat is hiervan een voorbeeld.
Planning:	<u>Geheel 2018:</u> Uitvoering geven aan maatregelen GVVP 2018 en restant 2017.
Kosten:	Voor maatregelen GVVP 2017-2019 is een investeringsbedrag opgenomen van € 400.000 (4 x € 100.000) welke wordt afgeschreven over een periode van 20 jaar.
Jaarrekening	
Realisatie:	In 2018 zijn diverse zaken van het meerjaren uitvoeringsprogramma (MUP) van het GVVP uitgevoerd en/of in gang gezet. Uitgevoerd in 2018 - De correctie van de kometree Grachtstraat Kunrade - Conceptplan voor de sanering van verkeersborden en markeringen en een concept beheerplan daarvoor. Opdrachten verstrekt in 2018/lopend - Twee educatieprojecten (opfriscursus verkeer voor senioren en project veilige schoolomgeving Cortemich); - De fiets- en voetgangersscan gemeentebreed: hierin wordt een hoofdstructuur beschreven met daarbij aangegeven de knelpunten en maatregelen die nodig zijn om deze op te lossen. De scan is uitgevoerd in samenspraak met een brede groep belangenvertegenwoordigers als VVN, Fietzersbond, Wandelnet etc.; - Een onderzoek breed landbouwverkeer tbv ontheffingverlening RDW: er wordt onderzocht op welke wegen landbouwverkeer met een breedte tussen 3-3,50 m is toegestaan; - Een onderzoek naar de parkeerdruk in de kern (winkelgebied) van Voerendaal en diverse separate verkeersveiligheidsvraagstukken. Strategische visie Verkeer en Mobiliteit In 2018 hebben we een start gemaakt met het opstellen van een strategische visie voor Verkeer en Mobiliteit. Deze strategische visie gaat een stap verder als het huidige GVVP en wordt onderdeel van de Voerendaalse uitwerking van de Mobiliteitsvisie Parkstad. We maken een inschatting welke partners we nodig hebben om deze stap te zetten. Fietsverbinding Heuvelland-Parkstad In 2018 hebben we de SOK "Fietsverbinding en Watermaatregelen Heuvelland-Parkstad" ondertekend. Uitgangspunt is de realisatie van een vrijliggende fietsverbinding langs de Vrakelbergweg en de Daelsweg. In 2018 hebben we gewerkt aan een voorlopig ontwerp en is

Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2017-2019

	een start gemaakt dit om te zetten naar een definitief ontwerp. De grondverwerving is onder voorbehoud van goedkeuring van de Raad opgestart.
Kosten:	2018: verwerkt voor een bedrag van € 61.000 aan correctie kmentree Grachtstraat Kunrade en kosten conceptplan sanering verkeersborden en markeringen. 2018: Opdrachten verstrekt voor een bedrag van € 46.000 aan fiets- en voetgangersscan gemeentebreed, abonnement CROW-kennisbank, onderzoek breed landbouwverkeer, onderzoek parkeerdruk kern Voerendaal en diverse separate verkeersveiligheidsvraagstukken (Voetpad Waalheimerweg, Kerkstraat, Termaar, Stationsstraat, Duizendblad, Koulenbergseweg, verkeersbesluit Oude Midweg, rijcurve Aldi).

STRIP 1.1 2015-2018

Begroting	
Doelstelling:	Het STRIP 1.1, dat 1 oktober 2015 is vastgesteld, heeft een doorlooptijd tot 2019. Binnen dit programma zijn de oorspronkelijke STRIP 1.0 projecten Bergseweg (afgerond in 2017) en Ransdalerstraat (uitvoering gestart in 2017) en aanvullend "7 reconstructie behoeve wegen" geprogrammeerd, waarvan de Houtstraat al in 2017 is uitgevoerd. Het doel is om de projecten uit STRIP 1.1 uiterlijk in 2019 gerealiseerd te hebben. Aangezien er in 2019 beleidsactualisatie plaatsvindt binnen de taakvelden water en riolering, wegen en verkeer en in 2020 het taakveld groen, wordt aan de Raad voorgesteld om STRIP 2.0 op te stellen aansluitend aan deze beleidsactualisatie.
Planning:	<u>Geheel 2018:</u> - Uitvoering en gereedkomen Ransdalerstraat. - Planvoorbereiding reconstructie behoevende wegen Ransdaal en start uitvoering na afronding Ransdalerstraat.
Kosten:	In deze begroting is voor de reconstructie Ransdalerstraat een investeringsbedrag opgenomen van € 3.137.000 en voor de Reconstructie behoevende wegen Ransdaal een investeringsbedrag van € 1.442.000.
Jaarrekening	
Realisatie:	- De Ransdalerstraat is in uitvoering gereedgekomen op enkele restpunten na. - De planvoorbereiding reconstructie behoevende wegen Ransdaal is verder doorgezet in 2018 en is uitgebreid met de Dr. Huntjenstraat, Staatsland en Spaans Hof. Het definitief ontwerp is gereed en de onderzoeksfase is nagenoeg afgerond. Start uitvoering 2019.
Kosten:	De kosten voor de reconstructie van de Ransdalerstraat (inclusief riolering) bedragen per 31-12-2018 in totaal € 2.558.475. De kosten voor de (riool)reconstructie behoevende wegen Ransdaal bedragen per 31-12-2018 in totaal € 57.669.

Overige activiteiten

Reconstructie Pontstraat

Begroting	
Doelstelling:	Met de reconstructie van de Pontstraat wordt vanuit een integrale benadering de openbare ruimte opgewaardeerd. Aanleiding voor dit project zijn de meldingen gemaakt op het gebied van verkeer, inzake het opstellen van het in 2017 vastgestelde GVVP, alsmede de onderhoudsstaat van de verhardingen.
Planning:	<u>1^e kwartaal 2018:</u> Burgerparticipatie en ontwerpfase. <u>2^e kwartaal 2018:</u> Opstellen bestek. <u>3^e kwartaal 2018:</u> Aanbesteding

Reconstructie Pontstraat

	<u>4^e kwartaal 2018:</u> Start uitvoering
Kosten:	In deze begroting is voor de reconstructie van de Pontstraat een investeringsbedrag opgenomen van € 300.000 welk bedrag wordt afgeschreven in 20 jaar (€ 250.000) respectievelijk 40 jaar (€ 50.000).
Jaarrekening	
Realisatie:	De planvoorbereiding en uitvoering zijn niet opgepakt in 2018. De rioleringsproblemen zijn inmiddels ondergronds opgelost, waarmee de reden tot reconstructie vervalt. Wat rest is het onderhoud van de bovenbouw (conform wegbeheer in 2023) en de verkeerstechnische inrichting van de weg (dit kan wat de straat betreft meegenomen worden bij het onderhoud). Een punt van aandacht is het voorkomen van het inrijden van de Pontstraat vanaf de Heerlerweg (komend uit Heerlen).
Kosten:	-

Reconstructie Houtstraat Fase 2

Begroting	
Doelstelling:	Met de reconstructie van de Houtstraat Fase 2 wordt vanuit een integrale benadering de openbare ruimte opgewaardeerd.
Planning:	<u>1^e kwartaal 2018:</u> Opstellen bestek en aanbesteding. <u>2^e kwartaal 2018:</u> Start uitvoering <u>3^e kwartaal 2018:</u> Werk gereed.
Kosten:	In deze begroting is voor de reconstructie van de Houtstraat Fase 2 een investeringsbedrag opgenomen van € 170.000 welk bedrag wordt afgeschreven in 20 jaar (€ 140.000) respectievelijk 40 jaar (€ 30.000).
Jaarrekening	
Realisatie:	De planvoorbereiding en uitvoering zijn gerealiseerd in 2018.
Kosten:	De kosten voor de reconstructie van de Houtstraat Fase 2 zijn verantwoord op het eerder (begroting 2016) gevoteerde project reconstructie Houtstraat en bedragen per 31-12-2018 in totaal € 534.152. Het totale krediet van het project is € 580.000.

Financieel overzicht

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van dit programma. Op grond van artikel 212 van de financiële verordening is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma groter dreigt te worden dan 10% met een maximum van € 50.000 het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten (zie de toelichting bij deel 1, onderdeel 3).

Programma Verkeer, vervoer en waterstaat				Bedragen x € 1.000	
	Jaarrekening 2017	Primitieve begroting 2018	Bijgestelde begroting 2018	Jaarrekening 2018	Afwijking
Lasten:					
Verkeer en vervoer	1.593	1.765	2.169	2.010	-159
Parkeren	1	2	2	1	-1
Totaal lasten:	1.594	1.767	2.171	2.011	-160
Baten:					
Verkeer en vervoer	62	59	134	123	-11
Parkeren	2	2	2	2	0
Totaal baten:	64	61	136	125	-11
Saldo programma	-1.530	-1.706	-2.035	-1.886	149

Toelichting

Taakveld Verkeer en vervoer

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor “onderhoud verhardingen”, “openbare verlichting”, “verkeersveiligheid”, “gladheidbestrijding”, “straatreiniging” en “zwerfvuil”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 404.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 12.000 hogere lasten i.v.m. jaarcontract medewerker buitendienst;
- € 2.000 hogere lasten toerekening bedrijfsmiddelen buitendienst;
- € 184.000 hogere lasten onderhoud verhardingen (overloop 2017);
- € 14.000 hogere lasten onderhoud verhardingen a.g.v. prijsindexering;
- € 75.000 hogere lasten onderhoud verhardingen o.b.v. ontvangen straatwerkvergoedingen;
- € 25.000 hogere lasten i.v.m. afschrijving ineens aanpassen buitenruimte kerk Kunrade;
- € 15.000 hogere lasten opstellen Strip 2.0 (overloop 2016);
- € 7.000 hogere lasten i.v.m. initiële kosten dataconversie gegevensbeheer wegariaal;
- € 45.000 hogere lasten onderhoud / uitvullen veldwegen a.g.v. noodweer;
- € 9.000 hogere lasten belijning (overloop 2017);
- € 2.000 hogere lasten openbare verlichting a.g.v. prijsindexering;
- € 7.000 hogere lasten vervanging bewegwijzeringsborden (overloop 2017);
- € 15.000 hogere lasten straatreiniging n.a.v. calamiteiten;
- € 2.000 hogere lasten inhuur SW-medewerkers a.g.v. prijsindexering;
- € 10.000 lagere lasten inhuur SW-medewerkers i.v.m. lagere bezetting.

De toename van de baten met € 75.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 75.000 hogere baten straatwerkvergoedingen.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De daling van de lasten van € 159.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 15.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 15.000 lagere lasten opstellen Strip 2.0 (blijft in reserve overloop);
- € 68.000 lagere kapitaallasten door latere uitvoering diverse investeringen;
- € 11.000 lagere lasten klein onderhoud verhardingen;

- € 19.000 lagere lasten onderhoud belijningen;
- € 15.000 lagere lasten openbare verlichting;
- € 9.000 lagere lasten bewegwijzering en verkeersborden;
- € 7.000 lagere lasten straatreiniging (budgettair neutraal).

De lagere baten van € 11.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 2.000 hogere baten concessiegelden nutsbedrijven;
- € 2.000 hogere baten straatreiniging (budgettair neutraal);
- € 15.000 lagere baten zwerfvuil (subsidie inzameling zwerfvuil).

Taakveld Parkeren

Tot dit taakveld behoort het budget voor “gehandicaptenparkeerkaart”.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 1.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 1.000 lagere lasten gehandicapten parkeerkaart.

Programma Economie

Verantwoordelijke portefeuillehouder: Wethouder P. Thomas

Centrale doelstelling

De doelstellingen van het programma economie zijn:

1. het duurzaam versterken van de lokale economie door een actief ondernemersbeleid en het versterken van het ondernemerschap en innovatie;
2. het creëren van een goed vestigingsklimaat;
3. Het stimuleren van de toeristisch-recreatieve ontwikkeling welke bijdraagt aan:
 - Een aantrekkelijke leefomgeving voor de inwoners, die ook in de eigen omgeving kunnen recreëren;
 - Een stimulans voor de leefbaarheid van de kernen, doordat bepaalde voorzieningen kunnen (blijven) bestaan vanwege het draagvlak van bezoekers en toeristen;
 - De economie van de vrijetijdssector, de horeca en aan neveninkomsten voor bijvoorbeeld agrariërs.

Beleidskaders

De beleidskaders en de speerpunten die vanuit dit programma zijn c.q. worden ontwikkeld, zijn voor een deel terug te voeren op (bestaande) beleidskaders. Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de geldende kaders.

Regionale kaders:

- Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg (2017);
- Provinciaal Omgevingsplan Limburg (2014) en Omgevingsverordening (2016).

Gemeentelijke kaders:

- Omgevingsvisie Voerendaal 2016-2030;
- Verordening winkeltijdenwet i.r.t. Koopzondagen (2013);
- Verordening Toeristenbelasting (2017).

De provincie Limburg heeft eind 2014 het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) vastgesteld. Hierin zijn beleidskaders opgenomen voor retail, kantoorlocaties en werklocaties. Aangezien in regionaal verband sprake is van voldoende capaciteit of een overcapaciteit, gaat het beleid uit van dynamisch voorraadbeheer. Concreet betekent dit dat in principe geen nieuwe voorraad wordt toegevoegd, maar gebruik wordt gemaakt van de bestaande voorraad of het herbestemmen van bestaand vastgoed. Op het schaalniveau van Zuid-Limburg is dit beleid uitgewerkt in de Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg.

Beleidsindicatoren

Aan de hand van de volgende verplichte beleidsindicatoren worden de maatschappelijke effecten toegelicht:

	Aantal	Eenheid	Bron
Functiemenging *	31,4%	%	Waarstaatjegemeente
Bruto gemeentelijk product **	9,2	Verhouding tussen verwacht en gemeten product	Atlas voor gemeenten
Vestigingen (van bedrijven) ***	147,6	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	LISA (2018)

* De Functiemengingsindex geeft aan in hoeverre wonen en werken ruimtelijk gemengd zijn. De Index wordt berekend als volgt: $B/B+W \times 100$ (B=aantal banen, W=aantal woningen). In stedelijke centra is de index hoog, in dorpen en met name forensendorpen is de index laag.

** Het Bruto gemeentelijk Product laat zien hoeveel werkgelegenheid er binnen de gemeente is ten opzichte van het aantal inwoners. In landelijke gemeenten is de BGP doorgaans lager dan in stedelijke gebieden waar veel werkgelegenheid geconcentreerd is. Het BGP (2013) is 9,2 voor Voerendaal. Het verwachte BGP = 13,3.

*** Indicator Vestigingen van bedrijven per 1000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar: 132,5. In 2015 waren er 1000 bedrijfsvestigingen in Voerendaal. Deze worden in de indicator weergegeven ten opzichte van de omvang van de beroepsbevolking.

Bereikte resultaten

In dit deel wordt per programma-onderdeel in beeld gebracht wat we per speerpunt hebben bereikt en wat we hiervoor hebben gedaan.

Prioritaire projecten

Versterken centrum Voerendaal	
Begroting	
Doelstelling:	Het doel is een compact en vitaal centrum te realiseren, dat voor consumenten aantrekkelijk is om te winkelen en te verblijven en voor ondernemers en pandeigenaren voldoende kansen biedt voor investeringen. Om dit te bewerkstelligen wordt ingezet op: • Een ruimtelijke spoor: een compact kernwinkelgebied, goede bereikbaarheid met voldoende parkeervoorzieningen, een goede routing door het centrum. • Een functioneel spoor: invulling leegstaande panden, versterken van het ondernemerschap en stimuleren van de ontmoetingsfunctie.
Planning:	<u>Doorlopend:</u> • Faciliteren en begeleiden startende winkeliers en ondernemers. • Faciliteren/verbinden van partijen om activiteiten in het centrum te organiseren en Branding van Voerendaal. <u>1^e helft 2018:</u> • Vaststellen Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg. • Besluitvorming inzetten stimuleringsregeling/bijdrage voor leegstaand winkelvastgoed. • Ontwikkelvisie en haalbaarheidsstudie deelgebied Kerkplein-Looierstraat. <u>2^e helft 2018:</u> Uitvoeren regeling / bijdrage leegstaand winkelvastgoed.
Kosten:	In de exploitatiebegroting is voor 2018 een bedrag van € 25.000.
Jaarrekening	
Realisatie:	– De structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg is vastgesteld in december 2017. – Mede in het kader van het Retailuitvoeringsprogramma Parkstad, dat in 2019 gereed zal komen, is een SWOT analyse gemaakt voor de winkelclusters (in gemeente Voerendaal zijn dat Voerendaal Centrum en Klimmen) en is het toekomstperspectief voor deze clusters opgesteld. – In 2018 is de Burgerij in het centrum geopend, hetgeen bijdraagt aan de ontmoetingsfunctie van het centrum. In opdracht van de gemeente heeft Stichting Streetwise nieuwe ondernemers en winkeliers begeleid. In 2018 is hierdoor een aantal leegstaande winkelpanden in Furenthela en aan het Kerkplein Voerendaal ingevuld met nieuwe ondernemers.
Kosten:	Kosten voor de inzet van Stichting Streetwise in 2018 waren € 10.000.

Toerisme en recreatie	
Begroting	
Doelstelling:	In de Omgevingsvisie Voerendaal 2016-2030 is recreatie & toerisme benoemd als belangrijke sector die kan bijdragen aan de vitaliteit van Voerendaal. De grootste potenties liggen in en om de "heuvelland-kernen" Ubachsberg, Klimmen en Ransdaal. In de Omgevingsvisie Voerendaal zijn op het vlak van recreatie & toerisme vier kansen opgenomen: • Het stimuleren en faciliteren van toeristisch-recreatieve ontwikkelingen die inspelen op de identiteit van Voerendaal: de toepassing van Kunradersteen, het Romeins verleden, het beleven van de natuur, het panoramalandschap, de wijnbouw en fruitteelt, het beleefbaar maken van monumenten.

Toerisme en recreatie

	• Het stimuleren van verbindingen tussen recreatieve ondernemers onderling en tussen recreatieve ondernemers en overige ondernemers, agrariërs, verenigingen etc. Hiermee kunnen nieuwe recreatieve producten en diensten ontstaan op het vlak van b.v. horeca, streekproducten, landschap, cultuurhistorie en evenementen. • Ruimte bieden voor nieuwe initiatieven voor kwalitatief onderscheidende en/of innovatieve vormen van verblijfsaccommodaties. • Het aanbieden van een aantrekkelijk routenetwerk voor wandelaars en fietsers met attractieve start- en rustpunten en goede verbindingen met Parkstad en het Heuvelland.
Planning:	Landschapspark Land van Kalk <u>Doorlopende acties:</u> • Bijdragen aan de ontwikkeling Landschapspark Land van Kalk; • Faciliteren van de gebiedspromotie Land van Kalk. <u>2018:</u> • Planuitwerking poort/transferium Kunradersteengroeve; • Planuitwerking poort/transferium Mingersborg; • Planuitwerking poort/transferium Ubachsberg/Fluistertoren; • Realisatie markant object Kunradersteen; • Inventariseren picknickplaatsen + opstellen vervangingsplan. Recreatief aanbod: verblijfsaccommodaties en dagrecreatie - Promotie en samenwerking <u>Doorlopende acties:</u> • Adviseren/faciliteren nieuwe initiatieven van ondernemers; • Promotie Voerendaal via website en App; • Aanhaken op Project Via Belgica Zuid-Limburg. <u>2018:</u> • Ruimtelijk kader verblijfsaccommodaties; • Voorstellen deregulering kleinschalige dagrecreatie; • Inventarisatie en aanpak permanente bewoning vakantiewoningen; • Voorbereiden prijsvraag vernieuwende arrangementen; • Voorbereiden verkenning toeristisch-recreatieve ontwikkeling Ransdaal.
Kosten:	Het werkbudget voor het reguliere uitvoeringsprogramma is € 5.000 en daarnaast is er voor afzonderlijke onderdelen van het uitvoeringsprogramma toerisme een budget opgenomen van € 35.000 in 2018.
Jaarrekening	
Realisatie:	- In samenwerking met IBA, gemeente Simpelveld en Provincie Limburg is de basis gelegd voor de gezamenlijke positionering van het Land van Kalk. In 2019 zal een verhaallijn worden uitgewerkt en nieuwe product-marktcombinaties. In 2018 is een herdruk uitgegeven van de bestaande wandelroutes "Kalkovenroute" en "Kunradersteenroute". - De planuitwerking voor de poort en het natuurtransferium Kunradersteengroeve heeft plaatsgevonden. Eind 2018 was het definitief ontwerp en het concept-bestek van het natuurtransferium gereed. - Bij de entree Ubachsberg (Mingersborgerweg) zijn de K-A-L-K letters gerealiseerd als markant punt van Kunradersteen. De inrichting van het groen zal in het voorjaar 2019 plaatsvinden. - Het project Via Belgica heeft in 2018 de volgende producten opgeleverd: website en app, waarin de verhaallijn Romeins Zuid-Limburg is uitgewerkt. Tevens zijn er nieuwe wandelroutes gerealiseerd en is een boek met de verhalen en routes uitgegeven.
Kosten:	€ 42.000

Overige activiteiten

Accountmanagement en versterken vestigingsklimaat	
Begroting	
Doelstelling:	Doelstelling is het duurzaam versterken van de lokale bedrijvigheid en werkgelegenheid, waarmee de vitaliteit van de kernen en het buitengebied in de toekomst gewaarborgd kan worden. Hieraan wordt invulling gegeven door het voeren van een actief ondernemersbeleid.
Planning:	<u>Doorlopend:</u> - Accountmanagement, adviseren en planologisch faciliteren ondernemers bij vestiging, ontwikkeling en/of uitbreiding. - Dienstverlening en advisering aan startende ondernemers.
Kosten:	De voorziene werkzaamheden worden uitgevoerd binnen het beschikbare reguliere budget van € 25.000 voor uitvoering economisch beleid.
Jaarrekening	
Realisatie:	Dienstverlening (startende) ondernemers In 2018 zijn 68 nieuwe bedrijven in Voerendaal opgericht. In 63 gevallen gaat het om ZZP-ers of éénmanszaken. Advisering en begeleiding op het vlak van startend ondernemerschap vindt plaats door het starterscentrum. Advisering en begeleiding m.b.t. vergunningen en huisvestingsvragen worden door de gemeente opgepakt. In 2018 is een aantal ondernemers begeleid. Het gaat hierbij om het geven van informatie en advies m.b.t. de huisvesting en om begeleiding in het voortraject om tot een gedragen vergunningaanvraag te komen. Faciliteren winkeliersvereniging Furenthela In 2018 is regelmatig overleg gevoerd met het bestuur van de winkeliersvereniging. De winkeliersvereniging Furenthela heeft voor haar leden een tweetal workshops georganiseerd, die tot doel hadden de winkeliers handvatten te geven om te (blijven) innoveren zodat het centrum van Voerendaal aantrekkelijk blijft voor (nieuwe) consumenten. De gemeente heeft een éénmalige subsidie verstrekt aan dit initiatief.
Kosten:	€ 6.000

Financieel overzicht

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van dit programma. Op grond van artikel 212 van de financiële verordening is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma groter dreigt te worden dan 10% met een maximum van € 50.000 het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten (zie de toelichting bij deel 1, onderdeel 3).

Programma Economie				Bedragen x € 1.000	
	Jaarrekening 2017	Primitieve begroting 2018	Bijgestelde begroting 2018	Jaarrekening 2018	Afwijking
Lasten:					
Economische ontwikkeling	55	60	60	57	-3
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	10	25	25	10	-15
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	106	59	69	50	-19
Economische promotie	110	95	108	96	-12
Totaal lasten:	281	239	262	213	-49
Baten:					
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	57	2	2	7	5
Economische promotie	41	29	29	42	13
Totaal baten:	98	31	31	49	18
Saldo programma	- 183	- 208	- 231	- 164	67

Toelichting

Taakveld Economische ontwikkeling

Tot dit taakveld behoren de direct toegekende salariskosten op basis van de gewijzigde regelgeving (BBV 2017).

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 3.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 3.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden.

Taakveld Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Tot dit taakveld behoort het (incidentele) budget voor “(Her)ontwikkeling bedrijfspanden” voor de aanpak van de winkelleegstand.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 15.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 15.000 lagere lasten aanpak winkelleegstand door inzet Streetwise.

Taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten “Bedrijfsterreinen”, “Economisch beleid”, “Ondersteuning startende ondernemers”, “Marktstandplaatsen”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 10.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 10.000 hogere lasten i.v.m. quickscan herstructureringsopgaven (overloop 2015).

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 19.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 17.000 lagere lasten economisch beleid;
- € 2.000 lagere lasten marktstandplaatsen.

De hogere baten van € 5.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 5.000 hogere baten door ontvangen bijdrage in kosten centrumvisie.

Taakveld Economische promotie.

Tot dit taakveld behoren de budgetten “Toerisme” en “Toeristenbelasting”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 13.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 10.000 hogere lasten i.v.m. aanleg ruiter- en menroute (overloop 2015);
- € 3.000 hogere lasten vliegwielprojecten Via Belgica (overloop 2015).

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 12.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 12.000 lagere lasten toerisme.

De hogere baten van € 13.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 13.000 hogere baten toeristenbelasting.

Programma Onderwijs

Verantwoordelijke portefeuillehouders: Wethouder R. Braun
Wethouder H. Coenen

Centrale doelstelling

De gemeente is als lokale overheid op het gebied van onderwijs direct verantwoordelijk voor leerlingenvervoer, voor- en vroegschoolse educatie, peuterspeelzaalbeleid, onderwijshuisvesting en maakt via de Lokale Educatieve Agenda (LEA) afspraken met alle onderwijspartners over thema's op het snijvlak van jeugd en onderwijsbeleid. Denk hierbij aan onderlinge afspraken over overdrachtmomenten, versterking van de zorgstructuur, versterking van de sociale weerbaarheid van de jeugd, jeugdgezondheidszorg, veilige schoolomgeving etc. Hierbij stellen we ons tot doel:

1. Versterking van de vroegsignalering en ontwikkelingsstimulering in de voorschoolse fase en versterking van de doorgaande lijn met de vroegschoolse fase.
2. Inzet op vroegsignalering en gerichte multidisciplinaire aanpak, met behulp van 1gezin, 1plan, 1regisseur, indien er problemen in het onderwijsleerproces van individuele leerlingen worden geconstateerd. Met als doel om te komen tot een gerichte aanpak en begeleiding van de leerling, die indien meerdere ketenpartners betrokken zijn, multidisciplinair is afgestemd.
3. Kinderen kunnen zich ontwikkelen in een veilige en stimulerende leefomgeving.

Zie voor meer informatie de Lokaal Educatieve Agenda 2017-2018.

Beleidskaders

De beleidskaders en de speerpunten die vanuit dit programma zijn c.q. worden ontwikkeld, zijn voor een deel terug te voeren op (bestaande) beleidskaders. Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de geldende kaders.

- Lokale educatieve agenda;
- Beleidsregels kwaliteit peuterspeelzalen;
- Verordening Leerlingenvervoer 2015 (vastgesteld 18-12-2014);
- Beleidsplan Jeugdhulp, zo doen we dat in Voerendaal, samen in Parkstad Limburg en Zuid-Limburg 2015 – 2018.

Beleidsindicatoren

Aan de hand van de volgende verplichte beleidsindicatoren worden de maatschappelijke effecten toegelicht:

	Aantal	Eenheid	Bron
Absoluut verzuim	0	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO (2017)
Relatief verzuim	10,04	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO (2017)
Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-er)	1,4%	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	DUO (2017)

Bereikte resultaten

In dit deel wordt per programma-onderdeel in beeld gebracht wat we per speerpunt hebben bereikt en wat we hiervoor hebben gedaan.

Prioritaire projecten

In 2018 zijn er geen prioritaire projecten op het gebied van Onderwijs.

Overige activiteiten

Muziekonderwijs	
Begroting	
Doelstelling:	• Stimulering van een doorgaande leerlijn ten aanzien van muziekonderwijs door verbinding te maken met lokale verenigingen, stichtingen in de regio op het vlak van muziekonderwijs en deskundigheidsbevordering van leerkrachten; • Versterking van het muziekonderwijs in de basisscholen door samenwerking tussen lokale muziekverenigingen, vakleerkrachten en stichtingen in de regio op het vlak van muziekonderwijs; • Versterking van het verenigingsleven door hen de kans te bieden muziekonderwijs te verzorgen in de basisscholen en hiermee tevens ook het werven van nieuwe jeugdleden mogelijk te maken.
Planning:	<u>Doorlopend:</u> Facilitering en ondersteuning diverse muziekprojecten door lokale muziekverenigingen en stichtingen in de regio op het vlak van muziekonderwijs. <u>2018 & 2019:</u> Facilitering en monitoring project 'Parkstad Popstad'. <u>Medio 2018:</u> Structuur t.b.v. duurzame inrichting voor muziekonderwijs op basisscholen en doorlopende leerlijn met partners afgestemd en overeengekomen.
Kosten:	In deze begroting is onder het programma "Sport, cultuur en recreatie" structureel € 48.000 voor Muziekonderwijs, gegeven door harmonieën en fanfares, opgenomen. Verder wordt t.b.v. een duurzame inrichting voor het muziekonderwijs op basisscholen en de doorlopende leerlijn met partners rekening gehouden met een jaarlijks budget ad € 5.000 dat ten laste komt van het activiteitenbudget (€ 35.000).
Jaarrekening	
Realisatie:	De doorgaande leerlijn en het versterken van het muziekonderwijs binnen het basisonderwijs wordt grotendeels zelfstandig door het onderwijs opgepakt, ingericht en afgestemd met de verenigingen. Het project 'Parkstad Popstad' heeft in de opstart in 2018 vertraging opgelopen waardoor het een langere doorlooptijd heeft dan aanvankelijk gepland. Specifiek voor Voerendaal is gestart met een uitwisseling van jonge muzikanten van Stichting Fijne Tonen (verbonden aan locatie 'De Haas') in samenwerking met Popschool Parkstad.
Kosten:	Bijdrage aan project Parkstad Popstad € 2.825 voor 3 jaar. Muziekonderwijs door HaFa's € 41.000. De doorlopende leerlijn muziekonderwijs basisscholen is vanuit reguliere budgetten van het onderwijs bekostigd.

Harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk

Begroting	
Doelstelling:	- Alle peuters krijgen een kwalitatief goed voorschools aanbod ongeacht of ze naar de peuterspeelzaal of kinderopvang gaan; - Peuters die dit nodig hebben krijgen een extra taal-, spel- en ontwikkelaanbod (VVE); - We realiseren een kwalitatief goede inhoudelijke samenwerking met de verschillende kindpartners ten einde bovenstaande doelen te realiseren. Hierbij zorgen we dat we de hoge kwaliteit van het aanbod op dit moment, zowel in de kinderopvang als in het peuterspeelzaalwerk behouden; - Kinderopvang en peuterspeelzaalbereik behouden samen hun grote bereik (de organisaties schatten in dat 90% van de peuters een voorschoolse voorziening bezoekt, landelijk is dat 85%).
Planning:	<u>1^e kwartaal 2018:</u> Opstellen uitvoeringsovereenkomst. <u>Doorlopend:</u> Kwartaalgesprekken voor de monitoring en begeleiding uitvoering peuterspeelzaalwerk volgens nieuwe afspraken geharmoniseerde peuterspeelzaalwerk.
Kosten:	Het budget voor peuterspeelzaalwerk is fors gereduceerd als gevolg van de harmonisatie. Gezinnen waar beide ouders betaalde arbeid verrichten komen in aanmerking voor kinderopvangtoeslag vanuit het rijk (via de belastingdienst) en vallen uit de gemeentelijke subsidiestructuur. In 2018 houden we rekening met een budget van € 111.000 voor het verzorgen van peuterspeelzaalwerk.
Jaarrekening	
Realisatie:	Peuteropvang Voerendaal functioneerde in 2018 als geharmoniseerde organisatie. Hierbij was duidelijk dat de nieuwe situatie nog aandachtspunten met zich meebrengt in zowel budgettair opzicht als qua partnerschap. Hier is in 2018 aan gewerkt, maar dit vraagt ook in de jaren erna aandacht. Dit ook gezien in het licht van de ontwikkelingsthema's als onderwijsachterstandenbeleid, integrale kindcentra en de combinatie van onderwijs en zorg. In 2018 is noodgedwongen nog veel aandacht uitgegaan naar de financiële situatie van het peuterspeelzaalwerk en is de inhoudelijke doorontwikkeling achter gebleven.
Kosten:	Volgens de berekeningen die in 2017 zijn gemaakt door een onafhankelijk financieel adviseur zou de peuteropvang in 2018 moeten toekomen met een gemeentelijke subsidie van € 111.000. Dit bleek echter niet haalbaar doordat het aantal ouders met kinderopvangtoeslag via de belastingdienst tegenviel ten opzichte van eerdere inschattingen. Daarnaast bleken de ouders zonder kinderopvangtoeslag een lager inkomen te hebben dan waarvan uit was gegaan. Hierdoor bleven de inkomsten achter en ontstond een exploitatie tekort. De gemeente heeft een extra subsidie beschikbaar gesteld van € 40.000,- om de dienstverlening van het peuterspeelzaalwerk niet in gevaar te brengen. De begroting is hiertoe bij de najaarsrapportage 2018 bijgesteld.

VVE monitor

Begroting	
Doelstelling:	Een gezamenlijke monitor voor heel Parkstad waarmee vorderingen op het gebied van Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) in de voorschool (peuterspeelzaal en kinderopvang) en het onderwijs zichtbaar gemaakt kunnen worden en het mogelijk is om gezamenlijke resultaatafspraken te maken voor de voorschool en de groepen 1 en 2 van het onderwijs.
Planning:	<u>1^e kwartaal 2018:</u> Implementatie van VVE monitor in de voorschool en het onderwijs. <u>3^e kwartaal 2018:</u> Bespreken van 1 ^e halfjaar monitorgegevens en opstellen van resultaatafspraken.
Kosten:	Voor het aanschaffen van een monitor en de implementatie ervan is een bedrag € 5.000 gereserveerd vanuit het jeugdbudget.

VVE monitor

Jaarrekening

Realisatie:	Voor Voerendaal is de monitor Groeiwijzer aangeschaft. In deze monitor kan de voortgang per peuter bijgehouden worden en is het voor ouders en pedagogische medewerkers mogelijk om voortgang van het kind te volgen. Daarnaast is het mogelijk te zien wat het rendement van het groepsaanbod is voor de hele groep peuters en is het voor de gemeente mogelijk om het rendement van het VVE aanbod te volgen in de monitor. De monitor is echter nog niet geïmplementeerd aangezien het de peuteropvang nog niet lukt om de Groeiwijzer in hun werkwijze in te bedden. Hier zijn gesprekken met peuteropvang over gevoerd en afspraken gemaakt om de implementatie vorm te geven. Dit vraagt extra scholing en coaching van medewerkers op de werkvloer.
Kosten:	Aanschaf van de monitor is binnen het budget uitgevoerd. De implementatie brengt echter nog kosten met zich mee voor scholing en training met de monitor. Hier moeten nog aanvullende afspraken met Peuteropvang Voerendaal over gemaakt worden.

Financieel overzicht

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van dit programma. Op grond van artikel 212 van de financiële verordening is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma groter dreigt te worden dan 10% met een maximum van € 50.000 het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten (zie de toelichting bij deel 1, onderdeel 3).

Programma Onderwijs				Bedragen x € 1.000	
	Jaarrekening 2017	Primitieve begroting 2018	Bijgestelde begroting 2018	Jaarrekening 2018	Afwijking
Lasten:					
Onderwijshuisvesting	607	447	447	432	-15
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	574	431	470	466	-4
Totaal lasten:	1.181	878	917	898	-19
Baten:					
Onderwijshuisvesting	72	72	72	72	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	11	12	12	11	-1
Totaal baten:	83	84	84	83	-1
Saldo programma	-1.098	- 794	- 833	- 815	18

Toelichting

Taakveld Onderwijshuisvesting

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor de huisvesting van het basisonderwijs.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 15.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 15.000 lagere lasten pand Cortemich (reserve overloop).

Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor de huisvesting van de peuterspeelzalen, "Voor- en vroegschoolse educatie" (peuterspeelzaalwerk), "Educatieve agenda", "Leerplicht" en "Leerlingenvervoer".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 39.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 39.000 hogere lasten i.v.m. aanvullende subsidie peuterspeelzaalwerk.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 4.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 2.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 2.000 lagere lasten voor- en vroegschoolse educatie.

De lagere baten van € 1.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 1.000 lagere baten doorbelasting energiekosten peuterspeelzaal Ransdaal.

Programma Sport, cultuur en recreatie

Verantwoordelijke portefeuillehouders: Wethouder R. Braun
Wethouder P. Thomas
Wethouder P. Verbraak

Centrale doelstelling

Door sportstimulering, investeringen in (sport)voorzieningen, subsidiëring van kunst- en cultuurinitiatieven, het doorontwikkelen van het bibliotheekwerk en investeringen in de openbare ruimte wordt nagestreefd dat het welbevinden van de Voerendaalse burger positief wordt beïnvloed. Er worden mogelijkheden geboden om laagdrempelig, dichtbij huis en in de vertrouwde omgeving invulling aan vrije tijd te geven op sportief, cultureel en recreatief gebied.

Beleidskaders

De beleidskaders en de speerpunten die vanuit dit programma zijn c.q. worden ontwikkeld, zijn voor een deel terug te voeren op (bestaande) beleidskaders. Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de geldende kaders:

- Algemene Subsidieverordening 2017 (vastgesteld 22-12-2016);
- Visie herinrichting sociaal domein 'De kracht van de gemeenschap' (vastgesteld 13-11-2014);
- Uitvoeringsprogramma sociaal domein 2018-2019 (in ontwikkeling);
- Groenstructuurplan (vastgesteld 27-06-2013);
- Visie op Natuur en Landschap (2011);
- Meerjaren groenbeheerplan (vastgesteld 14-04-2016).

Beleidsindicatoren

Aan de hand van de volgende verplichte beleidsindicatoren worden de maatschappelijke effecten toegelicht:

	Aantal	Eenheid	Bron
Niet sporters	51,8%	Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM (2016)

Bereikte resultaten

In dit deel wordt per programma-onderdeel in beeld gebracht wat we per speerpunt hebben bereikt en wat we hiervoor hebben gedaan.

Prioritaire projecten

Open Club Klimmen	
Begroting	
Doelstelling:	Vanuit de kern Klimmen is het initiatief genomen om een Open Club te ontwikkelen. Veel partijen in de kern Klimmen zijn overtuigd van de vele kansen en mogelijkheden die een Open Club biedt aan de gemeenschap. Het concept van een Open Club is geïntroduceerd door NOC*NSF en komt voort uit de vele voorbeelden die zich de afgelopen jaren ontwikkelden bij de sport(verenigingen) in Nederland. In beginsel is het concept vooral gericht op verenigingen om zich bewust te maken van de mogelijkheden wanneer zij zich meer open op stellen en niet alleen intern gericht functioneren. Door de blik naar buiten te richten kan de vereniging meer betekenen voor de directe omgeving, de maatschappelijke functie vergroten en zich nog sterker lokaal verankeren. De Open Club in Klimmen gaat echter verder. Hier wordt vanuit één accommodatie/complex samenwerking en afstemming tussen verenigingen, onderwijs, buurtbewoners, ondernemers en andere potentiële partners en gebruikers van de Open Club nagestreefd. Zo kan gebruik worden gemaakt van elkaars expertise, inzet en betrokkenheid met als doel om efficiencyvoordelen te behalen, de draaglast van eenieder te verminderen en de hoofdactiviteit van de deelnemende partners te versterken.
Planning:	<u>1^e kwartaal 2018:</u> - Planvoorbereiding aanleg voetbalvelden; - Opstellen aanbestedingsdocument t.b.v. MFA en openbare ruimte; - Kansen subsidiemogelijkheden concretiseren; - Definitief plan van aanpak en keuze bepalen inzake vorm van beheer- en exploitatieopzet. <u>2^e kwartaal 2018:</u> Gunning diensten t.b.v. voorbereiding MFA en inrichting openbare ruimte. <u>3^e kwartaal 2018:</u> Oplevering voetbalvelden. Start uitwerking planvoorbereiding MFA en inrichting openbare ruimte.
Kosten:	De raad heeft voor dit project een krediet ad € 10.362.000 beschikbaar gesteld.
Jaarrekening	
Realisatie:	De volgorde en prioritering van de geplande onderwerpen / onderdelen is in de loop van 2018 gewijzigd. Als voornaamste is geacht om eerst definitief zicht te hebben op c.q. duidelijkheid te hebben over het ruimteprogramma. Hieronder wordt ingegaan op de planning die voor 2018 was voorzien. De voetbalvelden zijn in 2018 gerealiseerd en opgeleverd. Medio 2018 is gestart met de uitvoering van de definitiefase waarin gesprekken en werksessies met gebruikers en partners zijn gevoerd om zicht te krijgen op: - Wie zijn de definitieve gebruikers / partners? Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen hoofdgebruikers, secundaire gebruikers en incidentele gebruikers. - Welke (ruimtelijke) wensen hebben zij t.b.v. welke activiteiten en welke ruimtes kunnen zij delen? Dit heeft geleid tot een functioneel programma van eisen dat vervolgens is vertaald naar een ruimteprogramma. Hiervoor zijn de investeringskosten geactualiseerd naar de hedendaagse (financiële en inhoudelijke) normen. Ook zijn de huurprijzen voor de verschillende categorieën gebruikers opgesteld.

Open Club Klimmen	
	In 2018 heeft ook onderzoek en reflectie plaatsgevonden aangaande de beheer- en exploitatievorm. Een voorstel is geformuleerd waarin het beheer en de exploitatie professioneel is georganiseerd met voldoende zeggenschap vanuit de gebruikers. Verder heeft onderzoek plaatsgevonden c.q. hebben oriënterende gesprekken plaatsgehad inzake subsidiemogelijkheden. Ook zijn in 2018 de voorbereidingen getroffen voor de inrichting van de openbare ruimte waarbij de uitgangspunten van het Athletic Skills model worden gehanteerd. De mogelijkheden hiertoe worden door een landschapsbureau in samenwerking met toekomstige gebruikers en partners onderzocht. Het opstellen van een aanbestedingsdocument en gunning van de diensten / werkzaamheden heeft nog niet plaatsgevonden.
Kosten:	De totale kosten per 31-12-2018 bedragen € 1.692.705. Hiervan is € 1.196.998 voor de realisatie van de voetbalvelden en het restant van € 495.707 zijn kosten in de voorbereidende fase van de Open Club.

Overige activiteiten

Multifunctioneel Centrum Ubachsberg	
Begroting	
Doelstelling:	De voorbereiding voor een Multifunctioneel Centrum (MFC) in de kern Ubachsberg is reeds in 2016 gestart. Een dergelijk centrum biedt een thuisbasis voor verschillende verenigingen en het wijksteunpunt in deze kern. Daarnaast wordt een fysieke en inhoudelijke verbinding gerealiseerd met de basisschool c.q. het onderwijs en peuterspeelzaalwerk. Tevens wordt de functie van de huidige gymzaal (behorende bij de basisschool) geïntegreerd in het MFC. De kern Ubachsberg is de enige kern die niet over een gemeenschapsvoorziening beschikt. Met de realisatie van een MFC wordt deze kern van een accommodatie voorzien die een belangrijke rol vervult op sociaal en maatschappelijk gebied.
Planning:	Medio 2018 oplevering MFC Ubachsberg.
Kosten:	De raad heeft voor dit project een krediet ad € 1.230.000 beschikbaar gesteld. In deze begroting is aanvullend een krediet van (netto) € 45.000 opgevoerd voor de integratie van de gymfunctie.
Jaarrekening	
Realisatie:	Het MFC is eind 2018 opgeleverd en begin 2019 feestelijk geopend. De gebruikers en inwoners van Ubachsberg zijn enthousiast en tevreden met deze voorziening welke bijdraagt aan de toekomstbestendigheid en leefbaarheid van de kern
Kosten:	De totale kosten voor de realisatie van het MFC bedragen per 31-12-2018 € 1.383.658. In deel 1 van deze jaarrekening is een nadere toelichting opgenomen.

Toekomstbestendig verenigingsleven	
Begroting	
Doelstelling:	Als gemeente Voerendaal zijn wij ontzettend trots op 'ons' verenigingsleven. Wij zetten als gemeente in op een doorontwikkeling en verdieping van de verenigingsondersteuning. De afgelopen jaren is samen met de verenigingen een visie ontwikkeld op het toekomstbestendige verenigingsleven. Hier wordt in 2018 een aanvullende invulling op gegeven door middel van gestructureerde informatie- en communicatielijnen en met een verdiepingsslag richting vitale en toekomstbestendige verenigingen. De invulling hiervan verschilt per vereniging. Echter de algemene uitgangspunten passen bij de ontwikkelingen in de transformatie van het sociaal domein, te weten: – Verenigingen zoeken naar onderlinge samenwerkingsmogelijkheden daar waar dat kansen biedt. Dit wordt ondersteund en gefaciliteerd door de verenigingsondersteuner;

Toekomstbestendig verenigingsleven

	– Verenigingen leveren een bijdrage aan de positieve gezondheid (zie programma volksgezondheid) van inwoners van alle leeftijden. Goede voorbeelden worden verzameld en gecommuniceerd onder vlag van 'Hart voor Voerendaal'; – Verenigingen dragen bij aan de leefbaarheid van de gemeente door hun activiteiten en uitstraling. Verenigingen hebben hierbij tevens een belangrijke signalerende functie in de gemeenschap; – Verenigingen leveren een bijdrage aan de sociale infrastructuur, door hun kerntaak en/of doordat ze naast hun kerntaak als vereniging ook meedenken en werken aan een activiteitenaanbod voor bijvoorbeeld jeugd, kwetsbare inwoners, ouderen etc.
Planning:	<u>Geheel 2018:</u> - Verdieping verenigingsondersteuning in samenwerking met verenigingen. - Aanbrengen structuur in verenigingsondersteuning.
Kosten:	In deze begroting is hiervoor geen afzonderlijk budget opgenomen. Eventuele kosten komen ten laste van het "activiteitenbudget" (structureel € 35.000).
Jaarrekening	
Realisatie:	De verenigingsondersteuning is intensief ingezet in het jaar 2018. In alle kernen hebben verenigingsavonden plaatsgevonden om samenwerking te faciliteren en te stimuleren. Ook hebben twee thematische verenigingsavonden plaatsgevonden over actuele thema's bij de verenigingen. Zo wordt er ingespeeld op de behoeften aan informatie en contact bij de verenigingen. Daarnaast zijn drie nieuwsbrieven verzonden met informatie over lokale en landelijke thema's relevant voor verenigingen. Belangrijkste onderdeel blijft de individuele ondersteuning door de verenigingsondersteuner. In 2018 hebben enkele tientallen individuele gesprekken plaatsgevonden tussen verenigingen en verenigingsondersteuner voor diverse en uiteenlopende ondersteuningsvragen.
Kosten:	Er zijn geen aanvullende kosten geweest naast de inzet van de verenigingsondersteuner.

Cultureel Erfgoed

Begroting	
Doelstelling:	Voerendaal is rijk aan cultureel erfgoed. Instandhouding van het cultureel erfgoed is van belang voor de identiteit, de ruimtelijke kwaliteit en de eigenheid van de gemeente en is tevens een belangrijke economische factor. Het behoud van cultureel erfgoed lijkt een vanzelfsprekendheid, maar de inspanningen en de kosten daarvoor zijn dat niet. Daarbij dient aangetekend te worden dat: – de demografische ontwikkelingen (krimp) maar ook de betaalbaarheid van betreffend vastgoed er toe leiden dat langdurige leegstand optreedt en daarmee mogelijk verpaupering; – door het verruimen van de gebruiksmogelijkheden de kans op duurzaam (her)gebruik en dus de instandhouding van de beeldbepalende panden wordt vergroot; – vanuit toeristisch-recreatief oogpunt dergelijke bouwwerken de aantrekkingskracht vergroten en het imago van de gemeente versterken; – Rijksmonumenten binnen de Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg zijn vrijgesteld van compensatie als er woningbouw in wordt gerealiseerd. Voor beeldbepalende panden (niet zijnde rijksmonumenten) kan volstaan worden met een compensatie van één woning uit de reeds bestaande harde plancapaciteit in de regionale woningmarktprogrammering. Derhalve kunnen rijksmonumenten en beeldbepalende panden wellicht een bijdrage leveren aan de woonbehoeften binnen de gemeente; – de lijst van beeldbepalende panden (niet zijnde de rijksmonumenten) is onvolledig, waardoor de gewenste bescherming in het geding kan komen; – de Provincie heeft een nieuw beleidskader monumenten 2016 – 2019 vastgesteld, waarbij zij circa 30 mln. aan financiële middelen heeft vrijgemaakt; – tot nu toe was zowel inhoudelijk, financieel als organisatorisch slechts in zeer beperkte mate aandacht voor het cultureel erfgoed. Indien er niks gedaan wordt, bestaat het risico dat beeldbepalende panden (niet zijnde de rijksmonumenten) gesloopt worden. Verpaupering van het cultureel erfgoed ligt ook op de

Cultureel Erfgoed	
	loer. Dit is een onwenselijke situatie waarmee de gemeente inboet op een stuk identiteit. Er liggen echter kansen om een kwaliteitsslag te maken door juist bij deze panden mogelijkheden te bieden voor bepaalde toekomstbestendige (functie)doeleinden, wat ten goede komt aan het algemene imago van de gemeente en een bijdrage kan leveren aan het functioneren van de gemeenschappen.
Planning:	<u>1^e helft 2018:</u> Afronden in kaart brengen beeldbepalende panden (niet zijnde rijksmonumenten) + juridisch borgen behoud beeldbepalende pandkwaliteiten. <u>2^e helft 2018:</u> - Opstellen subsidieregeling + verordening t.b.v. leveren bijdrage aan behoud beeldbepalende panden en monumenten; - Verkennen kansen en ontwikkelmogelijkheden beeldbepalende panden (incl. rijksmonumenten); - Deelname aan Open Monumenten Dag.
Kosten:	Voor het in kaart brengen van de beeldbepalende panden (niet zijnde de rijksmonumenten) is een budget beschikbaar van € 20.000. Daarnaast was ter ondersteuning van het behoud van de beeldbepalende panden (inclusief rijksmonumenten) voor de jaren 2017 en 2018 een bedrag van € 25.000 opgenomen in de begroting. Deze begrote budgetten zijn overgeheveld naar 2019.
Jaarrekening	
Realisatie:	Het aanbestedingstraject eind 2017 heeft niet tot gunning geleid. In 2018 is gezocht naar een nieuwe aanpak voor het in kaart brengen van de karakteristieke bouwwerken. Dat heeft in Q4 geleid tot samenwerking met de Stichting IKL. In Q4 heeft de Stichting IKL een plan van aanpak opgesteld dat begin januari 2019 door het College is goedgekeurd. Tijdens de landelijke Open Monumentendag op 9 september 2018 hebben 22 Rijksmonumenten in Voerendaal hun deuren open gesteld. Circa 500 bezoekers hebben genoten van de georganiseerde activiteiten en de verhalen van de eigenaren en de Heemkundeverenigingen. In 2018 is een instandhoudingssubsidie toegekend aan de Laurentiuskerk in Voerendaal en de Bernarduskerk in Ubachsberg. Aan de Remigiuskerk in Klimmen is een bijdrage verstrekt in de restauratiekosten in het kader van opname van de kerk in het Kerkenprogramma van de Provincie Limburg.
Kosten:	Deelname aan de Open Monumentendag heeft € 3.000 gekost. Aan de Laurentiuskerk in Voerendaal is subsidie toegekend ter hoogte van € 12.697,60 en aan de Bernarduskerk in Ubachsberg is een bedrag van € 14.757,90 toegekend, zijnde 10% van de door de RCE vastgestelde subsidiabele kosten voor rijksmonumentale kerkgebouwen. Beide subsidies worden in 2019 uitbetaald. Aan de kerk in Klimmen is een bijdrage toegekend van 15% van de totale restauratiekosten van maximaal € 66.138,60. Restauratie van de rijksmonumentale kerk in Klimmen zal in de loop van 2019 starten.

Openbaar groen	
Begroting	
Doelstelling:	Het landschap vormt samen met de waardevolle natuurgebieden en de groene longen in de kernen belangrijke drager van de identiteit van Voerendaal. En daarmee is het van grote betekenis voor het plezierig wonen en ontspannen voor onze inwoners. Daarnaast heeft het een economische betekenis voor de agrarische ondernemer en het toerisme. Kortom, de aanwezige groenstructuren leveren een belangrijke bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid in de kernen. De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van het openbaar groen. Vanuit haar algemene verantwoordelijkheid als beheerder is er een zorgplicht voor een veilige, duurzaam ingerichte en beheerde buitenruimte. In het kader van deze zorgplicht is gerichte aansturing van het groenbeheer noodzakelijk. Het beheerplan beschrijft het

Openbaar groen

	gewenste kwaliteitsniveau en de richtlijnen voor beheer en onderhoud om dit kwaliteitsniveau binnen het openbare groen (inclusief bomen, parken, bossen en wandelroutes) te bereiken. Binnen het vigerende coalitie-akkoord is daarenboven expliciet het accent gelegd op het goed onderhouden van de openbare ruimte. Dat geldt voor wegen, bermen, groenvoorzieningen, beken, fiets- en voetpaden. Prettig verblijven in de kernen is daarbij het leidende principe, waarbij de openbare ruimte uitnodigend is met een veilige en toegankelijke uitstraling. Hierbij vormt het inzetten van en het bieden van kansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt binnen het gemeentelijk werkbedrijf een belangrijk uitgangspunt waarbij een tweeledig doel wordt nagestreefd; enerzijds om deze mensen een toekomstperspectief te bieden en anderzijds om de kwaliteit in de openbare ruimte op het ambitieniveau van het vastgestelde groenbeheerplan te houden. Daarnaast zijn creatieve oplossingen voor het beheer van de groene ruimte denkbaar: groenadoptie, eigen initiatieven en ideeën van burgers zijn daarbij welkom.
Planning:	<u>1^e kwartaal 2018:</u> Afronding project Böschke aan dur Baneberg. <u>Doorlopend:</u> Uitvoeren groenbeheerplan.
Kosten:	De werkzaamheden op het gebied van beheer en onderhoud worden binnen de beschikbare budgetten uitgevoerd. Voor wat betreft het de opwaardering van het "Böschke aan dur Baneberg" is door de gemeenteraad een investeringskrediet beschikbaar gesteld.
Jaarrekening	
Realisatie:	<u>Böschke an dur Baneberg</u> De werkzaamheden aan het Böschke an dur Baneberg zijn afgerond. Er vindt nog aanplant plaats en in het voorjaar 2019 vindt de openingshandeling plaats. <u>Groenbeheerplan</u> In 2018 heeft de bezettingsproblematiek bij de buitendienst een grote rol gespeeld in het onderhoud van het openbaar groen. Door deze omstandigheid hebben wij in het afgelopen jaar het afgesproken ambitieniveau niet altijd kunnen waarmaken. Ook de inzet op calamiteiten, zoals na de storm in mei, is hierop van invloed geweest. <u>Groenstructuurplan</u> In 2018 werden wij geconfronteerd met extreme droogte tijdens het plantseizoen. Door deze droge omstandigheden hebben wij niet alle deelprojecten kunnen uitvoeren. Het voorstel is om de deelprojecten die niet uitgevoerd zijn, inclusief de middelen hiervoor, door te schuiven naar 2019. In 2018 zijn de volgende deelprojecten uitgevoerd: • Vervanging bestaande groenstructuur Schalenboschweg in Termaar <i>Het ging hierbij om de vervanging van de Treurbeuken door Lindes.</i> • Vervanging en versterken van de bestaande groenstructuur Overheek in Klimmen <i>Het ging hierbij om de vervanging van de Ginko's door Eiken. Er zijn in totaal meer bomen aangeplant dan er zijn verwijderd. De aangeplante bomen staan in een nieuwe groeiplaatsinrichting.</i> <u>Landgoed Puth</u> Op landgoed Puth heeft een doorontwikkeling naar een aaneengesloten natuurgebied plaatsgevonden. Het beheer van dit gebied zal door middel van begrazing met koeien op een ecologisch en natuurvriendelijke wijze worden uitgevoerd. Daarom zijn de entrees naar het landgoed door de gemeente heringericht, mede om de toegankelijkheid van het gebied voor het publiek (burgers van Voerendaal) te vergroten. <u>Corio Glana</u> De voorbereiding van uitvoering project "Highlight 3" van Corio Glana is in 2018 (door het Waterschap Limburg) afgerond. Het betreft de herinrichting van de Geleenbeek tussen de rijksweg A76 en de Putterweg. We laten de beek hier weer meanderen, nieuwe natuur wordt aangelegd en door verbetering van recreatieve routestructuur wordt dit deel van Geleenbeekdal beter beleefbaar gemaakt. <u>Strategische visie Water, Natuur en Landschap</u> In 2018 hebben we een start gemaakt om de afspraken uit het coalitieprogramma verder te duiden voor de thema's "Natuur & Landschap" en "Water". Hiervoor hebben we een notitie opgesteld waar we de ambities in beschrijven en een doorkijk maken naar doelen voor de komende jaren (2018-2021). Om uitvoering hieraan te kunnen geven, hebben we onderzocht

Openbaar groen

	hoe we dit proces kunnen doorzetten en welke allianties en samenwerkingen we verder kunnen uitbreiden.
Kosten:	De kosten voor de opwaardering van het "Böschke aan dur Baneberg" bedragen per 31-12-2018 in totaal € 452.435.

Financieel overzicht

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van dit programma. Op grond van artikel 212 van de financiële verordening is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma groter dreigt te worden dan 10% met een maximum van € 50.000 het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten (zie de toelichting bij deel 1, onderdeel 3).

Programma Sport, cultuur en recreatie				Bedragen x € 1.000	
	Jaarrekening 2017	Primitieve begroting 2018	Bijgestelde begroting 2018	Jaarrekening 2018	Afwijking
Lasten:					
Sportbeleid en activering	210	207	207	178	-29
Sportaccommodaties	637	605	591	594	3
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	223	231	264	210	-54
Musea	6	5	5	8	3
Cultureel erfgoed	16	111	136	83	-53
Media	314	297	302	300	-2
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	850	917	1.039	904	-135
Totaal lasten:	2.256	2.373	2.544	2.277	-267
Baten:					
Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0
Sportaccommodaties	150	147	147	150	3
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	0	0	0	0	0
Musea	0	0	0	0	0
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0
Media	20	20	20	20	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	12	0	0	0	0
Totaal baten:	182	167	167	170	3
Saldo programma	-2.074	-2.206	-2.377	-2.107	270

Toelichting

Taakveld Sportbeleid en activering

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor “ondersteuning sportverenigingen” en “jongerenwerk-activiteitenbudget”.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 29.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 21.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 6.000 lagere lasten ondersteuning sportverenigingen;
- € 2.000 lagere lasten jongerenwerk - activiteitenbudget.

Taakveld Sportaccommodaties

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor “sportcomplex De Joffer” en “voetbalaccommodaties”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De daling van de lasten met € 14.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 1.000 hogere lasten inleenvergoeding SW-medewerkers a.g.v. prijsindexering;
- € 10.000 lagere lasten inleenvergoeding SW-medewerkers door lagere bezetting;
- € 5.000 lagere lasten onderhoud materieel.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 3.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 3.000 hogere lasten exploitatie “sportcomplex De Joffer”.

De hogere baten van € 3.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 3.000 hogere baten huur “sportcomplex De Joffer”.

Taakveld Cultuurpresentatie, -productie en -participatie

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor “ondersteuning cultuurverenigingen”, “activiteitenbudget” en “muziekonderwijs”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 33.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 13.000 hogere lasten i.v.m. uren uitbreiding combinatiefunctionaris/verenigingsondersteuner;
- € 25.000 hogere lasten zomerfestival 2018 (overheveling budget);
- € 7.000 hogere lasten burgemeester Strous cultuurprijs (overloop 2017);
- € 2.000 lagere lasten i.v.m. budgetoverheveling t.b.v. organisatie concert voor veteranen;
- € 10.000 lagere lasten organisatie Laurentiuskermis (geen kermis).

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 54.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 7.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 35.000 lagere lasten activiteitenbudget;
- € 4.000 lagere lasten burgemeester Strous cultuurprijs;
- € 7.000 lagere lasten muziekonderwijs;
- € 1.000 lagere lasten organisatie lokale kermisactiviteiten.

Taakveld Musea

Tot dit taakveld behoort het budget voor “archeologie”.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 3.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 3.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden.

Taakveld Cultureel erfgoed

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor “cultureel erfgoed”, “monumentenzorg en monumentendag” en “bijdrage aan kerkbesturen”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 25.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 25.000 hogere lasten ondersteuning beeldbepalende panden (overloop 2017).

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 53.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 2.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 49.000 lagere lasten ondersteuning behoud beeldbepalende panden (reserve overloop);
- € 2.000 lagere lasten bijdragen aan kerkbesturen.

Taakveld Media

Tot dit taakveld behoort het budget voor “bibliotheekwerk” (inclusief de huisvesting van bibliotheken).

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 5.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 5.000 hogere lasten i.v.m. uren uitbreiding combinatiefunctionaris/verenigingsondersteuner.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 2.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 2.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden.

Taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor “openbaar groen”, “maaiwerkzaamheden”, “uitvoeringsprogramma groenstructuurplan”, “waterlossingen en sloten” en “speeltuinen”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 122.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 2.000 hogere lasten toerekening kosten bedrijfsmiddelen buitendienst;
- € 6.000 hogere lasten inleenvergoeding SW-medewerkers a.g.v. prijsindexering;
- € 15.000 lagere lasten inleenvergoeding SW-medewerkers door lagere bezetting;
- € 15.000 hogere lasten uitbesteding groenonderhoud i.v.m. lagere bezetting SW-medewerkers;
- € 12.000 hogere lasten versterken/uitbreiden landschappelijke elementen (overloop 2017);
- € 4.000 hogere lasten i.v.m. initiële kosten dataconversie gegevensbeheer groenariaal;
- € 8.000 hogere kapitaallasten i.v.m. aanvullend krediet Böschke an der Baneberg;
- € 9.000 hogere lasten maaiwerkzaamheden;
- € 21.000 hogere lasten aanvullend budget herinrichting entrees landgoed Puth;
- € 5.000 hogere lasten i.v.m. vee-rooster kasteel Puth (overloop 2017);
- € 55.000 hogere lasten waterlossingen en sloten a.g.v. noodweer in mei.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 135.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 9.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 1.000 lagere lasten toerekening kosten bedrijfsmiddelen buitendienst;
- € 47.000 lagere lasten openbaar groen;
- € 49.000 lagere kapitaallasten openbaar groen;
- € 8.000 lagere lasten uitvoeringsprogramma groenstructuurplan;
- € 4.000 hogere lasten maaiwerkzaamheden;
- € 16.000 lagere lasten natuur- en landschapsprojecten;
- € 5.000 lagere lasten waterlossingen en sloten;
- € 4.000 lagere lasten speeltuinen.

Programma Sociaal domein

Verantwoordelijke portefeuillehouder: Wethouder H. Coenen

Centrale doelstelling

Het programma Sociaal domein is een veelomvattend programma. Preventie, zorg en ondersteuning voor al onze inwoners wordt vanuit dit programma georganiseerd en uitgevoerd. Hierbij gaat het om participatie, zorg en welzijn en zowel om preventie als curatie.

Het bieden van zorg en welzijn is te verdelen in welzijn en zorg die voor iedereen naar behoefte toegankelijk en beschikbaar is en het vangnet van zorg en ondersteuning dat aanvullend kan worden ingezet als dat nodig is maar dan niet met een beschikking van de gemeente. Als inwoners zich melden bij de toegang van de gemeente (toegang Wmo of toegang Jeugd) met een zorgvraag, wordt de exacte zorgvraag in kaart gebracht in een zogenaamd keukentafelgesprek of ronde tafelgesprek. Samen wordt geïnventariseerd wat nodig is om een oplossing voor de vraag te bieden. In dit gesprek wordt ook geanalyseerd welke hulp beschikbaar is in het sociale netwerk of in het voorliggende veld, bijvoorbeeld vanuit de Burgerij of burenhulp. Voor de ondersteuningsvraag die niet opgelost kan worden vanuit het netwerk of voorliggende voorzieningen wordt samen nagegaan welke aanvullende hulp nodig is. In de meeste gevallen is dit hulp die valt onder de Wmo of Jeugdwet.

Hulp en ondersteuning kan geboden worden in de vorm van zorg in natura (zorg geleverd door een gecontracteerde aanbieder) of een persoonsgebonden budget (PGB), dan kopen inwoners via een zorgbudget zelf zorg in. Twee speerpunten van de gemeente Voerendaal zijn: het versterken van het voorliggend veld door het toevoegen van preventieve activiteiten en algemene voorzieningen en de zorginzet vraaggericht en op maat te laten verlopen, met als uitgangspunt zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig.

Binnen het programma Sociaal domein wordt ook invulling gegeven aan het arbeidsmarktbeleid. Burgers met een afstand tot de arbeidsmarkt worden door middel van verschillende instrumenten en programma's ondersteund om deze afstand te verkleinen. Naast inzet en betrokkenheid van onze partners zoals ISD Kompas en WOZL is ook afstemming met werkgevers in dit kader van belang. Het regionale werkgeversservicepunt (WSP Parkstad) vervult hierin een rol.

De afgelopen jaren heeft de gemeente Voerendaal een werkwijze ontwikkeld om zorg en welzijn (voorliggende veld) samen met inwoners te organiseren, afgestemd op lokale behoeften. Dit betekent dat er niet wordt gewerkt vanuit één theoretisch onderbouwde blauwdruk voor de hele gemeente, maar dat er steeds per kern en per doelgroep wordt bekeken wat mogelijk en nodig is. Hierbij worden nieuwe ontwikkelingen vaak uitgetoetst en pas definitief tot beleid ontwikkeld, wanneer de activiteit passend en effectief is. Deze werkwijze vraagt flexibiliteit en intensieve begeleiding van partners en gemeente. Toch is dit de werkwijze die we blijven hanteren, aangezien deze het beste aansluit bij de mogelijkheden en behoeften van de gemeenschap en we hiermee het meeste recht doen aan de kracht van de gemeenschap. Tot slot verwijzen wij naar het Uitvoeringsprogramma Sociaal Domein 2018-2019. Hierin worden alle projecten en thema's op het gebied van welzijn en zorg, uit te voeren in 2018 en 2019 besproken.

Beleidskaders

De beleidskaders en de speerpunten die vanuit dit programma zijn c.q. worden ontwikkeld, zijn voor een deel terug te voeren op (bestaande) beleidskaders. Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de geldende kaders.

- Visie herinrichting sociaal domein 'De kracht van de gemeenschap' (vastgesteld 25-05-2013);
- Focus op Transformatie (vastgesteld 10 mei 2016);
- Bovenlokale beleidskaders jeugd (vastgesteld 30-01-2014);
- Beleidsplan jeugd (vastgesteld 13-11-2014);
- Beleidsplan Werk, Inkomen en Sociale zorg / beleidsplan Kompas 2016-2017 (vastgesteld 09-06-2016);
- Visie ISD Kompas (vastgesteld 13-12-2012);
- Arbeidsmarktbeleid Parkstad Limburg 2016-2020 (vastgesteld 20-07-2016);
- Nota armoedebeleid 2015 (vastgesteld 18-12-2014);
- Beleidsplan maatschappelijke ondersteuning 'Van eigen kracht tot maatwerk' (vastgesteld 09-03-2017);
- Uitvoeringsprogramma sociaal domein 2018-2019 (vastgesteld door college B&W 12-12-2017).

Beleidsindicatoren

Banen	354,3	Aantal per 1.000 inwoners in leeftijd van 15 – 64 jaar	LISA (2018)
Jongeren met een delict voor de rechter	0,42%	% 12 t/m 21 jarigen Percentuele afwijking in 2015 ten opzichte van 2011	Verweij Jonker instituut – Kinderen in Tel
Kinderen in uitkeringsgezin	3,74%	% kinderen tot 18 jaar	Verweij Jonker instituut – Kinderen in Tel (2015)
Netto arbeidsparticipatie	66,3%	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS (2018)
Achterstandsleerlingen	4,88%	% 4 T/m 12 jarigen	Verweij Jonker instituut – Kinderen in Tel (2012)
Werkloze jongeren	0,92%	% 16 t/m 22 jarigen	Verweij Jonker instituut – Kinderen in Tel (2015)
Personen met een bijstandsuitkering	160	Aantal per 10.000 inwoners	CBS (2018)*
Lopende re-integratievoorzieningen	25,5	Aantal per 1.000 inwoners van 15 – 64 jaar	CBS (2018)
Jongeren met jeugdhulp	10,0%	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS (2018)
Jongeren met jeugdbescherming	0,7%	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS (2018)
Jongeren met jeugdreclassering	Gegevens niet beschikbaar	% jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS
Clënten met maatwerkarrangement WMO	55	Aantal per 1.000 inwoners	Gemeentelijke monitor sociaal domein (2015)

* Per 31-12-2018 heeft Voerendaal 112 personen met een bijstandsuitkering (cijfers Kompas).

Bereikte resultaten

In dit deel wordt per programma-onderdeel in beeld gebracht wat we per speerpunt hebben bereikt en wat we hiervoor hebben gedaan.

Bestuurlijke prioriteiten

Transformatie en innovatie	
Begroting	
Doelstelling:	Transformatie staat voor een proces van verandering. We willen een omslag bereiken in de samenleving, om antwoord te kunnen geven op de opgave die gesteld worden. Hierbij vinden we het belangrijk dat inwoners in Voerendaal op een prettige manier kunnen leven en participeren in de samenleving. De gemeente draagt bij aan een sociale infrastructuur die gericht is op leefbaarheid, sociale cohesie en welzijn. Individuele ondersteuning bieden we als dat nodig is, daarbij gaan we uit van de individuele situatie van inwoners, iedere inwoner is anders, heeft een ander netwerk, heeft andere mogelijkheden en daar wordt eventuele ondersteuning op afgestemd. Dit zijn de opgaven van dit moment, maar ook de opgaven van de nabije toekomst en nog verder weg. Het kader voor deze transformatie wordt geboden door de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning, de Jeugdwet en de Participatiewet en de consequenties van deze wetten. Kortweg kunnen we deze consequenties samenvatten als meer taken, beter uitvoeren met minder budget.
Planning:	<u>1^e kwartaal 2018:</u> Opdrachtformulering inkoop jeugdhulp. <u>2^e kwartaal 2018:</u> Aanbestedingsproces inkoop jeugdhulp. <u>3^e kwartaal 2018:</u> Gunningsproces inkoop jeugdhulp. <u>4^e kwartaal 2018:</u> Voorbereiding nieuwe werkwijze jeugdhulp met gegunde partij. <u>Doorlopend:</u> - Borging positieve gezondheid; - Doorontwikkeling toegang; - Initiatief vanuit de samenleving stimuleren; - Partnerschap en contractbeheer; - Resultaatsturing en monitoring; ontwikkelen van relevante resultaatdoelen en prestatie-indicatoren met partners en toegangsteams; - Facilitering van zorg en hulpaanbod.
Kosten:	Transformatie en innovatiever werken zit verankerd in de reguliere uitvoeringsbudgetten van jeugd, maatschappelijke ondersteuning, participatie en het uitvoeringsprogramma Sociaal Domein.
Jaarrekening	
Realisatie:	Het inkoopproces jeugdhulp is in 2018 volgens planning volledig afgerond. Dit heeft geleid tot opdrachtverlening aan JENS (Jong en Sterk), een coöperatie van 7 jeugdhulpaanbieders die de opdracht, om alle basishulp Jeugd aan alle Voerendaalse inwoners te gaan bieden, gaan organiseren. Hiermee wordt met de transformatie gestart die wordt beoogd met een andere manier van organiseren en inkopen. Belangrijke ontwikkelingsdoelen zijn, een passend hulpaanbod zoveel mogelijk vanuit de buurten en zoveel mogelijk gericht op het normaliseren van opvoeden en opgroeien. Het verbinden van het preventieve en voorliggende aanbod met het ambulante jeugdhulpaanbod. Dit betekent ook veel aandacht voor de verbinding van onderwijs/voorschool en zorg. Ten aanzien van de doorlopende thema's: - Positieve gezondheid: de inzet op positieve gezondheid draagt bij aan een bredere benadering van het thema gezondheid en sluit aan bij de visie van de gemeente waarbij inzet op aspecten als welzijn en welbevinden naast het bevorderen van een gezonde leefstijl, bijdraagt aan vitaliteit van onze gemeenschap. Na een intensief en actiegericht

Transformatie en innovatie

	jaar rondom positieve gezondheid, stond 2018 in het kader van borgen van het gedachtegoed en de bewustwording bij inwoners en partners. Dit is uitgevoerd en vraagt ook de komende tijd nog aandacht. Positieve gezondheid vormt een belangrijk uitgangspunt bij beleidsvorming en planvorming. - De doorontwikkeling toegang heeft plaatsgevonden met als resultaat dat steeds specifiekere maatwerk wordt geleverd en naast de Wmo- en jeugdarrangementen ook steeds oplossingen worden gevonden vanuit voorliggende voorzieningen, zoals De Burgerij. - In 2018 is initiatief vanuit de samenleving op verschillende manieren gestimuleerd, ondersteund en gefaciliteerd. Hierbij moet per situatie beoordeeld worden welke ondersteuning nodig is. In 2018 hebben we gewerkt met een aandachtsfunctionaris op dit onderdeel voor de hele gemeente, deze functionaris kan door alle afdelingen geraadpleegd of betrokken worden bij het begeleiden van initiatieven. - Met het thema partnerschap en contractbeheer zijn de eerste stappen gezet en worden ook al resultaten geboekt. Met een aantal vaste partners wordt gezamenlijk vormgegeven aan een partnerschap. - Resultaatsturing en monitoring vraagt voortdurend aandacht. Met centrumgemeente Maastricht is een nieuw service level agreement (SLA) afgesproken met veel aandacht voor monitoring en resultaatsturing. Dit is ook onderdeel van de inkoopafspraken en ontwikkelagenda met JENS. Per onderdeel van het uitvoeringsprogramma is nagegaan hoe monitoring en resultaatsturing kan plaatsvinden. De facilitering van het zorg- en hulpaanbod is een doorlopend thema. In 2018 is veel aandacht besteed aan het versterken van het voorliggende veld in de Burgerij (zie thema Wijksteunpunten)
Kosten:	Transformatie en innovatiever werken zit verankerd in de reguliere uitvoeringsbudgetten van jeugd, maatschappelijke ondersteuning, participatie en het uitvoeringsprogramma Sociaal Domein. In 2018 hebben zich hier geen afwijkingen in voorgedaan.

Wijksteunpunten

Begroting	
Doelstelling:	Een essentieel onderdeel van de nieuwe sociale infrastructuur is het wijksteunpunt (WSP). Een wijksteunpunt in de kern biedt inwoners een fysieke plek dichtbij huis waar verschillende diensten en functies vanuit de formele en informele sector hun plek vinden. Het is een natuurlijke laagdrempelige ontmoetingsplaats waar mensen samen een kopje koffie drinken, meedoen aan een activiteit, informatie en advies kunnen inwinnen, waar algemene voorzieningen worden aangeboden en waar door de ontmoeting tussen burgers, burgers in een kwetsbare positie, professionals en vrijwilligers vroegsignalering plaats kan vinden. De activiteiten in het wijksteunpunt worden ook als instrument ingezet om kwetsbare inwoners te bereiken, problemen te signaleren en indien nodig aan te pakken. De centrale doelstelling betreft goedlopende wijksteunpunten in onze Voerendaalse kernen die aansluiten bij de (lokale) behoeften die er zijn. De wijksteunpunten in de kernen kennen een eigen invulling maar hebben allen dezelfde hoofddoelstelling welke is onderverdeeld in: - Een laagdrempelig inlooppunt met een uitnodigend activiteiten aanbod; - Inhoud geven aan preventie & signalering vanuit het activiteiten aanbod van het WSP; - Een goed functionerende info en adviesfunctie vanuit het WSP; - Matchen van vraag en aanbod op het vlak van vrijwillige inzet; - Algemene voorzieningen inrichten aansluitend bij behoeften van inwoners om de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van inwoners te vergroten.
Planning:	1^e kwartaal 2018: - Visie en samenwerking tussen bibliotheek Voerendaal en wijksteunpunt Voerendaal – Kunrade afstemmen en concretiseren. - Eerste bevindingen van de inloop GGZ in de wijksteunpunten met Mondriaan evalueren en al dan niet bijstellen t.b.v. de rest van 2018.

Wijksteunpunten	
	- De gewijzigde ondersteuningsstructuur voor vrijwilligers van de wijksteunpunten en aanverwante diensten evalueren en al dan niet bijstellen t.b.v. de rest van 2018. <u>1^e en 2^e kwartaal 2018:</u> - Verbreding inzet vrijwilligers wijksteunpunt Klimmen en bibliotheek Klimmen inclusief uitbreiding activiteiten aanbod. - Activiteiten in Ubachsberg ontwikkelen als voorloper op het wijksteunpunt dat met de oplevering van de MFC Ubachsberg wordt geopend (medio 2018). <u>3^e kwartaal 2018:</u> - Opening wijksteunpunt Voerendaal – Kunrade inclusief integratie met bibliotheekfunctie. <u>Doorlopend:</u> Doorontwikkeling wijksteunpunten afgestemd op lokale behoeften, mogelijkheden, inzet van vrijwilligers en wensen van partners.
Kosten:	Vanuit uitvoeringsprogramma Sociaal Domein is voor 2018 € 80.500.
Jaarrekening	
Realisatie:	In 2018 is het wijksteunpunt omgedoopt tot De Burgerij. Dit heeft op een feestelijke wijze plaatsgevonden, daarnaast zijn de nieuwe locaties van de Burgerij in Voerendaal en Ubachsberg feestelijk geopend. Dit heeft geleid tot een sterke impuls voor de Burgerij en goede publiciteit, ook in de media, waardoor het gebruik van de Burgerij met al haar functies verhoogd is. In 2018 is een integratie van Bibliotheek en Burgerij in de locatie van de bibliotheek Voerendaal gerealiseerd. Dit heeft intensieve investering en begeleiding gevraagd, maar heeft geleid tot een mooi resultaat zowel qua fysieke locatie als qua samenwerking. De wederzijdse beïnvloeding van bibliotheek en Burgerij werkt versterkend voor beide functies. In Ransdaal is de Burgerij in 2018 versterkt door de samenwerking met zorgaanbieder Philadelphia, waardoor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ondersteund worden en ook een bijdrage leveren aan de Burgerij, zoals door het verzorgen van een maaltijd voor inwoners van Ransdaal. Door deze samenwerking verbinden we formele en informele zorg op een passende wijze. De Burgerij is een paraplu voor vele activiteiten die plaatsvinden gericht op maatschappelijke ondersteuning van al onze inwoners, waardoor de zelfredzaamheid en het welzijn van de inwoners versterkt worden. In 2018 hebben we gezien dat er een sterkere toename is geweest van deelname van inwoners in een kwetsbare positie, waarbij we ook wel spreken over doelgroep. De gemeenteraad heeft in 2018 de wens uitgesproken dat in 2019 meer inzicht wordt verschaft in het bereik en de gerealiseerde effecten met deze functies.
Kosten:	€ 95.499

Talent Werkt	
Begroting	
Doelstelling:	In Voerendaal doet iedereen mee. Talent Werkt is dé paraplu voor alle initiatieven om dat voor elkaar te krijgen. Het gaat dan niet alleen om betaald werk, maar ook om vrijwilligerswerk en tal van andere activiteiten. Initiatieven waar bijvoorbeeld ook het Wijksteunpunt bij betrokken is of ISD Kompas. Talent Werkt is er voor alle Voerendalers: met of zonder beperking, met of zonder uitkering. We ondersteunen mensen om anderen te ontmoeten, actief te zijn en te blijven, zich te ontwikkelen, ervaring op te doen en waar mogelijk kansen te vergroten op (betaald) werk. We koppelen ondernemers en werkzoekenden aan elkaar, ondersteunen vrijwilligers waar we maar kunnen en stimuleren lokale bedrijven en organisaties om zich in te zetten voor de Voerendaalse samenleving.
Planning:	<u>Doorlopend:</u> - Monitoren en al dan niet bijstellen van werkwijze om de initiatieven van Talent Werkt op te splitsen in 2 sporen; spoor 'Werk' en spoor 'Sociaal' met daaraan gekoppeld eigen actieteams; - Inbedden van de samenwerking met gemeente Simpelveld op dit vlak en de intensivering van de samenwerking met WSP, UWV, onderwijsinstellingen en ondernemers; - De lijn vasthouden en aansluiting blijven zoeken bij de hedendaagse "uitdagingen" vanuit de overkoepelende gedachten en initiatieven. Ook blijven verkennen of het eigenaarschap

Talent Werkt	
	van sociale initiatieven bij partners belegd kan worden.
Kosten:	In het uitvoeringsprogramma is hiervoor € 11.000 beschikbaar.
Jaarrekening	
Realisatie:	Het actieteam heeft regulier overleg gevoerd over de werkwijze en invulling van de sporen 'Werk' en 'Sociaal'. De samenwerking binnen dit project met de gemeente Simpelveld en netwerkpartners is verder uitgebreid. Een aantal activiteiten / acties heeft plaatsgevonden waaronder: - Workshop Talentenscan voor jongeren tussen 17-23 jaar. - Publicaties inzake 'Jong Talent Werkt'. - Personen uit doelgroepenregister kennis laten maken (onder de noemer 'Nieuw Talent Werkt on tour') met werkgevers. - Talent Wekt Award 2018 is vanwege te weinig nominaties niet uitgereikt. De frequentie van deze award wordt van jaarlijks teruggebracht naar tweejaarlijks. Tot slot wordt continu invulling aan de doelstelling van dit project / programma gegeven door het bemensen (door doelgroep) van functies bij de buitendienst en de voorliggende voorzieningen die zijn aangehaakt bij de Burgerijen.
Kosten:	€ 1.845

Burgerinitiatieven	
Begroting	
Doelstelling:	Voor het realiseren van de transformatiedoelen is het belangrijk dat inwoners zich betrokken voelen en zelf initiatieven ontplooiën om de sociale infrastructuur en leefbaarheid te versterken. Dit proces willen we graag stimuleren en faciliteren zodat activiteiten en structuren ontstaan die hieraan een bijdrage leveren en die aansluiten bij de lokale behoeftes.
Planning:	<u>1^e kwartaal 2018:</u> (Door)ontwikkelen van een ondersteuningsstructuur in de organisatie om initiatieven vanuit de samenleving te begeleiden en deze structuur in een proces op hoofdlijnen vastleggen. <u>Doorlopend:</u> • Aangedragen burgerinitiatieven proactief en positief benaderen; • Kansen en mogelijkheden voor nieuwe burgerinitiatieven stimuleren; • Signaleren van potentieel aan burgerinitiatieven; • Voortzetten overlegstructuren met (buurt)verenigingen.
Kosten:	De kosten komen ten laste van het budget 'uitvoeringsprogramma sociaal domein'. Het is vooraf ook niet mogelijk om te bepalen welke kosten hiermee gepaard gaan om dit afhankelijk is van de aard en omvang van de initiatieven. Hiervoor een bedrag ad € 5.000 geormerkt vanuit het budget 'uitvoeringsprogramma sociaal domein'.
Jaarrekening	
Realisatie:	In 2018 hebben we gewerkt met een aandachtsfunctionaris op dit onderdeel voor de hele gemeente, deze functionaris kan door alle afdelingen geraadpleegd of betrokken worden bij het begeleiden van initiatieven. In 2018 zijn verschillende initiatieven door de gemeente ondersteund en/of gefaciliteerd. Met de buurtorganisaties is op aanvraag contact en structureel wordt een gezamenlijke bijeenkomst voor alle buurtorganisaties georganiseerd. In 2018 heeft een sociale buurtschouw in de buurtschappen Weustenrade en Retersbeek plaatsgevonden. Doel van deze schouw was na te gaan welke buurtinitiatieven er zijn en op welke wijze nieuwe initiatieven genomen kunnen worden en indien gewenst ondersteund. De sociale buurtschouw heeft veel input opgeleverd over sociale cohesie en openstaande vragen vanuit de gemeenschap aan de gemeente. Het heeft niet direct geleid tot nieuwe initiatieven.
Kosten:	€ 2.019

Overige activiteiten

Werkgeversservicepunt Parkstad Limburg	
Begroting	
Doelstelling:	Het werkgeversservicepunt Parkstad Limburg (WSP) vervult een centrale rol in de werkgeversdienstverlening in de regio Parkstad. Het doel is tweeledig namelijk enerzijds om werkgevers te helpen om te voldoen in hun personeelsbehoeften en anderzijds om werkzoekenden aan de slag te helpen. Om werkgevers goed van dienst te kunnen zijn is het essentieel dat publieke partijen (waaronder sociale diensten en UWV) samenwerken om de vraag van de werkgever in te vullen ongeacht de verschillende regelingen en doelgroepen in het sociale domein. Ook de benadering van de (grote) werkgevers in de regio wordt vanuit het WSP gestroomlijnd en gecoördineerd..
Planning:	<u>Geheel 2018 en verder:</u> Invulling en uitvoering geven aan het ondernemingsplan WSP 2.0/Detachering vanuit de nieuwe juridische organisatie GR WSP Parkstad B.V. De directies van de WSP B.V.'s en de Aandeelhoudersvergadering van de WSP Parkstad B.V., alsmede het Algemeen Bestuur van de GR WOZL zijn hier verantwoordelijk voor.
Kosten:	In deze begroting is geen afzonderlijk budget opgenomen. De kosten lopen via de begroting van de GR WOZL.
Jaarrekening	
Realisatie:	Het WSP Parkstad Limburg heeft invulling aan het ondernemingsplan gegeven. De ontwikkelingen en resultaten worden via de beleidsgroep Sw en het portefeuillehoudersoverleg gemonitord. De gewenste concrete resultaten van het WSP in termen van uitstroom vallen voor Voerendaal tegen.
Kosten:	De kosten van WSP Parkstad maken onderdeel uit van het product WSW in de begroting. In 2018 is € 1.746.732 hieraan besteed.

Versterking van de samenwerking in de keten sociaal domein	
Begroting	
Doelstelling:	Alle Voerendaalse jeugdigen komen op voorschoolse en/of schoolse voorzieningen. Op deze plekken wordt vaak als eerste gesignaleerd als de ontwikkeling van kinderen niet goed genoeg verloopt. Het is belangrijk dat de professional in de (voor)schoolse voorzieningen tijdig, liefst zo vroeg mogelijk, andere partners uit de jeugdketen betreft om de problematiek op de juiste manier aan te pakken (1G1P1R). Dit kunnen het CJG, de jeugdgezondheidszorg, het toegangsteam, maatschappelijk werk etc. zijn. Door vroegtijdig samen te kijken welke problemen zich voordoen en op welke manier dit het beste kan worden aangepakt, is het mogelijk in een vroeg stadium tot een oplossing te komen, waardoor kleine problemen ook zoveel mogelijk klein kunnen blijven. De afgelopen jaren zijn hier stappen in gezet, vooral daar waar het de zwaardere of multiproblematiek betreft. De rol van vroegsignalering voor alle vormen van problematiek kan verder versterkt worden.
Planning:	<u>Geheel 2018:</u> • 2 x een doelgroepanalyse voor alle Voerendaalse partners; • Situationele sturing door de procescoördinator op de samenwerking in de keten.
Kosten:	Niet van toepassing. Uitvoering hiervan vindt plaats binnen de reguliere taken en budgetten.
Jaarrekening	
Realisatie:	De procescoördinator stuurt op samenwerking binnen de keten en intervenueert wanneer dit niet goed genoeg verloopt. In incidentele gevallen kan opgeschaald worden als de ketensamenwerking niet goed genoeg verloopt. Dit heeft zich in 2018 niet voorgedaan. De doelgroepanalyse heeft niet plaatsgevonden, door o.a. de extra inspanningen die gemoeid waren met de inkoop jeugdhulp. Het reguliere netwerkoverleg sociaal domein en de reguliere toegangsoverleggen zijn belangrijke overleggen om de ketensamenwerking te versterken.
Kosten:	Uitgevoerd binnen de reguliere taken en budgetten.

Financieel overzicht

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van dit programma. Op grond van artikel 212 van de financiële verordening is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma groter dreigt te worden dan 10% met een maximum van € 50.000 het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten (zie de toelichting bij deel 1, onderdeel 3).

Programma Sociaal domein				Bedragen x € 1.000	
	Jaarrekening 2017	Primitieve begroting 2018	Bijgestelde begroting 2018	Jaarrekening 2018	Afwijking
Lasten:					
Samenkracht en burgerparticipatie	986	924	921	1.013	92
Wijkteams	371	427	426	298	-128
Inkomensregelingen	2.605	2.648	2.666	2.628	-38
Begeleide participatie	1.740	1.816	1.749	1.703	-46
Arbeidsparticipatie	270	157	237	258	21
Maatwerkvoorzieningen	271	299	299	267	-32
Maatwerkdienstverlening 18+	1.939	2.226	2.225	1.964	-261
Maatwerkdienstverlening 18-	1.990	1.865	1.865	2.446	581
Geëscaleerde zorg 18+	18	32	48	27	-21
Geëscaleerde zorg 18-	191	211	211	222	11
Totaal lasten:	10.381	10.605	10.647	10.826	179
Baten:					
Samenkracht en burgerparticipatie	123	125	125	107	-18
Wijkteams	33	0	0	30	30
Inkomensregelingen	1.855	1.861	1.802	1.876	74
Begeleide participatie	7	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	57	0	0	35	35
Maatwerkvoorzieningen	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+	221	250	250	185	-65
Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	25	25
Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0
Totaal baten:	2.296	2.236	2.177	2.258	81
Saldo programma	-8.085	-8.369	-8.470	-8.568	-98

Toelichting

Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor "Hygiënebegeleiding kinderopvang", "Ouderenverenigingen", "Cliëntondersteuning", "Algemeen maatschappelijk werk" en "Gemeenschapsaccommodaties".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De daling van de lasten met € 3.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 7.000 lagere lasten i.v.m. vervallen trainee Mens en Welzijn;
- € 4.000 hogere lasten i.v.m. uren uitbreiding combinatiefunctionaris/verenigingsondersteuner.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 92.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 13.000 hogere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 4.000 lagere lasten ouderenverenigingen;
- € 15.000 lagere lasten woningen t.b.v. huisvesting statushouders;
- € 6.000 lagere kapitaallasten woningen t.b.v. huisvesting statushouders;
- € 6.000 hogere lasten exploitatie pand MFC Ubachsberg;
- € 95.000 hogere lasten "De Burgerijen" (nader verbijzonderd, zie voordeel bij uitv.progr.SD);
- € 22.000 lagere kapitaallasten "De Burgerijen";
- € 25.000 hogere lasten buurtbus (nader verbijzonderd, zie voordeel bij uitv.progr.SD).

De lagere baten van € 18.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 18.000 lagere huurinkomsten woningen huisvesting statushouders.

Taakveld Wijkteams

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor "Uitvoeringsprogramma Sociaal Domein", "Jeugd, eerstelijnsloket" en "WMO 2015, eerstelijnsloket".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De daling van de lasten met € 1.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 21.000 lagere lasten i.v.m. dekking urenuitbreiding combinatiefunctionaris;
- € 10.000 lagere lasten i.v.m. budgetoverheveling aan activiteitenbudget t.b.v. zomerfestival;
- € 30.000 hogere lasten uitvoeringsprogramma Sociaal Domein (overloop 2017).

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 128.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 8.000 hogere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 96.000 lagere lasten uitvoeringsprogramma sociaal domein (nader verbijzonderd);
- € 36.000 lagere lasten jeugdzorg, eerstelijnsloket;
- € 4.000 lagere lasten WMO 2015, eerstelijnsloket.

De hogere baten van € 30.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 28.000 hogere baten door bijdragen in gedragswetenschapper;
- € 2.000 hogere baten uitvoeringsprogramma sociaal domein.

Taakveld Inkomensregelingen

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor "Productuitvoering werk, inkomen en zorg", "Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen", "Bijzondere bijstand", "Kwijtschelding gemeentelijke belastingen" en "BBZ".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 18.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 57.000 hogere lasten bedrijfsvoering Kompas;
- € 14.000 hogere lasten bijstandsverlening o.b.v. bijstelling begroting Kompas;
- € 28.000 lagere lasten bijzonder bijstand o.b.v. bijstelling begroting Kompas;
- € 25.000 lagere lasten BBZ o.b.v. bijstelling begroting Kompas.

De daling van de baten met € 59.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 67.000 lagere baten rijksbijdrage bijstandsverlening o.b.v. bijstelling begroting Kompas;
- € 8.000 hogere baten rijksbijdrage BBZ o.b.v. bijstelling begroting Kompas.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 38.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 7.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 25.000 hogere lasten bedrijfsvoeringskosten Kompas;
- € 46.000 lagere lasten bijstandsverlening conform jaarrekening Kompas;
- € 12.000 lagere lasten bijzondere bijstand conform jaarrekening Kompas;
- € 4.000 hogere lasten kwijtschelding gemeentelijke belastingen;
- € 2.000 lagere lasten BBZ conform jaarrekening Kompas.

De hogere baten van € 74.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 125.000 hogere baten rijksbijdrage bijstandsverlening;
- € 51.000 lagere baten BBZ.

Taakveld Begeleide participatie

Tot dit taakveld behoort het budget "Wet sociale werkvoorziening".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De daling van de lasten met € 67.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 67.000 lagere lasten WOZL / WSP Parkstad conform 1^e begrotingswijziging raad 31 mei 2018.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 46.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 7.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 39.000 lagere lasten WSW conform jaarrekening WOZL.

Taakveld Arbeidsparticipatie

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor "Participatie" en "Arbeidsmarktbeleid".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 80.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 80.000 hogere lasten participatiebudget o.b.v. bijgestelde begroting Kompas.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 21.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 14.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 35.000 hogere lasten aanpak jeugdwerkloosheid.

De hogere baten van € 35.000 worden veroorzaakt door:

- € 35.000 hoger baten aanpak jeugdwerkloosheid.

Taakveld Maatwerkvoorzieningen

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor "Hulpmiddelen" en "Woningaanpassingen".

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 32.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 7.000 lagere lasten hulpmiddelen WMO;
- € 25.000 lagere lasten woningaanpassingen WMO.

Taakveld Maatwerkdienstverlening 18+

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor "Uitvoering Wet maatschappelijke ondersteuning", "Huishoudelijke zorg, natura, PGB en eigen bijdragen", "WMO 2015, natura en PGB", "Vervoersvoorzieningen" en "Schuldhulpverlening".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De daling van de lasten met € 1.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 30.000 hogere lasten i.v.m. subsidie in herontwikkeling kerk Kunrade;
- € 16.000 lagere lasten i.v.m. fin. dekking bijdrage bouwstenen personen met verward gedrag;
- € 39.000 lagere lasten i.v.m. financiële dekking aanvullende subsidie peuterspeelzaalwerk;

- € 33.000 hogere lasten vervoersvoorzieningen o.b.v. bijgestelde begroting Omnibuzz;
- € 9.000 lagere lasten schuldhulpverlening o.b.v. bijgestelde begroting Kompas.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 261.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 2.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 4.000 lagere lasten uitvoering WMO;
- € 116.000 lagere lasten huishoudelijke zorg WMO;
- € 137.000 lagere lasten WMO 2015, natura immaterieel;
- € 38.000 hogere lasten WMO 2015, PGB;
- € 26.000 lagere lasten vervoersvoorzieningen Omnibuzz;
- € 14.000 lagere lasten schuldhulpverlening conform jaarrekening Kompas.

De lagere baten van € 65.000 worden veroorzaakt door:

- € 65.000 lagere baten eigen bijdragen WMO.

Taakveld Maatwerkdienstverlening 18-

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor “Jeugdzorg, voorzieningen in natura en PGB”.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 581.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 2.000 hogere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 20.000 hogere lasten jeugdzorg, PGB;
- € 559.000 hogere lasten jeugdzorg, voorziening natura.

De hogere baten van € 25.000 worden veroorzaakt door:

- € 25.000 hogere baten jeugdzorg.

Taakveld Geëscaleerde zorg 18+

Tot dit taakveld behoort het budget voor “Opvang- en beschermd wonen-voorziening”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 16.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 16.000 hogere lasten i.v.m. bijdrage bouwstenen personen met verward gedrag;

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 21.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 1.000 hogere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 22.000 lagere lasten opvang- en beschermd wonen-voorziening.

Taakveld Geëscaleerde zorg 18-

Tot dit taakveld behoort het budget voor “Jeugdzorg, veiligheid/jeugdreclassering/opvang”.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 11.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 2.000 hogere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 9.000 hogere lasten jeugdzorg, veiligheid / jeugdreclassering / opvang.

Programma Volksgezondheid en milieu

Verantwoordelijke portefeuillehouders: Wethouder R. Braun
Wethouder H. Coenen
Wethouder P. Verbraak

Centrale doelstelling

Gezondheid en gezondheidsbeleving wordt door verschillende aspecten beïnvloed. Zowel op regionaal als gemeentelijk niveau worden maatregelen getroffen ter bescherming van de gezondheid en ter versterking van het welbevinden van de burgers. In dit programma wordt regionale visie op gezondheid beschreven, wordt ingegaan op het thema 'positieve gezondheid' en worden fysieke maatregelen of inspanningen op het gebied van riolering, afval, milieubeheer en begraaftplaatsen aangehaald. Door de beschreven projecten en activiteiten worden randvoorwaarden gecreëerd op basis waarvan burgers enerzijds in een gezonde omgeving kunnen verblijven en anderzijds de zogenaamde positieve gezondheid wordt versterkt.

Beleidskaders

De beleidskaders en de speerpunten die vanuit dit programma zijn c.q. worden ontwikkeld, zijn voor een deel terug te voeren op (bestaande) beleidskaders. Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de geldende kaders.

- Toekomstscenario GGD 2016-2019;
- Regionaal gezondheidsbeleid 2016-2019 'Van signaalrood naar bronsgroen!';
- Uitvoeringsprogramma sociaal domein 2018-2019;
- Kaderrichtlijn Water (2000);
- Gemeentelijk waterplan (vastgesteld 14-04-2011);
- Bestuursakkoord Donkere Wolken (2014);
- Verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vastgesteld 13-11-2014);
- Samenwerkingsovereenkomst Water samenwerkende gemeenten regio Parkstad (2016);
- Afvalbeheerplan 2014 – 2020.

Beleidsindicatoren

Aan de hand van de volgende verplichte beleidsindicatoren worden de maatschappelijke effecten toegelicht:

	Aantal	Eenheid	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	126,4	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg) (2017).	CBS
Hernieuwbare elektriciteit	6,8%	Het aandeel nieuwe energie als percentage van het totale energieverbruik in de gemeente (2017).	RWS

Bereikte resultaten

In dit deel wordt per programma-onderdeel in beeld gebracht wat we per speerpunt hebben bereikt en wat we hiervoor hebben gedaan.

Bestuurlijke prioriteiten

Positieve gezondheid

Begroting	
Doelstelling:	Positieve gezondheid is het uitgangspunt van alle gezondheidsbevorderende activiteiten binnen de gemeente. Positieve gezondheid is het vermogen om je aan te passen en je eigen regie te voeren in het licht van sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven. Zes leefdomeinen liggen hieraan ten grondslag: Lichamelijke functies, mentaal welbevinden, sociaal-maatschappelijk participeren, dagelijks functioneren, zingeving en kwaliteit van leven. Nadat 2017 in het teken stond van positieve gezondheid middels 'het jaar van de positieve gezondheid' dat we communiceerden onder de vlag van 'Hart voor Voerendaal' is het zaak deze campagne voort te zetten en te verdiepen. Inwoners en partners maakten in 2017 kennis met het begrip en er is hard gewerkt aan de bewustwording. In 2018 wordt deze lijn doorgezet en wordt er blijvend ingezet op de preventieve en gezondheidsbevorderende werkwijze ten aanzien van de gezondheid en vitaliteit van inwoners. Belangrijk hierbij is de ontwikkeling in het verenigingsleven, het onderwijs, de zorg en het sport- en beweegaanbod.
Planning:	<u>Doorlopend:</u> - Doorontwikkeling en verankering van Voerendaal als 1e positief gezonde gemeente. - Ontwikkelen samenwerkingen en opzetten nieuwe samenwerking met partners in met name zorg, onderwijs en verenigingsleven ten aanzien van positieve gezondheid.
Kosten:	Hiervoor is in uitvoeringsprogramma € 19.500 beschikbaar (inclusief € 11.000 voor de 2-jaarlijkse fittest).
Jaarrekening	
Realisatie:	Positieve gezondheid is een vast en integraal onderdeel van diverse beleidsterreinen binnen de gemeente Voerendaal. Ook diverse samenwerkingspartners zijn ermee aan de slag, al dan niet in samenwerking met de gemeente. Met Hart voor Voerendaal zetten we in op de bewustwording van onze inwoners omtrent hun eigen positieve gezondheid, actiegericht maar met een duurzaam karakter. Hiervoor werken wij samen met onze lokale partners maar ook steeds meer met de regionale (kennis)partners (onder andere de Open Universiteit, Universiteit Maastricht en Provincie Limburg). Verder wordt op regionaal niveau intensief samengewerkt rondom de trendbreuk van de gezondheidsachterstand in Zuid Limburg. Positieve gezondheid is hierbij een van de belangrijkste uitgangspunten.
Kosten:	€ 2.351

vGRP 2015 - 2019

Begroting	
Doelstelling:	Goede riolering is nodig voor de bescherming van de volksgezondheid, het milieu en het tegengaan van wateroverlast in onze gemeente. Aanleg en beheer van de riolering is een gemeentelijke taak, die zijn wettelijke basis vindt in de Wet milieubeheer en de Waterwet. In de Wet milieubeheer is opgenomen dat de gemeente verplicht is om een (Verbreed) Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) op te stellen, waarin zij aangeeft hoe zij invulling geeft aan deze taak. Vanaf 1 januari 2008 is deze taak nader uitgesplitst en verbreed naar de drie zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. In het vigerende Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) dat een looptijd heeft tot eind 2019, heeft de gemeente geformuleerd hoe zij deze zorgplicht invult en bekostigt. Hierin staan de volgende zaken centraal: Afvalwaterbeleid Wij streven naar het op orde houden en waar nodig het verbeteren van het

vGRP 2015 - 2019

	afvalwatersysteem voor de inzameling en het transport van het afvalwater. Alle percelen binnen ons grondgebied waar afvalwater vrijkomt, moeten zijn voorzien van een aansluiting op de riolering. Wij doen dit doelmatig en kostenefficiënt, onder andere door samen te werken met de partners van het samenwerkingsverband regio Parkstad. Hemelwaterbeleid Voor het hemelwater streven wij naar het zolang mogelijk vasthouden van het hemelwater waar het valt. Dit voorkomt piekafvoeren en grote transportafstanden van het hemelwater. Indien dit niet mogelijk is streven wij naar een duurzame en doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater. Grondwaterbeleid Conform de Waterwet heeft de gemeente een grondwaterzorgplicht, hetgeen het karakter heeft van een inspanningsverplichting. De gemeentelijke grondwaterzorgplicht treedt in werking als er sprake is van structurele nadelige gevolgen door overschrijding van de gewenste grondwaterstand (ontwateringsdiepte). Dit betekent dat wij aanspreekpunt zijn voor grondwaterknelpunten, maar niet dat wij aansprakelijk zijn, mits wij ons hebben ingespannen conform eigen beleid. De perceeleigenaar is primair verantwoordelijk voor het tegengaan van grondwateroverlast en/of –onderlast op zijn eigen terrein. Dit geldt ook voor funderingsproblemen. Ondergrondse gebruiksruimtes van panden, zoals een kelder of een souterrain, moeten volgens de bouwregelgeving waterdicht zijn.
Planning:	<u>Doorlopend:</u> - voorbereiden en uitvoeren afkoppelprojecten; - Monitoren grondwatermeetnet. <u>2^e, 3^e en 4^e kwartaal 2018:</u> Opstellen Breed gemeentelijk Rioleringsplan ism Parkstad. <u>4^e kwartaal 2018:</u> Start oriëntatiefase opstellen vGRP ism Parkstad.
Kosten:	De werkzaamheden voortvloeiende uit het vGRP 2015 – 2019 wordt in financiële zin gedekt uit het rioolkostendekkingsplan. Voor de aangehaalde afkoppelprojecten staan in deze begroting, bij het onderdeel 2.6 Investeringsprojecten, de investeringskredieten separaat vermeld. In totaal gaat het hierbij om een bedrag van afgerond € 6 miljoen.
Jaarrekening	
Realisatie:	Afkoppelprojecten - Afkoppelen Ransdalerstraat e.o., zie programma Verkeer, Vervoer en Waterstaat - Afkoppelen Minnegardsweg: de planvoorbereiding is in 2018 opgestart. - Afkoppelen Raadhuisplein-Schilsstraat: de planvoorbereiding is afgerond en afgesloten met een meervoudig onderhandse aanbesteding. Het project is niet gegund. - Reconstructie behoevende wegen Ransdaal, zie programma Verkeer, Vervoer en Waterstaat. Grondwater: - Monitoring vanuit het grondwatermeetnet vindt continu plaats. - Binnen de Pilot Weustenrade is het onderzoekstraject doorgezet. BRP/vGRP - Het opstellen van het BRP is gestart in het voorjaar van 2018. Concept rapportage is aangeleverd december 2018. - Het opstellen van het vGRP is gestart medio 2018 i.s.m. Parkstad. De definitieve rapportage wordt medio 2019 verwacht. - Aanpak wateroverlastlocaties: de wateroverlastlocatie “Barrier” is door het waterschap opgepakt. Voor de wateroverlastlocatie “Retersbeek” is een aanpak uitgewerkt en wordt momenteel het uitvoeringstraject nader bekeken.
Kosten:	Verwezen wordt naar het overzicht investeringsprojecten, opgenomen in deel I (onder E) van deze jaarrekening.

Overige activiteiten

AED- en Reanimatienetwerk	
Begroting	
Doelstelling:	Voerendaal kent een sterk reanimatienetwerk en kan terugvallen op vele betrokken burgers die zich graag inzetten voor een ander. Versterking van het netwerk en het aanbrengen van een solide structuur is echter wel een noodzakelijkheid. Daarom kiezen we ervoor het AED- en reanimatienetwerk volgens een vaste structuur in te richten zodat er duidelijkheid ontstaat voor alle betrokken partijen in termen van de omvang van het dekkingsgebied en ondersteuningsmogelijkheden inzake aanschaf, beheer en onderhoud AED's en (vervolg)reanimatiecursussen. We richten onze structuur zowel op individuele inwoners van Voerendaal als ook verenigingen en ondernemers, al dan niet in samenwerkingsverband.
Planning:	<u>1^e kwartaal 2018:</u> Opstellen en uitrollen van nieuwe structuur voor het AED- en reanimatienetwerk. <u>Doorlopend:</u> Inzet op communicatie om burgers, ondernemers en verenigingen te betrekken in het AED- en reanimatienetwerk.
Kosten:	Hiervoor is vanuit uitvoeringsprogramma € 12.500 beschikbaar.
Jaarrekening	
Realisatie:	Het AED- en reanimatienetwerk is versterkt in 2018. Dit doordat meer inwoners een reanimatiecursus hebben gevolgd als gevolg van de financiële tegemoetkoming die de gemeente hiervoor in het leven geroepen heeft. Daarnaast zijn er 2 nieuwe AED apparaten geplaatst binnen de gemeente.
Kosten:	€ 7.533

Regionaal gezondheidsbeleid 'Van signaalrood naar bronsgroen!'	
Begroting	
Doelstelling:	Bij de paragraaf 'ontwikkelingen en aandachtspunten' is reeds benoemd dat een verschuiving in het regionale volksgezondheidsbeleid aan de orde is. De basis voor de vernieuwde aanpak vormt de visie op gezondheid, waarbij het vermogen om je aan te passen aan de uitdagingen van het leven en zelfregie voeren over je leven centraal staan oftewel de zogenaamde positieve gezondheid. De nadruk komt meer te liggen op veerkracht, functioneren en participeren in plaats van somatische en psychische problematiek. De aanpak in de regionale gezondheidsnota 2016-2019 richt zich in dit licht op het ondersteunen en bevorderen van de regie van burgers. In de gemeente Voerendaal wordt al sterk c.q. actief ingezet op deze ontwikkelingen door het project 'Positieve gezondheid' zoals verwoord als prioritair project in dit programma.
Planning:	<u>2018:</u> Invulling en uitvoering geven aan de acties volgend uit de regionale gezondheidsnota 2016-2019 op initiatief en onder regie van de GGD en door middel van de opgetuigde ondersteuningsstructuur (werkgroepen). <u>Doorlopend:</u> Borgen van de resultaten van 'Positief Gezond' in de reguliere werkwijze.
Kosten:	Kosten voor de uitvoering van het regionale gezondheidsbeleid van de GGD bedragen € 200.751.
Jaarrekening	
Realisatie:	Belangrijk onderdeel van het gezondheidsbeleid is de Trendbreuk, het inlopen van de gezondheidsachterstanden ten opzichte van de rest van Nederland. Om deze trendbreuk gedegen en gestructureerd vorm te geven en aan te pakken is er een programmabureau in het leven opgericht. Het programmabureau heeft daarmee de werkgroepen vervangen. Het programmabureau is in samenwerking met de 16 Zuid-Limburgse gemeenten aan de slag aan de hand van bewezen interventies gericht op het verbeteren van de gezondheidstoestand in Zuid Limburg. Deze interventies richten zich in beginsel op de jongste jeugd.

Regionaal gezondheidsbeleid 'Van signaalrood naar bronsgroen!'

Kosten:	€ 203.818 voor uitvoering van het regionale gezondheidsbeleid van de GGD.
---------	---

Riolering

Begroting

Doelstelling:	In het kader van het optimaliseren van de kwaliteit en het beheer van het rioolstelsel dient nader inzicht verkregen te worden in de kwaliteit van het riool dat gelegen is op particulier terrein. Maar ook dienen afspraken gemaakt te worden met grondeigenaren om enerzijds de toegankelijkheid van betreffende rioolstrengen te borgen en anderzijds te voorkomen dat grondeigenaren ongewenste maatregelen nemen (zoals het planten van bomen/groen) op of rondom het riool.
Planning:	<u>2018/2019:</u> - Uitvoering geven aan bereikbaar maken moeilijk bereikbare riolen en blinde putten; - Juridische vastlegging riolen op particuliere terreinen bij het kadaster.
Kosten:	Voor het bereikbaar maken van de blinde putten is in deze begroting een investeringskrediet opgenomen van € 418.000. Genoemd bedrag wordt in 15 jaar afgeschreven.

Jaarrekening

Realisatie:	- In projecten, daar waar van toepassing, zijn op diverse locaties blinde putten bereikbaar gemaakt. - In de Craubekerstraat tussen huisnummer 29 t/m 43 is een moeilijk bereikbaar riool vervangen door een nieuw riool in de rijweg. - Juridische vastlegging is niet uitgevoerd. Insteek is om door middel van een pilot meer ervaring op te doen.
Kosten:	De kosten voor het bereikbaar maken van de blinde putten bedragen per 31-12-2018 € 4.550.

Afval

Begroting

Doelstelling:	De focus van het afvalinzamelsysteem ligt op het blijven stimuleren van het gescheiden aanbieden van afval, het reduceren van onwenselijke afvalstromen en kostenreductie. Daarbij zijn in het vastgestelde Afvalinzamelplan 2014 – 2020 de volgende doelen vastgelegd (bronscheiding van minimaal 65%): - maximum restafval per inwoner: 120 kg; - reductie CO2: 33%; - netto verwerkingskosten: richting nul; - een daling van de kosten per aansluiting met € 5,-.
Planning:	<u>1^e helft 2018:</u> Invoeren inzamelfrequentie restafval.
Kosten:	De werkzaamheden op het gebied van afval worden uitgevoerd door de RD4. Conform de begroting van RD4 is hiervoor een budget opgenomen van € 860.000. Deze kosten worden volledig afgedekt binnen het tarief inzameling huishoudelijk afval.

Jaarrekening

Realisatie:	Medio 2018 is de inzamelfrequentie voor restafval verlaagd van éénmaal per 2 weken naar éénmaal per 4 weken. Dit heeft geleid tot een afname van circa 10% van het aanbod aan restafval. De hoeveelheid ingezameld PMD is fors toegenomen. Dumpingen van (huis)vuil zijn in 2018 door gemeente geregistreerd. In de loop van 2019 zal de Rd4 de registratie en afhandeling van dumpingen oppakken.
Kosten:	De kosten voor inzameling huishoudelijk afval bedroegen in totaal afgerond € 868.000. De afrekening over 2018 was ten tijde van het opmaken van de jaarrekening nog niet bekend, en zal verantwoord worden in 2019.

Milieubeheer	
Begroting	
Doelstelling:	Lucht, water en bodem dienen van een zodanige kwaliteit te zijn dat de gezondheid van mensen die in Voerendaal wonen, werken en verblijven niet worden aangetast. Geluid en omgevingslawaai dienen binnen aanvaardbare grenzen te blijven. Dat geldt eveneens voor blootstelling aan onaanvaardbare externe veiligheidsrisico's van vervoer, opslag en verwerking van gevaarlijke stoffen.
Planning:	Geheel 2018: Inzet van communicatie en gebiedstoezicht specifiek gericht op asbest.
Kosten:	In deze begroting is voor "uitvoering en handhaving milieu" structureel een budget van € 69.000 opgenomen.
Jaarrekening	
Realisatie:	Communicatie en gebiedstoezicht op asbest Vanaf 2024 zijn asbestdaken in Nederland verboden. De provincie Limburg heeft in 2018 een dakenscan uitgevoerd wat mogelijk een handvat biedt om eigenaren van asbestdaken persoonlijk aan te spreken. Wij volgen de provincie in hun plan van aanpak hiervoor. Milieutaken De milieutaken zijn volledig overgeheveld naar de RUD Zuid-Limburg en in 2018 volledig uitgevoerd. Dit betreffen de wettelijke taken en een aantal niet-basistaken. Aan de hand van het werkprogramma 2018 vindt de inzet van de RUD plaats, waarbij in 2018 strakker is gestuurd op de inzet. Mede hierdoor zijn in 2018 de werkzaamheden binnen het budget gebleven. Actieplan geluid en Motie geluid, stof en stank Naar aanleiding van een motie van de raad (mei 2017), is in 2017 een plan van aanpak opgesteld met betrekking tot de aspecten geluid, stof en stank in de dubbelkern Voerendaal-Kunrade. Op basis van het plan van aanpak zijn activiteiten in gang gezet in 2018; afrondende besluitvorming vindt plaats in het eerste kwartaal 2019. Aanpak overlastveroorzakende bedrijven Naast de inzet van de RUD ZL wordt door de gemeente ook ingezet op overlastgevende bedrijven. Deze inzet varieert van handhaving van vergunningen (incl. brandveiligheid), het tot stand brengen van dialoog tussen bedrijven en omgeving tot en met het herzien van de vergunning en/of de toegestane activiteiten in het bestemmingsplan. In 2018 is op drie bedrijven ingezet.
Kosten:	De kosten voor "uitvoering en handhaving milieu" bedroegen afgerond € 83.000.

Financieel overzicht

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van dit programma. Op grond van artikel 212 van de financiële verordening is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma groter dreigt te worden dan 10% met een maximum van € 50.000 het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten (zie de toelichting bij deel 1, onderdeel 3).

Programma Volksgezondheid en milieu				Bedragen x € 1.000	
	Jaarrekening 2017	Primitieve begroting 2018	Bijgestelde begroting 2018	Jaarrekening 2018	Afwijking
Lasten:					
Volksgezondheid	392	397	390	396	6
Riolering	1.542	1.211	1.254	1.262	8
Afval	1.357	882	882	1.174	292
Milieubeheer	173	122	245	199	-46
Begraafplaatsen en crematoria	38	23	23	19	-4
Totaal lasten:	3.502	2.635	2.794	3.050	256
Baten:					
Volksgezondheid	0	0	0	0	0
Riolering	1.783	1.686	1.781	1.789	8
Afval	1.608	1.099	1.104	1.299	195
Milieubeheer	49	0	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	28	24	24	23	-1
Totaal baten:	3.468	2.809	2.909	3.111	202
Saldo programma	- 34	174	115	61	-54

Toelichting

Taakveld Volksgezondheid

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor “collectieve preventie” en “jeugdgezondheidszorg (Wpg)”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De daling van de lasten met € 7.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 7.000 lagere lasten i.v.m. vroegtijdige beëindiging trainee mens & welzijn.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 6.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 1.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 7.000 hogere lasten GGD i.z. jeugdgezondheidszorg.

Taakveld Riolering

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor “Riolen en rioolgemalen”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 43.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 12.000 hogere lasten i.v.m. jaarcontract medewerker buitendienst;
- € 1.000 hogere lasten toerekening kosten bedrijfsmiddelen buitendienst;
- € 30.000 hogere lasten i.v.m. vervanging putranden en herstel lijngoten.

De toename van de baten met € 95.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 95.000 hogere baten i.v.m. geraamde hogere onttrekking egalisatievoorziening riolering.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 8.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 10.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 44.000 hogere lasten door toerekening kosten BsGW;
- € 46.000 lagere lasten onderzoek regen-/grondwateroverlast (overloop naar 2019);
- € 8.000 lagere lasten opstellen basis rioleringsplan (overloop naar 2019);
- € 8.000 lagere lasten actualisatie beheerplannen (overloop naar 2019);
- € 5.000 lagere lasten rainapp;
- € 5.000 lagere lasten energieverbruik pompen en gemalen;
- € 6.000 lagere lasten dagelijks klein onderhoud rioleringen;
- € 63.000 hogere lasten onderhoud/reiniging rioleringen en waterbuffers;
- € 6.000 lagere kapitaallasten rioolinvesteringen door latere realisatie;
- € 5.000 lagere lasten aanleg rioolaansluitingen.

De hogere baten van € 8.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 2.000 lagere baten i.v.m. lagere onttrekking egalisatievoorziening riolering;
- € 5.000 lagere baten aanleg rioolaansluitingen;
- € 15.000 hogere baten rioolheffingen.

Taakveld Afval

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor “inzameling huishoudelijk afval”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De toename van de baten met € 5.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 5.000 hogere baten i.v.m. geraamde hogere baten afvalstoffenheffing ter dekking extra budget straatreiniging.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 292.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 33.000 hogere lasten door toerekening kosten BsGW;
- € 259.000 hogere lasten i.v.m. bruto verantwoording kosten afvalinzameling.

De hogere baten van € 195.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 259.000 hogere baten i.v.m. bruto verantwoording kosten afvalinzameling;
- € 64.000 lagere baten afvalstoffenheffing.

Taakveld milieubeheer

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten voor “milieuwerkprogramma” en “uitvoering en handhaving milieu”.

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 123.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 7.000 hogere lasten actualiseren verkeersmilieukaart (overloop 2017);
- € 26.000 hogere lasten uitvoering en handhaving milieu o.b.v. begrotingsbijstelling RUD;
- € 25.000 hogere lasten i.v.m. onderzoek geluid, stof en stank door GGD en RUD;
- € 65.000 hogere lasten i.v.m. bestrijding eikenprocessierups.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 46.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 8.000 hogere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 2.000 lagere lasten opstellen geluidbelastingkaart;
- € 13.000 lagere lasten actualisatie en actieplan verkeersmilieukaart;
- € 17.000 lagere lasten kosten RUD (afrekening 2016 en 2017 en lager voorschot 2018);
- € 20.000 lagere lasten onderzoek geluid, stof en stank door RUD (reserve overloop);
- € 2.000 lagere lasten ongediertebestrijding.

Taakveld Begraafplaatsen en crematoria

Tot dit taakveld behoren de budgetten voor “gemeentelijke begraafplaats”.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De lagere lasten van € 4.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 4.000 lagere lasten grafdelvingen.

De lagere baten van € 1.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 1.000 lagere baten begraafplaatsrechten.

Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Verantwoordelijke portefeuillehouders: Wethouder P. Thomas
Wethouder R. Braun

Centrale doelstelling

De hoofddoelstelling van het programma Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing vormt het realiseren van een aantrekkelijke woon- en leefomgeving middels het aanbieden van huisvesting afgestemd op veranderende woonwensen en -eisen, de bevolkingskrimp alsmede op maatschappelijke thema's zoals duurzaamheid en leefbaarheid. Centraal staat hierbij het behouden van leefbare kernen waarbinnen een goede balans bestaat tussen huur-, zorg-, en koopwoningen, waarbij ruimte is voor jong én oud en waarbij de karakteristieke, landelijke/dorpse identiteit van Voerendaal behouden blijft.

Het thema duurzaamheid maakt een belangrijk onderdeel uit van dit programma. Op zowel Provinciale als op Zuid-Limburgse, regionale en lokale schaal staat duurzaamheid hoog op de agenda. Duurzaamheid raakt niet alleen de burger, maar ook vele taakvelden van de gemeente zelf. Hoewel duurzaamheid verankerd is binnen dit programma treft het ook alle andere programma's binnen de gemeente (van beheer in/van de openbare ruimte tot inkoop en aanbesteding, van huisvesting tot mobiliteit, van leefbaarheid tot economie).

Bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid op het gebied van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, grondzaken en duurzaamheid komt de focus te liggen op:

- het realiseren van vitale kernen met een duurzame woon- en leefomgeving;
- het bieden van voldoende passende woontypologieën afgestemd op de demografische ontwikkelingen in kwalitatieve zin;
- realiseren van duurzame en levensloopbestendige woningen en voorzieningen met voldoende ruimte voor starters;
- het bieden van een evenwichtige structuur in het woningaanbod afgezet tegen de demografische ontwikkelingen in kwantitatieve zin;
- het realiseren van een leefomgeving die in 2040 energieneutraal is.

Beleidskaders

De beleidskaders en de speerpunten die vanuit dit programma zijn c.q. worden ontwikkeld, zijn voor een deel terug te voeren op (bestaande) beleidskaders. Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de geldende kaders.

- Nota Ruimte (2006);
- Provinciaal Omgevingsplan (2014);
- Provinciale Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg (2016);
- Intergemeentelijke Structuurvisie Parkstad Limburg (2009);
- Herstructureringsvisie Parkstad (2009);
- Structuurvisiebesluit Wonen en Retail Parkstad (2011);
- Regionale Woningbouwprogrammering 2013-2016;
- Energieprogramma Limburg 2008-2011-2020 (2008);
- Kadernota Energie, ecologie, economie (2010);
- Parkstad Limburg Energietransitie (PALET) (2014/2015);
- Bestemmingsplannen Buitengebied, Klimmen-Ransdaal, Ubachsberg en Voerendaal-Kunrade;
- Welstandsnota (2013);
- Volkshuisvestingsplan gemeente Voerendaal (2012);
- Verordening starterslening (2014);
- Grondnota gemeente Voerendaal (2016);
- Woonvisie Voerendaal (2017).

Beleidsindicatoren

Aan de hand van de volgende verplichte beleidsindicatoren worden de maatschappelijke effecten toegelicht:

	Aantal	Eenheid	Bron
Gemiddelde woz-waarde	222	Duizend euro	CBS (2018)
Nieuw gebouwde woningen	5,2	Aantal per 1.000 woningen	BAG
Demografische druk *	83,1	%	CBS (2018)
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	€ 736	In euro's	COELO atlas lokale lastendruk 2018
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€ 791	In euro's	COELO atlas lokale lastendruk 2018

* Demografische druk:

De totale druk is de verhouding tussen het aantal personen van 0 tot 20 jaar en van 65 jaar of ouder ten opzichte van de personen in de zogenaamde 'productieve' leeftijdsgroep van 20 tot 65 jaar.

Bereikte resultaten

In dit deel wordt per programma-onderdeel in beeld gebracht wat we per speerpunt hebben bereikt en wat we hiervoor hebben gedaan.

Bestuurlijke prioriteiten

Implementatietraject Omgevingswet

Begroting

Doelstelling:	De Omgevingswet is momenteel volop in ontwikkeling; de verwachting is dat in 2019 alle wet- en regelgeving is afgerond. Dat duurt nog even, maar daar kan met de voorbereiding niet op worden gewacht. De Omgevingswet gaat namelijk niet alleen over wetgeving. De wet gaat ook over de manier van werken en over kennis opdoen en delen en over samen nieuwe plannen maken. In dat licht willen wij als gemeente samen met andere overheden, inwoners, ondernemers en belangenorganisaties ons gedegen voorbereiden op de invoering van de Omgevingswet, zodat we tijdig gereed zijn voor de implementatie van de Omgevingswet binnen onze organisatie.
Planning:	<u>1^e helft 2018:</u> - Uitvoering geven aan ambitie- en strategiedocument Omgevingswet; - Ondersteunen Living Lab Ransdaal; - Procesvoorstel uitwerken Living Lab Ubachsberg. <u>2^e helft 2018:</u> - Uitvoering geven aan ambitie- en strategiedocument Omgevingswet; - Ondersteunen Living Lab Ransdaal; - Implementatie procesvoorstel Living Lab Ubachsberg.
Kosten:	Voor wat betreft het faciliteren van het Living-Lab-proces Ransdaal is in 2017 € 25.000 uit het innovatiefonds beschikbaar gesteld. Voorgesteld wordt om nu ook voor Ubachsberg een dergelijk budget vanuit het innovatiefonds beschikbaar te stellen.

Jaarrekening

Realisatie:	Omgevingswet De formele datum van inwerkingtreding van de omgevingswet is nog steeds 1 januari 2021. In 2018 hebben wij ons verdiept in de nieuwe wettelijke instrumenten (voor zover reeds beschikbaar). Er is een interne procesbegeleider aangewezen en er hebben oriënterende gesprekken plaatsgevonden met provincie, RUD, GGD, brandweer en diverse omliggende gemeenten. Op basis daarvan is een plan van aanpak opgesteld voor de implementatie van de nieuwe wetgeving. Living Lab Ransdaal en Ubachsberg - Ondersteunen Living Lab Ransdaal door overleg met en financiële ondersteuning van de Coöperatie Ransdaal Voor Elkaar. - Procesvoorstel uitwerken Living Lab Ubachsberg: Er is geen separaat procesvoorstel ontwikkeld, omdat wordt ingestoken op maximale facilitering van de initiatieven uit de gemeenschap in de multifunctionele accommodatie Ubachsberg. Dat was ook één van de aanleidingen om de nieuwbouw te realiseren.
Kosten:	De middelen Living Lab Ubachsberg, € 25.000, zijn ingezet voor het optimaliseren van de toegankelijkheid en doorgankelijkheid van de multifunctionele accommodatie.

Woonvisie

Begroting

Doelstelling:	In 2017 is voor Voerendaal een nieuwe Woonvisie vastgesteld. Om binnen Voerendaal een toekomstbestendige woningmarkt te behouden is het zaak dat op grond van deze Woonvisie er een concreet uitvoeringsprogramma wordt uitgerold dat antwoord geeft op vraagstukken en ontwikkelingen die nadrukkelijk binnen onze gemeente spelen en ertoe bijdraagt dat Voerendaal als woongemeente interessant blijft voor jong en oud.
---------------	---

Woonvisie	
Planning:	<u>Continu:</u> Inzetten LLB-regeling + Startersregeling. <u>1^e helft 2018:</u> - Uitvoeringsprogramma Wonen vaststellen; - Afronden planologische procedure 't Veldje. <u>2^e helft 2018:</u> - Opstellen prestatie-afspraken 2019; - Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma Wonen; - Start bouwplan 't Veldje.
Kosten:	Voor wat betreft de LLB-regeling en de Startersregeling wordt gebruik gemaakt van daartoe beschikbare en gelabelde budgetten. Voor wat betreft het verbeteren van het woonperspectief bij ouderen c.q. jonge senioren is reeds in 2017 € 25.000 meerjarig opgenomen in de begroting. Indien zich herstructureringsvraagstukken of transformatievraagstukken voordoen ter versterking van het wonen voor ouderen en/of jongeren bestaat de mogelijkheid om te putten uit de reserve Volkshuisvesting.
Jaarrekening	
Realisatie:	2018 - Er zijn in 2018 geen aanmeldingen ontvangen voor de LLB-regeling. - Er zijn 4 startersleningen verstrekt. 1^e helft 2018 - Het Uitvoeringsprogramma Wonen is vastgesteld door het college en met de raad gedeeld. - De planologische procedure van woningbouwproject 't Veldje is in de 1^e helft van 2018 afgerond. Op 9 mei 2018 heeft de raad het bestemmingsplan vastgesteld. 2^e helft 2018 - De prestatie-afspraken 2019 zijn in onderling overleg met de Woningstichting Voerendaal en Huurdersbelangenvereniging Voerendaal opgesteld en ondertekend op 13 december 2018. - Er is uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma Wonen door o.a. • Enquête onderzoek woonbehoefte uitgezet binnen gemeente Voerendaal; • Continueren starterslening en LLB-regeling; • Uitvoering taakstelling statushouders en convenant Housing Parkstad; • Uitvoering Zonnepanelenproject Parkstad; • Realisatie energiecoöperatie. - De bouw van woningbouwproject 't Veldje is gestart. De oplevering wordt uiterlijk eind 2019 verwacht.
Kosten:	De startersleningen zijn verstrekt uit het beschikbare budget voor een totaal bedrag van € 122.856.

Palet 3.0	
Begroting	
Doelstelling:	Energietransitie en klimaatverandering zijn belangrijke en actuele maatschappelijke thema's. Het staat vast dat de voorraad aan fossiele grondstoffen eindig is en in hoog tempo plaats moet maken voor hernieuwbare en schone energie, om daarmee ook de negatieve effecten van de klimaatverandering beheersbaar te houden maar bovenal onze kwaliteit van leven te behouden en potentiële economische kansen te benutten. In samenwerking met de parkstadgemeenten is voor de regio Parkstad Limburg een energietransitie-document vastgesteld: 'Parkstad Limburg Energietransitie' (PALET). In dat ambitiedocument is op basis van integraal onderzoek de ambitie met betrekking tot de regionale energiehuishouding tot 2040 bepaald. De centrale doelstelling is dat de regio in 2040 energieneutraal is.
Planning:	<u>Continu:</u>

Palet 3.0

	- Versterken communicatie en bewustwording; - Uitvoering Zonnepanelenproject Parkstad + Isolatieproject Parkstad; - Participeren in "Broedkamer Palet". <u>1^e helft 2018:</u> - Verduurzamen gemeentehuis en onderzoeken verduurzamen overig gemeentelijk vastgoed; - Onderzoek mogelijkheden coöperatieve energieopwekking; - Plan van aanpak opstellen rondom "Verwijderen Asbest". <u>2^e helft 2018:</u> - Verduurzamen gemeentelijk vastgoed; - Energiecoöperaties" verder uitwerken en opstarten; - Uitvoering geven aan plan van aanpak "Verwijderen Asbest".
Kosten:	Om de doelstelling van PALET te behalen is communicatie, onderzoek en actie nodig. Naast het nemen van eigen initiatieven ziet de rol van de gemeente met name op een coachende houding waarbij inspireren, stimuleren, faciliteren, ondersteunen en meedenken de drijfveren zullen zijn. Ter ondersteuning van deze activiteiten is meerjarig € 25.000 opgenomen in de begroting.
Jaarrekening	
Realisatie:	Continu - Versterken communicatie en bewustwording: regelmatig worden op Facebook, Via Limburg en Magazine artikelen geplaatst over duurzaamheidsinitiatieven en –projecten. Daarnaast gaan er regelmatig persberichten uit, waardoor er verschillende artikelen in De Limburger zijn verschenen. - Uitvoering Zonnepanelenproject Parkstad + Isolatieproject Parkstad: De gemeente Voerendaal heeft binnen het zonnepanelenproject in 2018 58 nieuwe contracten afgesloten. Op 27 september 2018 is door de raad de tweede tranche opengesteld voor het Zonnepanelenproject Parkstad. De ontwikkeling van een isolatieproject Parkstad is opgepakt in 2018. Momenteel wordt het plan van aanpak uitgewerkt. - Participeren in "Broedkamer Palet": wordt continu voortgezet. 1^e en 2^e helft 2018 - Verduurzamen gemeentehuis: Het gemeentehuis is verduurzaamd door het plaatsen van 186 zonnepanelen (zie investeringen). - Onderzoek mogelijkheden coöperatieve energieopwekking: Eind 2018 is de energiecoöperatie "De Omslag" opgericht, na het volgen van workshops 'energiecoöperatie', welke werden gefaciliteerd door de gemeente Voerendaal. Zij gaan nu aan de slag met coöperatieve energieopwekking binnen de gemeente Voerendaal. - Plan van aanpak opstellen rondom "Verwijderen Asbest": Hierin volgen wij het proces van de provincie. Zij hebben in 2018 de dakenscan afgerond en deze gegevens gedeeld. - Verduurzamen gemeentelijk vastgoed: In 2018 is besloten deel te nemen aan het project Verduurzaming Gemeentelijk Vastgoed vanuit Parkstad. Het complex "de Joffer" en het Kunderhoes zijn aangemeld voor de eerste ronde.
Kosten:	€ 20.433 (ondersteunende activiteiten)

Overige activiteiten

Woningbouwplannen

Begroting	
Doelstelling:	In het kader van het realiseren van een evenwichtige structuur in de woningvoorraad en het realiseren van vitale kernen zullen lopende en nieuwe bouwplannen, binnen de kaders van de Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg, verder gefaciliteerd worden. Gezien een aantal ontwikkelingen waarmee de gemeente Voerendaal de komende jaren te maken krijgt, waarbij met name sprake is van een kwalitatieve informatieopgave in de bestaande woningmarkt, zal daar waar sprake is van strategische inbreidings- en herstructureringslocaties een actieve gemeentelijke rol op het gebied van grondverwerving

Woningbouwplannen

	worden overwogen. Deze actieve en regisserende rol heeft ten doel om bij ruimtelijke processen publieke doelen, met name op het gebied van leefbaarheid en volkshuisvesting, beter en sneller te kunnen realiseren en de kwaliteit van de leefomgeving te bevorderen.
Planning:	<u>Geheel 2018:</u> Continu proces.
Kosten:	Voor het uitvoeren van bovenstaande werkzaamheden zijn geen extra middelen benodigd. Op het moment dat een strategische aankoop gedaan wordt, zal hiervoor geput worden uit een reserve.
Jaarrekening	
Realisatie:	- Realisatie van een appartement aan de Hogeweg 77 (particulier initiatief) door middel van financiële compensatie. De Bestuurscommissie Wonen en Herstructurering heeft op verzoek van de gemeente hiermee ingestemd. - 4 Wooncontingenten van Lindelauffer Gewande – Valkenburgerweg en Haspengouw 14 zijn op verzoek van de gemeente door de Bestuurscommissie Wonen beschikbaar gesteld voor een andere locatie. - Gestart met de verwerving van Kerkplein 54 te Voerendaal ten behoeve van de ontwikkeling van het Kernplan. - Gestart met de planontwikkeling Raadhuisplein 3. - Gestart met de planontwikkeling Houtstraat / dr Poelstraat. - Zorgwoningen kerk Kunrade en herinrichting buitenruimte: De omgevingsvergunning is verleend. De asbestsanering is uitgevoerd en de verbouwing is gestart. De gemeente heeft de herinrichting van de openbare ruimte in de directe omgeving aanbesteed. - Gerealiseerde woningbouw in 2018: • Woningbouwproject Kapelhof, 8 woningen; • Fase 2 Minnegardsweg, 9 woningen; • Clermontstraat, 3 woningen.
Kosten:	De kosten zijn binnen het projectbudget gedekt of uit het werkbudget volkshuisvesting

Financieel overzicht

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van dit programma. Op grond van artikel 212 van de financiële verordening is bepaald dat indien de financiële afwijking ten opzichte van de geraamde lasten van dit programma groter dreigt te worden dan 10% met een maximum van € 50.000 het college vooraf toestemming (autorisatie) van de raad nodig heeft om bepaalde uitgaven te verrichten (zie de toelichting bij deel 1, onderdeel 3).

Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				Bedragen x € 1.000	
	Jaarrekening 2017	Primitieve begroting 2018	Bijgestelde begroting 2018	Jaarrekening 2018	Afwijking
Lasten:					
Ruimtelijke ordening	224	165	194	216	22
Grondexploitatie	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	521	625	795	1.020	225
Totaal lasten:	745	790	989	1.236	247
Baten:					
Ruimtelijke ordening	26	20	20	46	26
Grondexploitatie	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	273	147	147	195	48
Totaal baten:	299	167	167	241	74
Saldo programma	- 446	- 623	- 822	- 995	-173

Toelichting

Ruimtelijke ordening

Tot dit taakveld behoren de budgetten "Bestemmingsplannen", "Actualiseren bestemmingsplannen" en "Duurzaamheid".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 29.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 10.000 hogere lasten i.v.m. onderzoek mogelijkheden kostenverhaal / compensatie;
- € 19.000 hogere lasten i.v.m. verduurzaming gemeentelijke gebouwen (overloop 2017).

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 22.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 9.000 hogere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 47.000 hogere lasten inhuur derden;
- € 5.000 lagere lasten publicatiekosten;
- € 6.000 lagere lasten externe ondersteuning bestemmingsplannen;
- € 4.000 lagere lasten Palet 2018;
- € 19.000 lagere lasten verduurzaming gemeentelijke gebouwen (overloop 2017).

De hogere baten van € 26.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 24.000 hogere baten i.v.m. vergoeding detachering personeel;
- € 2.000 hogere baten leges bestemmingsplannen.

Grondexploitatie

Op dit moment heeft de gemeente Voerendaal geen gronden in exploitatie.

Wonen en bouwen

Tot dit taakveld behoren met name de budgetten "Bouw- en woningtoezicht", "Basisregistratie Adressen en Gebouwen", "GEO-informatie", "Basisregistratie Grootchalige Topografie", "Volkshuisvesting Algemeen", "Levensloopbestendig maken koopwoningen", "Exploitatie chalets", "Woonwagencentrum".

Primitieve begroting versus begroting na wijziging:

De stijging van de lasten met € 170.000 wordt met name veroorzaakt door:

- € 88.000 hogere lasten afschrijving ineens herontwikkeling 't Veldje;
- € 82.000 hogere lasten i.v.m. sloop en afschrijving boekwaarde chalet Haspengouw.

Begroting na wijziging versus realisatie:

De hogere lasten van € 225.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 46.000 lagere lasten a.g.v. toerekening salariskosten aan de afzonderlijke taakvelden;
- € 53.000 hogere lasten inhuur derden;
- € 252.000 hogere kapitaallasten i.v.m. afschrijving ineens 't Veldje (t.l.v. reserve SD);
- € 2.000 lagere lasten dorpsbouwmeester;
- € 12.000 hogere lasten i.v.m. dotatie aan voorziening dubieuze debiteuren;
- € 48.000 lagere lasten subsidies levensloopbestendig maken particuliere koopwoningen;
- € 4.000 hogere lasten exploitatie chalets en woonwagenstandplaatsen.

De hogere baten van € 48.000 worden met name veroorzaakt door:

- € 7.000 hogere baten exploitatiebijdrage zorgwoningen Klimmen;
- € 30.000 hogere baten leges bouwvergunningen;
- € 14.000 hogere baten i.v.m. verbeurde dwangsommen;
- € 3.000 lagere baten huuropbrengst chalets en standplaatsen.

Deel 3:

PARAGRAFEN

Paragrafen

De paragrafen gaan met name in op de middelen, die van belang zijn voor de bestuurskracht van de gemeente. De paragrafen geven inzicht in de interne organisatie en de maatregelen en het beleid dat daarbij wordt gehanteerd om de gemeentelijke taken en doelrealisatie te ondersteunen.

Let wel: de paragrafen gaan over het (gemeentelijk) beheer, hetgeen is voorbehouden aan het college. De raad heeft in deze natuurlijk wel het budgetrecht.

Achtereenvolgens zullen de volgende (verplicht voorgeschreven) paragrafen de revue passeren:

• Bedrijfsvoering	gericht op de interne organisatie
• Grondbeleid	gericht op de ruimtelijke ontwikkelingsprojecten
• Lokale heffingen	gericht op de gemeentelijke belastingen
• Onderhoud kapitaalgoederen	gericht op de gemeentelijke eigendommen
• Financiering	gericht op de financieringsmogelijkheden
• Verbonden Partijen	gericht op de gemeentelijke samenwerkingsverbanden
• Weerstandsvermogen & risicobeheersing	gericht op de financiële positie

Paragraaf Bedrijfsvoering

Deze paragraaf beschrijft de stand van zaken en beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering. Met deze beschrijving wordt inzichtelijk op welke wijze doelmatig, doeltreffend en klantgericht wordt gewerkt aan de uitvoering van de programma's.

Bedrijfsvoering is de sturing en beheersing van de primaire en ondersteunende processen om het voorgenomen beleid en de daarmee samenhangende doelstellingen van onze gemeente te realiseren. Een goede bedrijfsvoering is een voorwaarde voor het uitoefenen van ons beleid, de dienstverlening aan burgers en de uitvoering van projecten. De kwaliteit van de uitvoering van de programma's is in grote mate afhankelijk van de kwaliteit van de bedrijfsvoering. Deze paragraaf bevat informatie over de belangrijkste aspecten van bedrijfsvoering binnen onze gemeente.

Er is informatie opgenomen over:

de organisatie, het personeelsbeleid, informatievoorziening en automatisering, documentaire informatievoorziening, juridische zaken en het financieel beheer/control.

Personeel en organisatie

Functionele integratie:

In het kader van de functionele integratie van de afdeling bedrijfsvoering is een identiek sociaal statuut overeengekomen met de vakbond en zijn de manager bedrijfsvoering en medewerkers conform de beschreven procedure geplaatst. Daarnaast zijn diverse regelingen nieuw ingevoerd of geheel of gedeeltelijk geharmoniseerd. Een voorbeeld hiervan is de werktijdenregeling binnendienst.

Arbodienst:

De leidinggevenden geven uitvoering aan het verzuimbeleid met ondersteuning van P&O. De werkgever moet zich voor de uitvoering van het Arbobeleid laten bijstaan door een bedrijfsarts. In dit kader hebben wij een contract afgesloten met een arbodienst. De dienstverlening van de Arbodienst stond ter discussie. Op 1 januari 2018 is de overstap gemaakt naar een nieuwe arbodienst. Met deze arbodienst zijn nieuwe afspraken gemaakt in het kader van gewenste ondersteuning aan afdelingshoofden bij diverse verzuimdossiers.

E-HRM

In 2018 is in het kader van verdere digitalisering van HR-processen de overstap gemaakt naar Motion. Motion staat voor beweging en ontwikkeling en is een toekomstbestendige applicatie waarin medewerkers verlof, individueel keuzebudget en declaraties digitaal kunnen indien en deze keuzes direct verwerkt worden binnen de personeelsadministratie. In de toekomst zal deze applicatie steeds meer uitgerold worden met nieuwe HR-processen.

Wet normering Topinkomens

Op grond van de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector is de gemeente verplicht tot jaarlijkse publicatie van financiële arbeidsvoorwaarden van topfunctionarissen van de gemeenten – de secretaris en de griffier – ongeacht of zij de norm overschrijden. Voor Voerendaal is het algemeen bezoldigingsmaximum van toepassing, welk voor 2018 is vastgesteld op € 189.000.

bedragen x € 1	Secretaris	Griffier
Functiegegevens		
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01-01 – 31-12	01-01 – 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,78
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	104.321	64.341
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0
<i>Subtotaal</i>	104.321	64.341

Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000	147.042
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	104.321	64.341
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017		
bedragen x € 1	Secretaris	Griffier
Functiegegevens		
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01-01 – 31-12	01-01 – 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,78
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging⁹		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	106.705	65.906
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0
<i>Subtotaal</i>	106.705	65.906
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum ¹⁰	181.000	141.818
Totale bezoldiging	106.705	65.906

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2018 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden.

Informatievoorziening en automatisering

Visie op inrichting informatiemanagement

Als gevolg van de opdrachtverstrekking tot het opstellen van een visie op inrichting informatiemanagement, heeft leverancier Dosis B.V. in het eerste kwartaal van 2018 een concept opgeleverd. Het concept is verder besproken en uitgewerkt in een programma en concrete plannen die praktische invulling moeten geven aan de inrichting van het informatiemanagement. Naar verwachting wordt de formele start voor de implementatie gegeven in het tweede kwartaal van 2019. De uitvoering van het programmaplan reikt over meerdere jaren.

Archief

In 2018 is een start gemaakt met het wegwerken van de achterstanden van de analoge archieven. De selectielijst 2017 is doorgevoerd in zaaksysteem en er is een start gemaakt met het opzetten en toepassen van een kwaliteitssysteem. Door diverse personele wisselingen was de bezetting van de post- en archiefmedewerkers in 2018 niet toereikend voor de uit te voeren werkzaamheden. In 2018 is een start gemaakt om de personele bezetting weer op orde te krijgen.

Zaaksysteem

In het kader van de functionele integratie is een principe keuze gemaakt voor Zaaksysteem.nl als applicatie voor het proces- en zaakgericht werken. De gemeenten Simpelveld en Voerendaal gaan samen voor één nieuwe gezamenlijke inrichting van het zaaksysteem.

In 2018 zijn vooruitlopend op een implementatie, als verkenningsfase, samen met de gemeente Simpelveld twee plannen opgesteld voor de implementatie van Zaaksysteem.nl. Een plan voor de techniek en een plan voor de organisatorische implementatie. Daarnaast hebben verkenningen plaatsgevonden voor scan-,

sjabloon-, conversie- en digitale handtekening oplossingen. Voorafgaand aan het definitief vaststellen van de plannen en het verstrekken van een opdracht, is een Proof of Concept (PoC) in de tweede helft van 2019 voorzien.

ICT-infrastructuur

In het kader van de functionele integratie wordt toegewerkt naar één ICT-infrastructuur voor beide gemeenten. Vooruitlopend op besluitvorming over deze ICT-infrastructuur is de e-mail omgeving van de gemeente Simpelveld overgezet naar de e-mailomgeving van Parkstad-IT en daardoor gekoppeld met de e-mail omgeving van gemeente Voerendaal. Medewerkers kunnen hierdoor in elkaars agenda's kijken en eenvoudig afspraken inplannen. Daarnaast zijn beide ICT-infrastructuren met elkaar gekoppeld waardoor gezamenlijke netwerkmappings mogelijk zijn. Hierdoor is het mogelijk om op één plek bestanden met elkaar te delen.

Verdere besluitvorming over één gezamenlijke ICT-infrastructuur wordt verwacht in 2019 zodra meer helderheid bestaat over de toekomst van Parkstad-IT en het Shared Service Center.

Migratie personeelsinformatiesysteem

In 2018 is het personeelsinformatiesysteem gemigreerd naar een nieuwere versie (Motion). Motion is een zogenaamde SAAS oplossing (Software As A Service), hierdoor zijn geen investeringen meer in hardware en technisch beheer nodig. Motion kan gebruikt worden op ieder (mobiel) device en niet meer de software maar de gebruiker staat centraal. In 2018 zijn alle gegevens geactualiseerd en volledig bijgewerkt en daarna gemigreerd naar Motion. Op dit moment is de basis, de reisdeclaratie, verlof en IKB actief. De volgende stap is het volledig digitaliseren van de personeelsdossiers. Hiermee zal eind 2019 gestart worden.

Juridische zaken

De werkzaamheden bestrijken een breed terrein. Het betreft onder meer het toetsen van de kwaliteit van producten en diensten, het afwikkelen van bezwaarschriften, pre-mediation, contractenbeheer, interne advisering over taken die het primaire proces overstijgen (Algemene Wet Bestuursrecht, Wet Openbaarheid van Bestuur, verordeningenbeheer), gebruik van kennissystemen en privaatrechtelijke aangelegenheden. De juridische samenwerking tussen de VONSS-gemeenten, in de vorm van een gezamenlijke bezwaarschriftencommissie is aan het einde van 2018 beëindigd in verband met de fusie van 3 VONSS-gemeenten tot de nieuwe gemeente Beekdaalen en haar keuze de afhandeling van bezwaarschriften met ingang van 2019 anders te gaan organiseren. De gemeenten Voerendaal en Simpelveld hebben in 2018 voorbereidingen getroffen voor de instelling van een Intergemeentelijke Bezwaarschriftencommissie Voerendaal-Simpelveld ten behoeve van de advisering over bezwaarschriften.

Onderstaand een overzicht van de ingediende bezwaarschriften van de afgelopen jaren:

	2014	2015	2016	2017	2018
Totaal ingediend	32	47	31	72	46
– Niet-ontvankelijk	3	3	5	0	4
– Gegrond	4	0	1	0	1
– Ongegrond	15	17	14	18	32
– Ingetrokken	9	26	9	52	6
– Doorgestuurd	1	1	2	2	2
- Nog in behandeling					1

Het aantal ingekomen bezwaarschriften in 2018 werd mede bepaald door diverse handhavingsacties in het kader van de bestuurlijke aanpak in 2018. Zo leidt één handhavingsactie vaak tot meerdere handhavingsbesluiten en invorderingsbesluiten, waarbij tegen ieder besluit afzonderlijk bezwaar kan worden gemaakt.

De informele bezwarenafhandeling is sinds 2015 een vaste werkwijze. Kort nadat het bezwaarschrift is binnengekomen, wordt in zoveel mogelijk gevallen contact opgenomen met de burger die het bezwaarschrift heeft ingediend. Vervolgens bepalen burger en gemeente samen wat de beste methode is om het geschil op te lossen. Het aantal bezwaarschriften blijft hetzelfde. De winst zit in het persoonlijk contact met de burger die het bezwaarschrift heeft ingediend en in een snellere afhandeling van zijn bezwaarschrift.

Financieel beheer/control

P&C cyclus

In 2018 is net als de afgelopen jaren middels een presentatie een toelichting gegeven over de actuele stand van zaken van de afzonderlijke negen programma's. Het financiële hoofdstuk is vooraf aangeleverd. Middels deze werkwijze krijgen de raadsleden actuele informatie over de prioriteiten en overige onderwerpen vanuit de begroting en kunnen direct vragen gesteld worden. Hierdoor is de geboden informatie veel meer up-to-date en kan op de prioriteiten dieper worden ingegaan, dan regulier puur het geschrevene.

Verder is in 2018 de nota reserves & voorzieningen (raad 13-12-2018) geactualiseerd.

De in de begroting 2018 genoemde actualisatie van de financiële verordening voor wat betreft het onderdeel treasury heeft niet plaatsgevonden.

Paragraaf Grondbeleid

1. Inhoud paragraaf

Grondbeleid is enerzijds de wijze waarop sturing wordt gegeven aan vastgoedontwikkelingen en ontwikkelingen op het gebied van openbare ruimte en infrastructuur. Anderzijds is het grondbeleid van belang om op transparante, navolgbare wijze te handelen waar het gaat om het aankopen dan wel het afstoten van gronden. Middels grondbeleid kunnen er ook (strategische) aankopen van grond (eventueel inclusief opstallen) plaatsvinden om, gezien gewenste ontwikkelingen, de positie van de gemeente te kunnen borgen door ze bijvoorbeeld in de toekomst te kunnen inbrengen in bestemmingsplannen, gebiedsontwikkelingen of andere ontwikkelingsplannen. Verder houdt de gemeente zich in het kader van grondbeleid ook bezig met meer reguliere zaken zoals verpachtingen e.d.

Via grondbeleid wordt nadere invulling gegeven aan het uitvoeren van programma's. Denk aan: groen, water, wonen, werken en recreëren. Het grondbeleid heeft dan ook zijn doorwerking c.q. invloed op ontwikkelingen binnen de diverse programma's 1 t/m 8. De praktijk laat zien dat het grondbeleid voornamelijk ondersteunend is voor het realiseren van doelen binnen deze programma's. Het betreft in deze met name de lopende projecten en projecten die voortkomen uit de woonvisie. Grootschalige actieve grondpolitiek in termen van het verwerven en tot ontwikkeling brengen van percelen is het laatste decennium mede gelet op de voorbije economische crisis, maar meer nog vanwege de demografische ontwikkelingen, niet langer opportuun.

2. Het kader

2.1 Algemeen

Op 22 december 2016 heeft de gemeenteraad de nota Grondbeleid unaniem vastgesteld. Het in 2018 gevoerde grondbeleid is gebaseerd op deze nota.

Daarnaast verdient het aandacht om de ontwikkelingen rondom de (implementatie van de) Omgevingswet (gewijzigde juridische grondslag) nauwlettend in de gaten te houden, om zodoende tijdig te kunnen anticiperen op eventuele consequenties/nieuwe mogelijkheden voor het te voeren grondbeleid.

2.2 De financiële verordening

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincie en Gemeenten (artikel 16 BBV) moet de gemeente beschikken over:

- * een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- * een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- * een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- * een onderbouwing van de geraamde winstnemering;
- * beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

2.3 Verdiepingsonderzoek

In het provinciaal verdiepingsonderzoek (2016) is het gemeentelijk grondbeleid destijds op strategisch niveau als "goed" beoordeeld en op tactisch/operationeel niveau als "voldoende". De in het verdiepingsonderzoek opgenomen aanbevelingen zijn nadien meteen geïmplementeerd in de nota Grondbeleid.

3. Uitgangspunten grondbeleid

Per 1 juli 2008 is de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) ingevoerd. Naast de Wro kent de nieuwe wet tevens het zogenaamde Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Het Bro is een nadere uitwerking van de Wro. Een afdeling van de Wro is grondexploitatie (afdeling 6.4). De doelstelling van de in de praktijk genoemde "grondexploitatiwet" is een eenduidige, duidelijke, transparante en werkbare regeling voor het verhalen van kosten, verevening van kosten en het stellen van locatie-eisen bij particuliere projectontwikkeling. Met de verevening van kosten wordt bijvoorbeeld bedoeld dat een meer renderende bestemming een hogere bijdrage betaalt dan een minder renderende bestemming.

In tegenstelling tot de situatie uit de oude WRO kent de nieuwe Wro een verplichting tot kostenverhaal indien op gronden een bouwplan is voorgenomen als bedoeld in het Bro (Artikel 6.2.1.), waarvoor een ruimtelijk

besluit op grond van de Wro nodig is (vaststelling van een bestemmingsplan, wijziging van een bestemmingsplan, een projectbesluit). De verplichting tot kostenverhaal uit zich in de hoofdregel daarin dat een gemeenteraad in beginsel voor deze gronden een exploitatieplan dient vast te stellen. Als uitzondering op bovenstaande hoofdregel geeft de wet de mogelijkheid om af te zien van een exploitatieplan indien er een overeenkomst (privaatrechtelijk) is gesloten. De gemeenteraad moet hiervoor bij het besluit tot vaststelling van het ruimtelijk plan expliciet een besluit nemen geen exploitatieplan te zullen vaststellen. De inzet van de gemeente Voerendaal is er op gericht om het kostenverhaal via anterieure overeenkomsten te verzekeren, zodat het vaststellen van een exploitatieplan (gelijk met de ruimtelijke maatregel) achterwege kan blijven.

Anterieure overeenkomsten zijn overeenkomsten die een gemeente met één of meerdere ontwikkelende partijen sluit op het moment dat er (nog) géén vastgesteld exploitatieplan is. Bij dit soort overeenkomsten hebben partijen veel onderhandelingsruimte en zijn ze niet rechtstreeks gebonden aan het publiekrechtelijk kader in de Grondexploitatiewet. De gemeente heeft voor deze privaatrechtelijke overeenkomsten volledige contractvrijheid, mits de overeenkomst niet strijdig is met geldende wet- en regelgeving, de redelijkheid en de billijkheid van de overeenkomst worden gerespecteerd en de beginselen van behoorlijk bestuur worden nageleefd. De contractvrijheid dient wel enigszins genuanceerd te worden met het feit dat beide partijen (gemeente, exploitant) kunnen aansturen op een exploitatieplan waardoor de mogelijkheden van een exploitatieplan een schaduwwerking zullen hebben op de mogelijkheden van een overeenkomst.

Een bijzondere bepaling die in een anterieure overeenkomst kan worden opgenomen, en die in de Grondexploitatiewet is vastgelegd, is dat een exploitant (ontwikkelaar) een financiële bijdrage levert aan een ruimtelijke ontwikkeling buiten de locatie. Voorwaarde voor het afspreken van zo'n bijdrage is wel dat het betrekking moet hebben op een concrete gebiedsontwikkeling die in een structuurvisie van gemeente, provincie of Rijk is vastgelegd. Deze financiële bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen kan alleen in een anterieure overeenkomst worden vastgelegd. In een exploitatieplan kan zo'n bijdrage niet worden opgenomen. De gemeente kan het verhaal van een dergelijke bijdrage dus niet publiekrechtelijk afdwingen.

Via een exploitatieplan kunnen alleen die kosten worden verhaald die zijn opgenomen in een lijst van kostensoorten in het Bro. Dit zijn derhalve de kosten die publiekrechtelijk op de ontwikkelaar verhaald kunnen worden en is derhalve beperkender dan bij het aangaan van anterieure overeenkomsten.

Parallel aan het opstellen van de nota Grondbeleid, heeft de gemeente aan de Omgevingsvisie Voerendaal gewerkt. In dat verband zijn er stappen gezet wat betreft de gewenste rolbepaling en zal er steeds vaker een stimulerende, inspirerende of constructief meedenkende rol aangenomen worden. Op deze manier kan sturing worden gegeven om bepaalde beleidsdoelen met behulp van andere partijen te realiseren. Bovendien wordt in dergelijke situaties het gewenste 'zelfinitiatief vanuit de samenleving' centraal gesteld. De gemeente kan op deze wijze in veel gevallen een faciliterende/passieve rol op de grondmarkt innemen. Echter, vanwege onrendabele toppen, onzekerheden, complexiteit en/of beperkte (ontwikkelings-) mogelijkheden, zullen naar verwachting niet alle wenselijke initiatieven vanzelf van de grond komen. Daar waar het gaat om grote gemeenschappelijke belangen en daar waar de instandhouding van kernkwaliteiten in het geding kan komen, kan de gemeente er voor kiezen om een actieve regierol aan te nemen; uiteraard in beperkte mate en binnen een acceptabel risicoprofiel. De verwachting is dat dit vaker voor kan komen, naarmate verschillende ontwikkelingen zoals krimp en programma- en vraaguitval zich nadrukkelijker gaan manifesteren. Uitgangspunt blijft echter terughoudendheid voor wat betreft actief grondbeleid.

Samenvattend zijn onder meer de volgende beleidsregels/uitgangspunten in de nota Grondbeleid 2016 opgenomen:

- De gemeente Voerendaal kiest in beginsel bij niet-strategische inbreidingsgebieden, uitbreidingsgebieden en herstructureringsgebieden voor passief (faciliterend) grondbeleid;
- Bij strategische inbreidingsgebieden, uitbreidingsgebieden en herstructureringsgebieden en bij overige (kleinschalige) projecten wordt actief grondbeleid overwogen. Indien bij actief grondbeleid grote bedragen gemoeid zijn en/of aanzienlijke risico's gelopen worden, wordt de gemeenteraad betrokken bij het proces;
- In die gevallen dat de gemeente Voerendaal kiest voor een actieve rol bij de verwerving van gronden wordt er primair ingezet op minnelijke grondverwerving;
- Verder wordt per casus waar actief grondbeleid wordt toegepast, beoordeeld of er een voorkeursrecht wordt gevestigd en/of er een onteigeningsprocedure wordt opgestart;

- De gemeente Voerendaal kiest in beginsel voor een restrictief passief verkoopbeleid ten aanzien van gemeentegronen. Na vervaardiging van de 'strategische grondenkaart' vormt deze kaart de basis om te bepalen of al dan niet meegewerkt wordt aan grondverkoop. Daarnaast kan overwogen worden om gronden die geen strategische waarde hebben actief te verkopen. Indien de gemeente af te stoten bouwgrond in eigendom heeft, zal eveneens een actief verkoopbeleid gevolgd worden;
- De gemeente Voerendaal handhaaft het terughoudend beleid inzake het vestigen van zakelijke rechten, in gebruik geven, verhuren en verpachten van gemeentelijke gronden. Daar waar mogelijk en wenselijk gaat de voorkeur uit naar verkoop, boven het vestigen van zakelijke rechten, in gebruik geven / verhuren en verpachten van gronden;
- De gemeente hanteert richtprijzen bij de verkoop van rest-/groenstroken en maakt daarbij onderscheid tussen locatie van de grond;
- Bij (rest)gronden die de gemeente actief wenst af te stoten kan de burger gebruik maken van de stimuleringsregeling om de kosten gespreid te betalen;
- Waar de hantering van de (richt)prijzen leidt tot kennelijk onredelijke uitkomsten kan het college van burgemeester en wethouders gemotiveerd afwijkende prijzen hanteren, dan wel prijsvoorstellen doen;
- Bij de uitgifte van bouwkavels is de grondprijs afhankelijk van de marktsituatie en zal per casus op basis een taxatie worden bepaald;
- De pacht prijs in de gemeente Voerendaal wordt tweejaarlijks door het college van burgemeester en wethouders vastgesteld op basis van de regionorm voor Zuid-Limburg;
- De inzet van de gemeente Voerendaal is er op gericht om kostenverhaal via anterieure overeenkomsten te verzekeren, zodat het vaststellen van een exploitatieplan (gelijktijdig met de ruimtelijke maatregel) achterwege kan blijven.

In 2017 is gestart met het inventariseren van het oneigenlijk gebruik van gemeenteground. Daarbij zijn alle betreffende (deel-)percelen in kaart gebracht. Bij wijze van experiment zijn de 35 grootste percelen (met een oppervlakte van 100 m² of meer) als eerste beoordeeld. Deze inzichten hebben geleid tot een voorstel om het onderzoek naar niet geregistreerd grondgebruik te koppelen aan de geplande infrastructurele projecten. Tevens zal er aandacht zijn voor het behoud van bermen en hun ecologische waarde. Dit traject zal in 2019 verder vorm en inhoud krijgen.

4. Financiële positie / Weerstandsvermogen

Grondbeleid kan een grote financiële impact hebben. De eventuele baten maar ook financiële risico's zijn van invloed op de algemene financiële positie van de gemeente. Risico's kunnen worden gelopen onder meer ten gevolge van of vloeien voort uit:

- veranderende marktomstandigheden;
- conjuncturele ontwikkelingen en renterisico's;
- het niet of niet tijdig kunnen verwerven van grond in uitbreidingslocaties;
- milieurisico's (bodemverontreiniging);
- planologische en overige juridische knelpunten;
- onvoorziene afwijkingen in financiële dan wel in tijdtechnische zin ten opzichte van de exploitatieberekening.

De gemeente Voerendaal streeft er naar dat de exploitaties over het te voeren grondbeleid tenminste kostendekkend zijn. Grondbeleid is niet bedoeld voor het vullen van begrotingstechnische gaten op andere terreinen dan exploitaties (dit zou namelijk een kwetsbare afhankelijkheid inhouden). Dat wil zeggen dat over een periode van enkele jaren de te maken kosten in balans zijn met de opbrengsten. Naast het feit dat er geen rentetoerekening plaatsvindt op gronden en wordt afgezien van het toerekenen van uren aan de grondexploitatie, worden twee uitgangspunten gehanteerd:

a. in financiële zin is uitgegaan van het realiseren van minimaal sluitende exploitaties

Bij planontwikkelingen en exploitatieberekeningen wordt getracht de risico's zoveel mogelijk te minimaliseren. Desalniettemin zal de gemeente Voerendaal moeten blijven investeren in het behouden van een aantrekkelijk woonklimaat. De financieel-economische crisis en daaruit voortkomende woningmarktproblemen, de demografische transitie, de provinciale woonverordening alsmede het grote aandeel particulier woningbezit binnen de gemeente vragen meer dan eens om een continue en samenhangende actieve sturing en regierol van de gemeente, maar maakt dit ook des te moeilijker vanuit grondbeleid.

Binnen de reserve volkshuisvesting zijn derhalve voor de komende jaren middelen gereserveerd om in samenspraak met partners plannen uit te werken en te komen tot herontwikkeling van locaties en gebieden, alsmede het treffen van concrete maatregelen waarbij zgn. herstructureringsvraagstukken aangepakt kunnen worden en benodigde ontwikkelingen vanuit volkshuisvestelijk oogpunt opgepakt kunnen worden. Doelstelling van de Reserve Volkshuisvesting is immers het aanwenden van middelen voor projecten die in het belang van de volkshuisvesting zijn zoals het verbeteren van de woon- en leefomgeving en het treffen van maatregelen in de bestaande woningvoorraad. Meerjarig zijn deze middelen specifiek bestemd ten gunste van lopende en geplande ontwikkelingen. Hierdoor heeft de reserve eind 2018 een omvang van € 285.571.

b. in juridische zin zijn bij nieuwe grondexploitaties overeenkomsten met de initiatiefnemers afgesloten, de zgn. anterieure overeenkomsten, waarbij gemeentelijke belangen afgedekt zijn.

Het gaat hierbij met name om de realisatie van een op het gemeentelijk volkshuisvestingsbeleid afgestemd woningbouwprogramma, kwaliteitsgaranties voor de infrastructuur, vergoedingen voor ambtelijke inspanningen en bijdragen voor bovenwijkse voorzieningen. Planologische risico's in de vorm van planschade worden steeds ten laste van de ontwikkelende partij neergelegd.

5. Lopende (bouw)grondexploitaties inclusief resultaatverwachting

Onderstaand volgt een opsomming van de onderhanden zijnde projecten van de gemeente Voerendaal, waarin de gemeente een grondpositie heeft.

De projecten waar de gemeente een exploitatieovereenkomst heeft gesloten maar geen actieve grondpositie heeft gevoerd zijn de plannen In gen Hunsch III, Kapelhof en Overheek IV. Voor In gen Hunsch III geldt dat de laatste 2 percelen in 2018 zijn vergund en bebouwd, waarmee dit bouwproject als afgerond beschouwd mag worden. Dit geldt ook voor Overheek IV waarvan alle kavels inmiddels verkocht en gegund zijn. Voor project Kapelhof is in 2018 de infrastructuur opgeleverd en overgedragen aan de gemeente.

Voor wat betreft passieve grondexploitaties wordt naar een situatie gestreefd waarbij de exploitatie over het te voeren grondbeleid eveneens voor de gemeente tenminste kostendekkend is. Aangezien de lopende "passieve projecten" (projecten waarop het passieve grondbeleid van toepassing is) minimaal kostendekkend zijn, kan geconcludeerd worden dat de gemeente hiervoor geen risico's loopt. Derhalve hoeven voor dit onderdeel ook geen nadere maatregelen getroffen te worden.

Overige bouwprojecten:

Op 9 maart 2017 is er een exploitatieovereenkomst gesloten met Waals Vastgoed B.V. inzake de ontwikkeling van 17 zorgwoningen aan de Klimmenderstraat 44-46. Waals Vastgoed B.V. realiseert dit project voor eigen rekening en risico. Voor de gemeente zijn er geen financiële inspanningen of risico's verbonden aan dit project.

De gemeente is samen met de Woningstichting Voerendaal een samenwerkingsovereenkomst overeengekomen t.b.v. 15 levensbestendige woningen op locatie 't Veldje. De gemeente heeft daartoe de betreffende gronden van 't Veldje aangekocht en overgedaan aan de Woningstichting Voerendaal. Deze is inmiddels gestart met de realisatie van de nieuwe woningen. Een en ander conform de afspraken zoals vastgelegd in de gesloten overeenkomst. Hierin zijn ook mogelijke planologische, financiële en realisatie risico's rondom de totstandkoming van het plan 't Veldje tussen partijen nader geduid.

Wat betreft de locatie Raadhuisplein 3 heeft medio 2017 besluitvorming plaatsgevonden over een nieuwe invulling van het terrein. Het gebouw is inmiddels gesloopt en er heeft een informatieavond plaatsgevonden met de aanwonenden. Tevens heeft er in 2018 een verkenning plaatsgevonden naar de bouw mogelijkheden voor dit grotendeels omsloten terrein. Deze verkenning is nog niet afgerond. De mogelijke opties worden thans in kaart gebracht waarna verdere besluitvorming volgt.

Voor de volledigheid dient in dit verband ook het hoekperceel Lindelauffer Gewande / Valkenburgerweg genoemd te worden. Het grondperceel is vrij gemaakt van opstallen, opgeschoond en getaxeerd. Er hebben zich ook al meerdere partijen gemeld die hun interesse hebben laten blijken in de aankoop van het perceel. Het visie- en besluitvormend traject moet nog in gang gezet worden.

6. Verspreide gronden

De gemeente heeft een aantal percelen grond in eigendom, verspreid over de kernen. De totale oppervlakte van deze percelen bedraagt ultimo 2018 afgerond 132.000 m² met een boekwaarde van afgerond € 346.000. De meeste van deze gronden zijn in erfpacht uitgegeven op basis van een pachtovereenkomst. Voor het overige betreft het incourante reststroken, bermen etc., die vaak aangehouden worden met het oog op de bereikbaarheid van de ter plekke aanwezige nuts- en andere voorzieningen. Voor de komende jaren zijn ten aanzien van deze gronden geen concrete mutaties voorzien.

Paragraaf Lokale heffingen

1. Inhoud paragraaf

Deze paragraaf heeft betrekking op zowel heffingen waarvan de besteding is gebonden aan een bepaalde specifieke taak van de gemeente en waarvan de besteding ongebonden is.

De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten en zijn daarom een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid.

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van:

- rechtsgronden van gemeentelijke belastingen;
- beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- de gehanteerde tarieven en geraamde opbrengsten 2018;
- ontwikkeling van de lokale lastendruk;
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

2. Beleidskaders

Rechtsgronden Lokale heffingen

De lokale heffingen worden geheven op grond van onderstaande verordeningen en op basis van de vermelde heffingsgrondslagen.

I. Ongebonden heffingen

Soort heffing	Datum verordening	Heffingsgrondslag
Onroerende zaakbelastingen	21 december 2017	Tarief is een percentage van de vastgestelde WOZ-waarde
Toeristenbelasting	21 december 2017	Per persoon per overnachting
Hondenbelasting	21 december 2017	Aantal honden, tarief is progressief

II. Gebonden heffingen

Soort heffing	Datum verordening	Heffingsgrondslag
Rioolheffing	21 december 2017	Vast tarief per perceel
Afvalstoffenheffing	21 december 2017	Vast tarief per perceel. Daarnaast aanslag voor het aantal ledigingen (volume-frequentie).
Marktgeld	21 december 2017	Los tarief per m2/dag of vast tarief per m2/jaar
Leges	21 december 2017	Diverse tarieven opgenomen in aparte tarieventabel
Lijkbezorgingsrecht	21 december 2017	Diverse tarieven opgenomen in aparte tarieventabel

Het gemeentelijk plan om begrotingstekorten af te dekken - ook wel dekkingsplan genoemd – geschiedt in de volgende 4 stappen:

- Ombuigingen en beperkingen van beleid;
- Kostendekkend maken van tarieven (afvalstoffenheffing, rioolheffing);
- Incidentele inzet van reserves;
- Belastingverhogende maatregelen, waarbij de tarieven voor de burger zo laag mogelijk moeten worden gehouden.

Zowel bij stap 2 (afvalstoffenheffing en rioolheffing) alsook bij stap 4 (OZB) van het dekkingsplan komen de lokale heffingen prominent in beeld. De 2 gemeentelijke gebonden heffingen Rioolheffing en Afvalstoffenheffing worden geheven om de kosten op het gebied van afvalverwerking en rioleringen te kunnen dekken. Voor beide voornoemde heffingen zijn in 2018 100% kostendekkende tarieven gehanteerd.

3. Gehanteerde tarieven en opbrengsten 2018

Onroerende Zaakbelasting

Belastingsoort		Woz-waarde (x €1.000)	Tarief in %	Opbrengst
OZB-Eigenaar	Woningen	€ 1.244.000	0,141439%	€ 1.760.000
	Niet-woningen	€ 123.000	0,181715%	€ 223.000
OZB-Gebruiker	Niet-woningen	€ 99.000	0,156195%	€ 155.000
Totale opbrengst na vermindering/vernietiging				€ 2.138.000
Aangepast begrote opbrengst				€ 2.095.000
Meeropbrengst				€ 43.000

De meeropbrengst van 2% wordt veroorzaakt doordat de daadwerkelijke WOZ-waarde hoger was dan oorspronkelijk geraamd bij het samenstellen van de begroting.

Afvalstoffenheffing

Soort	Aantal	Tarief	Opbrengst
Vast recht per perceel	5.526 (*)	€ 116,35	€ 643.000
Diftar ledigingen restafval (**)	44.000	€ 5,90/€ 8,00	€ 310.000
Diftar ledigingen GFTafval (**)	55.000	€ 1,00/€ 1,50	€ 70.000
Diftar ledigingen verzamelcontainers (**)	11.000	€ 1,45	€ 16.000
Extra containers			€ 1.000
Totale opbrengst na vermindering/vernietiging			€ 1.040.000
Primitief begrote opbrengst			€ 1.104.000
Minderopbrengst			€ 64.000

De minderopbrengst wordt veroorzaakt door minder ledigingen restafval (9.000).

(*) Aangezien een beperkt aantal panden niet het volledige jaar bewoond is, zal het aantal afvalstoffenheffing plichtige panden in werkelijkheid iets hoger zijn.

(**) Daadwerkelijke aanslagoplegging vindt plaats in 2019.

Toeristenbelasting

Aantal overnachtingen	Tarief	Opbrengst
2018: 38.700	€ 1,08	€ 41.700
2017 (correctie): 750	€ 1,08	800
Primitief begrote opbrengst		€ 29.000
Meeropbrengst		€ 13.500

Vooraf in de lente en zomer van 2018 zijn er meer overnachtingen geweest dan begroot.

Overzicht overnachting diverse jaren	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Overnachtingen	28.200	27.800	26.900	30.600	34.000	38.700

Rioolheffing

Rioolplichtige percelen	Tarief per perceel	opbrengst
5.860(*)	€ 250	€ 1.465.000
Primitief begrote opbrengst		€ 1.450.000
Meeropbrengst (**)		€ 15.000

(*) Aangezien een beperkt aantal panden niet het volledige jaar bewoond is, zal het aantal rioolplichtige panden in werkelijkheid iets hoger zijn.

(**) De meeropbrengst (van 1%) is het gevolg van een veegkohier over 2017 en 2018, opgelegd eind 2018.

Hondenbelasting

Specificatie	tarief	opbrengst
1e hond	€ 53,76	
2e hond	€ 66,12	
3e hond	€ 78,60	
4e hond	€ 90,96	
5e en volgende hond	€ 103,44	
Kennel	€ 394,32	
Totaal aantal honden	1.300	
Totale opbrengst na vermindering/vernietiging		€ 71.000
Primitief begrote opbrengst		€ 71.000
Meeropbrengst		€ 0

Lijkbezorgingsrechten

Soort grafrecht	Begroot aantal	Werkelijk aantal	verschil	opbrengst
(Bij)begraving persoon	10	9	-1	
Bijzetting urnenmuur	5	3	-2	
Verlenging grafhuur	13	33	20	
Werkelijke opbrengst				€ 23.000
Aangepast begrote opbrengst				€ 24.000
Minderopbrengst				€ 1.000

Hoewel het aantal verlengingen van grafhuur sterk stijgt (veroorzaakt doordat vanaf 2017 ook voor 5 jaar verlengd kan worden), worden (bij)begravingen en bijzettingen steeds meer vervangen door crematies waardoor de totale lijkbezorgingsrechten dalen.

Leges

Soort	Begrote leges	Werkelijke leges	Meeropbrengst
Bouw- en woningtoezicht	€ 120.000	€ 150.000	€ 30.000
Secretarie	€ 279.000	€ 248.000	€ -31.000
Bestemmingsplannen	€ 20.000	€ 22.000	€ 2.000
Totale opbrengsten	€ 419.000	€ 420.000	€ 1.000

De meeropbrengst bouwleges is veroorzaakt door meer verstrekte vergunningen waaronder een 3-tal projecten ('t Veldje, kerk Kunrade en Mingersborg 28a). De minderopbrengst aan secretarieleges wordt voornamelijk veroorzaakt door een daling van het aantal verstrekte reisdocumenten. Nadere informatie hieromtrent treft u aan in deel 1 van de jaarrekening.

4. Kostenonderbouwing gebonden heffingen

Berekening kostendekkendheid tarieven Riolen	
Kosten taakveld(en), incl. rente	1.481.000
Inkomsten taakvelden, excl. Heffing	0
Inzet egalisatievoorziening riolen	322.000
Netto kosten taakvelden	1.159.000
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. rente	194.000
BTW	114.000
Totale kosten	1.467.000
Opbrengst heffingen	1.467.000
Dekkingspercentage	100%

De rioolheffing is gebaseerd op een meerjarig kostendekkingsplan. Tekorten c.q. overschotten in enig jaar worden gecompenseerd door een aanwending c.q. toevoeging aan de egalisatievoorziening riolen. Op basis hiervan is sprake van 100% kostendekkendheid.

Toe te rekenen overhead is berekend op basis van procentuele verdeling aantal rechtstreeks toegerekende FTE afgezet tegen het totaal aantal FTE van de gemeente.

Berekening kostendekkendheid tarieven inzameling huishoudelijk afval	
Kosten taakveld(en), incl. rente	999.000
Inkomsten taakvelden, excl. Heffing	84.000
Netto kosten taakvelden	915.000
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. rente	0
BTW	188.000
Totale kosten	1.103.000
Opbrengst heffingen	1.040.000
toevoeging aan egalisatiereserve afvalstoffenheffing	0
Dekkingspercentage	94%

De afrekening 2018 van RD4 op de inzameling huishoudelijk afval was bij het opmaken van deze jaarrekening nog niet bekend.

Berekening kostendekkendheid tarieven Burgerzaken	
Kosten, incl. rente	
- Gemeentelijke bevolkingsadministratie	16.000
- Burgerlijke stand	2.000
- Reisdocumenten	66.000
- Rijbewijzen	26.000
- Aan taakveld "burgerzaken" rechtstreeks toegerekende salariskosten	195.000
- Omgevingsvergunningen	28.000
- Aan taakveld "wonen en bouwen" rechtstreeks toegerekende salariskosten	247.000
- Bestemmingsplannen	11.000
- Aan taakveld "ruimtelijke ordening" rechtstreeks toegerekende salariskosten	137.000
- Overige leges (vergunningen & ontheffingen / GPK)	8.000
Inkomsten, excl. heffingen	
- Gemeentelijke bevolkingsadministratie	0
- Burgerlijke stand	0
- Reisdocumenten	0
- Rijbewijzen	0
- Omgevingsvergunningen	0
- Overige leges	0
Netto kosten taakvelden	736.000
Overhead incl. rente	
BTW	
Totale kosten	
Opbrengst heffingen	432.000
Dekkingspercentage	59%

Omdat het dekkingspercentage bij tarieven burgerzaken al ruim beneden de 100% ligt is verdere toerekening van overhead en BTW achterwegen gelaten.

5. Lokale lastendruk

Vergelijking lastendruk omliggende gemeenten

Bij de vergelijking tussen de verschillende gemeenten is de lastendruk 2018 in de gemeente Voerendaal vergeleken met de tarieven van de omliggende gemeenten zoals deze in de "Coelo Atlas lokale lasten 2018" zijn opgenomen. Bij de bepaling van de lastendruk van de gemeente Voerendaal is uitgegaan van een woning met een gemiddelde WOZ-waarde van € 222.000 (bron: CBS). Aangaande de variabele afvalstoffenheffing is uitgegaan van een gemiddeld eenpersoonshuishouden met een ledigingsaanbod van 14 kleine containers restafval en 4 kleine containers groenafval. Voor een gemiddeld meerpersoons-huishouden geldt een ledigingsaanbod van 20 kleine containers restafval en 4 kleine containers groenafval op jaarbasis.

Vergelijking gemeentelijke belastingdruk		
Gemeente	Éénpersoons-huishouden	Meerpersoons-huishouden
Voerendaal	€ 767	€ 802
Onderbanken	€ 749	€ 801
Nuth	€ 601	€ 873
Simpelveld	€ 779	€ 825
Schinnen	€ 766	€ 828
Gulpen-Wittem	€ 765	€ 870
Vaals	€ 601	€ 752
Valkenburg	€ 596	€ 838

6. Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

In de gemeente Voerendaal kan kwijtschelding worden aangevraagd voor de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Voor de variabele afvalstoffenheffing geldt per jaar een gemaximeerd kwijtscheldingsbedrag. Voor de overige belastingen wordt geen kwijtschelding verleend. Beoordeling van de kwijtscheldingsverzoeken vindt plaats op basis van de Leidraad Invordering Gemeentelijke belastingen, welke is vastgesteld op 13-11-2012. In afwijking met de landelijke Leidraad geldt dat de gemeente Voerendaal een kwijtscheldingsnorm hanteert van 100% (landelijke norm is 90%) van de bijstandsuitkering, waardoor meer burgers voor kwijtschelding in aanmerking komen. In de praktijk betekent dit dat iedere burger met een inkomen op bijstandsniveau kwijtschelding ontvangt, mits hij geen vermogen heeft. Onder vermogen wordt verstaan spaargeld/auto/huis enz.

In onderstaand schema wordt de toegekende kwijtschelding weergegeven per belastingjaar.

Kwijtschelding						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Automatisch toegekend	195	235	233	213	241	280
Toegekend na 1e verzoek	82	111	144	126	90	65
Totaal toegekend	277	346	377	339	331	345

Betrekking hebbende op deze toegekende verzoeken zijn de navolgende bedragen toegekend.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bedrag toegekend in verslagjaar	€ 67.000	€ 60.000	€ 82.000	€ 72.000	€ 88.000	€ 86.000

Bij vergelijking van data tussen beide schema's dient men rekening te houden dat het eerste schema belastingjaren en het tweede schema kalenderjaren betreft. In (kalenderjaar) 2018 bijvoorbeeld is dus ook nog kwijtschelding verleend over aanslagen uit voorgaande (belasting)jaren.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Inleiding

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft, via een dwarsdoorsnede, inzicht in de mate van onderhoud en de financiële lasten daarvan. Met onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de jaarrekening gemoeid.

De kapitaalgoederen zijn te verdelen in:

- * Openbare ruimte: wegen;
- * Openbare ruimte: water en rioleringen;
- * Openbare ruimte: openbaar groen;
- * Openbare ruimte: openbare verlichting;
- * Onderhoud gebouwen (accommodaties).

Kapitaalgoederen zijn ondersteunend voor de realisatie van de gemeentelijke programma's. Zo speelt een goed onderhouden infrastructuur een belangrijke rol voor de lokale economie en draagt een aantrekkelijke openbare ruimte bij aan de leefbaarheid. Ook de kwaliteit van de aanwezige voorzieningen (sportcomplexen en accommodaties) is van invloed (in ondersteunende zin) op de ontwikkelingen in het sociaal domein. De kapitaalgoederen worden verantwoord in de programma's: Verkeer & Vervoer, Volksgezondheid & Milieu en Sport, Cultuur en Recreatie.

Het onderhouden van de kapitaalgoederen waarborgt de continuïteit van de voorzieningen. Een goede integrale afweging tussen de aanwezige kapitaalgoederen, kwaliteitsniveau, onderhoud en visie is dan ook van strategisch belang voor de gemeente, en voor de financiële positie.

Een aantal van de taken, waarop kapitaalgoederen betrekking hebben, is verplicht. Zo heeft de gemeente onder andere een wettelijke plicht rondom het onderhoud van wegen en bomen en de inzameling van afvalwater. Achterstallig onderhoud kan leiden tot risico's en daarbij mogelijke aansprakelijkheden. Bovendien kan het leiden tot kapitaalvernietiging.

De paragraaf kapitaalgoederen geeft een overzicht op welke wijze en op welk kwaliteitsniveau de gemeente het onderhoud van de kapitaalgoederen heeft geborgd en of de benodigde middelen (in meerjaren perspectief) zijn gereserveerd.

Onderstaand wordt inzicht verschaft wanneer de onderhoudsplannen zijn vastgesteld.

Thema's	Beheerplannen	Jaar vaststelling	Loopt t/m
Wegen	Wegbeheerplan 2015-2019	2015	2019
Openbare verlichting	Beleidsplan openbare verlichting 2016-2020	2016	2020
Water	Verbreed gemeentelijk rioleringsplan	2014	2018
Groen	Meerjaren groenbeheerplan 2016-2020	2016	2020
Gebouwen	MOP	2016 (december)	2020

Wegen

Wegbeheerplan

Er is een nauwe samenhang tussen het STRIP en het Wegbeheerplan. Immers, het wegbeheer is een leidend taakveld inzake de aard van de maatregel en de prioritering van STRIP projecten. Het wegbeheer geeft de aard, omvang én moment van onderhoudsmaatregelen aan voor een locatie. Deze gegevens zijn bepalend voor de opzet van kwalitatieve investeringen. Worden de investeringen op basis van deze gegevens naar achter geprioriteerd, dan betekent dit dat de projectlocatie tot aan het investeringsmoment onderdeel uitmaakt van het wegbeheerprogramma. Wanneer een investering naar voren wordt geprioriteerd, betekent dit dat voor deze projectlocatie geen maatregelen meer zijn opgenomen in het wegbeheerprogramma.

Financieel

Om aan het einde van de planperiode van het Wegbeheerplan in 2019 het verhardingsareaal op het door de Raad vastgestelde gemiddeld kwaliteitsniveau van minimaal "C" te hebben en te houden zijn de reguliere onderhoudsbudgetten vanaf 2016 aangevuld met jaarlijks € 240.000. Dit in aansluiting op het vastgestelde Wegbeheerplan in 2015. Hiermee zijn de beschikbare budgetten voldoende van omvang om de wegen op een sobere en doelmatige wijze duurzaam in stand te houden.

De projecten Hogeweg, Hoolstraat en Voerendaal-Oost zijn vanuit STRIP 1.1 doorgeschoven naar 2019-2022, waarvan de inhoudelijke en financiële vertaalslag nog dient plaats te vinden. Derhalve worden deze projecten, in het kader van het op te stellen STRIP 2.0, meegenomen en middels een dekkingsvoorstel separaat ter besluitvorming aan de Raad aangeboden.

Naar aanleiding van raadsbesluitvorming rondom STRIP 1.1 en de daaruit voortvloeiende "aanvullend reconstructie behoevende wegen", kunnen de onderhoudsbudgetten voor wegen ook echt ingezet worden voor regulier onderhoud. Dit heeft een positief effect op het kwaliteitsniveau van het verhardingsareaal. Het regulier onderhoud wordt jaarlijks verantwoord in de exploitatie.

Areaal

Oppervlakte asfaltverharding:	617.000 m2
Oppervlakte elementenverharding:	328.000 m2
Oppervlakte cement-beton:	12.000 m2
Oppervlakte half-/onverhard:	92.000 m2
Onbekend:	3.700 m2

Openbare verlichting

De openbare verlichting (OV) vervult een belangrijke rol op het gebied van verkeersveiligheid, openbare orde en sociale beleving. De burger dient zich in de openbare ruimte, ook na het invallen van de duisternis, behaaglijk en veilig te voelen.

Het onderhoud wordt planmatig uitgevoerd conform een hiertoe opgesteld meerjaren onderhoudsplan. In 2015 is met OV beheerder ZIUT de onderhandeling opgestart over een nieuwe, dan wel aangepaste overeenkomst. Dit heeft geleid tot hernieuwde afspraken die in een aangepaste overeenkomst zijn verwerkt en zijn vertaald in een OV beheer- en beleidsplan voor de periode 2016-2020. Medio april 2016 heeft de Raad hiermee ingestemd. De gemeente beschikt hiermee over een actueel beheer- en beleidsplan met daaraan gerelateerd meerjarig de benodigde middelen.

Areaal

Aantal lichtmasten:	3.091 st.
Aantal armaturen:	3.211 st.
Aansluitingen (waarover verrekening energiekosten tot 1 jan 2019):	3.112 st.

Water en riolering

In de Wet milieubeheer is geregeld dat de gemeente een zorgplicht heeft inzake het doelmatig inzamelen en transporteren van afval- en regenwater dat vrijkomt binnen haar grondgebied. Tevens is in dezelfde wet geregeld dat de gemeente een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) opstelt waarin verwoord wordt hoe de gemeente invulling geeft aan deze zorgplicht. Het taakveld Water en riolering maakt onderdeel uit van het programma Volksgezondheid en Milieu.

In 2013 is binnen het samenwerkingsverband "Water Parkstad" een begin gemaakt met het gezamenlijk opstellen van aparte VGRP's (planperiode 2015-2019) inclusief kostendekkingsplan. Dit traject heeft er toe geleid dat in 2014 een nieuwe VGRP voor de gemeente Voerendaal is vastgesteld. Hiermee beschikt de gemeente over een actueel beheer- en beleidsplan. Het beheer en onderhoud alsmede geplande investeringen worden conform de gestelde kaders uitgevoerd. Gekoppeld aan het VGRP is het rioolkostendekkingsplan waarin de financiële planning en verantwoording voor dit thema is afgedekt.

De baten (rioolheffing) van het product riolering mogen maximaal kostendekkend zijn. Een overschot aan baten of een tekort hieraan wordt toegevoegd dan wel onttrokken uit de voorziening riolering. In de jaarrekening 2018 is er sprake van een tekort en wordt de voorziening riolering aangewend voor € 322.000.

Areaal

Lengte (vrijval) riolering:	111.300 m.
Lengte drukriool:	7.300 m.
Aantal rioolgemalen/pompunits:	36 st.
Aantal kolken:	3.450 st.
Aantal bergingbezinkbassins:	3 st.
Aantal kunststofbufferzakken:	3 st.
Open bergingen:	5 st.
Lamellenfilters:	3 st.
Wervelventielen:	11 st.
Zandvangers:	37 st.

Openbaar groen

Openbaar groen maakt onderdeel uit van het programma "Sport, Cultuur en Recreatie" en speelt een belangrijke rol in de beleving die inwoners en bezoekers van de gemeente Voerendaal hebben bij de openbare ruimte. Bij openbaar groen speelt met name de beeldkwaliteit een belangrijke rol in de beleving van burgers. De beeldkwaliteit wordt in grote mate beïnvloed door het onderhoudsniveau. Het meerjaren groenbeheerplan is in 2015 geactualiseerd en in 2016 vastgesteld. Met het in het plan vastgestelde gemiddelde kwaliteitsniveau (A) kan het aanwezige openbare groen duurzaam in stand worden gehouden.

Voor het onderhoud van het openbaar groen worden, naast het eigen personeel bij de buitendienst, medewerkers met een SW-indicatie ingezet. Voerendaal geeft op deze wijze een extra impuls aan de sociaal maatschappelijke opgave in het sociale domein.

In 2013 is bovendien een nieuw groenstructuurplan door de raad vastgesteld. Het nieuwe groenstructuurplan zet met name de ondersteunende rol van groen ten aanzien van de leefbaarheid in de kernen krachtiger neer. In het uitvoeringsprogramma van het groenstructuurplan is de verbinding gemaakt met de geplande projecten in het STRIP.

Areaal

Aantal bomen:	8.196 st.
Grasvlakken binnengebied:	194.745 m2
Grasvlakken buitengebied:	586.846 m2
Plantsoen binnengebied:	224.814 m2
Plantsoen buitengebied:	223.743 m2
Watergangen:	71.829 m2

Gebouwen (accommodaties)

Onderhoud aan vastgoed is een belangrijk onderdeel van vastgoedbeheer. Als dat onderhoud alleen wordt uitgevoerd als er zichtbaar verval aan de elementen optreedt, is de kans groot dat er vervolgens schade aan de gerelateerde elementen optreedt. Dit wordt met planmatig onderhoud voorkomen. Het planmatig onderhoud wordt verwoord in een Meerjarig Onderhouds Programma (MOP). In 2016 heeft een actualisatie plaatsgevonden van het meerjarenonderhoudsprogramma dat in december 2016 door de Raad is vastgesteld. Het betreft een overzicht van de kosten waar de gemeente de komende 10 jaar rekening mee dient te houden om haar vastgoed, bouwkundig en installatietechnisch, op een acceptabel peil te houden. Qua gewenst kwaliteitsniveau wordt bij gebouwenbeheer gebruik gemaakt van een conditienorm. Deze norm gaat uit van een kwantificatie van vooraf vastgelegde gebreken op basis van de ernst / intensiteit / omvang. Daarbij zijn conditiescores bepaald van 1 (uitstekende conditie c.q. nieuwbouwstaat) t/m 6 (zeer slechte conditie). In de onderhoudsplannen wordt uitgegaan van een conditiescore (na onderhoud) van 2, een goede onderhoudsconditie.

Overzicht gemeentelijke gebouwen waarvoor een MOP is opgesteld:

- Gemeentehuis	- Pand Barrier (muziekcollectief)
- Dienstgebouw buitendienst	- Kleedaccommodatie RKVV Voerendaal
- De Borenburg, Furenthela	- Kleedaccommodatie RKSVB Ubachsberg
- Kunderhoes, Hogeweg Voerendaal	- Kleedaccommodatie vv Hellas Klimmen
- Op d'r Plats, Houstraat Klimmen	- Kleedaccommodatie vv Hellas Ransdaal
- 't Wouves, Dorpsplein Ransdaal	- De Joffer, Goswijnstraat Voerendaal
- MFC Ubachsberg	- Gebouwtje Mergelweg (visvereniging)
- Ransdalerstraat 64 (Psz/Bib/IVN/Fanfare)	- 't Bakhuis, H.v.Veldekestraat Voerendaal
- Psz Auvermennekes / bso Bommies	- Bibliotheek Furenthela
- 3 chalets Haspengouw Klimmen	- 7 woningen statushouders (via Woningstichting)

Overige gemeentelijk vastgoed waar geen MOP is opgesteld:

- Schoolgebouwen (basisscholen): hiervan is de gemeente economisch eigenaar en het schoolbestuur de juridisch eigenaar. Schoolbesturen hebben vanaf januari 2015 de verantwoordelijkheid over het totale onderhoud van hun schoolgebouwen en gebruiken een eigen MOP, conditiescore 3;
- Woning Valkenburgerweg 36 Voerendaal;
- Woning Kerkplein 39, (bewoonster is zelf verantwoordelijk voor onderhoud).

De wijzigingen in 2018:

- Accommodatie 't Veldje Voerendaal, overdracht naar Woningstichting en gesloopt t.b.v. woningbouw;
- Realisatie MFC De Auwsjoeel in Ubachsberg;
- Gymzaal Ubachsberg leegstand i.v.m. de integratie van de gymfunctie in de Grote zaal van het MFC;
- Voetbalaccommodatie Ransdaal is op 31-12-2018 geheel overgedragen aan de gemeente (leegstand);
- In de bibliotheek van Voerendaal is een gebruiker bijgekomen: wijksteunpunt De Burgerij.

Paragraaf Financiering

1. Inhoud paragraaf

In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze van financiering van beleid en het beheersen van de financiële risico's die met financiering gelopen worden. De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De uitvoering ervan vereist snelle beslissingen in een complexer wordende geld- en kapitaalmarkt. Aan de uitvoering van de treasuryfunctie zijn budgettaire consequenties verbonden, onder meer afhankelijk van het risicoprofiel.

"Treasury is het sturen en beheersen van, het verantwoorden over, en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's".

2. Beleidskaders

Het beleid van Voerendaal ten aanzien van de treasuryfunctie is vastgelegd in bijlage 2 van de Financiële verordening 2017 (raad 22-12-2016).

Deze Treasuryfunctie is een afgeleide van de Wet financiering decentrale overheden (wet Fido), welke per 1 januari 2001 is ingesteld. In eerdergenoemde verordening is de beleidsmatige infrastructuur van de treasuryfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, organisatorische en financiële kaders, de informatievoorziening en de administratieve organisatie.

Een belangrijk punt uit de verordening is, dat het verstrekken van leningen aan derden en het garanderen van gelden alleen is toegestaan uit hoofde van een publieke taak. Daarnaast mag het uitzetten van gelden niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico.

Aan de gemeenteraad behoort specifiek de besluitvorming toe van het vaststellen van de treasurydoelstellingen, het treasurybeleid, globale richtlijnen en limieten. Daarnaast het bewaken van de voortgang, de evaluatie en de verantwoording van de treasuryactiviteiten via het vaststellen van de begroting en de jaarrekening. De uitvoering van het treasurybeleid is gemandateerd aan de directeur c.q. gedelegeerd aan de controller en de treasurer.

Overeenkomstig de richtlijnen van de wet Fido en de voorschriften BBV komen in deze paragraaf de volgende onderwerpen aan de orde zoals: algemene in- en externe ontwikkelingen die van invloed zijn op de treasuryfunctie, de planning van het beleid voor risicobeheer, de gemeentefinanciering, het liquiditeitenbeheer en uitzettingen.

3. Algemene ontwikkelingen

Renteontwikkeling geld- kapitaalmarkt

In de aan de meerjarenbegroting 2018-2021 ten grondslag liggende liquiditeitsbegroting is uitgegaan van een rentepercentage voor kort geld van -0,10% (1-maands kasgeld) tot aan de kasgeldlimiet (ad € 2,2 mln). Daarnaast is (voor medio 2018) een 10-jaars lineaire lening begroot tegen een rentepercentage van 1,20%. Bij eventuele tegoeden bij de schatkist is begroot dat deze marginale daggeldrente wegvalt tegen incidentele roodstand op de betaalrekening bij de BNG.

De daadwerkelijke ontwikkeling van de rentes in 2018, per financieringsvorm, liet het volgende beeld zien:

Peildata	1 maands kasgeld	10 jaars lineaire lening
Begroting 2018	-0,10%	1,20%
1 januari 2018	-0,38%	0,72%
1 april 2018	-0,38%	0,84%
1 juli 2018	-0,37%	0,72%
1 oktober 2018	-0,37%	0,87%
1 januari 2019	-0,36%	0,73%

Zoals uit bovenstaande staat blijkt is het in 2018 verwachte licht aantrekken van de rente uitgebleven.

Door de aanhoudend lage korte- en zelfs negatieve kasgeldrente is de laatste jaren het beleid gevoerd om tot aan de wettelijk voorgeschreven grenzen gebruik te maken van korte financiering. Dit houdt in dat maximaal gedurende 3 kwartalen de kasgeldlimiet mag worden overschreden. Dit vertaald naar de liquiditeitsbegroting 2018-2021 werd er van uit gegaan dat in het 1^e kwartaal 2018 tot het aantrekken van een langlopende lening zou moeten worden overgegaan. Echter door uitgestelde en /of achterblijvende investeringen is medio 2018 niet € 10 maar € 7 mln als langlopende lening aangetrokken en is met meer kasgeld gefinancierd (tegen een negatieve rente). Bovenstaand heeft er toe geleid dat in 2018 de rente kosten per saldo € 43.000 lager uitvallen dan hetgeen in de begroting is opgenomen.

Investerings

De totale netto investeringen hebben in 2018 € 5.383.000 bedragen. In 2017 en 2016 bedroegen deze respectievelijk € 5.438.000 en € 2.920.000.

Uitgesplitst naar soort actief waren de uitgaven als volgt:

(x € 1.000)

soort actief	2017	2017	2016
materiële vaste activa	5.383	5.438	3.800
financiële vaste activa	0	0	-880

De belangrijkste mutaties in de materiële sfeer betroffen:

Investeringsitem	vermeerdering	vermindering	Netto investering
rioleringen	1.290		1.290
wegen/pleinen	1.270	320	950
openbare gebouwen	1.520	100	1.420
Bedrijfsauto's	40		40
Gronden en terreinen	1.870	190	1.680

4. Treasurybeheer

Geldstroombeheer

Binnen de gemeente Voerendaal zijn voor wat betreft het beheer van geldstromen de taken als volgt verdeeld: de kassiersfunctie is centraal belegd binnen de afdeling bedrijfsvoering terwijl facturatie en het maken van betalingsopdrachten grotendeels decentraal is belegd binnen lijnafdelingen.

Het is de taak van de kassier om de liquiditeiten te beheren. Hiervoor worden een aantal instrumenten ingezet: kasgeldleningen, kredietlimieten rekening courant (RC) en schatkistbankieren. Het dagelijks beheer van cash geld geschiedt door het Klant Contact Centrum (KCC). De Bank Nederlandse gemeenten (BNG) fungeert als huisbankier. Ten behoeve van het afstorten van kasgeld en het opnemen van wisselgeld wordt bij de Rabobank een RC aangehouden. Vrijwel het gehele betalingsverkeer verloopt (elektronisch) via één hoofdrekening bij de BNG met daarnaast een nevenrekening voor pinbetalingen. Via zogenaamde saldoregulatie worden de saldi van beide rekeningen automatisch met elkaar vereffend zodat altijd over het saldo van beide rekeningen rente wordt verrekend. De kredietlimieten en rentepercentages voor zowel debet- als creditposities zijn vastgelegd in een in 2010 overeengekomen financieringsovereenkomst. Rentevergoedingen op posities in de Schatkist zijn gebaseerd op de "regeling schatkistbankieren decentrale overheden" en een RC-overeenkomst met de staat der Nederlanden. De BNG is gemachtigd om tegoeden welke het drempelbedrag (van € 250K) overschrijden, automatisch af te dragen aan de schatkist.

Op basis van 7 meetmomenten bedraagt de gemiddelde overschrijding van dit drempelbedrag:

Gem. overschrijding drempelbedrag schatkistbankieren 2018	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Saldo BNG-bank	149	205	152	145
Saldo Rabobank	14	24	30	36
drempel	250	250	250	250
overschrijding	-87	-21	-68	-69

Risicobeheer

Het risicobeheer geeft een samenvatting van het (verwachte) risicoprofiel van de organisatie en is een kernonderdeel van een treasury paragraaf. Onder risico's worden verstaan renterisico's (vaste schuld en vlottende schuld), kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en koersrisico's. Deze risico's vloeien voort uit de transacties die in de volgende onderdelen worden beschreven.

Renterisico voor de vlottende schuld

In dit onderdeel wordt de werkelijke omvang van de vlottende schuld getoetst aan de wettelijke norm van de Wet Fido. De risico's op de vlottende schuld worden ingeperkt door het hanteren van de zgn. *kasgeldlimiet*. De werkelijke netto vlottende schuld wordt regelmatig getoetst aan de toegestane omvang van de kasgeldlimiet. Indien de werkelijke omvang van de vlottende schuld lager is dan de toegestane kasgeldlimiet, is er sprake van ruimte. Indien de werkelijke omvang hoger is dan de wettelijke toegestane omvang, is er sprake van overschrijding. Is er sprake van structurele overschrijding dan zal zo snel mogelijk tot consolidatie moeten worden overgegaan. Consolidatie houdt in dat korte schuld wordt omgezet in een schuld met een looptijd langer dan een jaar.

Toets kasgeldlimiet	2017	2018
Omvang van de jaarbegroting (exploitatie) op 1 januari	25.300.000	25.300.000
Berekende kasgeldlimiet (8,5% van de omvang jaarbegroting)	2.200.000	2.200.000
Omvang vlottende schuld (in rekening courant) per 31 december	0	0
Opgenomen kort geld (leningen met looptijd korter dan 1 jaar) per 31 december	5.500.000	4.500.000
Totaal vlottende schuld	5.500.000	4.500.000
Tegoeden (in rekening courant) per 31 december	1.027.000	1.074.000
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	0	0
Totaal vlottende middelen	1.027.000	1.074.000
Ruimte(+) of overschrijding (-) kasgeldlimiet per 31 december	-2.273.000	-1.226.000

In 2018 is tot en met mei roodstand in RC gefinancierd met kasgeld. Op 1 juni is een langlopende lening aangetrokken van € 7 mln. en in het laatste kwartaal zijn er weer kasgeldleningen afgesloten. In december 2018 heeft het College ingestemd met vervroegde aflossing van de nog openstaande obligatieleningen in januari 2019. Als gevolg hiervan zullen naar verwachting in 2019 geen kasgeldleningen meer nodig zijn. Het per kwartaal aan de toezichthouder toezenden van informatie over de kasgeldlimiet is niet langer verplicht. Wel dient in de jaarrekening inzicht te worden verstrekt over de uitputting van de gemiddelde kasgeldlimiet in elk kwartaal van het boekjaar:

Toets toegestane kasgeldlimiet per kwartaal in 2018	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Vlottende schuld	6.000.000	3.750.000	500.000	2.250.000
Vlottende middelen	971.000	2.274.000	2.052.000	773.000
Gemiddelde vlottende schuld (-) / vlottende middelen (+)	-5.029.000	-1.476.000	1.552.000	-1.477.000
Kasgeldlimiet	2.200.000	2.200.000	2.200.000	2.200.000
Ruimte (+) / overschrijding kasgeldlimiet (-)	-2.829.000	724.000	3.752.000	723.000

Renterisico van de vaste schuld

De *renterisiconorm* wordt gebruikt om het renterisico op de vaste schuld inzichtelijk te maken. De opbouw van de leningenportefeuille dient zodanig te zijn dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassingen en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt. Voorkomen moet worden dat in enig jaar een onevenredig groot deel van de leningenportefeuille geherfinancierd moet worden of op basis van de leningsvoorwaarden wordt beïnvloed door een herziening van de rente.

Renterisiconorm en renterisico's van de vaste schuld begroting – jaarrekening 2018 (x € 1.000)			
	Begroting 2018	Realisatie 2018	Realisatie 2017
Rente-risico			
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	0	0	0
3a. Nieuw aan te trekken vaste schuld o/g	10.000	7.000	0
3b. Nieuw aan te trekken vaste schuld u/g	0	0	0
4. Netto nieuw aan te trekken vaste schuld (3a-3b)	10.000	7.000	0
5. Betaalde aflossingen	848	848	846
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	848	848	0
7. Renterisico op vaste schuld (2+6)	848	848	0
Renterisiconorm			
8. Omvang jaarbegroting	25.300	25.300	25.300
9. Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%
10. Renterisiconorm	5.060	5.060	5.060
Toets Renterisiconorm			
10. Renterisiconorm	5.060	5.060	5.060
7. Renterisico op vaste schuld	848	848	0
11. Ruimte (+) / Overschrijding (-) (10 - 7)	4.212	4.212	5.060

Zoals uit vorenstaand overzicht blijkt is er geen sprake van enig renterisico aangezien de herfinanciering, lager is dan de gestelde norm.

5. Conclusie

Het in 2018 gevoerde treasurybeleid is uitgevoerd binnen de gestelde kaders in de financiële verordening en de voor 2018 opgestelde treasuryparagraaf.

Paragraaf Verbonden Partijen

1. Inhoud paragraaf

Deze paragraaf gaat in op de doelstellingen en activiteiten van, en de mate van financiële betrokkenheid bij de samenwerkingsverbanden, waarin onze gemeente participeert en bestuurlijke invloed kan uitoefenen, de zogenaamde verbonden partijen.

De verbonden partijen betreffen organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente een zetel in het bestuur bekleedt of stemrecht heeft. Met financieel belang wordt bedoeld de door de gemeente ter beschikking gestelde middelen die in geval van een faillissement van de verbonden partij niet verhaalbaar zijn ofwel dat de financiële tekorten bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Verbonden partijen kunnen zijn vennootschappen, gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen.

2. Beleidskaders

Met de invoering van het dualisme is het besluit tot het participeren in een deelneming in principe niet meer aan de raad, het vormt een bestuurlijke beheerstaak voor het college. De raad stelt in deze paragraaf echter de kaders (visie) waarbinnen het college een dergelijke beheerstaak uitvoert.

Voor deze kaders is aansluiting gezocht bij het raadsbesluit van november 2008 naar aanleiding van de notitie "evaluatie visie op samenwerken". De raad heeft in dit kader de volgende besluiten genomen:

- de samenwerking binnen Parkstad continueren;
- nadrukkelijk allianties zoeken met een of meer gemeenten om de kwetsbaarheid te verminderen;
- een "groene alliantie" aangaan met onze groene buurgemeente(n) binnen Parkstad, teneinde een strategische "groene" positie aan de westkant van Parkstad te realiseren.

Vanuit de kaderstellende en controlerende taak van de raad moet bewaakt worden of het beleid van de verbonden partijen correspondeert met de doelstellingen die de raad in de betreffende programma's heeft gesteld.

In de raad van 24 mei 2012 is een volledig geactualiseerde nota Verbonden Partijen vastgesteld.

In de raad van september 2013 heeft de raad de notitie sturing en control verbonden partijen behandeld. De Notitie sturing & control verbonden partijen geeft eerst een risico-analyse op hoofdlijnen, waarin wordt ingegaan op de belangrijkste aandachtspunten in de sturing van verbonden partijen. Deze analyse geeft een algemeen beeld van de financiële positie van de verbonden partij en de sturingsmogelijkheden. Daarmee heeft de raad de beleidskaders vastgesteld en aangegeven hoe de controlerende rol ingevuld wordt.

3. Overzicht verbonden partijen

De gemeente Voerendaal participeert in de volgende verbonden partijen:

1. Gemeenschappelijke Regelingen (GR):
 - Stadsregio Parkstad Limburg;
 - BsGW;
 - Werkvoorzieningsschap Oostelijke Zuid Limburg;
 - WSP Parkstad;
 - Kompas;
 - Veiligheidsregio Zuid Limburg;
 - GGD;
 - Rd4;
 - RUD;
 - Gegevenshuis;
 - IT Parkstad;
 - Omnibuzz.

2. Deelnemingen:

- IBA Parkstad BV;
- NV Reinigingsdiensten Rd4;
- NV Waterleidingmaatschappij Limburg (WML);
- Enexis Holding NV;
- CSV Amsterdam BV;
- Publiek belang Electriciteitsproductie B.V.;
- Vordering op Enexis B.V.;
- CBL vennootschap B.V.;
- Verkoop Vennootschap B.V.;
- Bodemzorg Limburg;
- NV Bank Nederlandse Gemeenten.

3.1 Gemeenschappelijke Regelingen

Stadsregio Parkstad Limburg, gevestigd te Heerlen														
Doel/maatschappelijk belang	Leveren van een structuurversterkende bijdrage aan de evenwichtige ontwikkeling van het samenwerkingsgebied als geheel en mede in verhouding tot zijn omgeving, zowel in regionaal, nationaal, als internationaal verband.													
Partijen	De gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Simpelveld en Voerendaal.													
Bestuurlijk belang	De burgemeester is lid van het DB en de verantwoordelijk wethouder is lid van het AB van de gemeenschappelijke regeling. De inhoudelijk portefeuillehouders zijn lid van de bestuurscommissies.													
Financieel belang	In 2018 is aan Stadsregio Parkstad Limburg een bijdrage van € 81.893 betaald. De bijdrage wordt berekend naar rato van de laatst definitief vastgestelde algemene uitkering uit het gemeentefonds. Dit bedrag is de bijdrage aan kernagenda en de flexibele schil (AG Charlemagne). De bijdrage wordt berekend naar rato van de laatst definitief vastgestelde algemene uitkering uit het gemeentefonds. De totale kosten van de GR bedroegen € 8.009.000. Bedragen in € x1000 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Financiële informatie</th><th>Per 1 jan. 2018</th><th>Per 31 dec. 2018</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td><td>5.542</td><td>4.314</td></tr> <tr> <td>Vreemd Vermogen</td><td>6.795</td><td>3.546</td></tr> <tr> <td>Financieel resultaat 2018</td><td></td><td>17</td></tr> </tbody> </table>		Financiële informatie	Per 1 jan. 2018	Per 31 dec. 2018	Eigen vermogen	5.542	4.314	Vreemd Vermogen	6.795	3.546	Financieel resultaat 2018		17
Financiële informatie	Per 1 jan. 2018	Per 31 dec. 2018												
Eigen vermogen	5.542	4.314												
Vreemd Vermogen	6.795	3.546												
Financieel resultaat 2018		17												
Activiteiten/prestaties/effecten	Samenwerking binnen Parkstad Limburg vindt plaats op basis van een verplichtende kernagenda en een flexibele keuze agenda. Bij de uitvoering van de samenwerking staan de portefeuillehouders centraal. Zij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de agenda's. De kernagenda is ingekaderd tot de thema's Economie/toerisme, Ruimte, Mobiliteit, Wonen/Herstructurering. In 2015 is de samenwerking binnen AG Charlemagne onderdeel gemaakt van de flexibele agenda. Verder is in 2018 verder vorm gegeven aan de Regiodeal met het ministerie van Binnenlandse Zaken en heeft Parkstad Limburg de verdeling van de BDU Bevolkingsdaling gecoördineerd.													
Risico's en kansen	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie.													
Ontwikkelingen	M.i.v. van 2019 zijn de parkstadgemeenten Nuth en Onderbanken opgegaan in de nieuwe gemeente Beekdaalen. Hierdoor verandert het bestuurlijke landschap binnen de regionale samenwerking.													

Belasting samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW), gevestigd te Roermond			
Doel/maatschappelijk belang	De Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) is een samenwerkingsverband voor heffing en inning van gemeentelijke belastingen en waterschapbelastingen en voor uitvoering van de wet WOZ. Voor de gemeente Voerendaal betekent dit concreet dat de uitvoeringstaken van de gemeentelijke belastingtaken en administratieve taken van de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ), worden verzorgd door de BsGW.		
Partijen	Partijen in dit samenwerkingsverband waren per 1-1-2018 de gemeenten Beek, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Nederweert, Nuth, Onderbanken, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg a/d geul, Venlo, Voerendaal, Weert, en het Waterschap Limburg.		
Bestuurlijk belang	Van iedere deelnemende gemeente of waterschap heeft een bestuurder zitting in het algemeen bestuur. Voor de gemeente Voerendaal is dit de portefeuillehouder financiën.		
Financieel belang	In 2018 is aan BsGW een bijdrage van € 136.605 betaald. De totale kosten van de GR bedroegen € 18.403.000.		
	Bedragen in € x1000		
	Financiële informatie	Per 1 jan. 2018	Per 31 dec. 2018
	Eigen vermogen	- 160	268
	Vreemd Vermogen	5.869	5.859
	Financieel resultaat 2018		-325
Activiteiten/prestaties/effecten	Algemene zaken betrekking hebbende op activiteiten en prestaties zijn vastgelegd in een standaard uitvoeringsovereenkomst (SUO) terwijl verdere detailafspraken zijn opgenomen in specifieke voorwaarden en overeengekomen richtlijnen voor gegevensuitwisseling. De uitwisseling van BAG/GEO gegevens wordt namens de gemeente Voerendaal verzorgd door de voormalige GBRD eveneens gebaseerd op een overeengekomen richtlijn hierover.		
Risico's en kansen	Bij een exploitatietekort zal dit door de deelnemers dienen te worden aangevuld indien de aanwezige risicoreserve ontoereikend zou zijn. Uitbreiding van het aantal deelnemers, wat zou resulteren in structureel lagere exploitatiebijdragen, is niet meer aan de orde aangezien geen "aansluiters" meer te verwachten zijn. De a.s. wijziging van waarden op inhoud naar waarden op gebruiksovervlakte in 2022 kan (m.n. voor adviesbureau's) aanleiding zijn voor extra bezwaarschriften en proceskosten.		
Ontwikkelingen	De hoge proceskosten (no cure no pay' bureau's) zijn de voornaamste veroorzaker van negatieve resultaten voor BsGW. Gezocht wordt naar mogelijkheden om deze kosten zo veel mogelijk te beperken. Verder werkt BsGW aan een reorganisatie. Deze reorganisatie wordt volledig gefinancierd met aangetrokken middelen. De BsGW heeft ook het initiatief genomen om de voorbereiding op 2022, wanneer de woz-waarden gebaseerd dienen te worden op gebruiksovervlakte, in goede banen te leiden. Hier zijn voor de gemeente extra kosten mee gemoeid.		

Werkvoorzieningsschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL), gevestigd te Heerlen	
Doel/maatschappelijk belang	Uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW): het voorzien in de werkgelegenheid, mensontwikkeling en begeleiding van SW-geïndiceerden.
Partijen	De gemeenten Brunssum, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Simpelveld, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.
Bestuurlijk belang	De wethouder verantwoordelijk voor Sociale Zaken is zowel lid van het Dagelijks Bestuur als van het Algemeen Bestuur.

Werkvoorzieningsschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL), gevestigd te Heerlen

Financieel Belang	Tekorten van het werkvoorzieningschap worden gedragen door de deelnemende gemeenten. Het rijksbudget voor de uitvoering van de WSW wordt 1 op 1 doorbetaald aan WOZL. Met ingang van het jaar 2015 is het WSW budget onderdeel van het ongedeelde Participatiebudget ter uitvoering van de Participatiewet. Voerendaal heeft in 2018 € 1.546.904 betaald. De totale kosten van de Gr bedroegen € 187.944.000. Bedragen in € x1000 <table><tr><td>Financiële informatie</td><td>Per 1 jan. 2018</td><td>Per 31 dec. 2018</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>1.302</td><td>771</td></tr><tr><td>Vreemd Vermogen</td><td>10.426</td><td>11.027</td></tr><tr><td>Financieel resultaat 2018</td><td></td><td>898</td></tr></table>	Financiële informatie	Per 1 jan. 2018	Per 31 dec. 2018	Eigen vermogen	1.302	771	Vreemd Vermogen	10.426	11.027	Financieel resultaat 2018		898
Financiële informatie	Per 1 jan. 2018	Per 31 dec. 2018											
Eigen vermogen	1.302	771											
Vreemd Vermogen	10.426	11.027											
Financieel resultaat 2018		898											
Activiteiten/prestaties/effecten	Het werkvoorzieningschap voorziet in de werkgelegenheid, mensontwikkeling en begeleiding van SW-geïndiceerden. Deze activiteiten staan in relatie tot het programma Sociaal domein van de begroting, specifiek het taakveld begeleide participatie.												
Risico's en kansen	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie. De gemeente draagt bij in de tekorten van de gemeenschappelijke regeling.												
Ontwikkelingen	De opdracht die de gemeenten hebben gegeven is zorgen voor duurzame plaatsingen op passend werk met een bijpassend rendement waardoor de tekortfinanciering voor gemeenten zoveel als mogelijk wordt beperkt. Hiertoe worden zoveel als mogelijk detachingsplekken (individueel als groep) bij reguliere werkgevers gerealiseerd. Voor de medewerkers die op beschut werk binnen de “eigen muren” van de uitvoeringsorganisaties zijn aangewezen wordt een veilige en passende werkomgeving gecreëerd en wordt de groep zoveel als mogelijk beperkt. De marktbenadering vindt plaats in volledige afstemming met het Werkgevers Servicepunt Parkstad (WSP). Daartoe is per 1 januari 2018 de GR WSP Parkstad opgericht. De focus is daarmee volledig gericht op detachering op de regionale arbeidsmarkt Oostelijk Zuid Limburg. De benadering richting de markt zal plaats vinden via de GR WSP Parkstad en in samenwerking met de sociale diensten van de 8 Parkstad gemeenten. Daarnaast wordt een kleine beschutte werkomgeving voor circa 300 medewerkers vorm gegeven.												

WSP Parkstad, gevestigd te Heerlen

Doel/maatschappelijk belang	Het samenbrengen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt voor burgers met een loonwaarde tussen 30-100% die behoren tot de doelgroep van de Wsw en Participatiewet.		
Partijen	De gemeenten Brunssum, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken en Voerendaal, Simpelveld en Heerlen.		
Bestuurlijk belang	De wethouder verantwoordelijk voor Sociale Zaken is zowel lid van het Dagelijks Bestuur als van het Algemeen Bestuur.		
Financieel Belang	Tekorten van het WSP worden gedragen door de deelnemende gemeenten. Voerendaal heeft in 2018 € 153.199 betaald. De totale kosten van de Gr bedroegen € 8.553.000.		
	Bedragen in € x1000		
	Financiële informatie	Per 1 jan. 2018	Per 31 dec. 2018
	Eigen vermogen	0	1.185
	Vreemd Vermogen	0	9.620
Financieel resultaat 2018	0	1.185	
Activiteiten/prestaties/effecten	Het WSP is verantwoordelijk voor de zogenaamde uitstroom binnen het instroom-doorstroom-uitstroom-proces (IDU-proces) dat wordt uitgevoerd in een samenwerking tussen WSP Parkstad en de acht Parkstadgemeenten. De		

WSP Parkstad, gevestigd te Heerlen

	gemeente zijn verantwoordelijk voor de instroom- en doorstroomfase en het WSP Parkstad, is samen met de lokale banenmakelaars, verantwoordelijk voor de uitstroomfase.
Risico's en kansen	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie. De gemeente draagt bij in de tekorten van de gemeenschappelijke regeling.
Ontwikkelingen	-

Kompas, gevestigd te Nuth

Doel/maatschappelijk belang	Doel is het bieden van een vangnet voor mensen welke (tijdelijk) geen eigen inkomen (kunnen) verwerven en het actief begeleiden van deze mensen terug naar de arbeidsmarkt.		
Partijen	De gemeenten Simpelveld, Nuth en Voerendaal.		
Bestuurlijk belang	De wethouder verantwoordelijk voor sociale zaken is lid van het Dagelijks Bestuur, twee afgevaardigden uit de gemeenteraad zijn lid van het Algemeen Bestuur.		
Financieel Belang	De totale kosten van de GR bedroegen voor 2018 € 10.798.352. De bijdrage van Voerendaal bedroeg:		
	• Product Inkomen € 1.810.064 • Product Arbeidsparticipatie € 207.090 • Product Zorg € 246.445 • Product Bedrijfsvoering € 790.045 (o.b.v. van cliëntenaantal)		
	Bedragen in € x1000		
	Financiële informatie	Per 1 jan. 2018	Per 31 dec. 2018
	Eigen vermogen	200	200
Vreemd Vermogen	1.594	994	
Financieel resultaat 2018		507	
Activiteiten/prestaties/effecten	Het vaststellen van al dan niet recht op inkomensondersteuning, trainen van werkzoekenden en toeleiden naar werk, zorgproducten (uitvoering bijzondere bijstand en gemeentelijk minimabeleid). Deze activiteiten staan in relatie tot het programma sociaal domein van de programmabegroting. Na de in 2013 doorgemaakte transitie van Kompas “van uitkeringsfabriek naar re-integratiebedrijf” staat alles in het teken van het ontwikkelen van klanten en toeleiden naar werk (en waar dit nog niet mogelijk is toeleiding naar participatie).		
Risico's en kansen	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie. De gemeente draagt bij in de tekorten van de gemeenschappelijke regeling. Het bieden van inkomensondersteuning en het minimabeleid zijn open einde regelingen.		
Ontwikkelingen	De gemeente Nuth vormt sinds 1 januari 2019 onderdeel van de gemeente Beekdaelen. Op dit moment is nog niet duidelijk of de gemeente Beekdaelen zal toetreden tot Kompas.		

Veiligheidsregio Zuid-Limburg, gevestigd te Margraten

Doel/maatschappelijk belang	Het realiseren van een efficiënte en kwalitatief hoogwaardige organisatie van de brandweezorg, geneeskundige hulpverlening, gemeentelijke bevolkingszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing binnen het werkgebied van de Veiligheidsregio Zuid Limburg. Specifieke taken: 1. Het uitvoeren van de taken en bevoegdheden welke bij of krachtens de Wet veiligheidsregio's en de Wet publieke gezondheid aan het openbaar lichaam zijn opgedragen; 2. Het coördineren van de voorbereiding van de gemeentelijke processen op het gebied van crisisbeheersing en rampenbestrijding; 3. Het uitvoeren van overige taken en bevoegdheden welke door de colleges van de deelnemende gemeenten aan het bestuur van de Veiligheidsregio zijn opgedragen c.q. gedelegeerd.														
Partijen	De gemeenten Beek, Brunssum, Eijsden-Margraten, Sittard-Geleen, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Nuth, Onderbanken, Schinnen, Simpelveld, Stein, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.														
Bestuurlijk belang	De burgemeester is lid van het Algemeen Veiligheidsbestuur.														
Financieel belang	De kosten van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg worden gedragen door de deelnemende gemeenten. Voor het uitvoeren van eerdergenoemde taken wordt jaarlijks een exploitatiebijdrage betaald. In 2018 heeft Voerendaal € 580.069 bijgedragen. Er is geen overzicht van het totaal aan kosten van de GR voorhanden daar de Veiligheidsregio is opgebouwd uit diverse disciplines met ieder zijn eigen financiële gegevens. Onderstaand schema betreft uitsluitend de informatie van de Brandweer gezien deze het grootste aandeel binnen de GR heeft. Bedragen in € x1000 <table><tr><td>Financiële informatie</td><td>Per 1 jan. 2018</td><td>Per 31 dec. 2018</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>7.889</td><td>9.426</td></tr><tr><td>Vreemd Vermogen</td><td>43.461</td><td>41.924</td></tr><tr><td>Financieel resultaat 2018</td><td></td><td>1.052</td></tr></table>			Financiële informatie	Per 1 jan. 2018	Per 31 dec. 2018	Eigen vermogen	7.889	9.426	Vreemd Vermogen	43.461	41.924	Financieel resultaat 2018		1.052
Financiële informatie	Per 1 jan. 2018	Per 31 dec. 2018													
Eigen vermogen	7.889	9.426													
Vreemd Vermogen	43.461	41.924													
Financieel resultaat 2018		1.052													
Activiteiten/prestaties/effecten	Uitvoeren van de hierboven vermelde wettelijke taak. Deze activiteiten zijn gerelateerd aan het programma Veiligheid van de programmabegroting en zijn gericht op de veiligheid van bewoners, bedrijven en bezoekers.														
Risico's en kansen	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie.														
Ontwikkelingen	Met het opstellen van de begroting 2020 heeft de VRZL piketpalen geslagen over de ontwikkelingen op het gebied van brandweezorg en crisisbeheersing. De raad van Voerendaal heeft hierover een negatieve zienswijze afgegeven. Onder meer het verwaarden van preventie, het aanbieden van pluspakketten in de dienstverlening, het heroverwegen van vrijwillige inzet en/of huisvestingslocaties en het gebruik van nieuwe werkmethoden zijn hierbij aangedragen om in de toekomstige ontwikkeling van de VRZL mee te nemen. Verder zijn er nog ontwikkelingen binnen VRZL die mogelijk risicodragend zijn: onder andere op het gebied van huisvesting, WNRA en reservepositie zijn deze ontwikkelingen zichtbaar. Met de ontwikkeling van een nieuw risicoprofiel kan ook de start worden gemaakt met de vertaling naar de dekkingsplannen en de andere onderdelen van brandweezorg en crisisbeheersing.														

Gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD), gevestigd te Heerlen.														
Doel/maatschappelijk belang	Zorgdragen voor de publieke gezondheid, toezicht op de kwaliteit WMO, Veilig Thuis, ambulancezorg, GHOR vangnetfunctie en crisiszorg verslaafden, dak- en thuislozen en sociaal medische advisering.													
Partijen	De GGD Zuid Limburg is een Gemeenschappelijke Regeling die is ingesteld door 16 gemeenten in Zuid-Limburg, te weten: Beek, Brunssum, Eijsden-Margraten, Sittard-Geleen, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Nuth, Onderbanken, Schinnen, Simpelveld, Stein, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.													
Bestuurlijk belang	De verantwoordelijke portefeuillehouder is lid van het Algemeen Bestuur en lid van de financiële commissie.													
Financieel belang	De deelnemende gemeenten nemen op basis van het PKA-model verplichte en aanvullende producten af tegen vastgestelde tarieven. De totale kosten van de GR bedroegen voor 2018 € 48.824.599 op Zuid-Limburs niveau. Voor Voerendaal bedroeg de bijdrage: • Collectieve preventie € 101.844 • Veilig Thuis € 86.885 • Jeugdgezondheidszorg (WPG) € 102.801 • Toezicht Wmo € 2.758 Bedragen in € x1000 <table border="1"> <tr> <th>Financiële informatie</th><th>Per 1 jan. 2018</th><th>Per 31 dec. 2018</th></tr> <tr> <td>Eigen vermogen</td><td>3.561</td><td>2.806</td></tr> <tr> <td>Vreemd Vermogen</td><td>22.791</td><td>26.651</td></tr> <tr> <td>Financieel resultaat 2017</td><td></td><td>-558</td></tr> </table>		Financiële informatie	Per 1 jan. 2018	Per 31 dec. 2018	Eigen vermogen	3.561	2.806	Vreemd Vermogen	22.791	26.651	Financieel resultaat 2017		-558
Financiële informatie	Per 1 jan. 2018	Per 31 dec. 2018												
Eigen vermogen	3.561	2.806												
Vreemd Vermogen	22.791	26.651												
Financieel resultaat 2017		-558												
Activiteiten/prestaties/effecten	Het uitvoeren van de collectieve preventie (de wettelijke WCPV-taken), met extra aandacht voor gezondheidsrisico's voor de mens in de fysieke en sociale omgeving. De activiteiten van de GGD staan in relatie tot het programma Volksgezondheid en milieu van de programmabegroting; specifiek het beleidsveld 'Regionaal gezondheidsbeleid.													
Risico's	Door de deelnemende gemeenten is gekozen om geen weerstandvermogen op te bouwen bij de GGD. Mogelijke verliesbijdragen worden naar rato van het inwoneraantal door de gemeenten gedragen. Vanaf 2020 gaat de GGD de taken van de Jeugdgezondheidszorg van 0 tot 18 jarigen (zeer waarschijnlijk) uitvoeren. Doordat tot 2020 elke gemeente individueel budgetafspraken en dienstverleningsafspraken hebben gemaakt met de jeugdgezondheidszorgaanbieders 0 – 4 jarigen, is bij harmonisatie van deze afspraken binnen de GR GGD Zuid-Limburg het mogelijk dat herverdelingseffecten per individuele gemeente ontstaan.													
Ontwikkelingen	In het regionaal gezondheidsbeleid is vastgelegd dat het doel is om een trendbreuk te realiseren en daarmee de levensverwachting in Zuid-Limburg te brengen naar het Nederlands gemiddelde en hierbij in de periode 2016-2025 zichtbaar in te lopen op bestaande achterstanden in levensverwachting en in te zetten op een stijging van de ervaren gezondheid. Via de beleidslijnen gezonde jeugd, de gezonde wijk en kwetsbare personen wordt invulling aan het beleid gegeven. De GGD is een belangrijke partner in de realisatie van het gezondheidsbeleid. Voor de beleidsperiode 2016 t/m 2019 is door de deelnemende gemeenten gekozen voor een groeiscenario, waarin de GGD gepositioneerd wordt als partner binnen het totale sociale domein. De mate van groei is afhankelijk van de gezamenlijke behoefte en wordt gedurende de beleidsperiode nader ingevuld.													

Reinigingsdienst Rd4, gevestigd te Heerlen.

Doel/maatschappelijk belang	Het doelmatig, milieuhygiënisch verantwoord en marktconform (doen) inzamelen en verwerken van afvalstoffen (basispakket), het reinigen van de openbare ruimten en de daarmee samenhangende taken alsmede het bestrijden van gladheid (pluspakket).		
Partijen	De gemeenten Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Simpelveld, Vaals, Voerendaal.		
Bestuurlijk belang	In het Algemeen Bestuur zijn alle gemeenten vertegenwoordigd door een collegelid. De wethouder verantwoordelijk voor Milieu is lid van het Algemeen Bestuur.		
Financieel belang	Voor alle taken uitbesteed bij Rd4 worden de kosten op basis van prijzen per ton afval bij de deelnemende gemeenten in rekening gebracht. In 2018 bedroegen de lasten voor de inzameling van huishoudelijk afval voor Voerendaal € 858.723. De lasten worden doorberekend in de tarieven van de afvalstoffenheffing.		
	De totale kosten van de GR bedroegen € 30.300.389. De totale kosten van Rd4 worden per product en per gemeente toegerekend. Toerekening vindt plaats door per afvalstroom hoeveelheden, logistieke uren en gebruikmaking van inzameldiensten naar de afzonderlijke gemeenten toe te kennen.		
	Bedragen in € x1000		
	Financiële informatie	Per 1 jan. 2018	Per 31 dec. 2018
	Eigen vermogen	2.502	2.750
Vreemd Vermogen	28.388	40.622	
Financieel resultaat 2017		637	
Activiteiten/prestaties/effecten	De basisactiviteiten zijn het verwijderen van de huishoudelijke afvalstromen. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt in het (op)halen (restafval, gft, papier, grof vuil, snoeiafval), straatvoorzieningen (glas, papier, textiel) en de overige diensten (o.a. servicepunt). Daarnaast neemt Voerendaal de volgende activiteiten af uit het pluspakket: straatreiniging, huisuitzettingen en de coördinatie van de afzet van afvalstromen.		
Risico's en kansen	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie.		
Ontwikkelingen	Momenteel vindt invoering fase 2 van het regionale Afvalinzamelplan plaats met als doel om de het scheidingspercentage te verhogen naar 75% en de hoeveelheid restafval te verminderen naar 100 kg. per inwoner in het jaar 2020. Onzekerheid bestaat nog omtrent de toetreding van de nieuwe gemeente Beekdaalen.		

RUD Zuid-Limburg, gevestigd te Maastricht

Doel/maatschappelijk belang	Ter behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van de uitvoering van taken van vergunningverlening, toezicht op en handhaving van het omgevingsrecht.
Partijen	Alle Zuid-Limburgse gemeentes + Provincie Limburg.
Bestuurlijk belang	Het openbaar lichaam heeft een algemeen bestuur. De colleges van burgemeester en wethouders en gedeputeerde staten wijzen uit hun midden een lid van het algemeen bestuur aan. Voor Voerendaal is de burgemeester lid van het algemeen bestuur.
Financieel belang	Deelnemers dragen bij aan de kosten van het goed functioneren van het openbaar lichaam en het uitvoeren van de hem opgedragen taken op basis van de feitelijke afname van taken. De totale kosten van de GR bedroegen voor 2018 € 9.659.377. Voor het uitvoeren van eerdergenoemde taken wordt jaarlijks een exploitatiebijdrage betaald. In 2018 bedroegen de lasten voor Voerendaal € 75.875.

RUD Zuid-Limburg, gevestigd te Maastricht

	Bedragen in € x1000		
	Financiële informatie	Per 1 jan. 2018	Per 31 dec. 2018
	Eigen vermogen	2.157	1.633
	Vreemd Vermogen	1.207	4.168
	Financieel resultaat 2018		491
Activiteiten/prestaties/effecten	De gemeente Voerendaal heeft naast de basistaken, zijnde de gemeentelijk overstijgende bedrijven en keten-gerelateerde milieutaken, ook aanvullende milieutaken overgedragen.		
Risico's en kansen	Veranderingen van wetgeving, waardoor meer of minder taken door de RUD moeten worden uitgevoerd, zal leiden tot een verandering in de bijdrage. Eventuele nadelige exploitatieresultaten worden door de deelnemers gedragen.		
Ontwikkelingen	Per 1 januari 2018 zijn alle gedetacheerde medewerkers vanuit de deelnemers in dienst getreden bij de RUD Zuid-Limburg. In 2019 hoopt de RUD de nieuwe VTH applicatie in gebruik te kunnen nemen.		

Het Gegevenshuis, gevestigd te Landgraaf.

Doel/maatschappelijk belang	Het Gegevenshuis draagt o.a. zorg voor de uitvoering van wettelijke taken van de basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT), Basisregistratie Kadaster (BRK) en de Wet Publiekrechtelijke Beperkingen (WKPB).		
Partijen	Deelnemers zijn de gemeenten Brunssum, Eijsden-Margraten, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Simpelveld, Vaals (per 1 januari 2019), Voerendaal en het Waterschap Limburg.		
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Van iedere deelnemende gemeente neemt een bestuurder zitting in het algemeen bestuur. Voor de gemeente Voerendaal is dit de portefeuillehouder bedrijfsvoering.		
Financieel belang	In 2018 heeft Voerendaal € 147.682 bijgedragen. De totale kosten van de GR bedroegen € 2.780.660.		
	Bedragen in € x1000		
	Financiële informatie	Per 1 jan. 2018	Per 31 dec. 2018
	Eigen vermogen	339	345
	Vreemd Vermogen	774	610
	Financieel resultaat 2018		96
Activiteiten/prestaties/effecten	Het Gegevenshuis draagt o.a. zorg voor de uitvoering van wettelijke taken van de basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT), Basisregistratie Kadaster (BRK) en de Wet Publiekrechtelijke Beperkingen (WKPB) en beheert de gisviewer en het beeldmateriaal.		
Risico's en kansen	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie. Uitbreiding van het aantal deelnemers zal resulteren in structureel lagere exploitatiebijdrage.		
Ontwikkelingen	De strategische agenda van Het Gegevenshuis kent twee pijlers: groei en innovatie. Groei om voldoende robuust te worden en de maximale voordelen van schaalgrootte te genereren en voor het behoud van regionale werkgelegenheid. Innovatie om met slimme producten en diensten een extra dimensie en efficiëncyslag te kunnen geven aan beleid, uitvoering en dienstverlening. Het Gegevenshuis speelt een belangrijke rol in de omschakeling van de bepaling van de woz-waarde van inhoud naar gebruiksoppervlakte.		

Parkstad IT, gevestigd te Heerlen.

Doel/maatschappelijk belang	Doel van de samenwerking is om continuïteit en kwaliteit van de ICT dienstverlening voor de toekomst te kunnen waarborgen en te versterken. De ICT samenwerking is immers ook een belangrijke randvoorwaarde voor het realiseren van ambities op het terrein van de dienstverlening aan burgers, bedrijven en andere belanghebbenden. Parkstad IT realiseert de volgende doelstellingen: • bieden van continuïteit, bedrijfszekerheid en innovatiekracht door beperking van organisatorische kwetsbaarheid; • verhogen van de kwaliteit van processen, waardoor de gemeenten beter kunnen functioneren; • verhogen van de professionaliteit en deskundigheid van medewerkers; • efficiënter inzetten van de beschikbare arbeidskracht; • realiseren van besparingen door schaalvoordelen en gezamenlijke inkoop; • In de vervolgfases: het beter ondersteunen van de noodzakelijke kwaliteitsimpulsen op het terrein van dienstverlening												
Partijen	De Gemeenschappelijke regeling is opgericht op 1 januari 2014 door de gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Onderbanken, Voerendaal en de brandweer Zuid-Limburg. Het Gegevenshuis is aspirant deelnemer.												
Bestuurlijk belang	Parkstad IT is een publiekrechtelijk samenwerkingsverband van gemeenten en instellingen die gemeentelijke taken uitvoert op het gebied van ICT dienstverlening. De formeel juridische basis voor deelname aan Parkstad IT is een Gemeenschappelijke Regeling, zonder openbaar lichaam en zonder gemeenschappelijk orgaan, tussen de deelnemer en de gemeente Heerlen. Dit is een zogenaamde lichte GR, ook wel centrumgemeente constructie genoemd. De deelnemers worden vertegenwoordigd door de deelnemersraad bestaande uit de afdelingshoofden bedrijfsvoering.												
Financieel belang	In 2018 is aan Parkstad IT een bijdrage van € 223.787 betaald. De totale kosten van de GR bedroegen € 9.603.201. Bedragen in € x1000 <table><tr><td>Financiële informatie</td><td>Per 1 jan. 2018</td><td>Per 31 dec. 2018</td></tr><tr><td>Eigen vermogen*</td><td style="text-align: center;">nb</td><td></td></tr><tr><td>Vreemd Vermogen**</td><td style="text-align: center;">nb</td><td></td></tr><tr><td>Verwacht financieel resultaat 2018</td><td style="text-align: center;">0</td><td style="text-align: center;">€ 104.503</td></tr></table> * Parkstad IT stelt geen balans op waardoor deze financiële informatie niet voorhanden is.	Financiële informatie	Per 1 jan. 2018	Per 31 dec. 2018	Eigen vermogen*	nb		Vreemd Vermogen**	nb		Verwacht financieel resultaat 2018	0	€ 104.503
Financiële informatie	Per 1 jan. 2018	Per 31 dec. 2018											
Eigen vermogen*	nb												
Vreemd Vermogen**	nb												
Verwacht financieel resultaat 2018	0	€ 104.503											
Activiteiten/prestaties/effecten	Deze regeling heeft tot doel om de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende partijen te behartigen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie.												
Risico's en kansen	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie.												
Ontwikkelingen	Op bedrijfsvoering gebied richten we ons op de doorontwikkeling naar een adequate dienstverlening waarin alle stakeholders vertrouwen hebben. Ook dient er een doorontwikkeling plaats te vinden m.b.t. de informatievoorziening vanuit Parkstad-IT: denk aan het opzetten en integreren van producten vanuit de P&C cyclus, verantwoordingsrapportages, verbeteraanpak om de basis op orde krijgen. Deze acties lopen ook in 2019 nog.												

Omnibuzz, gevestigd te Geleen.

Doel/maatschappelijk belang	Het doel is het bieden van een kwalitatief hoogstaande, effectieve en efficiënte vervoersvoorziening die aansluiting vindt op andere vervoersvormen zoals het openbaar vervoer en de transformatie in de zorg. Ontschotting, bundeling van vervoerscapaciteit en een gezamenlijke uitvoering van vervoer is hiervoor
-----------------------------	---

Omnibuzz, gevestigd te Geleen.

	noodzakelijk. Daarom is een flexibele en toekomstbestendige organisatie van het doelgroepenvervoer nodig die door gemeenten direct aangestuurd kan worden. Door samenwerking zijn synergievoordelen te behalen, en kunnen de systeemkenmerken van vervoer (de kenmerken van de vervoersmiddelen, planning, eisen materieel, telefoonnummer en klantenservice) overal gelijk zijn. Dit bevordert de kwaliteit. De door de deelnemende gemeenten vastgestelde visies en planaanpak doelgroepenvervoer hebben geresulteerd in een samenwerking in de vorm van een gemeenschappelijke regeling Omnibuzz (regiemodel met een mobiliteitscentrale waarbij ritaanname en -planning los worden gekoppeld van de rituitvoering). Hierdoor hebben gemeenten veel meer zeggenschap over het vervoer en kunnen zij het vervoer beter aansturen. Daardoor kan er flexibel worden gereageerd op (tussentijdse) veranderingen in het vervoer.												
Partijen	Alle Limburgse gemeenten behalve Mook.												
Bestuurlijk belang	De verantwoordelijk portefeuillehouder is namens de gemeente Voerendaal afgevaardigd als lid van het algemeen bestuur van Omnibuzz.												
Financieel belang	De totale kosten van de GR bedroegen voor 2018 € 22.958.477. In 2018 is aan Omnibuzz een bijdrage betaald van € 185.509, onderverdeeld in: • vervoerskosten € 135.240 • regie en planning € 16.821 • bedrijfsvoering € 33.448 Bedragen in € x1000 <table><tr><td>Financiële informatie</td><td>Per 1 jan. 2018</td><td>Per 31 dec. 2017</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>2.005</td><td>1.483</td></tr><tr><td>Vreemd Vermogen</td><td>1.139</td><td>2.861</td></tr><tr><td>Financieel resultaat 2018</td><td></td><td>179</td></tr></table>	Financiële informatie	Per 1 jan. 2018	Per 31 dec. 2017	Eigen vermogen	2.005	1.483	Vreemd Vermogen	1.139	2.861	Financieel resultaat 2018		179
Financiële informatie	Per 1 jan. 2018	Per 31 dec. 2017											
Eigen vermogen	2.005	1.483											
Vreemd Vermogen	1.139	2.861											
Financieel resultaat 2018		179											
Activiteiten/prestaties/effecten	Regiotaxi, dagbestedingsvervoer (wmo en jeugd).												
Risico's en kansen	<u>Kansen:</u> Het realiseren van een gezamenlijke uitvoering van vervoer met ontschotting en een bundeling van vervoerscapaciteit creëert kansen om te komen tot een kwalitatief hoogstaand, effectief en efficiënte vervoersvoorziening die aansluiting vindt op andere vervoersvormen zoals het openbaar vervoer en de transformatie in de zorg. <u>Risico's:</u> Onzekere factor is de aanbesteding van het vervoer voor de komende jaren die Omnibuzz in 2019 heeft uitgeschreven. De uitkomsten daarvan zijn bij het schrijven van dit stuk nog niet bekend.												
Ontwikkelingen	Omnibuzz is een nog jonge organisatie die bezig is met het verder inrichten van de eigen organisatie volgens een groeimodel. De voorziene instroom van andere vervoersvormen is voorlopig uitgesteld. In 2019 loopt de aanbesteding van het WMO-vervoer voor de jaren 2020-2024 met een mogelijke verlenging van nog eens drie jaar. Deze relatief lange periode is bewust gekozen om investeringen in duurzame vervoermiddelen door taxibedrijven mogelijk te maken. De aanbesteding is zowel binnen als buiten de vervoerssector positief ontvangen.												

3.2 Deelnemingen

IBA Parkstad BV (Besloten Vennootschap), gevestigd te Heerlen.	
Doel/maatschappelijk belang	Invulling te geven aan de transformatie-/herstructureringsopgaven van Parkstad Limburg via de realisatie en ontwikkeling van de Internationale Bau Ausstellung Parkstad 2020 / 2021.
Partijen	De gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Simpelveld en Voerendaal plus de provincie Limburg.
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder herstructurering is lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	Voerendaal participeert voor € 374 in het totale aandelenkapitaal (€ 20.000) van de BV. Voor de looptijd van de BV dragen partijen € 45 mln. bij: de bijdrage van Voerendaal is maximaal € 841.340 over de looptijd van IBA. In 2018 heeft Voerendaal € 119.680 bijgedragen.
Activiteiten/prestaties/effecten	Het IBA-bureau heeft de volgende kerntaken: • organiseert de Open Oproep voor IBA-projecten en activeert projectdragers en allianties om mee te doen; • kwalificeert en selecteert projecten voor mogelijke financiële ondersteuning waarbij de regels ter uitsluiting van staatssteun worden gerespecteerd; • faciliteert, stimuleert en versterkt richtinggevende en voorbeeldstellende projecten voor de transformatie van Parkstad. De IBA-organisatie is niet de projectuitvoerder; • organiseert de communicatie rondom IBA Parkstad; • investeert in de kwaliteit van innovatieve en spraakmakende IBA-projecten; • verwerft financiële middelen uit subsidies en sponsoring; • organiseert ondersteunende activiteiten facilitering van de uitvoering van IBA-projecten. IBA fungeert hierbij primair als kwaliteitsmachine voor de verbetering van initiatieven. De eerste open oproep van IBA Parkstad heeft gelopen tot en met 15 december 2014. In deze oproep zijn bijna 300 project-ideeën ingediend, die door de curator-directeur en het Q-team gewaardeerd. Deze project-ideeën doorlopen momenteel het ondersteunings- en kwalificatieproces. Eind 2018 waren 50 projecten onderdeel van het IBA Uitvoeringsprogramma.
Risico's en kansen	Doordat in het verleden reeds afschrijving van het aandelenpakket heeft plaats gevonden, is het risico nihil tenzij deze onderneming extra bijdragen vraagt bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de NV. Het risico dat dit gebeurt is zeer gering. Belangrijkste risico is dat er onvoldoende kwalitatief hoogwaardige projecten worden gerealiseerd door (consortia van) burgers, bedrijven, maatschappelijke organisatie en overheden. Inhoudelijk, juridische projectrisico's worden niet aangegaan. Risico is wel dat in projecten geïnvesteerde middelen niet tot het gewenste succes of de realisatie van doelstellingen leidt.
Ontwikkelingen	-.

NV Reinigingsdiensten RD4 (Naamloze Vennootschap), gevestigd te Heerlen	
Doel/maatschappelijk belang	De vennootschap heeft als doel het tot stand brengen van een doelmatige, milieuhygiënische verantwoorde en marktconforme inzameling van bedrijfsafval. Daarnaast houdt de vennootschap zich bezig met vegen van wegen en bedrijfsterreinen en -hallen, rioolreiniging en – inspectie, gladheidsbestrijding.
Partijen	De gemeenten Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Simpelveld, Vaals en Voerendaal.
Bestuurlijk belang	De wethouder verantwoordelijk voor Milieu is lid van de Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	De gemeente is houder van 1.188 aandelen van € 4,54 per aandeel (totaal € 5.391 boekwaarde). In 2018 is een dividend uitgekeerd van € 9.118.
Activiteiten/prestaties/effecten	Inzamelen van huishoudelijk afval. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt in het (op)halen (restafval, gft, papier, grof vuil, snoeiafval), straatvoorzieningen (glas, papier, textiel) en de overige diensten (servicepunt). Daarnaast bestaan er nog

NV Reinigingsdiensten RD4 (Naamloze Vennootschap), gevestigd te Heerlen

	diverse plusactiviteiten, zoals het runnen van het kringloopcentrum. Deze activiteiten staan in relatie tot het programma "Volksgezondheid en Milieu" van de programmabegroting; specifiek het taakveld 'afval', en zijn onder meer gericht op het verminderen van de belasting op het milieu.
Risico's en kansen	Het risico t.a.v. het aandelenkapitaal beperkt zich tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. Bij uittreden of wijziging takenpakket dient door de gemeente een schadeloosstelling plaats te vinden. Bij tegenvallende bedrijfsresultaten kan het dividend onder druk komen te staan.
Ontwikkelingen	Rd4 blijft investeren in een duurzame bedrijfsvoering. Deze intensivering van de vergroening van de bedrijfsvoering wordt actief uitgedragen bij de acquisitie en klantbenadering. Momenteel is de markt in beweging, niet in het minst door een gebrek aan recyclecapaciteit in Europa.

NV Waterleidingmaatschappij Limburg (WML) (Naamloze Vennootschap), gevestigd te Maastricht.

Doel/maatschappelijk belang	Het voorzien van de gehele Limburgse bevolking van zuiver, helder en betrouwbaar drinkwater, tegen een zo laag mogelijke prijs.		
Partijen	Alle Limburgse gemeenten.		
Bestuurlijk belang	De gemeente is aandeelhouder. De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in de Vergadering van Aandeelhouders.		
Financieel belang	Het betreft een deelneming in het aandelenkapitaal. De gemeente is houder van 4 aandelen van € 4.538 nominaal per aandeel (totaal € 18.152). Er wordt geen dividend uitgekeerd.		
		per 1 jan 2018	per 31 dec 2018
	Eigen vermogen	€ 203 mln.	n.b.
	Vreemd Vermogen	€ 377 mln.	n.b.
	Financieel resultaat 2018		n.b.
Activiteiten/prestaties/effecten	Het verzorgen van de drinkwaterproductie, drinkwaterdistributie en het geven van voorlichting op het gebied van drinkwater. Deze activiteiten staan in relatie tot programma “Volksgezondheid en Milieu”, specifiek het taakveld ‘riolering’. De activiteiten richten zich op het onderhouden, in stand houden en verbeteren van de drinkwatervoorziening.		
Risico's en kansen	Het risico t.a.v. het aandelenkapitaal beperkt zich tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. Verder risico tot het betalen van extra bijdragen bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de NV.		
Ontwikkelingen	Geen.		

NV Enexis Holding (Naamloze Vennootschap), gevestigd te Rosmalen.

Doel/maatschappelijk belang	Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren. Deze doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën: • Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld; • Betrouwbare energievoorziening; • Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten; • Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren; • Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen.
-----------------------------	---

NV Enexis Holding (Naamloze Vennootschap), gevestigd te Rosmalen.

	De provincie tracht met haar aandeelhouderschap in Enexis de publieke belangen te behartigen. De infrastructuur voor energie is een vitaal onderdeel voor onze economie en voor onze samenleving.		
Partijen	Tal van gemeenten; Voerendaal is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding).		
Bestuurlijk belang	De gemeente is aandeelhouder. De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in de Vergadering van Aandeelhouders.		
Financieel belang	Het betreft een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 263.250 (263.250 aandelen van nominaal groot € 1,00). De boekwaarde van de aandelen is € 263.250. De gemeente ontvangt jaarlijks naar rato van het aantal aandelen een dividend. In 2018 is € 182.028 aan dividend ontvangen over 2017. Daarnaast is een inconveniententoeslag ontvangen (voor Voerendaal € 33.401).		
		per 1 jan 2018	per 31 dec 2018
	Eigen vermogen	€ 3.808 mln.	€ 3.912 mln.
	Vreemd Vermogen	€ 3.860 mln.	€ 3.756 mln.
	Financieel resultaat 2018	€ 319 mln.	
Activiteiten/prestaties/effecten	Activiteiten op de gebieden van energievoorziening, communicatiesystemen en -diensten, zorg voor een schoon en gezond milieu en voorzieningen of diensten die met het vorenstaande samenhangen of daaraan verwant zijn. Deze activiteiten staan in relatie tot het programma "Bestuur en ondersteuning" van de programmabegroting; specifiek het taakveld 'treasury'.		
Risico's en kansen	Het nominaal aandelenkapitaal van deze vennootschap bedraagt € 149.682.196. Voerendaal bezit 0,17% hiervan met een nominale waarde van € 263.250. Daarmee zijn op grond van de wet (art. 2:81 BW) de verplichtingen en daarmee de aansprakelijkheid jegens Enexis Holding N.V. beperkt tot dit bedrag. Financiële risico's: Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist, Enexis heeft op dit moment 50% eigen vermogen. Gecombineerd met de achtergestelde status van de 'Vordering op Enexis vennootschap' die loopt tot september 2019, levert dit een laag risico op voor de aandeelhouders van Enexis Holding N.V. Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gemitigeerd middels een overeengekomen streefwaarde van € 100 miljoen voor het jaarlijkse dividend.		
Ontwikkelingen	Enexis werkt aan versterking van de infrastructuur om zich voor te bereiden op een snelle toename van duurzaam opgewekte energie en de stijgende vraag naar elektriciteit. Daarbij loopt Enexis inmiddels op diverse plekken in het land tegen een tekort aan netcapaciteit aan om zonneparken op het net aan te kunnen sluiten. Tevens wordt aanpassing van regelgeving noodzakelijk geacht om het netwerk effectiever te maken. Veiligheid voor burgers en medewerkers wordt gezien als belangrijkste waarde.		

CSV Amsterdam (v/h Claim Staat Vennootschap BV), Verkoop Vennootschap BV, Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV, CBL Vennootschap BV en Vordering op Enexis BV (Besloten Vennootschappen), gevestigd te 's Hertogenbosch.

Als voortvloeisel uit de verkoop van Essent PLB (productie- en leveringsbedrijf) zijn in 2009 speciale BV's opgericht om de financiële belangen van de aandeelhouders te waarborgen. De BV's hebben een tijdelijk karakter. Alleen overheidslichamen die aandeelhouder van Essent zijn geweest, kunnen aandeelhouder zijn).

Doel/maatschappelijk belang	CSV Amsterdam (v/h Claim Staat Vennootschap B.V.): Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult:
-----------------------------	--

CSV Amsterdam (v/h Claim Staat Vennootschap BV), Verkoop Vennootschap BV, Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV, CBL Vennootschap BV en Vordering op Enexis BV (Besloten Vennootschappen), gevestigd te 's Hertogenbosch.

Als voortvloeisel uit de verkoop van Essent PLB (productie- en leveringsbedrijf) zijn in 2009 speciale BV's opgericht om de financiële belangen van de aandeelhouders te waarborgen. De BV's hebben een tijdelijk karakter. Alleen overheidslichamen die aandeelhouder van Essent zijn geweest, kunnen aandeelhouder zijn).

- a) namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON;
- b) namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. ("Waterland");
- c) het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. verkoop Attero is gestort.

(ad. a) In februari 2008 is Essent, met toestemming van de publieke aandeelhouders, een procedure begonnen tegen de Staat der Nederlanden waarin zij een verklaring voor recht vragen dat bepaalde bepalingen van de Wet Onafhankelijk Netbeheer ("WON") onverbindend zijn. Als gevolg van de WON (en de als gevolg daarvan doorgevoerde splitsing tussen het productie- en leveringsbedrijf enerzijds en netwerkbedrijf anderzijds) hebben haar aandeelhouders schade geleden. Vanwege praktische moeilijkheden om de juridische procedure aan de Verkopende Aandeelhouders van Essent over te dragen, hebben de Verkopende Aandeelhouders en RWE afgesproken dat de onderliggende (declaratoire) procedure over de vraag of (delen van) de WON onverbindend zijn, ook na afronding van de transactie met RWE, door Essent zal worden gevoerd. De Verkopende Aandeelhouders en RWE zijn verder overeengekomen dat de eventuele schadevergoedingsvordering van Essent op de Staat der Nederlanden die zou kunnen ontstaan als de rechter inderdaad van oordeel is dat (delen van) de WON onverbindend is, wordt gecedeerd aan de Verkopende Aandeelhouders (en dus niet achterblijft bij Essent), die deze vordering gebundeld zullen gaan houden via de deelneming (de "Claim Staat Vennootschap BV").

De WON leidde er toe dat het productie- en leveringsbedrijf enerzijds en het netwerkbedrijf anderzijds gesplitst moesten worden. De Rechtbank te 's-Gravenhage heeft de vordering van Essent in eerste instantie afgewezen. Essent is tegen deze uitspraak in hoger beroep gegaan. In juni 2010 heeft het Gerechtshof in Den Haag de WON onverbindend verklaard. De Staat is tegen de uitspraak in cassatie gegaan bij de Hoge Raad. De Hoge Raad heeft pre justitiële vragen gesteld aan het Europese Hof van Justitie. Het Europese Hof van Justitie heeft een reactie gegeven aan de Hoge Raad een uitspraak doen. De Hoge Raad heeft na reactie van het Europese Hof op 26 juni 2015 jl. uitspraak gedaan.

De Hoge Raad heeft besloten dat de Splitsingswet niet in strijd is met het recht van de Europese Unie. Met deze uitspraak van de Hoge Raad zijn de vorderingen van Essent op de Staat definitief afgewezen. Voor de vennootschap is de procedure daarmee geëindigd.

(ad. b) In het kader van de verkoop van Attero aan Waterland hebben de verkopende aandeelhouders van Attero een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan Waterland. Het merendeel van deze garanties en vrijwaringen is door de verkopende aandeelhouders overgedragen aan CSV Amsterdam B.V. Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft Waterland bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst, zijnde € 13,5 miljoen, door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd op een escrow-rekening wordt aangehouden. Buiten het bedrag dat op deze rekening zal worden gehouden, zijn de verkopende aandeelhouders niet aansprakelijk voor inbreuken op garanties en vrijwaringen. Waterland heeft op 22 mei 2015 een claim van ten minste € 9,5 miljoen ingediend bij de CSV Amsterdam B.V. Vanwege die claim, diende - conform de afspraken vastgelegd in de koopovereenkomst - het gehele in escrow geplaatste bedrag ter beschikking te blijven ter afwikkeling van deze claim. De contractuele beoogde verlaging per 27 mei 2015 van het escrow bedrag (lees: betaling door de notaris van € 9,5 miljoen aan de CSV Amsterdam B.V. en daarmee aan de verkopende aandeelhouders) heeft daarom niet plaatsgevonden. In juni 2016 is een compromis bereikt tussen Waterland en de vennootschap voor een bedrag van € 5.464.217 over de belastingclaims tot en met de periode waarin Attero integraal onderdeel, als Essent Milieu, uitmaakte van de Essent-organisatie. Het bedrag is betaald uit het escrow fonds van € 13,5 miljoen. Daarnaast is door Attero een bedrag betaald aan de vennootschap van € 3.406.063 voor de (eventuele) belastingteruggaven

CSV Amsterdam (v/h Claim Staat Vennootschap BV), Verkoop Vennootschap BV, Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV, CBL Vennootschap BV en Vordering op Enexis BV (Besloten Vennootschappen), gevestigd te 's Hertogenbosch.

Als voortvloeisel uit de verkoop van Essent PLB (productie- en leveringsbedrijf) zijn in 2009 speciale BV's opgericht om de financiële belangen van de aandeelhouders te waarborgen. De BV's hebben een tijdelijk karakter. Alleen overheidslichamen die aandeelhouder van Essent zijn geweest, kunnen aandeelhouder zijn).

over deze periode. Het bedrag is toegevoegd aan de overige reserves van de vennootschap en in 2016 voor een groot deel uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

(ad. c) Het resterend vermogen op de escrow-rekening is € 8.035.783. De escrow-rekening wordt aangehouden bij de notaris. De verkopende aandeelhouders en Waterland zijn niet zonder meer gerechtigd tot het voornoemde bij een notaris in escrow gestorte bedrag. De verkopende aandeelhouders en Waterland hebben enkel een voorwaardelijke aanspraak op dat bedrag. Zodra aan de in de escrow overeenkomst opgenomen voorwaarden is voldaan, zal de notaris het desbetreffende bedrag betalen aan hetzij de CSV Amsterdam B.V. (ten gunste van de verkopende aandeelhouders van Attero), hetzij aan Waterland. Het in escrow gestorte bedrag maakt geen onderdeel uit van de balans van CSV Amsterdam B.V.

Verkoop Vennootschap B.V.:

In het kader van de verkoop in 2009 van Essent aan RWE hebben de Verkopende Aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan RWE. Het merendeel van deze garanties en vrijwaringen is door de Verkopende Aandeelhouders overgedragen aan Verkoop Vennootschap.

Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims had RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de Verkopende Aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd in het General Escrow Fonds wordt aangehouden. Buiten het bedrag dat in het General Escrow Fonds zal worden gehouden, waren de Verkopende Aandeelhouders niet aansprakelijk voor inbreuken op garanties en vrijwaringen.

Daarmee was de functie van Verkoop Vennootschap B.V. dus tweërlei:

- namens de Verkopende Aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RWE;
- het geven van instructies aan de escrow agent wat betreft het beheer van het bedrag dat in het General Escrow Fonds is gestort. Het General Escrow Fonds wordt belegd conform de FIDO/RUDDO-regels, die gelden voor decentrale overheden.

Het vermogen in het General Escrow Fonds was bij de oprichting van het fonds in 2009, € 800 mln. Voor zover na beëindiging van alle claims van RWE en de betaling uit het General Escrow Fonds nog geld was overgebleven in het General Escrow Fonds, is het resterende bedrag uitgekeerd aan de verkopende aandeelhouders.

Vordering op Enexis B.V.:

Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland werd Essent per 30 juni 2009 gesplitst in een netwerkbedrijf (later Enexis) enerzijds en een productie- en leveringsbedrijf (het deel dat verkocht is aan RWE) anderzijds. Essent heeft eind 2007 een herstructurering doorgevoerd waarbij de economische eigendom van de gas- en elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep zijn verkocht en overgedragen aan Enexis tegen de geschatte fair market value. Omdat Enexis destijds over onvoldoende contante middelen beschikte om de koopprijs hiervoor te betalen is deze omgezet in een lening van Essent. In de Wet Onafhankelijk Netbeheer was opgenomen dat er na splitsing geen financiële kruisverbanden mochten bestaan tussen het productie- en leveringsbedrijf (Essent) en het netwerkbedrijf (Enexis). Omdat het op dat moment niet mogelijk was om de lening extern te financieren, is besloten de lening over te dragen aan de verkopende aandeelhouders van Essent. Op het moment van overdracht in 2009 bedroeg de lening € 1,8 miljard. Deze lening is vastgelegd in een lening-overeenkomst bestaande uit vier tranches:

1e Tranche: Totaalbedrag lening € 450 mln., looptijd 3 jaar (tot 30 september 2012), rente 3,27%. Deze tranche is vervroegd afgelost in januari 2012.

2e Tranche: Totaalbedrag lening € 500 mln., looptijd 5 jaar (tot 30 september 2014), rente 4,1%. Deze tranche is vervroegd afgelost in oktober 2013.

CSV Amsterdam (v/h Claim Staat Vennootschap BV), Verkoop Vennootschap BV, Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV, CBL Vennootschap BV en Vordering op Enexis BV (Besloten Vennootschappen), gevestigd te 's Hertogenbosch.

Als voortvloeisel uit de verkoop van Essent PLB (productie- en leveringsbedrijf) zijn in 2009 speciale BV's opgericht om de financiële belangen van de aandeelhouders te waarborgen. De BV's hebben een tijdelijk karakter. Alleen overheidslichamen die aandeelhouder van Essent zijn geweest, kunnen aandeelhouder zijn).

	3e Tranche: Totaalbedrag lening € 500 mln., looptijd 7 jaar (tot 30 september 2016), rente 4,65%. Deze tranche is vervroegd afgelost in april 2016. 4e Tranche: Totaalbedrag lening € 350 mln., looptijd 10 jaar (tot 30 september 2019), rente 7,2%. Op basis van de aanwijzing van de Minister van Economische Zaken is deze tranche van € 350 miljoen, geoormerkt als mogelijke toekomstige conversie naar eigen vermogen. Op 30 september wordt de jaarlijkse rente over deze tranche uitgekeerd aan de aandeelhouders. <u>Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV:</u> Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Het bedrijf Delta N.V. (destijds 50% aandeelhouder, nu 70% aandeelhouder) heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in 2009 het 50% belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. (PBE). In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta N.V. een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen. In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, het 50% belang in EPZ alsnog geleverd aan RWE. PBE is blijven bestaan met een beperkt takenpakket. PBE wikkelt de zaken af die uit de verkoop zijn voortgekomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn van 8 jaar na verkoop gemoeid. Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV, vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap B.V. Conform de koopovereenkomst kon RWE tot uiterlijk 30 september 2015 potentiële claims indienen ten laste van het General Escrow Fonds (zie Verkoop Vennootschap B.V.). RWE had op 30 september 2015 geen potentiële claims ingediend m.b.t. verkoop van het 50% belang in EPZ. Het General Escrow Fonds is in juli 2016 geliquideerd en uitgekeerd aan de aandeelhouders. <u>CBL Vennootschap BV:</u> De functie van deze vennootschap is de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent ("Verkopende Aandeelhouders") te vertegenwoordigen als medebeheerder (naast RWE, Essent en Enexis) van het CBL Escrow Fonds en te fungeren als "doorgeefluik" voor betalingen in en uit het CBL Escrow Fonds. Eind juni 2016 is het CBL Escrow Fonds geliquideerd. Het restantbedrag afgerond \$ 19,1 mln. is door JP Morgan in de verhouding 50%-50% uitbetaald aan RWE en de vennootschap.															
Partijen	De verkopers van aandelen Essent.															
Bestuurlijk belang	De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in de Vergadering van Aandeelhouders.															
Financieel belang	De gemeente is van elke BV houder van 3.517 aandelen van € 0,01 per aandeel (totaal € 35,17 = boekwaarde per vennootschap). Er wordt geen dividend uitgekeerd. <i>Bedragen afgerond op hele duizendtallen</i> <table><tr><td>CSV Amsterdam BV</td><td>Per 1 jan. 2018</td><td>Per 31 dec. 2018</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 870.000</td><td>€ 749.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 65.000</td><td>€ 68.000</td></tr><tr><td>Resultaat na belasting 2018</td><td></td><td>€ -121.000</td></tr><tr><td>Dividend (incl. 15% belasting)</td><td></td><td>€ 0</td></tr></table>	CSV Amsterdam BV	Per 1 jan. 2018	Per 31 dec. 2018	Eigen vermogen	€ 870.000	€ 749.000	Vreemd vermogen	€ 65.000	€ 68.000	Resultaat na belasting 2018		€ -121.000	Dividend (incl. 15% belasting)		€ 0
CSV Amsterdam BV	Per 1 jan. 2018	Per 31 dec. 2018														
Eigen vermogen	€ 870.000	€ 749.000														
Vreemd vermogen	€ 65.000	€ 68.000														
Resultaat na belasting 2018		€ -121.000														
Dividend (incl. 15% belasting)		€ 0														

CSV Amsterdam (v/h Claim Staat Vennootschap BV), Verkoop Vennootschap BV, Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV, CBL Vennootschap BV en Vordering op Enexis BV (Besloten Vennootschappen), gevestigd te 's Hertogenbosch.

Als voortvloeisel uit de verkoop van Essent PLB (productie- en leveringsbedrijf) zijn in 2009 speciale BV's opgericht om de financiële belangen van de aandeelhouders te waarborgen. De BV's hebben een tijdelijk karakter. Alleen overheidslichamen die aandeelhouder van Essent zijn geweest, kunnen aandeelhouder zijn).

	Verkoop Vennootschap BV	Per 1 jan. 2018	Per 31 dec. 2018	
	Eigen vermogen	€ 151.000	€ 113.000	
	Vreemd vermogen	€ 19.000	€ 57.000	
	Resultaat na belasting 2018	€ -38.000		
	Dividend (incl. 15% belasting)	€ 0.		
	Vordering op Enexis BV	Per 1 jan. 2018	Per 31 dec. 2017	
	Eigen vermogen	€ 9.200	-€ 2.000	
	Vreemd vermogen	€ 356 mln.	€ 356 mln.	
	Resultaat na belasting 2018	€ -14.000		
	Dividend (incl. 15% belasting)	€ 0		
	Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	Per 1 jan. 2018	Per 31 dec. 2018	
	Eigen vermogen	€ 1,6 mln.	€ 1,6 mln.	
	Vreemd vermogen	€ 51.000	€ 23.000	
	Resultaat na belasting 2018	€ -14.700		
	Dividend (incl. 15% belasting)	€ 0		
	CBL vennootschap BV	Per 1 jan. 2018	Per 31 dec. 2018	
	Eigen vermogen	€ 146.800	€ 117.500	
	Vreemd vermogen	€ 16.517	€ 21.400	
	Financieel resultaat 2018	€ 9.200		
	Activiteiten/prestaties/effecten	Acties die voortvloeien uit de afwikkeling van de verkoop aandelen Essent respectievelijk splitsing van Enexis BV.		
	Risico's en kansen	<u>CSV Amsterdam (v/h Claim Staat Vennootschap B.V.):</u> Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de verkopende aandeelhouders zijn afgegeven en tot het maximale bedrag van € 13,5 mln. op de escrow-rekening. Momenteel is er een bedrag van € 5.464.217,- uitbetaald aan Waterland ten laste van de escrow-rekening, en is er een bedrag van € 3.406.063 terugbetaald door Waterland in verband met belastingteruggave. De terugbetaling is niet verrekend met de escrow, waardoor het risico nu is afgenomen tot een maximum van € 8.035.783,- en voor het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW. <u>Verkoop Vennootschap B.V.:</u> Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Het financiële risico is na de liquidatie van het General Escrow Fonds relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.. <u>Vordering op Enexis B.V.:</u> De aandeelhouders lopen zeer beheerst geachte risico's op Enexis voor de niet - tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis en voor het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de		

CSV Amsterdam (v/h Claim Staat Vennootschap BV), Verkoop Vennootschap BV, Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV, CBL Vennootschap BV en Vordering op Enexis BV (Besloten Vennootschappen), gevestigd te 's Hertogenbosch.

Als voortvloeisel uit de verkoop van Essent PLB (productie- en leveringsbedrijf) zijn in 2009 speciale BV's opgericht om de financiële belangen van de aandeelhouders te waarborgen. De BV's hebben een tijdelijk karakter. Alleen overheidslichamen die aandeelhouder van Essent zijn geweest, kunnen aandeelhouder zijn).

	aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW. <u>Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.:</u> Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 1.496.822) (art 2.:81 BW). <u>CBL Vennootschap B.V.:</u> Met de liquidatie van het CBL Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de Verkopende Aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat wordt aangehouden in de vennootschap (\$ 1 mln.). Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de Verkopende Aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.
Ontwikkelingen / beleidsvoornemens	<u>CSV Amsterdam (v/h Claim Staat Vennootschap B.V.):</u> De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat claims worden afgewikkeld. Eventuele claims kunnen door Waterland tot 5 jaar na completion (mei 2019) worden ingediend. Na afwikkeling van deze eventuele claims van Waterland zal de escrow-rekening kunnen worden opgeheven en het restant op deze rekening kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang. Naar verwachting zal de vennootschap eind 2019/begin 2020 kunnen worden geliquideerd. <u>Verkoop Vennootschap B.V.:</u> Het initieel vermogen in het General Escrow Fonds was bij de oprichting van het fonds in 2009, € 800 mln. Eind juni 2016 is het General Escrow Fonds geliquideerd. Het restantbedrag is volledig uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang in de vennootschap. Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd. <u>Vordering op Enexis B.V.:</u> Op dit moment resteert alleen nog de lening van de 4e tranche. De 4e tranche mag niet vervroegd worden afgelost. Afhankelijk van het resultaat van een aantal financiële ratio's zou de 4e tranche eventueel geconverteerd kunnen worden in eigen vermogen. Naar verwachting zal de vennootschap eind 2019/begin 2020 geliquideerd kunnen worden. <u>Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.:</u> Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd. <u>CBL Vennootschap B.V.:</u> Het initieel vermogen in het CBL Escrow Fonds was bij de oprichting van het fonds in 2009, \$ 275 mln. Eind juni 2016 is het CBL Escrow Fonds geliquideerd. Op het moment wordt nog een bedrag van \$ 1 mln. aangehouden voor eventuele nakomende advies- en afwikkelingskosten. Verwachting is dat dit bedrag medio 2017 nog grotendeels vrij zal kunnen vallen en uitgekeerd kan worden aan de aandeelhouders.

CSV Amsterdam (v/h Claim Staat Vennootschap BV), Verkoop Vennootschap BV, Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV, CBL Vennootschap BV en Vordering op Enexis BV (Besloten Vennootschappen), gevestigd te 's Hertogenbosch.

Als voortvloeisel uit de verkoop van Essent PLB (productie- en leveringsbedrijf) zijn in 2009 speciale BV's opgericht om de financiële belangen van de aandeelhouders te waarborgen. De BV's hebben een tijdelijk karakter. Alleen overheidslichamen die aandeelhouder van Essent zijn geweest, kunnen aandeelhouder zijn).

	De vennootschap zal pas in 2019 kunnen worden geliquideerd omdat zij partij is een aantal andere juridische overeenkomsten die bij de verkoop van Essent aan RWE zijn afgesloten.
--	---

Bodemzorg Limburg BV (Besloten Vennootschap), gevestigd te Maastricht-Aachen Airport.

Doel/maatschappelijk belang	Bodemzorg Limburg beheert in opdracht van haar aandeelhouders de gesloten stortplaatsen in Limburg, ter bescherming van het milieu (waaronder grondwater) en ter voorkoming van negatieve gevolgen van bodemverontreiniging voor toekomstige generaties. Er zijn géén commerciële doeleinden.
Partijen	De gemeenten Beek, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittern, Heerlen, Horst aan de Maas, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Mook en Middelaar, Nederweert, Nuth, Onderbanken, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Venlo, Venray, Voerendaal en Weert.
Bestuurlijk belang	De wethouder verantwoordelijk voor Milieu vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	De gemeente is houder van 340 aandelen van € 0,45 per aandeel (totaal € 153 boekwaarde); er wordt geen dividend uitgekeerd.
Activiteiten/prestaties/effekten	Het beheren van 9 gesloten stortplaatsen in Limburg. Dat beheer omvat onder andere het opsporen, analyseren en managen van milieurisico's van stortplaatsen en andere verontreinigde locaties.
Risico's en kansen	Het risico is nihil tenzij deze onderneming extra bijdragen vraagt bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de BV. Het risico dat dit gebeurt is zeer gering mede omdat de bedrijfsactiviteiten voornamelijk bestaan uit nazorg.
Ontwikkelingen	Geen.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (Naamloze Vennootschap), gevestigd te 's Gravenhage.

Doel/maatschappelijk belang	Uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.
Partijen	Overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en openbaar nut (publieke sector).
Bestuurlijk belang	De burgemeester is lid van de Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	De gemeente is houder van 11.232 aandelen van € 2,50 per aandeel (totaal € 28.078 = boekwaarde). In 2018 is een dividend uitgekeerd van € 18.417.
Activiteiten/prestaties/effekten	Het verzorgen van kredietverlening, beleggingen, advisering, betalingsverkeer en e-banking, gebiedsontwikkeling en vastgoed-ontwikkeling voor en in samenwerking met overheidspartijen. Deze activiteiten staan in relatie tot programma bestuur en dienstverlening van de programmabegroting; specifiek het beleidsveld 'financiering'.
Risico's en kansen	Tegenvallende bedrijfsresultaten van de NV hebben een negatief effect op de jaarlijks te ontvangen dividenduitkering. Het risico t.a.v. het aandelenkapitaal beperkt zich tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap.
Ontwikkelingen	Geen.

Paragraaf Weerstandvermogen & Risicobeheersing

Inhoud paragraaf

In deel 1 van deze jaarrekening is al uitgebreid ingegaan op de effecten van deze jaarrekening voor de financiële positie van de gemeente Voerendaal. Een van de belangrijkste aspecten voor het oordeel omtrent de financiële positie betreft het weerstandvermogen. Bij weerstandvermogen gaat het om de mate waarin een gemeente in staat is middelen vrij te maken om mogelijke substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit ingrijpende consequenties heeft voor het voorgenomen beleid. Het weerstandvermogen brengt tot uitdrukking de relatie tussen de weerstandscapaciteit en risico's die zich eventueel kunnen voordoen. In artikel 11 van het BBV is het begrip weerstandvermogen als volgt gedefinieerd:

'De relatie tussen de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie, te dekken'.

In principe bestaat weerstandscapaciteit uit de navolgende elementen:

Incidentele weerstandscapaciteit	Structurele weerstandscapaciteit
Vrij aanwendbaar deel algemene reserve en bestemmingsreserves	Resterende (onbenutte) belastingcapaciteit
Stille reserves	Begrotingsoverschotten
Post onvoorzien	Bezuinigingsmogelijkheden

Onderstaand zijn deze elementen nader toegelicht respectievelijk gekwantificeerd.

Het vrij aanwendbaar deel van de algemene reserve en bestemmingsreserves.

Dit onderdeel van de algemene reserve is de buffer die kan worden aangewend ter financiering van opgetreden risico's. De stand van de algemene reserve is € 4.389.000 waarvan € 3.876.000 vrij aanwendbaar (€ 503.000 is bij vaststelling van de "Begroting 2019" geormerkt en € 10.000 resteert inzake "Branding"). Het vrij aanwendbare deel van de bestemmingsreserves bedraagt € 1.128.000 (zijnde de niet geormerkte gelden bij de reserve Volkshuisvesting, Economie en Toerisme, Sociaal Domein, Innovatie, WSW en duurzaamheid).

De omvang van de stille reserves.

De stille reserves rekenen we niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit. Deze reserves ontstaan op het moment dat de boekwaarde lager is dan de marktwaarde van de activa. Omdat deze middelen pas geïncasseerd kunnen worden als de activa verkocht worden, rekenen we deze middelen niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit.

De onbenutte belastingcapaciteit.

De omvang van de resterende onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte tussen de feitelijke opbrengst uit het totaal van de OZB, de riool- en afvalstoffenheffing enerzijds en anderzijds de opbrengst die de gemeente zou moeten realiseren als zij een beroep zou doen op een aanvullende bijdrage op grond van artikel 12 van de Financiële verhoudingswet (de zogenaamde artikel 12-norm; landelijk gemiddelde van het OZB-tarief + 20%) anderzijds. Volgens deze norm kunnen gemeenten die in de financiële problemen raken een aanvraag indienen voor extra steun uit het gemeentefonds.

Onroerende-zaakbelastingen

Op basis van de meicirculaire 2017 zijn volgens artikel 12 de OZB-inkomsten op peil als het gemiddelde percentage van de WOZ-waarde tenminste 0,1952% bedraagt. Het tarief voor woningen 2018 bedraagt 0,1484% (begrote tarief). Er is dus nog sprake van onbenutte belastingcapaciteit. Deze bedraagt voor 2018 € 596.000 (conform begroting).

Riool- en afvalstoffenheffing

Onbenutte belastingcapaciteit is voor wat betreft het rioolrecht en de afvalstoffenheffing niet aan de orde omdat hierbij in Voerendaal reeds sprake is van kostendekkende tarieven (100%).

De post onvoorziene uitgaven.

De post onvoorzien bedraagt € 60.000 en is in 2018 volledig ingezet ter financiële dekking van de sloopkosten chalet Haspengouw 14 inclusief afboeken boekwaarde van dit chalet. Deze bijstelling heeft plaatsgevonden middels de voorjaarsrapportage 2018.

Beleidskaders

Zoals reeds hierboven aangegeven bestaat het weerstandsvermogen uit de relatie tussen enerzijds de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden, en anderzijds de mate waarin de risico's zijn afgedekt. Het beleid inzake het weerstandsvermogen richt zich dan ook op deze tweedeling. Voor de weerstandscapaciteit is de omvang van de reserves (vanwege aanwendbaarheid) van belang. Het beleid en de afwegingen rondom reserves en voorzieningen is vastgelegd in de Nota Reserves en Voorzieningen 2015, welke door de raad is vastgesteld op 17 december 2015.

Op deze jaarrekening is nog de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2009 van toepassing vastgesteld door de raad op 13 juli 2009. De implementatie van risicomanagement is ingebed binnen de programma's en geborgd binnen de werkprocessen.

Samenvattend leidt de nota tot de volgende doelstellingen:

1. Kaderstelling van de raad en het formuleren van de beleidsuitgangspunten;
2. Reduceren van de gevolgen van risico's;
3. Voldoen aan wet- en regelgeving;

De benodigde weerstandscapaciteit stelt de gemeente vast aan de hand van een risico-inventarisatie. Alle sectoren inventariseren hun eigen risico's inclusief de kans van optreden en de financiële gevolgen.

Risico's

Algemeen

Een risico is de kans op het optreden van een gebeurtenis, die een negatief gevolg voor de gemeente met zich mee kan brengen. Het BBV geeft aan dat alleen risico's van materiële betekenis in relatie tot de financiële positie hoeven te worden meegenomen. Feitelijk wordt hier bedoeld dat de kleinere risico's wel in ogenschouw moeten worden genomen, maar dat deze voor wat de risicofinanciering betreft uit de lopende exploitatie worden gefinancierd.

Risicoanalyse

Het weerstandsvermogen moet worden afgezet tegen de aanwezige risico's. De gemeente Voerendaal heeft voor de analyse en waardering van risico (zoals eerder vermeld) een Nota risicomanagement en weerstandsvermogen opgesteld. De opzet van risicomanagement is in hoofdlijnen als volgt:

1. Identificatie van risico's
2. Analyse en beoordeling van het risico: betreft het inschatten volgens vastgestelde normen van de omvang van het risico, alsmede de kans dat het risico zich voordoet
3. Beheersmaatregelen; zoals vermijden, verminderen, overdragen, of accepteren
4. Structurele inpassing in het beleid

Rapportage en verantwoording omtrent risico's vindt op een aantal momenten plaats. In de begroting en jaarrekening wordt het risicoprofiel geïnventariseerd/geactualiseerd en worden de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit, respectievelijk het weerstandsvermogen, bepaald. Verder worden in separate raadsvoorstellen bij projecten relevante risico's specifiek benoemd.

Risicoprofiel Gemeente Voerendaal

Beoordelen van risico's kan op een drietal manieren plaatsvinden. Zo zijn er risico's die zo complex en veelomvattend zijn dat enige vorm van beoordeling, op het moment dat de gebeurtenis nog niet heeft plaatsgevonden, niet mogelijk is. Vanwege het gebrek aan informatie kan alleen maar een tekstuele beschrijving van het risico worden opgesteld. Deze vorm van beoordeling heet een *kwalitatieve beoordeling*. Risico's waarover meer informatie beschikbaar is omdat ze bijvoorbeeld vaker voorkomen en daarom bekend is wat de gevolgen zijn, kunnen aan een *relatieve beoordeling* worden onderworpen. De relatieve beoordeling is geschikt om risico's onderling te rangschikken op grootte, de zogeheten *risico-score*. Bij de derde manier om risico's te beoordelen wordt nauwkeuriger dan bij de relatieve beoordeling gekeken

naar het geld dat benodigd is om de risico's financieel te kunnen opvangen. Deze laatste manier van beoordelen wordt de *kwantitatieve beoordeling* genoemd. Nagestreefd dient te worden om de risico's van materiële betekenis ook daadwerkelijk kwantitatief te beoordelen om zodoende het juiste weerstandsvermogen vast te kunnen stellen.

In onderstaande tabel geven wij de begrote risico's aan inclusief de aard (incidenteel / structureel) en het rekenbedrag in de begroting. Deze worden afgezet tegen de risico's die zich in de jaarrekening 2018 werkelijk hebben voorgedaan.

Nr.	Risico	Structureel / Incidenteel	Rekenbedrag begroting	Bedrag in de jaarrekening
1	Calamiteitenfonds Mijn(water)schade	Incidenteel	4.000	0
2	Jeugdzorg	Incidenteel	0	491.000
3	Overige risico's	Incidenteel	0	142.000
	Totaal incidentele risico's		4.000	633.000
4	Algemene uitkering	Structureel	50.000	0
5	Decentralisatie rijkstaken:		19.500	0
	- 5.1 Jeugdzorg	Structureel	0	0
	- 5.2 WMO (AWBZ)	Structureel	0	0
	- 5.3 Participatiewet	Structureel	32.000	0
6	Rente	Structureel	12.500	0
7	Overige risico's	Structureel	50.000	0
	Totaal structurele risico's		164.000	0
	Totaal risico's		168.000	633.000

Onderstaand zijn de hierboven weergegeven risico's nader toegelicht.

1. Calamiteiten Mijn(water)schade

Sinds het staken van oppompen van Mijwater in 1994 wordt nog steeds schade geleden als gevolg van beweging van de bodem die veroorzaakt is door de aanleg en/of exploitatie van mijnbouwwerken waaronder begrepen schade als gevolg van bodembewegingen die het gevolg zijn van het geleidelijk vollopen van mijnen met mijnwater. Momenteel is nog niet duidelijk wie verantwoordelijk is voor nieuwe mijnschades. Voor schrijnende gevallen waarbij de veiligheid in het geding komt, is daarom een calamiteitenfonds ingericht. Alleen indien een schadegeval zich op het eigen grondgebied van de gemeente Voerendaal voordoet, kan het aandeel van Voerendaal in het calamiteitenfonds worden aangesproken. In 2018 heeft het risico zich niet voorgedaan.

2. Jeugdzorg

In 2018 zijn de kosten voor jeugdzorg verder gestegen mede veroorzaakt door enerzijds een toename in het aantal arrangementen en anderzijds de gewijzigde arrangementssystematiek. Daarnaast heeft wellicht de onzekerheid bij inwoners, verwijzers en zorgaanbieders omtrent de nieuwe inkoop ambulante jeugdzorg geleid tot extra inzet. De gewijzigde arrangementssystematiek heeft naar verwachting structurele consequenties. Dit was een van de redenen waarom Voerendaal besloten heeft de jeugdzorg en de bekostiging vanaf 2019 anders te organiseren. Deze lasten zijn als "incidenteel" gelabeld omdat de inschatting is dat het merendeel betrekking heeft op ambulante jeugdzorg, welke in 2019 middels lumpsum worden gefinancierd. Daarnaast is de ontwikkeling van verblijf binnen de arrangementenstructuur onvoldoende inzichtelijk. De negatieve lasten zijn deels verrekend met de positieve saldi binnen het Programma Sociaal domein op de taakvelden Maatwerkvoorzieningen (€ 31.000) en Maatwerkdienstverlening 18+ (€ 176.000), waarna het resterende bedrag (€ 284.000) onttrokken is aan de daarvoor bestemde reserve Sociaal domein.

3. Overige risico's van incidentele aard

In 2018 hebben zich 2 risico's voorgedaan van incidentele, onvoorziene aard op de onderstaande taakvelden, welke opgevangen zijn binnen het rekeningresultaat:

- € 78.000 Openbare orde en veiligheid (Programma Veiligheid)
- € 64.000 Inzameling huishoudelijk afval (Programma Volksgezondheid en milieu)

4. en 5. Algemene uitkering en decentralisatie rijkstaken

Met ingang van 2012 is de systematiek van “samen trap op – samen trap af” weer ingevoerd. Dit betekent dat het gemeentefonds weer direct gekoppeld is aan de omvang van de rijksuitgaven: hogere rijksuitgaven resulteren in een hogere uitkering uit het gemeentefonds, maar ook lagere rijksuitgaven resulteren in een lagere uitkering uit het gemeentefonds. De meerjarige ontwikkeling van de algemene uitkering blijft een onzekere factor. De directe relatie met de integratie-uitkering sociaal domein is losgelaten, omdat deze middelen geheel vrij besteedbaar zijn voor alle gemeentelijke taken. In het Regeerakkoord is opgenomen dat het integreerbare deel van de integratie-uitkering Sociaal domein (IUSD) met ingang van 2019 opgaat in de algemene uitkering en daarmee deel uitmaakt van de trap-op-trap-af systematiek. In 2018 heeft zich het risico niet voorgedaan, m.a.w. er was geen sprake van een substantieel financieel effect (begroot versus werkelijk).

Daarnaast hebben zich in 2018 voor wat betreft jeugdzorg, Wmo2015 en de participatiewet geen effecten/risico's voorgedaan van structurele aard.

Binnen het sociaal domein betreft het veelal open-einde regelingen, hetgeen jaarlijks fluctuaties in de uitvoering als gevolg heeft. Voor wat het onderdeel participatie (WOZL) betreft blijft sprake van korting op de rijksbijdrage per arbeidsjaar. In 2018 liet de subsidiebijdrage echter een positieve ontwikkeling zien. Dit wordt veroorzaakt door een daling van het aantal arbeidsjaren en hoger subsidie per arbeidsjaar (€ 25.248 in 2018 t.o.v. € 25.240 in 2017). Het aantal arbeidsjaren blijft aan verandering onderhevig met als gevolg dat ook de benodigde subsidiebijdrage jaarlijks wijzigt.

6. Rente

Op het moment dat de rente gaat stijgen, kost het meer geld om financiële middelen aan te trekken. In 2018 was nog steeds sprake van stabiliserende trend in de kapitaal- en geldmarktrente. Daarnaast bevond het kortlopende renteniveau zich in 2018 onder de 0%, ofwel een negatieve rente. Hierdoor heeft het risico dat de rente hoger is, dan waarmee in de begroting is gerekend, zich in 2018 niet voorgedaan. Gezien de huidige rentestand is de kans minimaal dat de rente in de nabije toekomst hoger is dan de rente waarmee gerekend is.

7. Overige risico's van structurele aard

Overige risico's van structurele aard hebben zich in 2018 niet voorgedaan.

Weerstandscapaciteit

Bij de weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt in incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Dit wordt gedaan om inzicht te bieden in de duurzaamheid waarmee tegenvallers kunnen worden opgevangen.

De structurele weerstandscapaciteit (oftewel weerstandscapaciteit binnen exploitatie) betreft de middelen die permanent kunnen worden ingezet om tegenvallers in de lopende exploitatie op te kunnen vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken. Het gaat hierbij om de (potentiële) financiële ruimte van de gemeente, die jaarlijks in de begroting is ingebouwd.

In 2018 hebben zich geen risico's voorgedaan met structurele effecten.

Met incidentele weerstandscapaciteit (oftewel weerstandscapaciteit van het vermogen) wordt het vermogen bedoeld om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken. Het gaat hierbij om beschikbare reserves waaraan geen bestemming hangt.

Onderstaand wordt de **incidentele weerstandscapaciteit** voor 2018 in beeld gebracht:

	Begroting 2018	Jaarrekening 2018
Vrij aanwendbaar deel Algemene Reserve	2.979.000	3.876.000
Vrij aanwendbaar deel Bestemmingsreserves	918.000	1.128.000
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	3.897.000	5.004.000

Om te kunnen bepalen of de hoogte van het weerstandsvermogen voldoende is, wordt gebruik gemaakt van de ratio weerstandsvermogen.

De ratio weerstandsvermogen wordt als volgt berekend:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

De weerstandscapaciteit in relatie tot de opgekomen risico's in 2018 is echter niet meer van belang. De risico's zijn immers of ten last van de reserves gebracht of verdisconteerd in het rekeningresultaat. Om deze reden is geen weerstandsratio berekend gebaseerd op de weerstandscapaciteit per ultimo 2018.

De weerstandscapaciteit ultimo 2018 is wel van belang voor het jaar 2019. Deze moet immers voldoende zijn om de risico's zoals geformuleerd in de begroting 2019 te kunnen opvangen.

De incidentele weerstandscapaciteit per ultimo 2018 is met € 31.000 toegenomen t.o.v. de begroting 2019 en doet hiermee geen afbreuk aan de berekende ratio van het incidentele weerstandsvermogen voor 2019 die hiermee uitstekend blijft.

Kengetallen financiële positie

Naast de analyse van de risico's en het weerstandsvermogen bevat deze paragraaf onderstaande set van financiële kengetallen die verder inzicht geven in de financiële positie van de gemeente. De kengetallen zijn in onderstaande (wettelijk voorgeschreven) tabel weergegeven.

Jaarverslag 2018				
Kengetallen:		Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
1.	Netto schuldquote	92,25%	98,48%	113,53%
2.	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	43,07%	49,78%	64,66%
3.	Solvabiliteitsratio	40,43%	33,37%	35,84%
4.	Structurele exploitatieruimte	5,03%	-0,88%	-1,79%
5.	Grondexploitatie	-0,10%	0,00%	0,00%
6.	Belastingcapaciteit	110,26%	102,32%	108,42%

Ad 1. Netto schuldquote:

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossing op de exploitatie. In 2018 is voor een bedrag van € 850.000 aan leningen afgelost. Daarnaast is een nieuwe langlopende geldlening aangetrokken voor een bedrag van € 7 mln. Een stijgende netto schuldpositie (a.g.v. bovenstaande) uitgedrukt in een licht dalende baat veroorzaakt een stijging van de netto schuldquote van 92% naar 113%.

Enige terughoudendheid ten aanzien van de relatief hoge schuldquote is gepast. Het hierna genoemde kengetal "Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen" geeft een lagere, reëlere ratio die meer gestand doet aan de werkelijkheid.

Ad 2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen. Verwijzend naar de toelichting van de netto schuldquote resulteert het meenemen van de doorgeleende gelden (bijv. Essent en het zonnepanelenproject) tot een gecorrigeerde schuldquote van 65% in 2018.

Ad 3. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. De solvabiliteit is t.o.v. 2017 gedaald. Een ratio tussen de 25% – 40% geeft een “financieel gezond” beeld weer.

Ad 4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd en moet conform het BBV ook in de begroting en jaarstukken worden onderbouwd. Indien de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is een gemeente flexibeler dan waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

Ad 5. Grondexploitatie

De grondexploitatie kan een forse impact hebben op de financiële positie van decentrale overheden. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. De grondpositie van de gemeente Voerendaal is dermate laag dat geen risico's worden gelopen. Dit wordt bevestigd wordt door de kengetallen in de tabel.

Ad 6. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk van de gemeente Voerendaal zich verhoudt ten opzicht van het landelijk gemiddelde. Voor de berekening van de belastingcapaciteit worden de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden in onze gemeente vergeleken met het landelijk gemiddelde conform atlas van de lokale lasten 2019. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Deze cijfers worden voortaan ook in de jaarlijkse meicirculaire bekend gemaakt.

Deel 4:

BALANS

Balans 2018

Balans per 31-12-2018 (bedragen in euro's)

ACTIVA	2018	2017	PASSIVA	2018	2017
VASTE ACTIVA			VASTE PASSIVA		
Materiële vaste activa	38.330.370	34.835.206	Eigen vermogen	19.447.406	19.452.759
Economisch nut	18.245.260	16.560.184	Algemene reserve	4.389.200	3.090.633
Economisch nut, waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven	13.756.543	12.830.955	Bestemmingsreserves	15.058.206	16.362.126
Maatschappelijk nut	6.328.567	5.444.067	Overige bestemmingsreserves	0	0
Financiële vaste activa	12.678.237	12.985.127	Rekeningresultaat	483.303	1.670.936
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	315.171	315.171			
Kapitaalverstrekking aan gemeenschappelijke regelingen	5.391	9.674	Voorzieningen	2.373.474	2.928.639
Leningen aan woningbouw coöperaties	0	0			
Leningen aan deelnemingen	0	0	Langlopende schulden	25.263.447	19.099.588
Overige langlopende leningen	12.357.675	12.660.282	Vaste geldleningen	25.238.360	19.086.451
Bijdrage aan activa derden	0	0	Waarborgsommen verstrekt	0	0
			Waarborgsommen ontvangen	25.087	13.137
Totaal vaste activa	51.008.607	47.820.333	Totaal vaste passiva	47.567.630	43.151.922
VLOTTENDE ACTIVA			VLOTTENDE PASSIVA		
Voorraden	5.002	-25.039			
Onderhanden werk en bouwgrond in exploitatie	0	-27.479			
Werkvoorraad documenten	5.002	2.440			
Vorderingen	2.923.578	2.773.402	Vlottende schulden	6.905.991	7.924.890
Vorderingen op openbare lichamen	2.887.406	2.682.108			
Verstrekte kasgeldleningen	0	0			
Overige vorderingen	36.172	91.294			
Liquide middelen	1.081.748	1.038.298	Schulden aan kredietinstellingen	0	0
Overlopende activa	592.442	645.411	Overlopende passiva	1.137.756	1.175.593
Totaal vlottende activa	4.602.770	4.432.072	Totaal vlottende passiva	8.043.747	9.100.483
Totaal activa	55.611.377	52.252.405		55.611.377	52.252.405

Grondslagen voor waardering en resultaat-bepaling

De jaarrekening is opgemaakt met in achtname van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Alle lasten en baten, die betrekking hebben op het boekjaar en ten tijde van het opstellen van de jaarrekening bekend zijn geworden, zijn in het betreffende verslagjaar verwerkt.

In artikel 24 van het BBV is opgenomen, dat de balans en toelichting verplichte onderdelen zijn van de jaarrekening. Ook moet in de jaarrekening worden uitgelegd op welke manier het resultaat is bepaald en via welke methode de boekwaarde van de bezittingen en schulden wordt bepaald. In deze paragraaf zal hier nader op worden ingegaan.

Grondslagen van de waardering van activa (bezittingen).

Activa worden, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs - of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs wordt ook wel de historische kostprijs genoemd. Deze is opgebouwd uit de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschafkosten van de grond- en hulpstoffen die zijn gebruikt om het goed te vervaardigen. Daarbij komen nog bijkomende kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Ook kunnen een redelijk deel van de indirecte kosten worden meegenomen in de vervaardigingsprijs. Op de vaste activa wordt jaarlijks lineair afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur. De afschrijvingstermijnen per investering (actief) zijn opgenomen in de Financiële verordening 2017 (raadsbesluit 22 december 2016). Als sprake is van een investering tijdens het boekjaar, wordt pas afgeschreven in het daaropvolgende boekjaar.

Soort activa	Waarderingsgrondslag
Materiële vaste activa	Materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de afschrijvingen. Bij investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut worden ook eventuele beschikkingen over reserves in mindering gebracht. Ook bijdragen van derden worden in mindering gebracht. Om te komen tot een uniform afschrijvingsbeleid zijn de afschrijvingstermijnen in de Financiële verordening 2017 herzien.
Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekking en deelnemingen, leningen, overige langlopende leningen en overige uitzettingen gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met aflossingen. Onder uitzettingen worden aandelen, obligaties, maar ook leningen en vorderingen verstaan. Uitgezette gelden met een looptijd langer dan één jaar worden onder de financiële vaste activa opgenomen. Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar worden onder de vorderingen (vlottende activa) opgenomen.
Voorraden	Voorraden worden gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs. Voorraden en deelnemingen moeten tegen de marktwaarde worden gewaardeerd, indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs (artikel 65 BBV).
Vorderingen	De vorderingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.
Liquide middelen	De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.
Overlopende activa	De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Grondslagen voor de waardering van passiva (schulden)

Passiva worden, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Soort passiva	Waarderingsgrondslag
Eigen vermogen	Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het resultaat na bestemming, volgend uit de programmarekening. De balans toont de financiële positie na aanwendungen en toevoegingen aan reserves.
Voorzieningen	Voorzieningen worden gevormd ter afdekking van: – verliezen of risico's van bepaalde te verwachten verplichtingen, waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is. Er wordt een inschatting gemaakt van het risico en dit wordt afgedekt door het vormen van een voorziening; – kosten die een volgend begrotingsjaar worden gemaakt en die hun oorsprong vinden in het begrotingsjaar. Het doel van deze voorziening is dan ook om de kosten gelijkmatig te verdelen over een aantal jaren.
Langlopende schulden	Langlopende schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.
Verplichtingen	Verplichtingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.
Overlopende passiva	Overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Grondslagen resultaat-bepaling

Bij het opstellen van de jaarrekening is het baten- en lastenstelsel gehanteerd. Dit houdt in, dat de opbrengsten (baten) en de kosten (lasten) zijn toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Alleen die baten en lasten zijn meegenomen, die op het moment van het opmaken van de jaarrekening bekend waren. Dit betekent in de praktijk dat alle financiële informatie over 2018 is meegenomen tot en met eind maart 2019.

Toelichting op de balans

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

Volgens de balans-indeling worden de materiële vaste activa als volgt onderverdeeld:

- economisch nut;
- economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- maatschappelijk nut.

Materiële vaste activa	2018	2017
Economisch nut	18.245.260	16.560.184
Economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	13.756.543	12.830.955
Maatschappelijk nut	6.328.567	5.444.067
Totaal materiële vaste activa	38.330.370	34.835.206

In onderstaande tabellen worden de investeringen met economisch nut, investering met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven en de investeringen met maatschappelijk nut gespecificeerd. In de productenrekening, welke ter inzage ligt, is een compleet overzicht opgenomen van de materiële vaste activa (staat van geactiveerde kapitaaluitgaven). Investerings hebben een economisch nut als ze verhandelbaar zijn of als ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.

Investerings met economisch nut	2018	2017
Gronden en terreinen	2.892.575	1.532.095
Woonruimten en bedrijfsgebouwen	14.116.756	13.746.689
Vervoermiddelen	243.508	266.802
Machines, apparaten en installaties	751.290	722.600
Overige materiële vaste activa	241.131	291.998
Totaal investeringen met economisch nut	18.245.260	16.560.184

De boekwaarde van de investeringen met economisch nut is in 2018 toegenomen ten opzichte van 2017 met € 1.685.076.

Verloop investeringen met economisch nut	2018	2017
Oorspronkelijk bedrag kapitaaluitgaven 1 januari	22.415.698	19.868.204
In voorgaand dienstjaar volledig afgeschreven	-269.979	-299.270
Investerings in het boekjaar	3.064.346	2.846.764
Bijdrage uit exploitatie	0	0
Bijdrage van derden	-203.063	0
Oorspronkelijk bedrag kapitaaluitgaven 31 december	25.007.002	22.415.698
Afschrijvingen en aflossingen tot en met vorig boekjaar	-5.855.514	-5.495.708
In voorgaand dienstjaar volledig afgeschreven	269.979	299.270
Afschrijvingen en aflossingen in boekjaar	-1.176.207	-659.076
Boekwaarde investeringen met economisch nut	18.245.260	16.560.184

De mutaties hebben onder andere betrekking op de in onderstaande tabel opgenomen investeringen:

Investerings 2018 met economisch nut (bedragen x € 1.000)	vermeerdering	vermindering
Herontwikkeling locatie voormalige standplaatsen Lindelauffer Gew	359	
Bouwrijpmaken locatie Raadhuisplein 3	13	3
Open Club Klimmen, aanleg voetbalvelden	1.108	
MFC Ubachsberg	894	100
MFC Ubachsberg, keuken	29	
Open Club Klimmen, voorbereiding	57	
Aankoop 't Veldje	71	100
Verbouwing Cortemich t.b.v. huisvesting Ritmo jazzballet	36	
Wijksteunpunt Voerendaal-Kunrade	334	
Bijdrage in zonwering basisschool St.Theresia	13	
Aankoop bedrijfsbus	12	
Aankoop buurtbus	31	
Zonnepanelen gemeentehuis	87	
Zaaksysteem	-1	
Sportveldverlichting RKVV Voerendaal	13	
Software personeelsinformatiesysteem (Motion)	8	

Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven	2018	2017
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	13.756.543	12.830.955
Totaal investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven	13.756.543	12.830.955

De boekwaarde van de investeringen met economisch nut is in 2018 toegenomen ten opzichte van 2017 met € 925.589.

Verloop investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven	2018	2017
Oorspronkelijk bedrag kapitaaluitgaven 1 januari	16.896.159	16.145.446
In voorgaand dienstjaar volledig afgeschreven	-150.168	-0
Investerings in het boekjaar	1.351.626	750.713
Bijdrage uit exploitatie	0	0
Bijdrage van derden	-0	-0
Oorspronkelijk bedrag kapitaaluitgaven 31 december	18.097.617	16.896.159
Afschrijvingen en aflossingen tot en met vorig boekjaar	-4.065.204	-3.660.606
In voorgaand dienstjaar volledig afgeschreven	150.168	0
Afschrijvingen en aflossingen in boekjaar	-426.038	-404.598
Boekwaarde investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven	13.756.543	12.830.955

De mutaties hebben onder andere betrekking op de in onderstaande tabel opgenomen investeringen:

Investeringen 2018 met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven (bedragen x € 1.000)	vermeerdering	vermindering
Reconstructie Ransdalerstraat, rioolwerkzaamheden	1.160	
Dalstraat, afkoppelen hemelwater	2	
Raadhuisplein-Schilsstraat, afkoppelen hemelwater	15	
Houtstraat-Vrijthof, rioleringswerkzaamheden	33	
Reconstructie Minnegardsweg, afkoppelen hemelwater	9	
Rioolreconstructie diverse wegen Ransdaal	58	
Watervoerende veldwegen, kwalitatieve opwaardering	6	
Voetbalvelden Hellas, riolering	59	
Craubekerstraat, rioolvervanging	9	

Investeringen met maatschappelijk nut betreffen investeringen in de openbare ruimte (b.v. wegen, bruggen, rotondes e.d.).

Investeringen met maatschappelijk nut	2018	2017
Gronden en terreinen	36.276	36.276
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	6.291.941	5.407.090
Overige materiële vaste activa	350	701
Totaal investeringen met maatschappelijk nut	6.328.567	5.444.067

De boekwaarde van de investeringen met maatschappelijk nut is in 2018 toegenomen met € 884.501.

Verloop investeringen met maatschappelijk nut	2018	2017
Oorspronkelijk bedrag kapitaaluitgaven 1 januari	8.266.062	7.571.255
In voorgaand dienstjaar volledig afgeschreven	-1.909.553	-1.200.409
Investeringen in het boekjaar	1.567.914	1.972.406
Bijdrage uit exploitatie	0	0
Onttrekking aan voorziening	0	0
Bijdrage van derden	-411.500	-77.190
Oorspronkelijk bedrag kapitaaluitgaven 31 december	7.512.923	8.266.062
Afschrijvingen en aflossingen tot en met vorig boekjaar	-2.821.995	-3.736.748
In voorgaand dienstjaar volledig afgeschreven	1.909.553	1.200.409
Afschrijvingen en aflossingen in boekjaar	-271.914	-285.656
Boekwaarde investeringen met maatschappelijk nut	6.328.567	5.444.067

De mutaties hebben onder andere betrekking op de in onderstaande tabel opgenomen investeringen:

Investeringen 2018 met maatschappelijk nut (bedragen x € 1.000)	vermeerdering	vermindering
Reconstructie Ransdalerstraat	949	1
Reconstructie Bergseweg	3	300

Investerings 2018 met maatschappelijk nut (bedragen x € 1.000)	vermeerdering	vermindering
GVVP 2016	18	
Reconstructie Houtstraat	163	
Herinrichting Böschke an der Baneberg	238	86
MFC Ubachsberg, herinrichting buitengebied	57	
Waalheimervoetpad	6	
Reconstructie Raadhuisplein-Schilsstraat	18	
Daelsweg, fietspad buiten bebouwde kom	11	
Vrakelbergerweg, vrijliggend fietspad	49	25
Herinrichting buitenruimte kerk Kunrade	6	
GVVP 2017-2018	50	

Financiële vaste activa

Volgens de balans-indeling zijn de financiële vaste activa als volgt onderverdeeld:

- kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen;
- kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen;
- leningen aan woningcorporaties;
- leningen aan deelnemingen;
- overige langlopende leningen;
- bijdrage aan activa in eigendom van derden.

Financiële vaste activa	2018	2017
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	315.171	315.171
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen	5.391	9.674
Overige langlopende leningen	12.357.675	12.660.282
Totaal financiële vaste activa	12.678.237	12.985.127

Per onderdeel worden de belangrijkste gegevens op een rijtje gezet.

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

De aandelen zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde, indien deze lager is dan de verkrijgingsprijs.
De gemeente heeft de volgende aandelen in haar bezit.

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	2018	2017	Dividend
NV Waterleidingmaatschappij Limburg (WML)	18.152	18.152	0
Enexis Holding NV	263.250	263.250	182.028
CSV Amsterdam BV	35	35	0
Verkoop Vennootschap BV	35	35	0
Vordering op Enexis BV	35	35	0
NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	28.078	28.078	28.417
NV Sturing Afvalverwijdering Limburg (AVL)	5.586	5.586	0
Totaal kapitaalverstrekkingen deelnemingen	315.171	315.171	210.445

Dividend-opbrengsten van deelnemingen worden volgens de geldende voorschriften verantwoord in het jaar waarin het recht op ontvangst ontstaat (het jaar waarin de aandeelhoudersvergadering plaats vindt).

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen

De aandelen zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde, indien deze lager is dan de verkrijgingsprijs.

Kapitaalverstrekkingen gemeenschappelijke regelingen	2018	2017	Dividend
NV Reinigingsdiensten Rd-4	5.391	5.391	9.118
Kredietbank (achtergestelde lening)	0	4.283	0
Totaal kapitaalverstrekkingen gemeensch. regelingen	5.391	9.674	9.118

Overige langlopende leningen

Uit de opbrengst van de verkoop van de aandelen Essent is een bedrag weggezet bij APG. De rente wordt als baat geboekt in de exploitatie.

Daarnaast is een achtergestelde hypothecaire lening verstrekt voor de verwerving van een bedrijfskavel op industrieterrein Lindelauffer Gewande.

Overige langlopende leningen	Boekwaarde 31-12-2018	Aflossing 2018	Boekwaarde 31-12-2017	Rente- vergoeding
Lening Stg. MFC Ubachsberg	12.500	0	0	0
Vordering op Enexis BV	615.249	0	615.249	44.320
APG	10.546.764	753.236	11.300.000	444.498
Zonnepanelenproject	1.183.162	0	745.033	0
Totaal overige langlopende leningen	12.357.675	753.236	12.660.282	488.818

VLOTTENDE ACTIVA

Vorraden

De voorraden bestaan uit bouwgrondexploitaties en de werkvoorraad van documenten met waarde (VVV-bonnen, trouwboekjes en eigen verklaringen voor de aanvraag van een rijbewijs). De bouwgrondexploitaties worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, vermeerderd met de toegerekende beheerskosten en verminderd met de gerealiseerde verkopen. Voor een verdere toelichting omtrent de bouwgrondexploitaties wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

Vorraden	Boekwaarde 31-12-2018	Vermeerdering 2018	Verminderings 2018	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2017
Schoollocatie Dammerich	0	1.624	0	25.855	-27.479
Werkvoorraad documenten	5.002	18.997	16.435	0	2.440
Totaal voorraden	5.002	20.621	16.435	25.855	-25.039

Vorderingen

Vorderingen op openbare lichamen	2018	2017
Vorderingen op openbare lichamen	2.882.485	2.681.576
Rekeningcourant GBRD / BSGW	4.921	532
Totaal vorderingen op openbare lichamen	2.887.406	2.682.108

De openstaande vorderingen hebben een normaal verloop. Een specificatie van openstaande vorderingen is aanwezig op de administratie. Tot de vorderingen op openbare lichamen behoren ook de nog terug te ontvangen BTW (met name de compensabele BTW, welke slechts 1 keer per jaar wordt verrekend).

Vorderingen	2018	2017
Overige vorderingen	143.745	186.867
Voorziening dubieuze debiteuren	-107.573	-95.573
Totaal overige vorderingen	36.172	91.294

Liquide Middelen

Liquide Middelen	2018	2017
Bank voor Nederlandse Gemeenten	122.635	248.234
Schatkistbankieren	914.965	770.414
Rabobank	36.480	8.304
Kasgeld	7.668	11.346
Totaal liquide middelen	1.081.748	1.038.298

De stand van de liquide middelen betreft een momentopname per 31 december van het jaar. Het kan daarom zijn dat per jaar de stand van de liquide middelen sterk verschilt.

Voor de financieringsbehoefte kan de gemeente gebruik maken van een kortlopende kredietfaciliteit (veelal bij de BNG). De hoogte van deze faciliteit is onderdeel van de treasuryfunctie, waarover u meer leest in de paragraaf treasury.

Overlopende activa

Overlopende activa	2018	2017
Vooruitbetaalde bedragen	592.442	645.411
Totaal overlopende activa	592.442	645.411

De overlopende activa betreffen vooruitbetaalde bedragen voor het volgende dienstjaar. Het betreft ontvangen facturen betrekking hebbende op het volgende dienstjaar, maar betaald moeten worden vóór 31 december.

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Eigen vermogen	2018	mutatie	2017
Algemene reserve	4.389.200	1.298.567	3.090.633
Bestemmingsreserves	15.058.206	-1.303.920	16.362.126
Totaal eigen vermogen	19.447.406	-5.353	19.452.759

De raad heeft in haar vergadering van 17 december 2015 de "Nota Reserves en Voorzieningen 2015" vastgesteld, waarin beleidsafspraken over reserves en voorzieningen zijn vastgelegd. Voor geformuleerde uitgangspunten wordt korthedshalve verwezen naar deze nota. Voor een verdere specificatie van de beschikbare reserves en voorzieningen en de mutaties hierop in 2018 wordt verwezen naar de inleiding van dit jaarverslag.

Rekeningresultaat

Rekeningresultaat	2018	2017
Rekeningresultaat na toevoeging/onttrekking reserves	483.303	1.670.936
Totaal rekeningresultaat	483.303	1.670.936

Het rekeningresultaat is het zogenaamde "resultaat na bestemming". Dit wil zeggen na toevoegingen / onttrekkingen aan reserves. Hierbij is nog geen rekening gehouden met voorstellen die gedaan worden met betrekking tot bestemming van dit rekeningresultaat.

Voorzieningen

Voorzieningen	2018	mutatie	2017
Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	565.794	15.615	550.179
Voorziening verplichtingen personeel uit dienst	906.635	-126.195	1.032.830
Voorziening levensloopbestendig maken huurwoningen	54.000	-102.000	156.000
Voorziening vervanging sporttoestellen gymzaal	6.448	-20.335	26.783
Voorziening egalisatie riolen	840.597	-322.250	1.162.847
Totaal voorzieningen	2.373.474	-555.165	2.928.639

Voor een specificatie van de beschikbare voorzieningen en de mutaties hierop in 2018 wordt verwezen naar de inleiding van dit jaarverslag. De voorziening dubieuze debiteuren is hier niet opgenomen. Op basis van de voorschriften (Besluit Begroting en Verantwoording) moeten voorzieningen wegens oninbaarheid worden verrekend met de nominale waarde van leningen en vorderingen. Op de balans is deze voorziening dus onder de activa opgenomen.

Langlopende schulden

Langlopende schulden	Schuldrestant 31-12-2018	Opgenomen in 2018	Aflossing 2018	Schuldrestant 31-12-2017
Langlopende geldleningen	25.238.360	7.000.000	848.091	19.086.451
Waarborgsommen	25.087	12.000	50	13.137
Totaal langlopende schulden	25.263.447	7.012.000	848.141	19.099.588

Een specificatie van de langlopende geldleningen is opgenomen in de productenrekening welke ter inzage ligt. De waarborgsommen hebben met name betrekking op huurders van de chalets aan de Haspengouw.

Vlottende schulden

Vlottende schulden	2018	2017
Crediteuren	2.040.373	2.103.937
Afdracht loonheffing	306.938	266.016
Afdracht pensioenpremies	58.680	54.937
Opgenomen kasgeldlening	4.500.000	5.500.000
Totaal vlottende schulden	6.905.991	7.924.890

Onder kortlopende schulden worden schulden verstaan met een looptijd van kleiner dan 1 jaar. De openstaande crediteuren hebben een normaal verloop. Een specificatie is aanwezig op de administratie. Voor de financieringsbehoefte kan de gemeente gebruik maken van een kortlopende kredietfaciliteit (veelal bij de BNG). De hoogte van deze faciliteit is onderdeel van de treasuryfunctie, waarover u meer leest in de paragraaf treasury.

Overlopende passiva

Overlopende passiva	2017	2017
Vooruit ontvangen subsidies overheden	92.326	92.326
Vooruit ontvangen bedragen	1.045.430	1.083.267
Totaal overlopende passiva	1.137.756	1.175.593

Het betreft verantwoorde kosten van uitgevoerde werkzaamheden en diensten, waarvoor in het dienstjaar nog geen factuur is ontvangen. Ontvangst van deze facturen vindt plaats in de eerste maanden van het nieuwe jaar. Daarnaast betreft het ontvangen (provinciale) subsidies waartegenover nog geen kosten staan.

Niet uit de balans blijken verlichtingen

In dit hoofdstuk zijn de verplichtingen opgenomen, die niet uit de balans zijn te herleiden. Dit kunnen verplichtingen zijn in de vorm van borg en garantstellingen aan natuurlijke en rechtspersonen.

Gewaarborgde leningen.

Met ingang van 1 januari 1995 zijn alle bestaande risico's ten aanzien van verleende gemeentegaranties voor eigen woningen en gemeenteleningen (particuliere woningbouw) afgekocht en overgedragen aan de Stichting Waarborgfonds eigen woningen. De gemeentegarantie met rijksdeelneming is met ingang van 1 januari 1995 vervangen door de Nationale Hypotheek Garantie (NHG). Met ingang van 1 januari 2012 staat het rijk voor nieuwe leningen die onder de NHG vallen voor 100% garant.

Door de gemeente zijn per balansdatum nog de volgende geldleningen gewaarborgd:

Gewaarborgde geldleningen	2018	2017
Leningen verstrekt aan particulieren (NHG)	375.575	562.880
Achtergestelde leningen woningstichting	24.745.619	25.299.078
Totaal gewaarborgde geldleningen	25.121.194	25.861.958

Voor de leningen verstrekt aan particulieren loopt de gemeente geen risico, de totale WOZ-waarde van de woningen waarop hypotheek verstrekt is bedraagt € 16.654.000.

Bij achterborgstelling is de gemeente indirect blootgesteld aan risico's, omdat de garantieverplichtingen in dat geval niet worden afgegeven door de gemeente, maar door een stichting. De gemeente wordt pas aangesproken wanneer de stichting niet aan haar verplichtingen kan voldoen.

Deel 5:

BIJLAGEN

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen zijn als baten opgenomen onder het programma "Bestuur & Dienstverlening". Inzicht in de algemene dekkingsmiddelen is echter essentieel. Daarom is een toelichting op de volgende onderdelen verplicht voorgeschreven in het Besluit begroting en verantwoording (BBV):

- lokale lasten, waarvan de besteding niet gebonden is;
- algemene uitkeringen;
- dividend;
- saldo van de financieringsfunctie;
- saldo van de compensabele BTW en de uitkering uit het BTW-compensatiefonds;
- overige algemene dekkingsmiddelen.

Lokale lasten, waarvan de besteding niet gebonden is.

Voorbeelden van lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is zijn de OZB, de hondenbelasting en toeristenbelasting. Voor de gemeente Voerendaal bedraagt het totaal van deze heffingen in 2018 € 2.252.072.

Voorbeelden van lokale heffingen, waarvan de besteding wel is gebonden zijn het rioolrecht en de afvalstoffenheffing. Dergelijke heffingen dienen op de desbetreffende programma's te worden verantwoord. Een gespecificeerde toelichting op de lokale heffingen is eveneens te vinden in de paragraaf "lokale heffingen".

Algemene uitkering 2018

Aan de hand van de septembercircularie 2018 is de uitkering uit het gemeentefonds voor 2018 herberekend. De algemene uitkering Voerendaal 2018 is becijferd op totaal € 15.801.841.

verdeelmaatstaven	Primitieve begroting 2018			Jaarrekening 2018		
	aantal	gewicht	bedrag	aantal	gewicht	Bedrag
sociaal						
inwoners	12.457	153,71	1.914.765,47	12.390	153,67	1.903.971,30
krimp	165	0	0,00	232	0	0,00
kernen met minstens 500 adressen	3	55.518,40	166.555,20	3	55.518,40	166.555,20
woz-waarde niet woningen	92,182	380,70	35.093,66	85,994	380,70	32.737,90
inwoners < 20 jaar	2.403	242,58	582.919,74	2.363	242,65	573.381,95
inwoners > 64 jaar	3.234	79,62	257.491,08	3.262	79,63	259.753,06
inwoners > 74 en < 85 jaar	1.085	26,25	28.481,25	1.097	26,25	28.796,25
lage inkomens	1.400	29,74	41.636,00	1.414	29,75	42.066,50
lage inkomens (drempel)	818,2	459,37	375.856,53	828,3	459,51	380.612,13
Bijstandsontvangers (3 jaars gemidd.)	127,666	2.119,61	270.603,54	125,00	2.120,26	265.032,50
Loonkostensubsidie	0	1.930,16	0,00	3	1.930,16	5.790,48
ABW schaalnadeel	0,26727	0	0,00	0,26316	0	0,00
ABW schaalvoordeel	67,965	0	0,00	66,729	0	0,00
uitkeringsontvangers	801,666	85,67	68.678,78	794,00	85,71	68.053,74
minderheden	120	320,37	38.444,40	180	320,55	57.699,00
eenpersoonshuishoudens	1.394	21,61	30.124,34	1.572	21,61	33.970,92
eenouderhuishoudens	362	208,30	75.404,60	389	208,50	81.106,50
huishoudens	5.643	90,49	510.635,07	5.655	90,50	511.777,50
functie						
klantenpotentieel lokaal	8.270	39,20	324.184,00	8.200	39,20	321.440,00
klantenpotentieel regionaal	1.120	22,36	25.043,20	1.110	22,37	24.830,70
fysiek						

	Primitieve begroting 2018			Jaarrekening 2018		
verdeelmaatstaven	aantal	gewicht	bedrag	aantal	gewicht	Bedrag
oppervlakte land	3.150	41,17	129.685,50	3.150	41,17	129.685,50
land x bodemfactor gemeente	3.150	26,89	84.703,50	3.150	26,89	84.703,50
oppervlakte binnenwater	1	38,01	38,01	2	38,01	76,02
oppervlakte bebouwing	87	595,42	51.801,54	88	595,42	52.396,96
Oppervlakte bebouwing kern	76	2.302,40	174.982,40	77	2.302,40	177.284,80
oppervlakte bebouwing woonkern x bodemfactor	76	3.088,99	234.763,24	77	3.088,99	237.852,23
oppervlakte bebouwd buitengebied	11	1.936,54	21.301,94	11	1.936,54	21.301,94
oppervlakte bebouwd buitengebied x bodemfactor	11	1.524,77	16.772,47	11	1.524,77	16.772,47
woonruimten	5.818	57,54	334.767,72	5.857	57,54	337.011,78
woonruimten x bodemfactor	5.818	50,79	295.496,22	5.857	50,79	297.477,03
isv (a)	0,000301011	6.133.771,60	1.846,33	0,000301011	6.133.771,60	1.846,33
isv (b)	0,000122887	3.764.536,49	462,61	0,000122887	3.764.536,49	462,61
omgevingsadressendichtheid	3.135,902	71,67	224.750,10	3.174,494	71,68	227.547,73
oeverlengte x bodemfactor	101	11,72	1.183,72	100	11,72	1.172,00
oeverlengte x factor bodem x dichtheidsfactor	399,28816	5,82	2.323,86	393,08376	5,82	2.287,75
meerkernigheid	6	9.063,77	54.382,62	6	9.065,28	54.391,68
meerkernigheid x bodemfactor buitengebied	6	14.875,86	89.255,16	6	14.875,86	89.255,16
bedrijfsvestigingen	1.123	75,58	84.876,34	1.165	76,36	88.959,40
vast bedrag elke gemeente	1	237.798,71	237.798,71	1	237.799,08	237.799,08
totaal in basis			6.787.108,86			6.815.859,60
uitkeringsfactor			1,502000			1,490000
bedrag in basis x uitkeringsfactor			10.194.237,51			10.155.630,81
inkomstenmaatstaf						
verevening niet woningen gebruiker	105.272.367	-0,001259	-92.776,54	108.720.920	-0,001259	-95.815,75
verevening niet woningen eigenaar	131.688.473	-0,001562	-143.988,18	122.848.499	-0,001562	-134.322,55
verevening woningen	1.152.528.690	-0,001054	-971.812,19	1.243.519.036	-0,001054	-1.048.535,25
overgangsregime						
suppletierегeling afschaffing gebruikersdeel ozb-woningen			-5.197,00			-5.197,00
integratie / decentralisatie uitkeringen						
decentralisatie-uitkering VTH-taken			16.052,00			16.052,00
decentralisatie-uitkering impuls brede scholen, sport en cultuur			45.721,00			45.484,00
decentralisatie-uitkering voorschoolse voorziening peuters			20.059,00			20.059,00
Decentralisatie-uitkering armoedebestrijding kinderen			48.885,00			48.885,00
Decentralisatie-uitkering schulden en armoede			0			18.450,00
Decentralisatie-uitkering referendum			0			4.375,00
Decentralisatie-uitkering vergoeding raadsleden kleine gemeenten			0			77.123,00

verdeelmaatstaven	Primitieve begroting 2018			Jaarrekening 2018		
	aantal	gewicht	bedrag	aantal	gewicht	Bedrag
Decentralisatie-uitkering informatie energie maatregelen			0			1.895,00
Decentralisatie-uitkering beveiligingskosten 2017-2018			0			73.451,07
Cumulatieregeling gemeentefonds			18.425,00			18.425,00
decentralisatie-uitkering WMO			1.067.091,00			1.076.622,00
Subtotaal algemene uitkering			10.196.696,60			10.272.581,33
Integratie-uitkering Sociaal Deelfonds						
Jeugd 2015			1.999.274,00			2.049.366,00
WMO-AWBZ			1.752.102,00			1.773.033,00
Participatiebudget (Kompas)			107.975,00			111.593,00
Participatiebudget (Wozl)			<u>1.648.896,00</u>			<u>1.596.268,00</u>
Totaal integratie-uitkering SD			5.508.247,00			5.529.260,00
Totaal algemene uitkering 2018			15.704.943,60			15.801.841,33

Dividend 2018

Van onderstaande deelnemingen heeft Voerendaal daadwerkelijk aandelenbezit en ontvangen wij dividend:

Omschrijving deelneming	Aantal aandelen	Boekwaarde 31-12-2018	dividend
NV Bank Nederlandse Gemeenten	11.232	28.078	28.417
Enexis Holding	263.250	263.250	182.028
NV Reinigingsdienst RD4	1.188	5.391	9.118
Totaal		296.719	219.563

Incidentele baten en lasten en bedrag voor onvoorzien

Overzicht incidentele lasten en baten (Bedragen × € 1.000)		
	Last	Baat
Programma Bestuur en ondersteuning		
Trainee bedrijfsvoering * (dekking aanwending reserve)	14	14
Facilitering samenwerking Voerendaal-Simpelveld	106	11
Onderzoek informatiebeveiliging * (dekking deels door aanwending reserve)	23	13
Branding * (dekking aanwending reserve)	40	40
Plaatsen glas in lood ramen in raadzaal * (dekking aanwending reserve)	9	7
Splitsing en inrichting kamers wethouders	9	
Aankoop 2 schilderijen voor in raadzaal	3	
Advisering inrichting informatiemanagement	14	3
Wegwerken achterstand archief	28	
BTW onderzoek financiële administratie	12	
BTW teruggaaf naar aanleiding van btw onderzoek financiële administratie		94
IT assessment	2	
Verkoop strook groen Wachtendonkstraat		10
Afschrijving ineens negatieve boekwaarde locatie Dammerich	-26	
Belegging Essent-gelden bij APG	11	445
Belegging lening Enexis Holding		44
Aanwending reserve egalisatie belastingtarieven OZB		200
Boeking bestemming jaarrekeningsaldo 2017	1.671	1.671
Aanwending reserve overloop t.b.v. onderhoud verharding		184
Aanwending innovatiereserve t.b.v. traject Ubachsberg		25
Aanwending reserve overloop t.b.v. vliegwielpoort Via Belgica		3
Aanwending reserve overloop t.b.v. aanleg ruiter- en menroute		10
Aanwending reserve overloop t.b.v. quickscans herstructureringsopgaven		10
Aanwending reserve overloop t.b.v. versterken/uitbreiden landsch. elementen		12
Aanwending reserve overloop t.b.v. veerooster kasteel Puth		5
Aanwending reserve overloop t.b.v. burgemeester Strous cultuurprijs		7
Aanwending reserve overloop t.b.v. uitvoeringsprogramma Sociaal Domein		30
Aanwending reserve krimp t.b.v. dotatie aan voorziening LLB huurwoningen		60
Aanwending reserve krimp t.b.v. levensloopbestendig maken part. woningen		7
Aanwending reserve Sociaal Domein t.b.v. afschrijving ineens locatie 't Veldje		340
Aanwending reserve SD t.b.v. per saldo tekort SD (jeugd, Wmo en Wmo2015)		285
Aanwending innovatiereserve t.b.v. trainee RO		9
Programma Veiligheid		
Campagne veiligheid en beveiliging	47	
Basisanalyse ondermijning	12	
Bestuurlijke/integrale aanpak	96	
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat		
Inhuur tijdelijke ondersteuning medewerker verkeer	65	
Inhuur tijdelijke medewerker buitendienst	15	
Afschrijving ineens voorbereidingskosten Waalheimervootpad	9	
Programma Economie		
Aanpak winkelleegstand (Streetwise)	10	
Quikscan herstructureringsopgaven	7	

Overzicht incidentele lasten en baten		(Bedragen × € 1.000)
	Last	Baat
Poorten transferium	21	
Programma Sport, cultuur en recreatie		
Tegemoetkoming vv Hellas gebruik 2 sportaccommodaties	11	
Bijdrage in restauratiekosten monumentale kerk Klimmen	66	
Versterken/uitbreiden landschappelijke elementen *	12	
Herinrichting entree's landgoed Puth *	21	
Programma Sociaal domein		
Bijdrage herontwikkeling kerk Kunrade	30	
Invoeringskosten nieuwe inkoop jeugdzorg	17	
Programma Volksgezondheid en milieu		
Trainee RO *	9	
Vervanging putranden Heerlerweg	18	
Herstel lijngoten T-splitsing Grubbenweg-Straterweg-Schoolstraat	12	
Vervanging pompen rioolbergingen en gemalen	53	
Onderzoek geluid, stof en stank door GGD	5	
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		
Faciliteren Living Lab Ubachsberg *	25	
Opgelegde dwangsommen (deels toevoeging aan voorziening dubieuze debiteuren)	12	14
Sloop en afschrijving ineens boekwaarde chalet Haspengouw 14	82	
Aanvullende dotatie aan voorziening levensloopbestendig maken huurwoningen *	60	
Levensloop bestendig maken particuliere woningen *	7	
Verkoop groenstrook Wachtendonkstraat		10
Totaal	2.638	3.563

* dekking vindt plaats door onttrekking uit reserve.

Onvoorzien

Voor onvoorziene uitgaven was in de begroting 2018 een bedrag van € 60.000 gereserveerd. Dit bedrag is ingezet ter dekking van kosten sloop en afboeken boekwaarde chalet aan de Haspengouw.

RAADSBSLUIT

\ gemeente
voerendaal

voerendaal

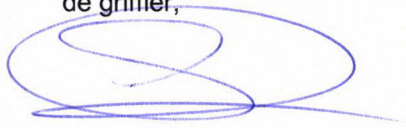
Voerendaal, 2019/4/4. Vaststellen Jaarrekening 2018

De raad van de gemeente Voerendaal, gelet op artikel 190 en 191 van de gemeentewet, besluit:

1. De inhoudelijke programmaverantwoording 2018, zoals verwoord in deel 2 van deze jaarrekening 2018, vast te stellen;
2. De jaarrekening van de gemeente Voerendaal voor het jaar 2018 vast te stellen inclusief een voordelig saldo van € 483.300, welk bedrag als volgt wordt bestemd:
 - a) € 163.500 toe te voegen aan de algemene reserve;
 - b) Een reserve overloop te vormen ad € 272.800 bestaande uit:
 - € 7.000 restant budget t.b.v. vervanging i-pads raadsleden;
 - € 5.300 restant budget "documentaire informatievoorziening" t.b.v. rapportage generiek toezicht archief;
 - € 54.500 lagere algemene uitkering o.b.v. raming onderuitputting rijksbegroting 2018;
 - € 11.000 restant budget "klein onderhoud verharding" t.b.v. pad voetbalclub;
 - € 25.000 restant budget "afschrijving verharding" t.b.v. afschrijving buitenterrein kerk Kunrade
 - € 10.000 restant budget belijning;
 - € 8.500 restant budget verkeersborden;
 - € 15.000 restant budget "(her)ontwikkeling bedrijfspanden" t.b.v. aanpak winkelleegstand (streetwise);
 - € 15.000 restant budget "pand Cortemich" t.b.v. extra kosten (frictie) overname beheer pand;
 - € 8.000 restant "activiteitenbudget" t.b.v. onderzoek inzet combinatiefunctionaris;
 - € 25.000 restant budget "cultureel erfgoed" t.b.v. project inventarisatie karakteristieke en beeldbepalende bouwwerken;
 - € 9.000 restant budget "openbaar groen" t.b.v. bomenonderhoud;
 - € 15.000 restant budget "openbaar groen" t.b.v. inboet beplanting;
 - € 10.000 restant budget "openbaar groen" t.b.v. ikgroenhet;
 - € 8.500 restant budget "groenstructuurplan" t.b.v. aanpassen kometree Ubachsberg;
 - € 10.000 restant budget "natuur en landschap" t.b.v. vervanging stalen deur bunker Midweg;
 - € 16.000 restant budget "opvang- en beschermd wonen voorziening" t.b.v. bijdrage bouwstenen personen met verward gedrag;
 - € 20.000 restant budget "handhaving milieu" t.b.v. onderzoek geluid, stof en stank door RUD.
 - c) € 47.000 restant budget "toerisme en economisch beleid" toe voegen aan de reserve afschrijving activa t.b.v. afschrijvingslasten wandelknooppunten netwerk Zuid-Limburg.
3. De raad verleent het college decharge voor het uitgevoerd beleid.

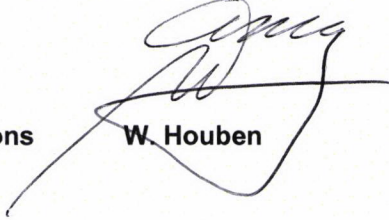
Aldus vastgesteld in de vergadering van 04 juli 2019

de griffier,

mr. drs. S.H.H.J. Dormans-Simons

de voorzitter,

W. Houben

Sisa bijlage

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019

lenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (Sisa tussen medeoverheden) Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel een beschikkingnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B/01	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen Aard controle R Indicatornummer: E27B/02	Overige bestedingen (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: E27B/03	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen Aard controle R Indicatornummer: E27B/04	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen Aard controle R Indicatornummer: E27B/05	
			1 DOC201000163761 totale kosten te verantwoorden waaraan 30.625 subsidie reconstr.Valkenburgerweg fase 1	€ 0	€ 0	€ 429.483	€ 429.483	
			2 2013/44394 totale kosten te verantwoorden waarvan 172.542,13 subsidie Reconstructie Valkenburgerweg (Heerlenweg/A79)	€ 0	€ 0	€ 545.448	€ 545.448	
			3 2013/44394 totale kosten te verantwoorden waarvan 125.013,29 subsidie Valkenburgerweg, verleggen fietspaden (vergroten afstand tot woningen), komgrans Heerlenweg	€ 0	€ 0	€ 263.405	€ 263.405	
			4 2017/19253 totale kosten te verantwoorden waarvan 300.000 subsidieaanbrengen aanliggende fietspaden bergseweg Voerendaal	€ 855	€ 2.245	€ 299.145	€ 784.262	
			5 2017/19243 totale kosten te verantwoorden waarvan 25.000 subsidie Fietsvoorz. Heerlenweg Voerendaal	€ 0	€ 0	€ 25.000	€ 75.256	
			6 2017/19237 totale kosten te verantwoorden waarvan 50.000 subsidie fietspad Valkenburgerweg Voerendaal	€ 0	€ 0	€ 50.000	€ 150.506	
			7 2017/57142 totale kosten te verantwoorden waarvan 12.500 subsidiehalte Kunderlinde gem Voerendaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie beschikkingnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B/06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B/07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B/08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B/09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B/10	
			1 DOC201000163761 totale	€ 429.483	€ 429.483	Ref. Parkstad/Gem.: V-BDU-1	Ja	
			2 2013/44394 totale kosten te	€ 545.448	€ 545.448	Ref. Parkstad/Gem.: V-BDU-2	Ja	
			3 2013/44394 totale kosten te	€ 263.405	€ 263.405	Ref. Parkstad/Gem.: V-BDU-3	Ja	
			4 2017/19253 totale kosten te	€ 300.000	€ 786.497	Ref. Parkstad/Gem.: V-BDU-4	Ja	
			5 2017/19243 totale kosten te	€ 25.000	€ 75.256	Ref. Parkstad/Gem.: V-BDU-5	Ja	
			6 2017/19237 totale kosten te	€ 50.000	€ 150.506	Ref. Parkstad/Gem.: V-BDU-6	Ja	
			7 2017/57142 totale kosten te verantwoorden waarvan 12.500 subsidiehalte Kunderlinde gem Voerendaal	€ 0	€ 0	Ref. Parkstad/Gem.: V-OV-1	Nee	

Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstreking sisa - d.d. 10 januari 2019

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2018	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente 1.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01 € 0	Gemeente 1.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02 € 0	Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03 € 0	Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04 € 0	Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05 € 0	Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06 € 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Lookostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Lookostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
			Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07 € 0	Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08 € 0	Gemeente 1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09 € 0	Gemeente 1.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10 € 0	Gemeente 1.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11 € 0	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12 Nee
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet totaal 2017 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit Sisa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 01 1 060986 Gemeente Voerendaal	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 02 € 1.580.478	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 03 € 36.672	Besteding (jaar T-1) IOAW Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 04 € 122.855	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 05 € 3.742	Besteding (jaar T-1) IOAZ Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 06 € 40.320
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 07 1 060986 Gemeente Voerendaal	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 08 € 0	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 09 € 15.539	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 10 € 2.151	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 11 € 0	Besteding (jaar T-1) Lookostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 12 € 33.679
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel 2018	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01 € 0	Besteding (jaar T) kapitaalverzekering (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02 € 0	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03 € 0	Baten (jaar T) kapitaalverzekering (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04 € 0	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05 € 0	Besteding (jaar T) Bob Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06 € 0
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07 € 0	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08 € 0	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09 Nee			
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) totaal 2017	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 01 1 060986 Gemeente Voerendaal	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 02 € 7.809	Baten (jaar T-1) kapitaalverzekering (exclusief Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 03 € 0	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 04 € 1.781	Baten (jaar T-1) kapitaalverzekering (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 05 € 12.730	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 06 € 7.521
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 07 1 060986 Gemeente Voerendaal	Besteding (jaar T-1) Bob Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 08 € 0	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 09 € 0	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 10 € 0		

Controleverklaring

RSM Nederland Accountants N.V.Bekkerweg 10
Postbus 6005
6401 SB Heerlen

T +31(0)45 405 55 55

info@rsm-nl.nl
www.rsmnl.com**CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT**

Aan: de raad van de gemeente Voerendaal

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2018**Ons oordeel**

Wij hebben de in deze jaarstukken op pagina 163 t/m 180 opgenomen jaarrekening 2018 van de gemeente Voerendaal te Voerendaal gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva van de gemeente Voerendaal op 31 december 2018 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het Controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2018 van de gemeente Voerendaal

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 het overzicht van baten en lasten over 2018;
- 2 de balans per 31 december 2018;
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen; en
- 4 de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het Controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2018 van de gemeente Voerendaal en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Voerendaal zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

THE POWER OF BEING UNDERSTOOD

AUDIT | TAX | CONSULTING

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 281.000 voor fouten en € 843.000 voor onzekerheden. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2018. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 25.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie.

C Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV.

Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het Controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2018 van de gemeente Voerendaal.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, Controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2018 van de gemeente Voerendaal, het Controleprotocol WNT 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde afweging dat de gemeente in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

28 juni 2019
RSM Nederland Accountants N.V.

WAS GETEKEND

drs. L.C.M. van Wersch RA